

Олександр Медведєв

КРИМІНАЛЬНИЙ РОМАНС

Я заздалегідь набрав у місцевій клініці крові й дрібних після-
операційних клатів. І ми як слід вимастили жигуль... «Дорож-
ники», сам розумієш, там не було – лише опери перевдягнені.
За кермом «швидкої», що начебто за мною приїхала, теж опер
сидів... У трюку поклали манекен зі спортзалу, на якому орли
Левади рукопашку відпрацьовували. Важкий такий манекен,
знаєш, із кінським волосом. Дитяче інсценування, його можна
було швидко розкусити...

Олександр
МЕДВЕДЄВ

КРИМІНАЛЬНИЙ РОМАНС

Київ – 2005

УДК 821.161.2-312.4
ББК 84.4 УКР6-44
М 42

МЕДВЕДЕВ Олександр
М 42 Кримінальний романс: Роман. — К.: Джерела
М, 2005. — 336 с.
ISBN 966-365-017-6 — Тверда палітурка
ISBN 966-365-018-4 — М'яка обкладинка

Танці з пістолетом, поцілунки з отрутою, кохання під кулями і життя всупереч смерті. Все це «Кримінальний романс».

Заспів починається з першим пострілом пістолета. Лунає приспів, і до хору долучаються автомати, а їм підспівують кулемети. На тлі останніх акордів вибухають гранати.

А в усьому іншому — це звичайний собі романс.

ББК 84.4 УКР6-44

© О. Медведєв, 2005
© ТОВ «Джерела М»,
художнє оформлення,
оригінал-макет, виключна
ліцензія на видання, 2005

ПРОЛОГ

З тих пір, як хазяїна запроторили за ґрати, в місті стало нудно. Люди Савелія, звичайно, продовжували займатися своїм нелегким бізнесом, але хватку довелося послабити. Тільки Савелій умів вигадувати справжні прибуткові справи й тільки йому свого часу вистачило нахабності на велику розбірку з гастролерами з Донецька. Гастролери справді більше не з'являлись, але й прибутки банди впали майже до нуля.

Кока й Людожер сиділи з дівчатками в напівтемному залі ресторану «Діброва». Третю годину вони заливали свою тугу коньяком, горілкою й лікером. Незважаючи на те, що дівчата встигли нализатися по саме нікуди, Людожер відчував себе тверезим, як скельце. А от Кока, схоже, приплив. «Ну й слава Богу, — подумав Людожер. — Щось він зовсім психований став останнім часом». Однак Людожер рано радів. Кока, який схилив було голову на стіл, зненацька скинувся.

— А «мусора» цього треба взагалі ось так! — він схопив половину лимона, і не встиг Людожер опам'ятатись, як на всі боки бризнув сік. Офіціантові, який пробігав повз, на фрачний піджак ляпнулася кісточка зі шматочком лимонної м'якоті. Офіціант і бровою не повів, а Катрен («Не називайте мене Катею, тільки Катрен!») верескливо розреготалася.

— Тихішіше, — прошипів Людожер. — Після бійки кулаками не махають, а перед новою й поготів.

Але вистава тільки починалася. Кока підхопився, перекидаючи стілець.

– Гей, ти! Так, ти! – він тицьнув пальцем у міцного хлопця, який разом із двома друзями сидів за столиком у далекому кінці залу. – Ти чого витріщився, га? Ось я тобі зараз...

– Колю, не треба! – попросила Катрен і знову чомусь захихотіла.

Це надихнуло Коку ще більше, і він рушив до свого гаданого кривдника через весь зал, перекидаючи стільці й злісно цідячи під ніс незрозумілі погрози. Хлопці одночасно звелися. На їхніх обличчях не було переляку, тільки здивування. Один – на трьох?

– Ти щось хотів сказати, га?! – Кока був уже зовсім поруч.

Той, до кого він звертався, замість відповіді провів йому блискавичний аперкот. Бандит упав, але одразу ж підхопився. В його руці зблиснула фінка. Нечисленна публіка завмерла. Якийсь гладкий пан із дамою підкликав офіціанта, щоб розрахуватися. Він відчув, що пора давати драла. Хлопець спокійно дочекався, поки Кока зробить перший випад, відтак перехопив його руку й провів підсічку. Кока впав знову, лишившись при цьому без фінки й зламавши два стільці.

– Василю Лукичу, фірма несе збитки, – пролунав над вухом Людожера улесливий голос. Це був метрдотель. Людожер зневажливо скривився й тицьнув йому два зім'яті папірці по двадцять доларів. Базарити зараз із метрдотелем було не з руки.

Людожер неспішно попрямував до Коки, який підводився вже втретє. Друзі хлопця, з яким безуспішно намагався розібратися Кока, як по команді, запустили руки за вилоги своїх просторих піджаків. Так Людожер і думав – це не зовсім прості хлопці. Надто треновано б'ється їхній ватажок. Ну Кока ідіот, ну відморозок!

Кока тим часом звівся. Він стояв, люто вирячував очі, похитувався й намагався крізь алкогольний туман розгледіти нитку подій, що привела його до чужого столика. І чому в нього з носа тече кров? Врешті хлоп-

цеві набридло чекати й він кинув бандита втретє. Той затих і більше не піднімався. Хлопець дістав наручники. Бійка бійкою, але це вже Людожера не влаштовувало. У Коки ж, певно, є з собою пара заправок кокаїну, є пістолет... Та й звідки взагалі взялися ці чорти? Схожі на оперативних працівників МВС, але явно не вони. З СБУ? Теж не схоже. І ті, й інші поводили б себе більш люто. Ну, а для студентів інституту фізкультури вони надто професійні. Людожер вихопив свій люгер і зняв його з запобіжника зі спритністю Клінта Іствуда. Тієї ж миті вихопили пістолети й супутники вправного бійця. За спиною Людожера чувся шум відсовуваних стільців. Надсилу зберігаючи гідність, до гардеробу ринула решта відвідувачів ресторану.

– Хлопці, на кого працюємо? – запитав Людожер.

– На Банкіра, – з викликом відповів хлопець. – Забери ствола, твій кореш першим почав.

– Це так. Але браслети все-таки сховай. Ви ж нормальні пацани, я бачу. Якого біса доводити справу до ментовки?

– Пики мені ваші не подобаються, – хлопець усе ж повісив наручники на пояс, під піджак. – Утім, гаразд. На перший раз розійдемося краями. Валіть звідси...

Так Людожера давно ніхто не опускав. Це ж треба, якісь покидьки, яких він узагалі вперше в місті бачить, так викаблучуються! Ех, був би Савелій на волі, вони б їм усім улаштували! В нього ще молоко на губах не обсохло, а воно вже на Банкіра працює, ти бач...

Катрен і її подруга встигли під шумок злиняти, залишивши собі щедрий аванс, виданий їм іще тверезим Кокою. Певно, вирішили, що їм теж потрібна компенсація за моральні збитки.

Людожер виволік безтямного Коку з ресторану й жестом підкликав одну з таксівок, що чергували метрів за двадцять від виходу. Мрячив дрібний листопадовий дощ. Світло від поодиноких ліхтарів ледве пробивалося крізь імлісту пільму гнилого осіннього вечора.

– Ти чого це?.. Та я тебе зараз...

Агресивне бурмотіння Коки не припинялося ні на мить, але Людожер перестав звертати на нього увагу. Головне, щоб у бійку не ліз. А охоту до бійки Кока, схоже, втратив надовго. Людожер запхав його на заднє сидіння, сам гепнувся поруч із шофером, і вони поїхали. Повишпоривши по кишенях, Людожер виявив, що забув сигарети на столику в ресторані.

– Цигарки в тебе не знайдеться, командире? – запитав у шофера.

– Чого ж не знайдеться. Знайдеться! – шофер простяг Людожерові пачку «Яви».

Той скоса зиркнув на шофера й обімлів. Це був Савелій! Що за чорт?.. Цього не може бути!

– Хазяїн? – промимрив Людожер, удивляючись шоферові в обличчя.

– Ти чого це? – миттю напорошився той.

Ні, це не Савелій. Але подібність була просто разючою.

– Вибачай, командире. Здалося. Дуже вже ти на одного мого друзяку схожий.

Людожерові колись розповідав один освічений вурка на прізвисько Технік, що насправді двійників у світі існує багато сотень тисяч. Тому що кількість можливих комбінацій рис людського обличчя не така велика, як здається. Завдяки цьому навіть другосортний міліцейський фоторобот іноді напрочуд точно вгадує зовнішність злочинця. А фоторобот же складають дуже грубо, лише з якогось десятка елементів. Людожер тупо вткнувся у віконце, дивлячись, як за ним пролітають білясті тіні багатоповерхових будинків. Він іще не встиг зметикувати, яку вигоду можна витягти з такої приголомшливої подібності, як раптом гальма машини пронизливо заверещали. Людожер кинув погляд уперед і побачив, як стрімко виростає з темряви силует жінки похилого віку, яка зупинилася просто посеред дороги. Шофер надто різко крутнув

кермо вправо, машина пішла по мокрому асфальту юзом... А потім почувся глухий удар і хрускіт кісток.

Коли вони вийшли з машини, жінка лежала нерухомо. Руки в шофера ходили ходором.

– Братухо, ну ти ж усе бачив... Наче навмисно під колеса кинулася!

І тут Людожера осяяло.

– Може, й справді навмисно, – байдуже процідив він. – Тепер усе залежить від моїх свідчень, бо я єдиний свідок. І швидкість у тебе була на спідометрі вісімдесят, а це вже пряме порушення...

– Братухо, ти що, здурів?! Ти що, хочеш, аби я у в'язницю заgrimів ні за що ні про що?

– У в'язницю ти все одно сядеш, – відчеканив Людожер. – Але я можу зробити так, що на зоні ти станеш королем. А на волі твоя сім'я буде такі бабки одержувати, яких ти зроду на своїй колимазі не заробляв. Отже, ко-мандире, вибору в тебе немає.

РОЗДІЛ 1

Того дня круто не пощастило двом – Савелію й Ліхтареві.

У розпилювальному цеху працювати було небезпечно, але весело. Ревуть могутні циркулярки, бризкає в усі боки тирса, й кожних п'ятдесят секунд тепла, пахуча дошка дістається «шістці», що підхоплює її й тягне до пакувальників. Розпилювачеві слід бути постійно уважним, щоб ненароком не потрапив під виючий сталевий круг його безцінний палець. Підхоплювач не ризикував нічим, але й поваги до нього не було ніякої. Справжній чоловік працює на станку, а не вештається туди-сюди з дошками.

За свій спокій, зневагу до начальства й життєву мудрість, яку оформлював у коротких, крутих фразах, Ліхтар давно вже мав повагу в блатних і як «шістка» не бі-

гав. Однак був у цієї поваги й свій негативний бік. Учора після відбою біля його ліжка виросла величезна стриже-на голова Дзвона. Хрипким шепотом Дзвін повідомив:

– Завтра йдемо.

– Чого?!

– Того. Звісточка з волі прийшла. На нас зі Стрижем нову бридню накопили. На «вишку». Скоро перекинуть нас звідси назад у СІЗО. Звідти ми вже не вийдемо.

– А мені що до того?

Ліхтар знав: хай який небезпечний твій співрозмовник, із ним завжди треба триматися незалежно. Інакше тебе перестануть поважати, й тоді точно кранти. Дзвін криво посміхнувся.

– Як це що? Ти що, на волю не хочеш? А ми тебе з собою згодні взяти. Ти місто знаєш, допоможеш нам дістати одяг, документи, коротше, щоб у нас усе чин по чину було. А за нами не заїржавіє.

Як це «за ними не заїржавіє», Ліхтар собі дуже добре уявляв. Перо під ребра – і в ополонку де-небудь серед очеретів Василівського озера.

– Звиняй, Дзвоне, мені нема жодних резонів із вами йти. Візьми он Льюху чи Парамона. Їм довго ще мотати, а я за зразкову поведінку, може, вже через півроку вийду. Ті теж нормально місто знають.

Ліхтар, звісно, промовчав, що хоча місто вони й знають, та не мають жодних зв'язків із блатним світом і не те що документів, а навіть дози роздобути не зможуть так, щоб не засвітитися. Льюха й Парамон були типовими недоумками, які загриміли за групове зґвалтування за доносом своєї спільної подружки. Братва на зоні зважила на їхню покайну розповідь про те, що злісна баба донесла на них через ревності, й опускати не стала. Але слава про двох ідіотів, які примудрилися дістати вісім років на рівному місці, була голосна. Те, що Льюха й Парамон – ідіоти, Дзвін добре розумів і без Ліхтаря. Тому він без зайвих слів перейшов до головного:

– Якщо не підеш із нами, життя тут тобі не буде. Це я обіцяю. Не вийдеш звідси з нами – не вийдеш взагалі.

– Отже, така ось душевна розмова... – протягнув Ліхтар, гарячково міркуючи, чим би таким покрити наїзд Дзвона. І, зрозумівши, що крити нічим, пішов на мирову:

– Добре, дасть Бог світ, дасть і совіт. Тільки не доберу, як ви звідси тікати збираєтесь?

– А це вже не твого розуму справа. Будеш завтра робити, що скажемо, от і виберешся, – похмуро процідив Дзвін і розчинився в півморозу барака.

Дзвін слів на вітер ніколи не кидав. Якщо він сказав, що життя Ліхтареві не буде, то в цьому можна не сумніватись. Одного не дуже прекрасного ранку він просто не скочить зі свого ліжка після сигналу «підйом», а залишиться лежати, як лежав, задурений джгутом із простирадла чи проколотий заточкою з алюмінієвої ложки. А настукає на Дзвона – проти правил Ліхтаря. Бо ж, як не крути, менти й увесь світ – по один бік барикад, а вони, зеки – по інший.

До кінця зміни залишалося не більш як півгодини. І Стриж, і Дзвін, як завжди, працювали поруч із Ліхтарем. Йому вже почало здаватися, що все обійдеться. Мало чого... Може, хлопці дістали нову звісточку з волі, що про розстрільний матеріал – то голий понт.

За роботою ув'язнених у цеху наглядали двоє охоронців. Вони ходили під стіною, поглядаючи на ряди станків. Раптом пилорама Дзвона зупинилася. Він нарочито голосно виматюкався, сплюнув собі під ноги і з маху рвонув захисний кожух, під яким були електромотор і шків. Кожух, що мав би бути прикручений п'ятьма болтами, напрочуд легко подався й залишився у Дзвона в руках. «Косить під психа», – подумав Ліхтар, краєм ока спостерігаючи за Дзвоном, але роблячи вигляд, наче те, що відбувається, його зовсім не цікавить. Дзвін тим часом жбурнув кожух собі під ноги.

— Начальники! — заволав він, роздираючи на грудях робу. — У вас тут верстат законтачений! Що ж ви, падали, не попереджаєте, га-а?

Електропилки вили так голосно, що почути Дзвона вже за десять кроків було неможливо. Але охоронці були якраз навпроти їхнього ряду й одразу помітили, що тут щось негаразд. Проте й особливих підстав бити на сполох начебто не було. Просто зекові набридло працювати й він вирішив улаштувати маленьку виставу. Ну що ж — вистава то й вистава. Розмахуючи кийками, дужі Гедзь і Лапа (тобто старшина Гедзь і прапорщик Лапенко) метнулися по проході між станками до Дзвона. Зараз баламут дістане по нирках, а потім відправиться в штрафний ізолятор. Гедзь і Лапа ніколи не втрачали нагоди провести виховну роботу серед ув'язнених.

Коли вони були вже зовсім близько, Дзвін раптом присів, запустив руку кудись за мотор свого станка й вихопив звідти крихітний предмет із нефарбованого металу. Навіть кмітливий Ліхтар не встиг зрозуміти, що відбувається, як Лапа вже падав, схопившись руками за горло. З-під його скоцюрблених пальців на легкий бронежилет стікала кров. Звук пострілу повністю втонув у цеховому содомі. Стриж, який виник за спиною в очманілого від несподіванки Гедзя, захопив голову старшини й одним нещадним рухом скрутив йому шию. Стриж і Дзвін швидко перевдяглися в кожухи й шапки-вушанки охоронців, озброїлися їхніми пістолетами і, підхопивши під лікті отетерілого Ліхтаря, потягли його до виходу з цеху. Від справжніх охоронців відрізнити Стрижа і Дзвона з насунутими на чоло шапками й піднятими комірами кожухів здалеку було майже неможливо. Зеки, які остовпіли біля своїх станків, проводжали їх поглядами, в яких були змішані заздрість, повага й полегшення. Незважаючи на те, що замочити ненависних охоронців мріяв майже кожен, мало кому хотілося зараз бути на місці Дзвона,

Стрижа й Ліхтаря. Адже на втікачів тепер стовідсотково чекала смерть.

* * *

Ні Дзвін, ні Стриж, ні Ліхтар не знали, що за п'ять хвилин до того, як вони вийшли з цеху, на КПП зони зупинився потріпаний, заляпаний грязюкою спецтранспорт. На вимогу вартового надати супровідні папери конвоїр, який сидів поруч із водієм, процідив крізь міцно стиснуті зуби:

— Подзвони капітанові й скажи, що привезли Савелія. Він зрозуміє.

Коли вартовий викликав чергового начальника зміни й одержав наказ пропустити спецтранспорт на територію, фальшиві наглядачі саме тягли Ліхтаря до вантажівки, що стояла біля задніх воріт майстерні 4. Там інша бригада зеків збивала з дощок ящики, що й були головним предметом збуту Охтирської зони.

Дзвін і Стриж усе розраховували точно. Вантажівки починали приходити о четвертій годині дня й закінчували вивозити ящики о пів на шосту. Зазвичай охоронці старанно замикали ворота виробничої зони за кожною вантажівкою, а тоді відчиняли їх знову. Проте десь до п'ятої вечора вони починали робити це лінкувати, бо ж який сенс старанно засувати шворінь воріт, якщо через сім хвилин його знову доведеться відсувати? Та й утекти з території виробничої зони зек міг тільки на табірну дорогу, що веде до КПП і знаходиться всередині периметра, який добре охороняється.

Був саме початок шостої. Падав ледачий сніжок. Якби не прожектори на вишках, що освітлювали ворота промзони, було б зовсім темно. Вільнонайманий водій вантажівки під заздрісними поглядами зеків, які тягали ящики, курив, притулившись спиною до дверцят кабіни.

— З дороги! — рішуче наказав Дзвін, навівши на нього пістолет.

Водій, випустивши від несподіванки цигарку, кинувся вбік. За тліючим недопалком одразу ж метнула-ся стрімка тінь у куфайці. Ліхтар мимохідь відзначив, що немає народу цинічнішого, ніж зеки. Їм плювати, що на їхніх очах трое чинять зухвалу втечу, проте зайвої цигарочки вони не проґавлять.

Усі трое впхались у водійську кабіну, і Дзвін завів мотор. Цієї миті охорона врешті відчула, що щось негаразд. Перед машиною, розмахуючи руками, вирости двоє охоронців із четвертої майстерні. Побачити, хто сидить у кабіні, їм заважало яскраве світло фар, тому пускати в хід зброю вони не поспішали, а просто вимагали зупинитися. Дзвін дав задній хід, мотор вантажівки заревів, і машина, гублячи з кузова незакріплені ящики, помчала до воріт. Як і сподівався Дзвін, вони були незамкнені.

Над зоною розлилося виття сирен.

– Тримай! – вищирився Дзвін і всунув Ліхтареві в руку щось важке, металеве. – Треба буде – стріляй.

Ліхтар із жахом зрозумів, що його пальці стискають невеличкий пістолет із інкрустованою перламутром ручкою. Саме з цієї штуки був застрелений прапорщик Лапенко.

Звідкись ізбоку затріщав автомат. Стріляв вартовий із вишки. На коліна Стрижеві, який сидів праворуч від Ліхтаря, посипалося скло. Стриж, не довго думаючи, відповів у темряву з трофейного макарова.

– Кінець хробакам парашним, вік волі не бачити! – загорлав він із захватом.

Зеки думали, що шлагбаум і ворота зони їм доведеться пробивати бампером на повній швидкості. Але, на їхній жах, через КПП саме проповзав якийсь зальотний «воронок». Цього Дзвін і Стриж передбачити аж ніяк не могли. Крутнути вліво означало перерахувати п'ять-шість бетонних стовпів і намертво заплутатися в колючому дроті. А праворуч тяглася довга стіна лазні. Все ж Дзвін зробив відчайдушну спробу уникнути лобо-

вого зіткнення. Вантажівка вильнула вправо й заскреготіла бортом об стіну лазні. Вона могла би прослизнути мимо «воронка», якби зазор був ширшим сантиметрів на сорок. Розуміючи, що зіткнення не уникнути, Дзвін різко скинув швидкість і, ввімкнувши першу передачу, впевнено попер прямо на «ворона», оглушливо сигналячи. Спецтранспорт теж пригальмував. За секунду до зіткнення з його кабіни вискочили конвоїр і водій. Конвоїр несамоовито смикав затвор свого автомата – схоже, з ним щось не ладилося.

Зіткнення вийшло м'яким. Мотор вантажівки надсадно заревів і... «воронок» швидко поповз назад, підштовхуваний бампером більш потужної машини. По кузову клацали кулі – це стріляла їм услід переполохана охорона. Некерований «воронок» поступово розвертало перпендикулярно. Коли вони проїжджали повз будку КПП, Стриж випустив у неї повну обойму макарова, змусивши вартового впасти на підлогу. Охоронці безнадійно «мазали». Ліхтар побачив, як кілька черг прошили борт «ворона», вибивши мутне скло із заграбованого віконця.

До порятунку залишалось зовсім небагато. Ось-ось їхня вантажівка мине КПП і вони, об'їхавши «воронка» узбіччям, вирвуться на вільну дорогу. Раптом задні двері спецмашини відчинились, і з них вискочили всмерть перелякані конвоїр і зек. Фари вантажівки були розбиті, але яскравий промінь прожектора вихопив силуети з темряви. Вражений Ліхтар упізнав у зекові Савелія.

Але як?! Цього не може бути! Адже сьогодні він бачив Савелія на ранковій розводці! А потім – за обідом. Знаменитий злодій у законі, один із батьків міської мафії топтав зону вже третій рік поспіль. «Воронок» в'їжджав на зону, а не виїжджав. До того ж, після обіду не минуло стільки часу, щоб устигнути вивезти Савелія за якою-небудь службовою потребою й повернути його назад! Погляди Савелія й Ліхтаря зустрілися.

Ліхтареві здалося, що Савелій йому ледь помітно всміхнувся. Ч-чорт, це вже зовсім ні в які ворота не лізло, бо ж не водилося за Савелієм таких усмішечок. Не водилось – і все!

– Поглянь-но, Савелій! – штовхнув Ліхтар Стрижа під бік.

Але рецидивіст не відповів. Він беззвучно завалився набік, пістолет із глухим стукотом випав із його розтиснутих пальців. На Стрижа було страшно дивитися. Куля, акуратно ввійшовши йому в потилицю, перетворила півобличчя в жахливе місиво з роздроблених кісток.

– Стриж попалився! – прокричав Ліхтар у вухо Дзвоніві.

Але тому було байдуже. Вчепившись пальцями в кермо, він несамовито ревів. Його теж зачепило.

* * *

Вони мчали по темній, припорошеній снігом дорозі назустріч волі. Дзвін витискав із вантажівки все, що було можливо. Але обоє розуміли, що переслідувачі на легкових машинах наздоженуть їх без особливих проблем. Тим більше, що дороги попереду буде перекрито.

– Ліхтарю, викинь Стрижа з кабіни, – прохрипів Дзвін, коли больовий шок трохи відступив.

Ліхтар не став запитувати, навіщо. Дзвін явно сподівався на те, що переслідувачі зупиняться біля трупа і втратять хоча б кілька хвилин. Він відчинив дверцята, й Стрижеве тіло вилетіло на дорогу.

– Ти як? – спитав Ліхтар за хвилину. Надто страшно було мовчати.

– Не знаю. Відчуваю, як кров по ногах тече. І руки наче замерзли.

– Нічого, заживе, – без ентузіазму заспокоїв його Ліхтар.

Він прикидав, скільки їм тепер світить. Вдаватися в тонкощі ніхто не буде. Нікого не цікавитиме, що Ліхтар був у рецидивістів, по суті, заручником. Групова втеча,

захоплення зброї, вбивство охоронців... П'ятнадцять – це мінімум. А можуть і «вишку» в президента випросити, як на такий випадок... Від цих роздумів Ліхтареве серце наповнилося пекучою отрутою туги. Чорт забирай, відмотав би ще рік – та й по всьому. Звичайно, кожен день на зоні – це жорстока боротьба за існування. За кожную ложку чаю, за кожен недопалок, за зайві десять хвилин відпочинку. І все-таки по зоні за тобою не ганяються автоматники з собаками. А тепер ось борися не за чай і недопалки, а за своє безцінне життя.

Їхня вантажівка тим часом наближалася до неширокої річки з дивною назвою – Пичуга. Паршивий десятитонний міст через Пичугу зеки цієї осені ремонтували, тому місцевість навколо мосту обом була знайома. Втім, Ліхтар цього не зауважив. Він так глибоко поринув у свої роздуми, що прогавив той момент, коли Дзвін без єдиного звуку знепритомнів. Надто багато крові витекло з його товариша по нещастю...

Вантажівка була на середині мосту, коли раптом різко вильнула ліворуч. Ліхтар скинувся й побачив, що Дзвін «відпочиває», упершись лобом у «бублик». Ліхтар перехопив кермо й викрутив його вправо. Згарячу він перестарався: бампер вантажівки пробив парпет, і важелезна машина спікірувала на лід Пичуги біля протилежного берега. Ліхтар устиг тільки впертися лівою рукою в панель приладів, а правою схопитися за внутрішню ручку дверцят.

Зі смачним хрускотом тріснув лід, дроблячись на десятки уламків, посипалися стекла в кабіні. Крижана вода заюшила Ліхтареві просто в обличчя...

РОЗДІЛ 2

На годиннику була рівно сьома ранку. Інспектор Підсуха збирався на роботу. Раптом у двері подзвонили. Хто б це міг бути так рано? Здивований Підсуха пі-

дійшов до дверей. Давно вже треба поміняти їх на більш відповідні до неспокійних часів – залізні, з вічком, та все руки ніяк не доходять.

– Хто там?

– Глібе Олексійовичу, це ти?

– Я. Чого треба?

– Я до тебе. Пустиш, чи тее... боїшся?

– Тебе, чи що?

– Ну.

– Та я таких, як ти, на сніданок жеру. Заходь. Викладай, із чим прийшов, бо в мене часу вільного немає – на роботу треба бігти.

Потираючи змерзлі плечі, в коридор однокімнатної квартири інспектора зайшов невисокий чоловік у чорній в'язаній шапочці й заляпаній болотом куфайці. Обличчя гостя було вкрите щетиною, штани – запорошені сінною потертю. Руки були обмотані ганчірками, які, мабуть, виконували функцію рукавиць. З-під ганчірок стирчали кінчики червоних пальців, під нігтями чорніли серпики бруду. Вигляд у гостя був прибитий. Але, увійшовши в тепло, він побадьорішав і всміхнувся господареві.

– А я думав – не пустиш.

Підсуха повів носом. Чим це попахує?

– Та кинь, я ж не звір. На вулиці, мабуть, мінус двадцять. Давай, кажи, чого треба. Щось мені пика твоя знайома.

Підсуха був цілком певний, що перед ним – один із його численних інформаторів, який приніс новини. «Позаштатний співробітник», так би мовити. І новини ці, певно, не можуть чекати до вечора. Та він помилився.

– Та я ж Сашко Ліхтарюк, Глібе Олексійовичу! Не впізнаєш? Ліхтар! Ти мене три роки тому посадив. Згадав, ні?

– За шахрайство? – почав пригадувати Підсуха.

– Еге ж, еге ж. Ти мене ще відмазував перед полковником Басом. Пам'ятаєш?

– А-а-а, то це тебе Бас хотів за «організовану злочинність» притягти, а я тебе перетяг під «шахрайство»? – зморщив чоло Підсуха.

– Так, так, усе правильно. Як батька рідного на нарах тебе згадував!

– Та годі тобі, – махнув рукою Підсуха і знову принохався. Він не міг уторопати, що за запах проник у його квартиру разом із гостем. – Ти кажи, чого треба. Нізащо не повірю, що ти тут прийшов ляща мені пускати!

– Та вже ж не ляща, – погодився Ліхтар і якось одразу посерйознішав. – Я прийшов сказати, що з дня на день у місто повернеться Савелій. Може, вже й повернувся.

– Що за пурґа, Ліхтарюк? Він же на дванадцять років закримів! Я сам бачив рапорт офіцера, який веде з ним на зоні «виховну роботу».

– Та до чого тут рапорт якогось мудобола-задушевника? Я тобі кажу, що Савелій буде тут через день, а може, через годину. І тоді тебе з лайном змішають за милі вініки. У нас весь барак знав, що в Савелія рожева мрія – зробити з інспектора Підсухи кров'янку й згодувати її вовкодавам. А ти мені кажеш, що я пурґу жену!

– Так, кажу, – вперто повторив Підсуха. – Тому що під амністію Савелій ніяк потрапити не міг, а втекти й поготів. Так що хай забуде про свою кров'янку років на дев'ять, а потім побалакаємо...

– От не віриш ти мені, а я кажу, що Савелія на зоні більше немає. Перекантується деньків два де-небудь у тихій місцині, помиється, відгодується, з дівками натішиться, а потім займеться справами і... тут тобі, Олексійовичу, й кінець на холодець, – Ліхтар для більшої виразності приставив палець до скроні й сказав «бах!»..

– Послухай, Ліхтарюк, тобі що – хтось бабок дав, щоб ти мене полякав по старій дружбі?

– Ображаєш, Олексійовичу, ох, ображаєш... Я до тебе прийшов, аби борг повернути, – сказав Ліхтар без

тіні посмішки. – Я подумав, що за ті п'ять років, які мені твоя доброта скинула, відплатити тобі треба, чисто по-людськи. От я й з'явився, щоб тебе попередити. Щоб тебе не пришили, як куріпку. Все, борг я повернув. А тепер пішов гуляти далі. Роби, як знаєш.

Ліхтарюк узявся за дверну ручку й кинув через плече:

– Як у тебе хоч замки тут відмикаються?

Підсусі стало ніяково.

– Та зачекай, зачекай, Ліхтарюк. Давай я тобі хоч чаю наллю, га? Ти ж, мабуть, іще не снідав? Та не дуйся, як смольна інститутка! Чай добрий, липовий! Зараз швидко поп'ємо, а потім я тебе по дорозі в Управління куди-небудь підкину. Згода?

Але Ліхтарюк був непохитний. Він морочився з розхлябаним замком і явно мав намір зникнути якомога швидше. Підсуха розгублено дивився гостеві в потилицю. Савелій... засніжений Охтирськ... кров'янка... Все це звучало, як погані жарти зі зловісного сну. Раптом погляд Підсухи впав на лінолеум, яким була застелена підлога в коридорі. Кілька великих червоних крапель лишилися на тому місці, де щойно стояв Ліхтар. Підсуха повільно звів очі. На сірій куфайці Ліхтаря, просто між лопатками, розпливалася бура пляма, куфайка була продерта. «Швидше за все, колоте поранення позовжнього м'яза спини», – машинально діагностував Підсуха.

– До побачення, – сказав Ліхтар, коли замок нарешті піддався. Сказав і швидко вийшов на сходи.

– Е-е-е, Ліхтаре, та з тебе кровище тече. Так ти далеко не зайдеш! Гей! Ну вибач мене, недовірливий я вельми, життя таке. Давай хоч рану перев'яжу! – закричав услід Ліхтареві Підсуха.

Той продовжував спускатися сходами, роблячи вигляд, що не чує. Але якоїсь миті розважливість (а може, просто голод) перемогла. І Ліхтар закрокував по сходах у зворотному напрямку.

– А бублики до чаю в тебе є? – поцікавився, хитро примружившись.

– Я навіть не впевнений, чи є до чаю цукор, – усміхнувся Підсуха і замкнув за Ліхтарем двері.

* * *

Рана, на щастя, виявилася неглибокою й безпечною. Підсуха залив її зеленкою й заклеїв пластирем. На плиті закипав чайник.

– Де ж це ти так ухитрився, га?

– Та тут, години дві тому, на автовокзалі. Двійко мужичків побазарити підійшли. Не зійшлися характеристиками, – розвів руками Ліхтар.

– Ясно, – Підсуха розумів, що далі випитувати безглуздо.

– Та й не мужички це були, а пацанва якась. Одрразу видно, перо в руці вперше тримали, козли, – резюмував Ліхтар, зацібаючи на грудях неймовірно брудну картату сорочку.

– Твоє щастя, що пацанва, – сказав Підсуха і відвернувся.

Дивитися на брудне, засмальцьоване лахміття Ліхтарюка було гидко до блювоти. До того ж, цей стійкий і неприємний запах...

– Ти що, бомжуєш?

– Ні, Глібе Олексійовичу. Гірше, – загадково всміхнувся Ліхтарюк.

– Що може бути гірше? Хоча зажди... Ти ж на чотирі роки сів?

– Так точно, на чотири.

– А минуло тільки три, – від власного здогаду в Підсухи навіть подих перехопило. – Що, амністія?

– Та ні, Олексійовичу. Я ж сказав – гірше.

– То ти що, в бігах? – витріщив очі слідчий.

– Еге ж. Утік. Три дні тому. Чув, мабуть?

– Чув краєм вуха, тільки не знав, хто конкретно. Це не в моїй компетенції... – отетеріло пробурмотів Підсу-

ха, відставив убік чайник і повільно сів на стілець. – Там іще, здається, двох охоронців застрелили...

– От і зроби висновки. Бачиш, як я ризикую. І все – щоб тебе, недовірливого, попередити.

– А Савелій – він що, теж утік? – поцікавився блідий як смерть Підсуха.

– Не зовсім так. Але вважає, що втік.

До свідомості Підсухи нарешті дійшло. Емоції налетіли на нього, як цунамі. Ненависть, роздратування й невпевненість... Терміново треба шукати «стрілочника».

– То це що виходить? Я, інспектор карного розшуку, ганяю тут чаї із зеком-утікачем? – запитав Підсуха зміненим голосом.

– Виходить, так, – безтурботно підтвердив Ліхтарюк, жадібно хрумтячи бубликом. – Але ж ти сам запропонував чаю попити?

– Але ж я не знав, що ти із зони втік! Ти що, Ліхтарюк, зовсім із глузду з'їхав? Ти що, під монастир мене підвести хочеш?!

– Та я навпаки тобі допомогти прийшов, – бубонів із повним ротом Ліхтар. – Ось побачиш – так чи інакше Савелій тебе дістане!

– Та ти мені баки не забивай! Знайшов собі, бачиш, блат-хату! На квартиру до інспектора карного розшуку заявився! Невже «малин» у місті мало?

– Я вже тобі казав, але повторю востаннє. Я прийшов тобі допомогти, – твердо сказав Ліхтар. Він припинив жувати, дбайливо сховав недоїджений бублик у кишеню, звівся, відсунув чашку, зняв зі спинки стільця свою куфайку й почав одягатися.

– А я думаю – чим це від тебе смердить? Ясно чим – тюрягою! І як я раніше не здогадався?! – заводився Підсуха.

Але Ліхтар був уже в коридорі, взував валянки. Обличчя його було сумним і втомленим. Відчувалося, що ще хвилина – і віра в людство навіки зникне з його серця.

– Куди це ти зібрався? – насторожено спитав Підсуха.

– Не твоє діло, – буркнув Ліхтар.

– Ні, ти помиляєшся, – сказав інспектор їдко. – Моє. Дуже навіть моє.

Не встиг Ліхтар опам'ятатись, як холодні сталеві наручники зімкнулися на його зап'ястках.

– Ти чого це, га?

– А нічого. Зараз ми з тобою поїдемо в Управління.

– Куди? – не повірив Ліхтар своїм вухам.

– В Управління, Ліхтарюк, – Підсуха роздратовано шпнурував черевики. – Щиросердне зізнання пом'якшує міру відповідальності. Хай уже, скажу хлопцям, що ти мені здався добровільно.

– Спасибі тобі, батечку рідний, – процідив Ліхтар.

– Нема за що.

Ліхтарюкові залишалося тільки похитати головою. Сил на те, щоб пручатись і протестувати, в нього вже не було. Ті сорок шість годин, які він провів без гарячого питва та їжі, давали про себе знати...

– Ну й падло ж ти, Глібе Олексійовичу, – сказав він, коли Підсуха зачинив за ним дверцята свого «жигулька».

– Ти теж не херувим, Ліхтарюк, – буркнув Підсуха і завів машину.

* * *

Інспектор був такий сердитий, що не помітив, як на хвіст до його «Жигулів» прилаштувався непримітний синій БМВ. Не помітив цього й Ліхтар. Світлофор дав червоне світло. Підсуха перемкнувся на «нейтралку» й закурив. Ліхтар подумки вправлявся в усіх відомих йому лайках. І все ж підібрати влучну характеристику інспекторові Підсусі йому не вдавалося. Всі відомі матірні й не дуже визначення людської підлості щодо Підсухи здавалися йому занадто м'якими. Світлофор підморгнув, змінивши гнів на милість. Минувши перехрестя, машина звернула на тиху, типову провінційну вуличку, названу на честь героїв-панфілівців.

Вуличка, забудована ще наприкінці XIX століття похмурими двоповерховими будинками, веда до Управління. Його розлога дев'ятиповерхова будівля, виконана в найгірших традиціях епохи скла й бетону, була розташована на околиці міста. Колись, у часи будівництва комунізму, передбачалося, що місто буде розбудовуватись і не сьогодні – завтра Управління опиниться майже в центрі. Передбачалося також, що заводи будуть рости, і з області до них стікатиметься нова робоча сила. Робітників і робітниць, які оселяться в брудних гуртожитках, стане дуже багато, а отже, зросте й злочинність. Отоді в дев'ятиповерховому будинку Управління й закипить справді бурхливе життя. Деякі з цих прогнозів збулися, деякі – ні. Управління так і залишилося стояти на околиці зловісним склобетонним монстром на тлі двоповерхових будиночків. Щоправда, робота там вирувала, бо злочинність і справді зросла. Тільки до зростання виробництва це не мало жодного стосунку, оскільки виробництво стояло.

Незважаючи на те, що година була не така вже й рання, людей на вулицях майже не було. І машин було небагато. Проте БМВ, що плентався позаду, зберігаючи пристойну дистанцію, залишився непоміченим.

Підсуха подивився на годинник. За двадцять восьма. Він загасив цигарку і, скося зиркнувши на похмурого Ліхтаря, піддав газу. Йому не хотілося спізнюватись. Його безпосередній начальник, підполковник Головач, був досвідченим слідчим і чесною людиною. Незважаючи на свої роки, він зберігав чудову спортивну форму й у загальному заліку зі стрільби міг дати фору будь-якому працівникові Управління. Але на спізнення в нього була справжня шиза. Потрапивши Головачу під гарячу руку, можна було отримати втик із занесенням до особової справи.

Дорога була зовсім порожня. Небо хмарилося. Підсуха так задумався, що навіть прогавив ту мить, коли на вітровому склі з'явилися дві акуратні дірочки. Стріля-

ли ззаду, із синього БМВ, який тепер скоротив дистанцію до п'ятдесяти метрів. Ліхтар зорієнтувався першим.

– Гальмуй! – загорлав він.

Підсуха слухняно вдарив по гальмах.

– Лягай! – прошипів Ліхтар і засунувся ледь не під сидіння. На щастя, з його комплекцією це було дуже просто зробити. – У тебе волина є?

Підсуха пригнувся й запустив руку під куртку. По його лобі й щоках струмками стікав липкий піт. На відміну від Ліхтаря, він не був готовим до такого повороту. У його житті траплялось різне, але робити на нього замах серед білого дня досі не наважувалися.

– Я без волини навіть у нужник не ходжу.

– Тоді стрілай, матері твоєї так!

Чергові постріли з БМВ остаточно вибили заднє скло. Воно з дзенькотом обсипалося на сидіння.

– Стрілай, ти що, оглух? – очі Ліхтаря істерично горіли.

І тільки коли пролунали ще два постріли, Підсуха остаточно оговтався й усвідомив, що це не просте блатне «попередження». Це справжня мокруха. І замочити збираються його, старшого інспектора карного розшуку Підсуху. Помирати в тридцять сім не хотілося. На щастя, його тіло саме згадало потрібні навички. Він відчинив дверцята й сторчголов викотився з машини на сніг. Двічі перевернувшись, він схопився на ноги й припав на коліно. Миттєво оцінивши обстановку, прицілився й випустив у БМВ чи не весь магазин на дванадцять патронів. Чотири кулі – в салон. Дві – по передніх колесах. І ще дві – знову в салон. Для певності. У ворожій машині затихли. Ні шереху, ні руху. Але цей спокій був дуже підозрілим. «Невже все так просто?» – подумав Підсуха, дивуючись власній влучності. За правилами воєнного часу варто було б підійти до знищеної вогневої точки й перевірити, чи залишився хто-небудь живий. І якщо залишився – зробити так, щоб не залишився. Це Підсуха пам'ятав дуже добре.

Тримаючи машину під прицілом, він зробив кілька кроків у напрямку БМВ, готовий натиснути на гачок будь-якої миті.

Раптом його увагу відволік удар дверцят. Звук долинув із боку рідного «Жигулька». Тримаючи БМВ в полі зору, Підсуха озирнувся. Так, це був Ліхтар. Вибравши момент, він вислизнув із салону й кинувся до високих дверей найближчого під'їзду. Як пам'ятав Підсуха, під'їзди таких старих купецьких будинків геть усі були прохідними. Очевидно, знав це й Ліхтар. І в цьому була вся його надія на порятунок.

– Ти куди, придурку, куди?! – закричав Підсуха услід Ліхтареві, який через наручники доволі незграбно намагався відчинити масивні входні двері.

– На село до дідуся! – кинув Ліхтар і зник у під'їзді.

Розрахунок Ліхтаря виявився правильним: Підсуха не став його переслідувати. Почасті тому, що йому, зрештою, стало совісті визнати, що він повівся з Ліхтарем, м'яко кажучи, не зовсім справедливо. А ще тому, що з БМВ пролунав іще один постріл. Один із трьох бойовиків – дивом уцілілий Зораб – оговтавшись, підняв тремтячу руку й випустив у сторопілого Підсуху останню кулю.

Зорабові було дуже боляче. Його переповнювали злість і образа. Як же так?! Усе починалось як цілком безпечне полювання за двома «лохами», як схарактеризував пасажирів жигулів Людожер, а закінчилося так хріново. Лохи, як виявилось, при волинах. Двоє його друзів дістали по кулі, а він, Зораб, залишився останнім, хто в змозі виконати завдання... І він його виконає – виконає будь-якою ціною. Перед очима пораненого в шию Зораба пливли червоні кола. І тільки завдяки цьому Підсуха залишився живий. Зораб промахнувся. Без вагань Підсуха двічі вистрелив у відповідь. Одна з випущених майже наосліп куль поклала кінець мукам Зораба.

Коли стало зрозуміло, що воювати більше ні з ким, Підсуха озирнувся навколо. Ліхтаря і слід прохолов. На «Жигулях» не було живого місця. Зрешечений

БМВ із трьома трупами всередині стояв посеред проїзної частини з увімкненими фарами. Фари самі увімкнулися, коли труп водія своєю вагою натиснув на важілець дальнього світла. «Пора змиватися», – подумав Підсуха і поплівся до свого «Жгулька». Машина не завелася. Ні з першого разу, ні з другого, ні з третього. Інспектор вилаявся й поплентався до Управління пішки. Слава Богу, воно вже було недалеко.

Пригода здавалась абсурдною й нереальною. І тільки ниюче плече, що він забив під час свого вишуканого акробатичного трюку з переворотами, нагадувало Підсусі про те, що все це – наяву. Певно, слід було залишитись, оглянути БМВ і трупи бойовиків. Але інспектор побоювався, що в нападників може бути група підтримки. Одержати кулю, оглядаючи місце злочину, йому не хотілося. Краще спочатку заскочити в Управління й повернутися вже зі слідчою бригадою.

* * *

– Глібе Олексійовичу, фізкульт-привіт! – гукнув сержант Завидющий, який нудьгував у скляній будці на прохідній Управління.

– Тебе теж, – невлад буркнув Підсуха, розгортаючи перепустку, що називається, «на автопілоті».

Найменше йому хотілося, щоб сержант запитав його щось на кшталт «що трапилось?» чи «як справи?». Але той, на щастя, не запитав, а лише провів Підсуху зацікавленим поглядом. Вигляд в інспектора Підсухи й справді був дивний. Рукав на куртці майже повністю відірваний, штани мокрі від талого снігу, волосся розпатлане, очі гарячково блищать. «П'яний, напевно. Чи занедужав», – припустив сержант Завидющий.

Перестрибуючи через дві сходинки, Підсуха вибіг на третій поверх до кабінету підполковника Головача. Перебалакати з ним було просто необхідно. І що швидше, то краще. Підсуха рвучко смикнув двері приймальні. На годиннику було двадцять на дев'яту. Він, звичай-

но ж, спізнювався. Але Підсуха не сумнівався: коли Головач довідається про причину його спізнення, то змінить гнів якщо не на милість, то хоча б на розуміння.

– Доброго ранку, Глібе Олексійовичу, – привіталася секретарка.

В Управлінні за рум'яні щоки її позаочі називали Матрьошкою. Підсуху це прізвисько дратувало, бо матрьошки асоціювалися в нього насамперед із хворобливою повнотою, а не з рум'янцем. Похмуро кивнувши їй у відповідь і пробурчавши щось нерозбірливе, Підсуха підступив до кабінету свого начальника. Смикнувши двері на себе, він виявив, що вони замкнені. Не вірячи своїм очам, він спробував ще раз. І знову безрезультатно. Він озирнувся на секретарку. Та вже хвилину щось йому пояснювала, тільки Підсуха, занурений у свої невеселі думки, того не зауважував. А варто було б.

– Петро Максимович іще не приїхав. Я йому вже додому дзвонила, дружина сказала, що вчора він виїхав в Управління Левади. І приїде на роботу звідти. Але він спізнюється вже на цілу годину. Дивно, чотири роки працюю в Петра Максимовича, а таке з ним уперше, – вигляд у Матрьошки був розгублений і збентежений.

– Що за Левада?

– Та новий начальник управління МВС сусідньої області. Забули, Глібе Олексійовичу?

Брови Підсухи повільно поповзли на лоба. На відміну від секретарки, він працював із Головачем уже одинадцять років, і за весь цей час підполковник ніколи нікуди не спізнювався. Він був готовий прийти в гості на двадцять хвилин раніше й тупцювати під під'їздом на морозі, тільки б не спізнитися на три секунди. «Мало там що? Може, машина зламалася», – заспокоював себе Підсуха. Але щось у глибині душі йому підказувало, що колишні спокійні часи, коли все було «за планом» і «за правилами», скінчилися. Ще й цей незрозумілий візит Головача в сусідню область... Чого він там, у цього Левади, не бачив?

– До речі, тут вами якийсь незнайомий чоловік цікавився, – продовжувала секретарка.

– Який ще чоловік?

– Та я не знаю точно, він по внутрішньому дзвонив. Із кабінету полковника Баса. Я йому сказала, що вас тут немає. А він просив передати, щоб ви, коли прийдете, обов'язково до Баса зайшли. Він сказав «обов'язково». Голос такий злий, знаєте...

– Добре, зайду, – неохоче кинув Підсуха.

Він не любив полковника Баса за його склочну й дріб'язкову натуру, за продажність і за ненаситну жадібність. Про те, що Бас – хабарник і співпрацює з деякими бонзами кримінального світу, говорили в Управлінні давно. Але доказів не було, а займатися цією брудною справою нікому не хотілося. Якби Підсуха був людиною, від якої все залежить, він без зайвих роздумів звільнив би Баса від справ із формулюванням «неповна службова придатність». «Лише черево чого варте! Борець зі злочинністю називається!» – часом вигукував Підсуха, будучи наодинці з Головачем. До честі Головача, який був одним із заступників Баса, подібні розмови він завжди одразу ж припиняв. «Спокійно, Глібе, в нас із тобою ще все життя попереду», – двозначно резюмував підполковник і жодної емоції не відбивалося в його глибоких сірих очах.

Підсуху дратувала перспектива доповідати Басові про те, що відбулося з ним щойно на вулиці Героїв-панфілівців. Виходило, що доповідь ця йде через голову Головача, його безпосереднього начальника. Але варіантів не було. Замовчати цей кричущий інцидент, що не лізе в жодні ворота, було просто немислимо.

РОЗДІЛ 3

Підлога в кабінеті Баса була застелена пухнастим килимом. На стінах красувалися схрещені шпаги,

мушкети й пістолі «часів очаківських і підкорення Криму». Підсуха знав, що добра половина цієї колекції конфіскована в чесних громадян, яким, як відомо, слід бути особливо обережними з холодною й вогнепальною зброєю, що має історичну цінність. Меблі в кабінеті Баса теж були гарні – ампірні шафи та великий, але вишуканий стіл з італійської сосни. А от офісні стільці на коліщатах із чорного пластику з цією пишнотою аж ніяк не в'язалися. Смак у Баса був нікудишнім.

– Кого я бачу, Підсуха! – із фальшивою привітністю сказав полковник.

Інспектор не звик до доброго прийому в цьому ненависному кабінеті. Тому привітність Баса мала подвійно підозрілий вигляд. Утім, сьогодні в кабінеті було щось цікавіше за меблі й привітного Баса. На диванчику біля вікна сидів незнайомий чоловік у цивільному. Під його дорогим піджаком виразно вимальовувався пістолет. «Мабуть, це і є той чувак, який Матрьошці дзвонив», – подумав Підсуха. Поруч зі столом Баса сидів іще один у цивільному: порожні риб'ячі очі, бліде обличчя, важка щелепа. Цього типа Підсуха теж не знав. Обидва незнайомці зиркнули на інспектора, м'яко кажучи, неприязно.

– Ну, Глібе Олексійовичу, сідайте. У нас із вами зараз буде серйозна розмова, – сказав Бас уже іншим тоном.

– Якщо в нас із вами серйозна розмова, то не розумію, що тут роблять ці люди? – спитав Підсуха, радіючи, що під приводом цієї розмови можна відкласти неприємну оповідь про три трупи в БМВ, поки на роботу приїде Головач.

Один із чоловіків у цивільному на слова Підсухи хижо посміхнувся. Другий теж показав свої рівні білі зуби і, кинувши владний погляд на Баса, мовив:

– «Ці люди», тобто ми, тут просто необхідні. Ми з прокуратури. У вас, Підсухо, великі неприємності. Тому раджу бути з нами ввічливішим.

«А не пішов би ти на ...» – відреагував Підсуха подумки.

– Так-так, – підтвердив Бас, наливаючи собі води з графина. – Це – майор Федорів, а це – капітан Окунь.

– Внутрішнє розслідування?

– Можете називати як завгодно, – кинув той, котрого відрекомендували як капітана Окуня.

Підсуха набрав у легені побільше повітря, видихнув і знову вдихнув. Утім, сказано битися його серце не перестало. «Господи, скільки неприємностей на один день! Зранку – Ліхтар. Потім – стрілянина. А тепер іще й прокуратура!» Однак зовні Підсуха залишався незворушним. Він опустився на стілець, очікуючи пояснень.

– Ви досвідчений слідчий, Глібе Олексійовичу, – почав майор Федорів. – Тому я не буду витрачати час на те, щоб вас залякувати. Що таке СІЗО й колонія суворого режиму ви, звичайно, знаєте?

– Як не знати, – похмуро сказав інспектор.

– Тому обійдетеся без фокусів. Ви, Підсуха Гліб Олексійович, тисяча дев'ятсот шістдесят першого року народження, звинувачуєтеся в убивстві лейтенанта Дерев'янка, з яким ви працювали з дев'яносто шостого по дев'яносто восьмий рік. Зрозуміло, остаточне рішення в цій справі зробить суд. Проте ми маємо достатню кількість свідчень, аби вас заарештувати.

– Е-е-е, хлопці, легше, – підхопився Підсуха від несподіванки. – Сьогодні що, перше квітня?

– Сьогодні третє лютого, – спокійно відказав Федорів. З виразу його обличчя Підсуха здогадався, що про жодні розиграші й жарти не йдеться.

– Та ви взагалі добре себе тямите в тій своїй прокуратурі? Та в тім кублі, крім мене й Дерев'янка, ще троє чоловік було, не рахуючи омонівців! Усі ж бачили, як він загинув! Показились ви всі, чи що? І рапорти ж ми тоді по двадцять сторінок написали!

– Не лізьте в пляшку, Глібе Олексійовичу! Ви кажете, троє людей бачили, як застрелили Дерев'янка, так?

– Так.

– І всі вони, звичайно ж, дали свідчення? – з солодковою посмішкою спитав Федорів.

– Я ж кажу, дали. І Донченко, й Кропива, і Теракян! Вони бачили, що Сергія застрелив сутенер Козир.

– Так, але колеги з прокуратури з'ясували, що про Козиря всі вони написали під вашим тиском.

– Вони що, змінили свідчення? – безживним голосом запитав Підсуха, відчуваючи, як земля пливе в нього з-під ніг.

– Цілком правильно. Змінили. Їхні нові, тепер уже правдиві, свідчення в нас також є. І при бажанні ви можете з ними ознайомитись.

– Вони тут, – вклинився полковник Бас, демонструючи папку на зав'язках.

«Боже мій! – майнуло в Підсухи у голові. – З Кропивою я вчився в одній школі... У Донченка був свідком на весіллі... А тепер вони наче змовилися, всі хочуть мене у в'язницю відправити!» Він був у розпачі.

– Але ж ви знаєте, що Дерев'янка я не вбивав? – тихо спитав він, звертаючись передусім до Баса. Те, що «прокурорам» щось доводити безглуздо, він уже зрозумів. Ці прагнули крові.

– Нічого я не знаю, – сказав полковник Бас і сховав очі.

– То підполковник Головач вам скаже! Можна, я йому зателефоную? Він уже, мабуть, приїхав!

– Слово підполковника Головача для нас нічого не важить, – відрізав Федорів. – Його не було на місці події.

– Не корчіть із себе дурня, – вставив Окунь, замислено дивлячись у вікно, що виходило в двір Управління.

– Чого ж ви хочете?

– Просто заарештувати вас, та й усе, Глібе Олексійовичу, – хижо посміхнувся Федорів. – Посидите на нарах до суду, чифірку поп'єте. Може, розважливості у вас побільшає...

І тут перед очима Підсухи виникла жовтозуба усмішка Ліхтаря. От уже хто поганяв чифірку на своєму

віку... «А він же мене попереджав... Він же з цим до мене сьогодні й приходив! Це все Савелій, щоб він здох... Нікому іншому в цьому місті силовники не вистачило б так мене підставити!» Підсуха зрозумів, що настав час діяти. Здаватися на милість бандитів він не звик. А слідчі з прокуратури й полковник Бас – справжні бандити, якщо накладають із Савелієм. «Ну що ж, шакали, зараз побачимо, чия візьме...» Підсуха прикинув, які тактичні можливості до організованого відступу надає кабінет Баса. Вікно кабінету міститься над прибудованим до Управління півтораповерховим господарським блоком, у якому також розташовані гаражі для керівництва й затишний відеозал. Щоб оперативні матеріали переглядати. От тільки чомусь на дверях відеозалу завжди красувався величезний замок, ключ від якого, подекували, лежить у сейфі Баса. Але це все лірика. Головне, що перепад між дахом госпблоку й вікном Баса був якихось нещасних три метри. «Як не крути, а доведеться через вікно», – вирішив Підсуха. Але біля вікна саме тупцював Окунь, покурюючи товсту піжонську сигару. В пістолеті Підсухи залишалися всього дві кулі. «Добре, прорвемося», – сказав він собі й зробив крок до столу полковника.

– Перед тим, як ви мене заарештуєте, я хотів би прочитати свідчення Донченка. Сергій Дерев'янка вмер буквально в нього на руках, – набравши прибитого, покірного вигляду, сказав Підсуха. – Хочу подивитися, що ця сука там намарала...

– Це ваше право.

«Правознавці гобані», – подумав Підсуха і взяв документ із рук Баса. Старанно вдаючи з себе заклопотаного читача, Підсуха тим часом наглядав за ворогами. Бас хрумтів чіпсами, які тягав із яскравого пакетика. Тільки зараз Підсуха помітив, що весь його стіл усяпаний крихтами. Окунь курих свою сигару. А Федорів, змудившись, повернувся спиною до Підсухи й узявся розглядати спинки книг, які стояли непохитним му-

ром у шафі біля дверей. «Бас цілком безпечний. Поки що. Він у мішень і з трьох метрів не влучить, – вирішив Підсуха. – Починати треба з Окуня».

– Пане капітан, ви не могли б мені пояснити, чому свідчення Донченка не підписані? – почав Підсуха, наближаючись до Окуня з розгубленим виглядом.

– Як не підписані? Цього не може бути!

– А от може... – сказав Підсуха, і його важкий кулак вривався в щелепу слідчого.

Окунь завив – своїм ударом Підсуха зламав і забичкував сигару просто в його вилицю. Федорів здригнувся й розвернувся. Тієї ж миті Підсуха згріб Окуня й щосили штовхнув його в бік Федоріва. На щастя, реакція в майора була поганенька. Коли тіло Окуня за інерцією вже підім'яло його під себе, той іще тільки тягся за пістолетом. Через секунду в них полетів масивний офісний стілець на коліщатах. Підсуха ніколи не відзначався особливою силою, але регулярні заняття з гирями плюс безвихідь, у якій він опинився, зробили свою справу. Окунь наповнив кабінет відбірним матом. Тепер настала черга полковника Баса. Той так і вкляк за столом із непережованим картопляним чіпсом у роті, коли зрозумів, що просто в його начальницьких апартаментах зав'язалася бійка. Очі в Баса стали майже квадратними. Підсуха вихопив пістолет і, перекидаючи дуло з Баса на «прокурорів» і назад, сказав:

– Слухайте сюди, охоронці закону. Тепер мені втрачати нічого, так своєму Савелію й передайте. Всіх передушу, а Савелій ваш таки загромить під вишак. І буде строчити прохання про помилування на ім'я пана президента. Аж поки який-небудь прапорщик приїде його в темному підвалі, де підлога тирсою посипана, а стіни гіпсові. А ви моліться, щоб не загромити разом із ним. Зброю сюди!

Глухий голос Підсухи звучав зловісно й дуже переконливо. Та й згадка імені Савелія подіяла магічно. Першим скорився Бас. Тремтячими руками він витяг

із кобури свій «бульдог» і поклав його перед собою на стіл. Підсуха метнувся до столу й хвацько застромив пістолет за пояс. Проте Окунь і Федорів не рухалися.

– А ви що, не чули?!

– Не корчіть дурня, вам від нас нікуди... – почав було Федорів.

Постріл із пістолета Підсухи розніс на дрібні уламки погруддя залізного Фелікса, що прикрашало кабінет із давніх часів. Погруддя стояло на полиці за півметра від голови Федоріва. Як і багато чого в радянські часи, залізним Фелікс був лише на вигляд. Насправді ж він був зроблений із гіпсу й посріблений. Гіпсова крихта, що застрягла у волоссі майора, урвала його тираду. Під ноги Підсусі глухо гупнули ще два пістолети. Тримавши під прицілом обох «прокурорів», Підсуха засунув пістолети в просторі нагрудні кишені своєї шкірянки.

– Не рухатися, – попередив інспектор. – Хтось викирне з вікна – застрелю. Ясно?

Окунь і Федорів кивнули. «Так-так», – мекнув Бас.

Підсуха прихопив теку з компроматом на свою персону й навстіж розчахнув вікно полковникового кабінету. Пальнувши для острашки ще раз – цього разу в стелю, – Підсуха скочив на підвіконня й зістрибнув на дах госпблоку. В кожній смузі невдач є свій проблиск надії. Коли Підсуха, вимушено перевершуючи в спритності середньостатистичну мавпу, спустився по новенькій ринві на землю, прямо перед собою він побачив «Опель» Баса. Певно, полковник так поспішав опинитися на своєму робочому місці, що й не загнав машину в гараж. Дверцята були незамкнені. Справді, кого боятися? Двір же внутрішній, охороняється. Полковниковий опель був дуже до речі. Підсуха, який за специфікою своєї роботи мав необхідні навички, завів мотор без особливих проблем. Завів – і, рвучко розвернувшись, погнав до виїзду.

– Справді, занедужав наш Гліб Олексійович. І Баса заразив, – вирішив сержант Завидющий, коли на про-

хідну подзвонив полковник і, захлинаючись од люті, наказав затримати Підсуху живим або мертвим.

РОЗДІЛ 4

Підсуха сидів у дешевій забігайлівці на околиці міста і їв черствий бутерброд із несвіжою ковбасою. Інспектор був чорнішим од чорної землі. За вікном смеркало. На столику перед ним лежала тека зі свідченнями його товаришів по службі. Судячи з тих паперів, другу таку сволоту, як Підсуха, годі було шукати. Також у теці були висновки слідчих прокуратури, з яких випливало, що Підсусі – хана. Всі папери були доволі свіженькими. Деякі з них іще пахли ксероксом.

Підсуха міркував про своє нелегке життя. «Опель», «позичений» у полковника Баса під час утечі, стояв неподалік від кафе за куцями. Аби випадковий патруль не звернув на нього уваги. У гаманці в Підсухи залишалося грошей ще на один бутерброд. І ні на копійку більше. Справи вкрай кепські. Підполковник Головач, на якого так надіявся Підсуха, як у воду канув. «Я думала, він на роботі», – відповіла його дружина, коли Підсуха подзвонив їй із таксофону. Голос у неї був схвилюваний. Перша версія Підсухи з цього приводу була песимістичною. Головач, знаючи про майбутню розправу над своїм другом і підлеглим, вирішив тимчасово вийти з гри, аби зберегти своє добре ім'я. Друга версія була ще гіршою. І вірити в неї Підсуха нізащо не хотів. Йому не хотілося думати, що Головач, із яким він пройшов крізь вогонь і воду, просто згинув без сліду на фронтах кримінальної війни. Хоча, з огляду на недавні події, могло трапитися що завгодно.

Іти було нікуди. Ось уже рік, як у Підсухи не було ні подруги, ні коханки. Проклята робота, через яку він міг не з'являтися вдома тижнями, не надто сприяла знайомствам і романам. Та й фінанси, що постійно спі-

вали романси на різні голоси, теж цьому не сприяли. Змолоду Підсуха звик упадати за жінками, як то кажуть, на широку ногу. Ресторани, подарунки, відпустка в Сочі. А яка може бути «широка нога» у слідчого, який не бере хабарів? Колишня дружина Підсухи, Люда, жила разом із дорослим сином в Об'єднаних Арабських Еміратах і, звісно, плювати хотіла на свого першого чоловіка-невдачу. У неї тепер був багатий арабський чоловік. До того ж, дуже ревнивий і дуже дурний... Із родичами Підсусі теж не пощастило. Батьки давно померли, а єдина сестра мешкала в Херсоні.

Колеги, яким Підсуха почав надзвонювати одразу ж, як переконався, що його не переслідують, усі як один робили вигляд, що з ним не знайомі. Це тільки підтверджувало, що документи, якими сьогодні козирили «прокурори», не сфабриковані, а справжні. «Що гірше про людей судиш, то правішим будеш», – згадалася стара народна мудрість. У рідній квартирі, певно, зараз повно міліції. Перевертають догори дригом всі манатки, щоб добути додаткові «докази» його провини. «Навіть грошей позичити ні в кого!» – сумно подумав Підсуха. У баці «Опеля» бензину лишалося небагато. Далеко не втечеш, навіть якщо вдасться виїхати з міста. «Запевне ж дали орієнтовку на особливо небезпечного злочинця Гліба Олексійовича Підсуху всім постам дорожньої міліції. І чекають-вичікують на мене з самого ранку!» Ховатись було ніде. Тікати було нікуди.

Раптом його осяяло. Ліхтар! Так-так, Ліхтарюк! Ось єдина людина, яка справді може допомогти. Яка знає, де ховатися, коли ти в бігах. Яка знає, де шукати Савелія. Яка може пояснити, що взагалі відбувається... Та от тільки де його знайти?.. Бойовий дух Підсухи знову став падати. Він прокрутив у голові ранкову зустріч із Ліхтарем. Їхню розмову. Напад бойовиків на БМВ. Свою втечу. «Але ж він навіть не сказав мені, куди тікає! Сказав, що йде «на село до дідуся». Це те саме, що сказати: «На собачі труди»... Хоча ні, не зовсім те. Не

зовсім! На село, та ще й до дідуся. Хто ж у нас із блатарів Дідусем зветься?» – Підсуха розмовляв сам із собою впівголоса. На щастя, поруч не було нікого, хто міг би його чути. Заплющивши очі, він пригадував прізвиська всіх більш-менш відомих діячів злочинного світу. Та жодного Дідуся згадати не міг. Минуло, мабуть, хвилин двадцять важких, напружених роздумів, аж поки Підсуха доволі туманно згадав про Дідка, власника підпільного кубла в циганському районі Великі Сади.

Туди він і вирішив рушати негайно. «Навіть якщо я й помилився, спробую продати йому ствола. Хоч гроші будуть», – вирішив Підсуха. Повеселівши, він вдячно поцілував ручку офіціантці, яку, як з'ясувалося, звали Надія, й пішов до машини.

– «Надія» – добра прикмета, – пробурмотів Підсуха, з'єднуючи дроти в замку запалювання краденого «Опеля».

Номера будинку, в якому мешкав Дідок, Підсуха, звичайно ж, не знав. Він пам'ятав тільки – та й то дуже приблизно – квартал. Колись, іще лейтенантом, був тут разом із опергрупою. Під час великої облави на наркоторговців, обминути під час якої будинок Дідка було неможливо.

Міркуючи про несправедливість світу, Підсуха йшов по вулиці й придивлявся, силкуючись упізнати потрібний будинок. Це було непросто, бо ж сніговий покрив робив одноповерхові хатки близнюками. Сніг падав і падав. За чотири метри вже не можна було розрізнити нічого, крім білої завіси. Раптом він почув уривки пісні про тополиний пух. Пісню виконувала невелика – лише троє чоловік – компанія п'яненкої молоді, що рухалась йому назустріч. Співали, як то кажуть, хто в ліс, хто по дрова. Горілкою від гуляк несло за кілометр, але Підсуху це не збентежило.

– Гей, хлоп'ята, де тут Дідок живе, не підкажете?

Розмальована дівчина й хлопець у картузі перезирнулися. Дівчина хвилю подумала й сказала:

– Дідок? Та десь у кінці вулиці, номер двадцять четвертий чи двадцять п'ятий...

* * *

– Я шукаю Ліхтаря. Точніше, Ліхтарюка Сашка. Мені він потрібен до зарізу, – повідомив Підсуха.

Навпроти нього сидів Дідок власною персоною. Для своїх сімдесяти п'яти він мав чудовий вигляд. Йому не можна було дати більше п'ятдесяти. Дивним видавалося таке здоров'я Дідка у світлі подробиць його «трудової біографії». Він сидів за Сталіна, відмотавши в Озерлагу десять років за розкрадання колгоспного майна. Він сидів за Хрущова – цього разу йому дали п'ять років за крадіжку з птахоферми. Він сидів за Брежнєва – п'ять років за шахрайство. І, нарешті, за Горбачова. Тоді він відбувся лише двома роками за незаконне виготовлення і збут лікєро-горілчанних виробів і, потрапивши під амністію, вийшов через дев'ять місяців. Подейкували, що остання відсидка зробила з Дідка вельми законотрушного громадянина – крім самогонваріння, за ним не числилося ніяких гріхів. Секретів своєї молодості, завдяки яким він зміг відсидіти двадцять один рік і лишитися здоровим і життєрадісним, Дідок нікому не продавав. Казав, залишить онукам. Але оскільки онуків у нього не було (принаймні, про них ніхто, як і сам Дідок, нічого не чув), логічно було припустити, що секрет «еліксиру молодості» він забере з собою в домовину.

Свого часу Дідок був авторитетною особою в кримінальному світі. До того ж, він був дуже досвідчений. Підсуха знав, що взяти Дідка на понт не вдасться. Тому не погрожував, а просив.

– Та не знаю я ніякого Ліхтаря, голубе. Треба людину знайти – то піди оголошення на телевізор дай. Умить знайдеться. Не знаю, чого ти до мене прийшов?..

– Ліхтар у бігах. Який телевізор?!

– У бігах? Ай-яй-яй!

Дідок поставив перед Підсухою на вкритий потертою клейонкою стіл грубу алюмінієву миску з пиріжками.

– З капустою, – пояснив Дідок. – Ти поїж, голубе. Коли ще пригостять?

Підсуха розумів, що якби Дідок і справді не знав, про якого Ліхтаря йдеться, він би не пустив його далі порога. А так навіть молока козячого йому налив. Тепер ось – пиріжки.

– Ти ж навіть не розповів, соколе, на хріна тобі той Ліхтар потрібен? А мені ж цікаво!

– Та вибачитись я хотів, – щиро сказав Підсуха, хоча це була не вся правда, а тільки частина її. – Недобре я з ним повівся.

– Невже тільки заради вибачень такі пошуки затіяв? – запитав Дідок лукаво.

– Та ні, не тільки... Йти мені більше нікуди. Не лишилось у мене більше друзів, крім Ліхтаря.

– З яких це пір, голубе ти мій, начальство міліцейське з простими вурками дружить? – не вгавав Дідок.

– Із нинішніх пір. Ліхтар мені сьогодні життя хотів урятувати, а я перед ним себе останньою сволотою виставив. І потім, мене свої ж уранці так у лайно вмочили, що й у страшному сні не присниться. З роботи вигнали, так що й не начальство я тепер... Слава Богу, хоч живий лишився. І тепер я, як і Ліхтар, – у бігах.

– А-а, он воно що, – Дідок розуміюче цмокнув.

Підсуха дивився на нього очікувально. Ось, здавалося, зараз і скаже, де Ліхтар. Чи, принаймні, натякне, де його шукати. Пораду яку-небудь дасть. Але... Після ефектної паузи Дідок ухвалив:

– Цікаво розповідаєш, голубе ти мій. Та тільки не знаю я ніякого Ліхтаря. Може, хто інший знає. Я ж і від справ давно відійшов... Якщо гіркої треба – можу хоч три літри. А Ліхтаря – вибачай.

Підсуха був у розпачі. Справді, зробити з мимохідь кинутої фрази Ліхтаря цілу версію і свято в неї повірити могла тільки людина, якій нема на що більше сподіватися.

Він докоряв собі за довірливість і некмітливість, але забиратися не поспішав. Підсуха вирішив перейти до другого пункту святкової програми. Тобто запропонувати Дідкові один чи навіть два конфісковані у «прокурорів» стволи. Але цієї миті двері в кімнату відчинилися. На порозі з'явився піжон у синьому оксамитовому халаті й з люлькою в зубах. Спочатку Підсуха не звернув на нього уваги. Просто ковзнув по незнайомцеві порожнім поглядом і знову вп'явся в Дідка. Аж раптом той насмішкувато протяг:

– Глібе Олексі-йовичу... Якими вітрами?

Підсуха здригнувся від несподіванки й звів очі. Перед ним стояв Ліхтар. Він був добре виголений. Від нього пахло дорогою французькою парфумерією. В люльці димів голландський тютюн «Чорний капітан». Його Підсуха одразу впізнав за характерним солодким ароматом. В інспектора відвисла щелепа. Дідок скрипучо, по-старечому, розреготався.

РОЗДІЛ 5

Майор Володимир Свистун стояв на краю летовища, по якому плелася примарна сутінкова поземка. Секретний транспорт із Києва, як і очікувалося, спізнювався. Не було в пам'яті Свистуна такого випадку, щоб щось секретне доправляли вчасно. З цього приводу в Андрія Черняка, колеги Свистуна, була ціла теорія. Мовляв, усі секретні вантажі ходять за секретним розкладом. І згідно з цим, секретним, розкладом приходять завжди хвилина в хвилину. Але гарнізонним особістам, до яких належав Свистун, знати такі секретні розклади, звичайно, не треба. «Такі таємниці знає тільки Найголовніший Особіст у генеральному штабі», – криво всміхнувшись, подумав майор і потер ніс рукавицею. Було дуже й дуже холодно. Щось біля -25°C. «Н-да-а... Гірка наша доля – стежити, щоб дембелі чергову експериментальну бомбу по домівках на сувеніри не розтя-

гли. Ну й, звичайно, під усім розписуватися. Я, такий-то, вантаж прийняв. З описом звірив. На склад здав. Про те, що прийняв, забув. Коли прийняв – забув. Якщо підійде шпигун і попросить продати секрет за пляшку горілки, з радістю б – та не можу. Забув», – борючись із нудьгою, розважав сам себе Свистун.

– Мерзнеш? – вищирився капітан Черняк, пробігаючи повз нього до ангарів із гелікоптерами Мі-24.

– Мерзну, – буркнув Свистун.

– Ну-ну! – реготнув Черняк. – Ми з хлопцями на тебе чекаємо. Якщо зможеш рухатися самостійно – приходь. А ні – то голосно подзеленчи бурульками. Ми за тобою черговий наряд пришлемо, – відтак Черняк підтюпцем побіг до ангарів, де безстрашні льотчики збиралися відзначати у вузькому холостяцькому колі п'яту річницю розлучення майора Лесіва, найкращого аса вертолітного полку.

Святкування намічалось солідне. Тільки Свистун, як старший в особвідділі, не міг узяти в ньому участі. Він був приречений чекати на Ан-72 з черговою секретною залізязкою на борту. Вже зовсім стемніло. Свистун відчував, що ще хвилин п'ятнадцять на посту – і як мінімум ангіна йому забезпечена. Настрій у нього був препоганий. Якби не закохані погляди лейтенанта Варченко, то він, звичайно, залишився б у диспетчерській, де було принаймні тепло. Але Варченко дуже бентежила одруженого Свистуна. Бентежила насамперед тим, що зовсім йому не подобалась. А як діяти в такій ситуації, Свистун не знав.

Коли п'ятнадцять хвилин минули, майор зрозумів, що прозорі натяки Варченко кращі за смерть на лєтєвищі. Він плюнув на всі свої міркування й поплентався в диспетчерську. Коли він був уже біля дверей, до нього раптом підбіг сержант. Будучи особістом, Свистун знав усіх солдатів частини в обличчя й на прізвище, хоча це й давалося йому з кожним роком важче.

– Климчук?

– Пане майор, дозвольте звернутися!

– Не дозволяю. Хто пропустив вас у зону особливої безпеки, сержанте? З шістнадцятої нуль-нуль рядовому й сержантському складові тут перебувати заборонено, ви хіба не чули?

– Пане майор, тут делікатна справа. Хлопці з охорони зглянулися. Вас дружина до телефону.

– Оце то та-ак... Дружина? – сторопів Свистун.

– Вона.

Скільки майор себе пам'ятав, Валентина дзвонила йому на базу тільки раз – коли сина Володьку повів на бесіду дільничний. Тоді вся справа була в піротехнічних експериментах Володьки у дворі. Що ж трапилося тепер?

– Дякую, сержанте. А тепер... Струнко! Кругом! У напрямку місця постійної дислокації... біго-ом... руш!

* * *

– Алло!

– Володю, привіт. Як справи?

Голос у Валентини був спокійний, щоб не сказати – безтурботний. Тобто саме такий, який з'являвся в неї, за спостереженнями Свистуна, за особливо неприємних життєвих обставин.

– Справи нормальні, – доволі грубо відрубав майор. – Що там у тебе?

– Та ось до сусіда нашого заявилися з обшуком якісь суб'єкти. Кажуть – із прокуратури. Потім заходили до нас, побалакати. Запитували, чи не знаю я, де його можна знайти, чи не підтримували ти або я з ним яких-небудь стосунків і так далі.

– До якого сусіда?

– Ну, до того, що навпроти. Непримітний такий. Із вусами. Він же начебто сам із міліції?

– Так, інспектор. Підсуха його прізвище. Нормальний мужик. А що трапилось?

– Річ у тому, що він виявився особливо небезпечним злочинцем. Тепер його шукають.

Підсуху майор знав хіба що в обличчя. Вони ніколи до ладу не спілкувались. У Свистуна була своя робота, у Підсухи – своя. Подружжя Свистунів спромоглося купити квартиру в нормальному будинку тільки два роки тому, коли батько Валентини вмер, і їм дісталася невелика спадщина. До цього вони тулилися в сімейному гуртожитку військового містечка. Тому часу на знайомство з сусідами в них просто не було.

– Н-да. Ну й хай собі шукають. А дзвонити чого?

– Сама не знаю, Володю, – Валя тихенько зітхнула. – Ці двоє, з прокуратури, дуже вже мені не сподобалися. Грубі такі, злі. Вони сказали, якщо ми йому допомагати будемо, то теж під суд підемо. Наче фашисти якісь! Тому ти май на увазі, Володю. Аби неприємностей у нас не було.

– Треба було їм сказати, що твій чоловік від них мокрого місця не залишить, якщо залякувати будуть! Подумаєш, прокуратура якась задрипана! Я он із військовим прокурором області на «ти». Оце воно! А тут – якісь щури цивільні.

Звичайно, про військового прокурора Свистун добряче прибрехав. Але заспокійливий ефект це дало.

– Я їм так і сказала, Володю. Що в мене чоловік в особливому відділі, й що ми з тобою вже точно поза всякими підозрами.

– Ну, а вони?

– Та нічого. Почали про тебе розпитувати.

Цієї миті Свистун почув далекий гул турбін. Схоже, до аеродрому таки наближався довгоочікуваний літак.

– Слухай, Валю, потім побалакаємо. У мене тут робота. А взагалі, нас ці їхні справи з Підсухою абсолютно не стосуються.

Тут Свистун помилявся. Але тоді він навіть не підозрював – наскільки.

* * *

Уздовж злітно-посадочної смуги спалахнула низка вогнів. За правилами безпеки вони мали горіти з вечо-

ра до світанку. Але з міркувань економії комендант авіабази дозволив умикати їх тільки на час злету чи посадки літаків. Ан-72 Свистун швидко розшукав у небі за навігаційними вогнями. Здавалося, літак іде над самісіньким лісом, що сутеніє на сході. Але майор знав, що Ан іще не знизився й до восьмиста метрів. На відміну від більшості своїх колег, Свистун любив зустрічати великі літаки. Звичайно, морочитися з секретною частиною, перевіряти пломби й заглядати в непідкупні очі супровідного конвою Свистун не любив. Але зустрічати такого собі літаючого левіафана для нього було величезним задоволенням. «Літак іде прямо на вас, він росте на очах, дедалі голосніше ревуть його турбіни... Удень можна бачити, як із черева в нього вивертається багатокілісне шасі... Уночі, щоправда, ні чорта побачити не можна. Але можна здогадуватися, – так любив оспівувати Свистун посадки великих літаків у компанії цивільних. – Коли колеса гіганта дотикаються до бетонки, то, навіть стоячи за два кілометри далі по смузі, ви відчуваєте, як здригається земля, на яку зі швидкістю триста кілометрів на годину навалюються двісті тонн повітряного корабля. Веселиться і радіє весь народ...» Але, незважаючи на очікуване задоволення, на душі в майора було неспокойно. Начебто ж нічого страшного поки не відбулося... Але дзвінок дружини залишив у його душі якийсь неприємний осад. Свистунів почало здаватися, що тепер, після цього дзвінка, все полетить шкереберть.

Так воно й сталося. За хвилину майорові здалося, що поруч із навігаційними вогнями під крилом літака з'явився ще один додатковий вогник. Якийсь ледь помітний проблиск... «Що б це могло бути?» – стривожився Свистун. Враз над аеродромом розлігся тривожний гук сирен, на повну потужність спалахнули прожектори, й через півхвилини з-за вертолітних ангарів почали з'являтися широкі, приземкуваті червоно-білі монстри – аеродромні пожежні машини.

Ан-72 був уже близько, біля самої смуги, коли Свистун усе зрозумів. Горів один із двигунів. Вогонь постійно зривало струменем повітря, й він мерехтів, як проблісковий маячок. «Певно, пілоти Ан-72 зв'язалися з диспетчерською й попередили про НП. Бо як наші встигли б так швидко розвернути пожежні машини?» – подумав Свистун, і це його трохи заспокоїло. Із власного досвіду він знав, що пожежа – не така вже рідкість на військовому аеродромі. Майор пам'ятав, як одного разу в нього на очах ще на зльоті розбився старий МИГ-23. На щастя, тоді обидва пілоти встигли катапультиуватись. А от літак згорів дочи́ста. Від нього залишилося лише кілька обвуглених «кісточок» – штанги пасі й кілька ребер каркаса. Але то був лише МИГ-23 – тактичний винищувач, порівняно невелика машина. А от величезний Ан-72 запросто міг спопелити половину аеродрому! А якщо він, до всього, не приведе Господи, сяде мимо смуги... Наслідки Свистуні було страшно навіть уявити.

Навколо знявся страшенний переполюх. З ангара вискочили й усією юркою кинулися до Свистуна льотчики на чолі з Черняком. Хтось тримав у руці півпалки саямі, хтось – почату пляшку коньяку. «Якщо транспортник зійде з курсу, його жертвою перш за все стануть вертолітні ангари», – подумав Свистун. Судячи із заклопотаних облич, про це ж подумали й усі його колеги. Незважаючи на холоднечу, майор відчув, що змок від тімені до п'ят. У його мозку виникло жахливе видовище: вогненний метеор змітає те місце, де він зараз стоїть, розносить його на шмаття – і мчить далі, далі, до самого міста... Загибель далекого міста була повною нісенітницею, але видіння є видінням: воно не виникає на замовлення й рідко відповідає дійсності. Однак угробити майора Ан-72 міг запросто.

Свистун розумів, що піти зі свого поста і безчесно, й безглуздо. Безчесно – тому що навкруги були вже десятки людей, які ризикували не менше за нього. А безглуздо

до – бо ніхто достоту не знав, куди саме впаде літак у разі повної втрати керування. Тому навіть якщо Свистун побіжить у будь-якому довільному напрямку, може статися, що літак упаде якраз йому на голову. Всі, хто стояв на летовищі, бачили літак дуже чітко. Бачили, як він летить буквально за півметра над смугою. Але немов чиясь невидима рука утримувала його в повітрі, заважаючи остаточно піти вниз і зімкнутися з рятівним бетоном. «Тоді можна було б увімкнути гальма на шасі, й величезна металева туша, пробігши належні два кілометри, зупинилася б як укопана, – нервово міркував Свистун. – А може, пілот зараз різко піде вгору, з наміром пройти над нашими головами й зробити другий захід?»

Поштовх. Бетон під ногами Свистуна здригнувся. Це означало, що колеса транспортного засобу нарешті торкнулися до смуги. «А ось тепер пора кидатися врозтіч», – вирішив майор. Він знав: якщо сказано «посадочний шлях два кілометри» – отже, два. А до літака, на око, не було й півтора. І тут Свистун раптом зрозумів, що втекти він нікуди не встигне. Тому що ці півтора кілометра Ан-72 подолає за десять секунд. Осягнувши це, Свистун наче виринув з ополонки. Світ довкола нього вибухнув переляканими вигуками, ревінням моторів і гулом транспортного засобу, що неминуче наближався.

– Старшина, здавай назад!

– А щоб тебе, буксуй в укриття!

– Ворущися, ворущися, козел, згориш тут заживо!

Хтось смикнув Свистуна за рукав, та так, що майор ледве не звалився.

– Володю, пане майор, досить витріщатися! Побігли!

Це був Черняк. Від нього злегка несло перегаром.

– І куди ж нам, цікаво, бігти? – заледве ворущачи язиком, спитав Свистун.

...І тут сталося диво. Точніше, командирові екіпажу Ан-72 вистачило сміливості це диво зробити. Передня штанга шасі на очах у присутніх зникла. Ніби ножем її зрізало. Носова частина літака зігнулася на

череву й заскреготіла так, що й у Свистуна, і в Черняка заворушилося на голові волосся. Навсебіч ударили фонтани іскор. Тертя зросло так різко, що літак зупинився швидше, ніж минули фатальні секунди...

Відтак найстрашніше скінчилося. До розпеченого кита кинулися пожежники, а Свистун так і сів, де стояв. Ноги його більше не тримали.

– Бляха-муха, я ледве не всрався, – захоплено повідомив Черняк.

– Я теж... – погодився Свистун.

Аварійний двигун літака радісно спалахнув. На землю, розхлюпуючи іскри, впав величезний уламок крила.

Але це вже нікого не вразило.

* * *

Людських жертв не було, частину вантажу теж вдалося врятувати, але Ан-72 все-таки обгорів добряче. Літак ліниво тлів півночі, поки довкола нього метушився персонал аеродрому. З розпаханого черева Ана поспішно евакуювали величезні дерев'яні ящики й невеликі металеві контейнери. Коли все затихло, з'ясували, що транспортник прийшов напівпорожнім. Він привіз кілька комплектів запчастин для вертолітного полку, якусь радіоелектроніку й горезвісний секретний вантаж, який, на подив, виявився компактним.

Також на Ан-72 прибув один-єдиний чоловік із обслуговувального персоналу на прізвище Пархоменко. Це був працівник одного зі столичних НДІ, про якого Свистуніві повідомили заздалегідь як про особу, яка і тільки яка може бути допущена до секретного вантажу. Інша річ, що за даними Свистуна цих осіб мало бути двоє.

– А де доктор Грищенко? – суворо спитав Свистун у бородатого кандидата технічних наук.

– Леоніда Марковича звалив грип. Лежить удома, лікується. У нього температура за сорок. Можете подзвонити, перевірити.

– Та я вірю, вірю, – відмахнувся Свистун. – Головне, що живий-здоровий. А я вже подумав, може, трапилося з ним щось... При посадці. А я не помітив.

Пархоменко відказав, що при посадці з ним самим ледве щось не трапилось... Але що саме – уточнювати не став.

Секретний вантаж мав вигляд чотирьох ящиків середнього розміру, в яких могло бути що завгодно. Свистуна вельми збентежило, що Київ не відрядив із вантажем жодної спеціальної охорони. Може, насправді в цих ящиках нічого особливо секретного немає? «З іншого боку, навіщо охорона, якщо на аеродромі вантаж зустрічаю я, майор Свистун, власною персоною?» – подумав він і всміхнувся. Йому так і кортіло спитати в Пархоменка, що ж там, у цих ящиках. Але Свистун добре знав, що Пархоменко має повне право йому не відповідати. «Ще подумає, що я його провокую, щоб потім наступати. Мовляв, науковець Пархоменко піддався на провокацію, виявив недбалість і безвідповідальність, і так далі», – подумав майор та відмовився від свого наміру.

РОЗДІЛ 6

– Н-да, хрінове твоє життя, Глібе Олексійовичу, – підсумував Ліхтар, коли Підсуха, розповівши про всі свої поневіряння, замовк.

– Хрінове, хто ж сперечається! Не повірив я тобі вранці, Ліхтарюк, а ти ж мене попереджав...

– Попереджав, – кивнув Ліхтар. – Але я, на правду, теж не думав, що за тебе так швиденько візьмуться, просто з місця та в кар'єр. Та тобі справді йти нікуди, чи це ти щоб Дідка розчулити говорив?

– Правда, Ліхтарюк. Я ніколи не брешу, щоб когось розчулити.

– А коли ж ти брешеш?

Підсуха зам'явся.

– Ну... іноді за службовою необхідністю. Та ще жінкам зрідка.

– До речі, а баби хоч якоїсь у тебе нема?

– Ні, Ліхтарюк.

– І друзів теж?

– Виходить, що немає. Як тільки моїх колег притисли, вони одразу підписали проти мене такі свідчення, що віпатись можна. А начальник мій, Головач, як у воду канув. Теж, мабуть, вирішив де-небудь відсидітися. Може, й він скурвився.

– Та невідомо, скурвився чи ні...

– Чому невідомо? Мені вже, наприклад, ясно, – злісно процідив Підсуха.

– Та тому невідомо, що замочити Максимовича могли, – з похмурою іронією кинув Ліхтар.

– Ні, це навряд чи. Головач навіть Савелієві не по зубах. Це я, інспектор, дрібна рибка. А Головач – справжній туз. Йому торік якийсь великий начальник із адміністрації президента вручав медаль «За боротьбу зі злочинністю». В усіх газетах писали...

– Та всі ці медалі разом із газетами можна в дупу собі запхати, коли серйозні люди тебе на той світ відправити хочуть, – відмахнувся Ліхтар.

– Це точно.

– Ну й Бог із ним, з Головачем. Давай тепер про справи. Зла за ранкові вибрики я на тебе не тримаю, ти ж мене потім усе одно відпустив... А якщо й тримаю трохи – то потім поквитаємось. справи мої, якщо чесно, теж не мед. Дідок ось дав притулок – і спасибі йому велике. Та тільки довго в Дідка залишатись не можна. Боюся, люди Савелія незабаром цю хату вирахують.

– Як вони вирахують? Дідок що, твій родич?

– Ну не те, щоб родич... Утім, це з якого боку дивитися. У мене дід із ним разом сидів. А потім і батько.

– То ти з потомственої трудової династії?

– Еге ж, – Ліхтар широко всміхнувся.

– Цікаво... І що, Дідок зможе нас сховати на якийсь час?

– Тільки на цю нічку. А потім кігті треба рвати, щоб Дідка ненароком не підставити.

– Шкода, – зітхнув Підсуха. – І куди ж їх рвати?

– Це питання. Сам над ним думав, поки ти не прийшов.

– А тепер, коли я прийшов, що?

– А тепер у тебе запитаю. Може, ти щось запропонуєш?

– Та що тут думати? Були б гроші – можна де-небудь у тихому селі осісти. Тільки не знаю, в якому. Поділи б кіз півроку, а там, може, й Савелія хто-небудь у розхід пустив би... До речі, а сам ти, Ліхтарюк, від міліції ховаєшся чи ще від кого?

– Від ментів. І ще – від Савелія. У нього до мене, як і до тебе, – маса претензій.

– То це савелівські жигани тебе сьогодні на перо поставили так невдало?

– Ні. На автовокзалі справді шпана була якась незнайома. А от «жульку» твою розстріляли через мене.

– Ти серйозно? А я думав, це по мою душу...

– Де там! Якби по твою, не були б ми живими! З твоїх же слів усе чітко виходить. Вони думали тебе культурно взяти, в Управлінні. Мирно. Без стрілянини. Думали, ти будеш перейматися правосуддям і підеш у тюрюгу, як волик, сподіваючись на те, що зрештою все з'ясується.

– Так воно й було б, якби ти мене не попередив! Я би подумав: та хто повірить у дурницю, що це я Сергія Дерев'янка вбив? Суд, мовляв, правду знає! Подумав би так – і знайшли б мене через пару днів у СІЗО мертвим...

– Якщо не гірше.

– Тільки ти мені так і не сказав, що в тебе з Савелієм за рахунки. Ти що, на зоні в його бік косо подивився?

– Усе простіше. Він знає, що я знаю, що в нього є двійник. Людина, яка замість нього на зоні. От і все.

Але тобі це по барабану. Головне, що Савелій з мене теж шашлик хоче зробити, як і з тебе. Хіба не так?

– Так. І на чому ж ми з тобою зійдемося?

– «На чому, на чому»! Про село ти діло кажеш. Я якось сам про це не подумав. Не дарма ж кажуть: «Одна голова добре, а дві – краще». Про село все правильно. Якщо вже прийшов, Олексійовичу, то запрошую тебе з собою. Брат у мене троюрідний є, Іван. Він лісник. Я до нього подамся. Хочеш – поїхали зі мною. Туди Савелій навряд чи добереться. Принаймні, спочатку.

– А цей Іван – він надійний?

– Ну... приблизно, як я, – усміхнувся Ліхтар.

– Це як?

– Це означає: для друзів – на всі сто відсотків, для чужих – відсотків на двадцять.

– Мене це влаштовує, – підсумував Підсуха. Він звівся, зняв піджак зі стільця й почав його вдягати.

– Ти куди це серед ночі? – спитав Ліхтар.

– Як куди? – здивувався Підсуха. – Ти ж сказав – поїдемо до твого троюрідного брата.

– Сказав. Але я ж не сказав – прямо зараз!

– Не сказав. Але ж у Дідка залишатися небезпечно?

– Так, – кивнув Ліхтар. – Та тільки до завтра нам тут залишитись так чи інак доведеться.

– Це ще чому?

– А тому, що мені до зарізу треба!

– До якого ще зарізу?! Гроші, чи що?

Після розмови з Ліхтарем йому не хотілося залишатись у місті жодної зайвої хвилини. Підсуха не соромився зізнатися собі в тому, що боїться. Причому боїться дуже сильно.

– Та ні, не гроші. Хоча, до речі, гроші нам теж не завадили б. Незручно приїжджати до Івана з голими руками й сідати йому на горб!

– Він що, горбатий?

– Сам ти горбатий. Це я так, образно.

– А-а-а... Ну, якщо не гроші, то чого тоді чекати? Жити набридло?

– Та не будь же ти таким тупим, Олексійовичу! Не будь! – огризнувся Ліхтар. – З дівчиною своєю мені треба зустрітися! Я ж її після зони ще не бачив!

Підсуха здивовано знизав плечима.

– Чого ж ти з нею сьогодні не зустрівся? Часу ж начебто досить було? – їдко запитав він.

– Та її у місті не було. В рейсі вона.

– Вона в тебе що – стюардеса? – спитав Підсуха, хоча знав, що найближчий аеродром – за сімдесят кілометрів на північ. Та й той військовий.

– Та ні, не стюардеса. Провідниця звичайна.

– Ну, це святе, – саркастично пробурчав інспектор. Він відвернувся до вікна і знову закурив. Йому стало трохи заздрісно. Справді, він був геть самотнім останні півроку!

Вони розмовляли ще довго, аж поки незадоволений Дідок вийшов зі своєї спальні й тоном, що не приймав жодних заперечень, зажадав «відбою», посилаючись на свій чутливий старечий слух. Перечити вимозі хазяїна ні Підсуха, ні Ліхтар не насмілились і, вирішивши, що дасть Бог світ, дасть і совіт, стали лаштуватися до сну. Дивно, та, вмощуючись на диван, усередині якого зловісно скрипіли іржаві пружини, Підсуха відчував себе майже в цілковитій безпеці. В компанії хвацького зека Ліхтарюка всі його власні неприємності здавалися дитячими забавками.

* * *

– Глібе Олексійовичу, вставай негайно. Шухер, – прошепотів Ліхтар слідчому в самісіньке вухо, щосили трясучи Підсуху за плече.

– Що таке? – скинувся той і протер очі.

До ранку було ще далеко. На стіні голосно цокав годинник, на якому був початок четвертої. У дворі надривалися відпущені на ніч пси. Обличчя в Ліхтаря було заклопотаним і блідим.

– Тс-с-с!

– Ти б хоч світло увімкнув, – пошепки запропонував Підсуха, натягаючи вовняну водолазку.

– Та чекай ти, – відмахнувся Ліхтар.

Тільки зараз Підсуха помітив Дідка, який нерухомо стояв у сінях і вдивлявся в темряву. Біля хвіртки переминалися з ноги на ногу непрохані нічні гості. Вони слушно стереглися трьох кошлатих псів, що несли службу біля будинку Дідка. Стріляти в собак незнайомці, певно, теж боялися – не хотіли піднімати шуму завчасно.

– Хлоп'ята, чує моє серце, за вами це прийшли, – сказав Дідок, погладжуючи свою густу бороду.

– Що ж робити, га?

– Тікати, хлоп'ята, – натягував старий валянки. – Ходіте за мною в спальню. Речі свої не забудьте. Сюди вам шлях тепер заказаний, зрозуміли?

– Зрозуміли, – кивнули Підсуха й Ліхтар.

– Це міліція чи савелівська братва? – пошепки запитав у Дідка Підсуха.

– Я ж вам не відьмак – розповідати те, чого не бачив. От залишишся тут – побачиш сам!

– Дякую, але я краще піду, – буркнув інспектор.

Ліхтар жваво поскидав у кульок недоїдені пиріжки, недопиту пляшку самогону, свої тюремні пожитки, підсушину папку з документами й рушив за Дідком. Підсуха зібрав свій та Ліхтарів одяг і теж заквапився в спальню. У спальні Дідка під килимом з обтріпаними краями був замаскований вхід у погріб. Старий відкинув килим і з натугою підняв важку ляду. З погребавійнуло вогкістю й мишами.

– Гайда, – сказав дід. – Скатертиною доріжка вам. Може, ще зустрінемось!

Підсуха слухняно ступив на скрипучі сходи. Єдине, чого він не зрозумів, то це про яку скатертину-доріжку може йти мова. Він не знав, що льох у хаті Дідка являє собою не так місце збереження картоплі й консервації,

як чорний хід, призначений якраз для таких безвихідних ситуацій.

– Ну все, пішов я, – заквапився Дідок, коли голена потилиця Ліхтаря сховався в темряві. – А то песиків моїх іще пришиють чого доброго – не подивляться, що мої.

– Спасибі тобі, Дідок! – шепнув на прощання Ліхтар.

Але Дідок їх уже не чув. Він засвітив у вітальні й уважно оглянув її – чи не лишилося після гостей чого підозрілого? І вже потім мерщій пошкутильгав до дверей.

– Щоб ви здохли, прокляті! – голосно сказав старий, виходячи на ганок. Власне, сказане стосувалося собак.

– Гей, господарю, відчиняй, свої! – гукнули гості. – Ти що там, умер, блін?

– Іду-іду! – крикнув Дідок і захрумтів снігом до хвіртки. – Полкан, Вовчок, на місце!

Собаки вмить угамувалися, присмирніли й сховались у свої будки. Дідок відчинив хвіртку, й у двір зайшли троє чоловіків. Двоє з них були з калашами, що підтверджувало серйозність їхніх намірів, третій – з пістолетом.

– Хто будете, гості дорогії? – спитав Дідок.

– Нам Ліхтаря треба. Знаєш такого? – сказав той, що з пістолетом.

– Звичайно, знаю, як не знати? Був, заходив старого провідати. Та ще звчора пішов ваш Ліхтар! – спокійно сказав Дідок.

– Брешеш, діду. По очах бачу, брешеш, – буркнув молодик із автоматом. На його пальці в місячному сяйві блиснув дешевий перстеник.

– Та ти легше, молодий-нежонатий, – без притиску сказав Дідок, дивлячись автоматникові просто в очі. – Таким шмаркачам, як ти, мене тільки на ім'я та побатькові величати належить.

– А що таке? Розумний дуже?!

– А нічого, – відрізав старий, злісно блиснувши очима. – У мене строків, молодий-нежонатий, більше, ніж у тебе років. Так що місце своє вивчи й заткнися.

– Правильно. Заткнися, Коко, – понуро наказав той, що з пістолетом. – Зараз самі перевіримо – є Ліхтар чи ні.

Автоматник присмирнів і поплівся в будинок слідом за всіма. Наступні двадцять хвилин гості витратили на обшук будинку. Звичайно, чимало слідів Ліхтаря було виявлено попри всі намагання їх сховати. Та все ж самого Ліхтаря не було – ні в будинку, ні на горіщі, ні в підвалі.

– Так коли, ти кажеш, Ліхтар від тебе пішов? – запитав нарешті пістолетник.

– Та ще до того, як сніг почався, – недбало кинув Дідок. – Годині о восьмій вечора.

– А чим підтвердиш? – знову вплутався в розмову Кока.

– А ти знайди хоч один слід, що веде від будинку, коли тямущий такий.

Кока кинувся в двір шукати сліди. Через якийсь час він знову з'явився в будинку – змерзлий, ще більше розлючений і з нульовим результатом.

– Ну що, знайшов?

– Нема слідів, – зізнався Кока.

Порівняно чемно перепрошуючи Дідка за вимушене вторгнення, гості попрямували до виходу. Дідок, проклинаючи нинішні беззаконні часи, коли ні до кого, навіть до таких авторитетів, як він, молодь не виявляє належної поваги, проводжав їх до ганку. Попри те, що нічого особливого ніби й не відбувалося, на душі в старого було тривожно.

– Бувайте, хлоп'ята, – кинув Дідок візитерам услід.

І тут Кока зупинився, різко розвернувся й зняв автомат із запобіжника. Коротка черга вдарила Дідкові в груди, розірвала куфайку і вгризлася в беззахисне старече тіло. Постріли відкинули старого на три кроки назад.

– Щоб не корчив тут із себе пупа землі, – злісно сказав Кока й сплюнув крізь зуби. – Думаєш, якщо четвертак відмотав, то все можна?

Дідок захрипів, дивлячись незрячими очима на своїх убивць.

— Будьте ви прокляті, хлоп'ята, — прошепотів він. Його долоня, зведена останньою судомою, згребла пригорщу снігу, і Дідок назавжди закрити очі.

Притихлі вовкодави задумливо спостерігали загибель хазяїна зі своїх будок. Один із псів, наче усвідомивши, що сталося, раптом пронизливо завив.

— Давай, Коко, пішли. А то захопився, матері твоєї так, — кинув чоловік із пістолетом, і вони рушили з двору. Неподалік на них чекала червона «дев'ятка».

Ні Підсуха, ні Ліхтар не чули пострілів і собачого виття. Коли «дев'ятка» з братвою Савелія, закривши крутий віраж, розвернулася й помчала геть, вони мовчки допивали самогон, сидячи в засніженій посадці. За цей час вони встигли відійти дуже далеко. Настрій в обох був паскудний. А сніг усе падав і падав.

РОЗДІЛ 7

Вранці Свистуна викликав до себе комендант авіабази, генерал-майор Ткачук.

— От що, Свистуне. Ти в нас офіцер досвідчений, головне — відповідальний. Тому будеш при гостеві разом із його установкою доти, доки вони назад у столицю не заберуться. Головою відповідаєш. Зрозуміло?

— Так точно!

— Завтра опівдні виїжджаєте. Вільний, звичайно.

Це генеральське «звичайно» знала вся авіабаза. Особливо добре звучало в сполученні з матюками.

— Усе зрозумів?

— Усе. Але не зовсім, — поспішив додати майор, оскільки насправді не втратив нічого.

— Що значить «не зовсім»? — генерал зиркнув на Свистуна грізно, як і належить справжньому бойовому орлові.

Міркування Свистуна були приблизно такі. Він, начебто, й так прикріплений до Пархоменка та його установки й відповідає головою. Те саме стосується й усіх інших секретних об'єктів, які знаходяться на території авіабази. Не так він до всього цього мотлоху прикріплений, як той мотлох проклятий – до нього. І що ж тепер у його обов'язках міняється? Ось чого майор ніяк не розумів. Те саме, тільки в статутних висловах, Свистун повідомив генералові.

– А-а, та ти ж головне прослухав! Він же працювати буде не на базі, а в області. Цю його секретну установку випробувати треба. Він казатиме, куди їхати й що робити, а ти будеш його везти, куди скаже. І в дорозі охороняти. Людей візьмеш із собою скільки схочеш, це звичайно.

– Хочу взвод, – вигукнув Свистун.

– Бери. Але врахуй, що вони в тебе всі пішки ходити будуть. Машину дам тільки одну – газик.

– Тоді дайте мені лише капітана Черняка.

– Черняка? Черняка бери.

– Дякую, пане генерал.

– Нема за віщо, – Ткачук розгублено всміхнувся.

Відчувалося, що після нічної аварії генерал теж трохи не в собі. Свистун похоробрішав.

– Пане генерал, дозвольте запитати...

– Запитуй, звичайно.

– А що цей учений робити буде? Не тарілки ж літаючі шукати, га?

– А хоч би й тарілки, – байдуже знизав плечима генерал. – Це не наша з тобою справа, Свистун. Переді мною Київ, знаєш, теж не звітує, – на генеральському столі задзвонив телефон. – Усе, вільний.

За спиною Свистуна генерал медовим голосом почав запевняти київське керівництво, що все гаразд. Із НП впоралися, наслідки НП ліквідували, вантаж прийняли.

* * *

Свистуна було доставлено на аеродром службовим автобусом, аби він, згідно з наказом генерала Ткачука,

виконував завдання. Загадкова диво-установка Пархоменка була зібрана і встановлена всередині газика в усій красі. У цьому Свистун переконався, коли сів за кермо й озирнувся назад, де вже цокотів зубами кандидат технічних наук Пархоменко. Усе в цій машині було перероблено за вказівкою київського гостя. По-перше, на газика було встановлено систему сигналізації, й тепер до ключа додався брелок, за допомогою якого цією системою можна було керувати. По-друге, стандартне двомісне заднє сидіння було знято й замість нього припасовано сидіння для одного. Таке ж, як поруч із водійським. Звільнений простір займала установка, яку Свистун розглядав із неприхованою цікавістю.

Найбільше ця установка скидалася на... На секретну установку. Тобто на гібрид дорогого діагностичного приладу і японського музичного центру кінця вісімдесятих. Тут були всі необхідні елементи: екранчики, кнопочки, верньєри, тумблери й проградуйовані шкали. Все це було поки що мертво. Лампочки не горіли. Жодних дротів, які відходили б від установки, Свистун не помітив. Це означало, що апарат має автономне джерело живлення. «От і слава Богу, – подумав Свистун. – А то ці столичні розумники ще б додумалися приєднати її до дохлого автомобільного акумулятора!» На шиї Пархоменка теліпалися навушники.

– А морозяка добрячий, – звернувся Свистун до нього з усією можливою привітністю. – Ви вже склали план робіт і маршрут поїздки?

– Аякже! План ми склали ще в Києві разом із доктором Грищенком, – поважно відповів Пархоменко. – Але це гнучкий план. Він передбачає велику варіативність, залежно від результатів, досягнутих у кожній конкретній точці.

– Інакше кажучи, куди забегну – туди й поверну?

– Так-так, – без тіні усмішки погодився Пархоменко. – Власне.

Нарешті з'явився капітан Черняк. Він ніс у руках солдатський рюкзак, судячи з усього, дуже і дуже важкий. На плечі в Черняка теліпалися два калаша.

– Здрастуйте, пане майор!

У присутності цивільного, тобто Пархоменка, Черняк не хотів принижувати престиж військових звань, звертаючись до Свистуна на ім'я, як це було зазвичай. «І правильно», – подумки схвалив Свистун.

– Здрастуйте, пане капітан. А що це тут у вас? – підіграв йому Свистун.

– Це лейтенант Варченко панові майору млинців домашніх передала. А моя дружина нам котлеток на дорогу зробила.

– Отже, голодна смерть нам не загрожує. Спасибі, пане капітан!

Дорога була поганенька. Крива, вузька й вибоїста. Ці традиційні незручності підкріплювалися ожеледдю й сніговими заметами. Раз за разом Пархоменко, Свистун і Черняк дружно крякали, підскакуючи на черговому вибої. У Пархоменка була хороша, хоч і цивільна, карта області. Він якийсь час уважно вивчав її, ледь не водячи по ній носом. Відтак попросив Свистуна показати, де знаходиться їхній аеродром. Майор помітив, що карта поцяткована масою позначок. Більшість із них являла собою червоні трикутники, були також круги й квадратики. Проставлені вони були, як здалося Свистунові, без жодного порядку. Утім, особливе згущення позначок спостерігалось в районі Василівського озера, причому чотири червоні трикутники стояли просто на водоймі. Деякі позначки були з'єднані пунктиром. Це нагадало Свистунові планшет відображення повітряної обстановки, на який оператори наносять цілі та їхні траєкторії.

– Аеродром ось тут, – Свистун упевнено тицьнув пальцем у ще одне згущення позначок.

Самого аеродрому, звісно, на карті не було. Але Свистун подумав, що навряд чи видасть страшну війсь-

кову таємницю, якщо вкаже, де він розташований. Адже з американських супутників давно вже перераховано всі дерева в лісах, не те що військові летовища.

– Ага, дякую. Тоді давайте постоїмо хвилин десять.

– Давайте. Ви курите? – Свистун простягнув Пархоменкові пачку.

– Ні, дякую, – розсіяно сказав той, вмикаючи свою диво-техніку.

– Ходімо перекуримо? – запропонував майор Чернякові. Поспілкуватися з капітаном йому хотілося без свідків. – Слухай, – сказав Свистун упівголоса, – як ти гадаєш, що за хріновину ми возимо?

– Уявлення не маю. Якесь вимірювальна апаратура, але що він нею міряти збирається – цього вже не знаю.

– А взагалі, Андрію, в підозрілому ділі ми з тобою замішані. Поміркуй сам: хай хоч що б це було, але річ у нашій машині встановлена секретна. У моїх паперах це чорним по білому вказано. А таку техніку зазвичай випробовує велика, багатолюдна комісія. Згоден?

– Ну. І до того ж, випробує спершу стаціонарно. Хай що б там мірялось – радіація, хімсклад повітря, магнітне поле Землі... Спочатку це завжди робиться в лабораторних умовах. Потім вивозять на полігон, там збирається юрба високих чинів, учених, техніків...

– Я й кажу. А тут – мали прислати двох, приїхав узагалі один, а на охорону посилають нас із тобою. І дають не «Урал», а якийсь старий «газон». Підозріло?

– Підозріло. Хоча, якщо вже на те пішло, послали тільки тебе. А те, що я тут, це вже твоя самодіяльність!

– Це неважливо. Важлива мораль. А мораль така, що тут не все чисто. Треба бути напоготові. І добре б якнебудь потихеньку вивідати в Пархоменка, чим же він, чорт забирай, займається.

– Згоднен, пане майор. А то, як щось трапиться, нам із тобою потім секір-башка. Стрілочник завжди винуватий!

Свистун і Черняк затоптали недопалки в сніг і повернулися в кабінку. Секретна установка працювала на повну потужність. У її надрах тихенько гуділо й потріскувало. На шкалах танцювали стрілки. Пархоменко натхненно підкручував верньєри, беззвучно ворущаючи губами.

– Довго стояти будемо? – запитав Свистун, аби щось запитати.

Хвилини через дві після запитання Пархоменко відірвався від свого вельми корисного заняття й подивився наче крізь Свистуна:

– Ні, дякую. Не курю.

Після такої відповіді перепитувати було якось не з руки. Свистун і Черняк презирнулися. «Н-да, одразу видно – справжній учений, не пройдисвіт якийсь. Просто тобі Ейнштейн!» – тихенько пробурмотів Свистун. Після п'ятнадцяти хвилин нудного чекання майор закинув голову на підголівник, збираючись подрімати.

– Мало що – може, ми тут до вечора стояти будемо, – впівголоса сказав він Черняку. Але щойно заплющив очі, як Пархоменко відчайдушно шурхонував картою, а потім закричав як різаний:

– У Перелітне! І якомога швидше!

Село Перелітне лежало за п'ятнадцять кілометрів на схід від аеродрому.

– Ех, прокатаю, – без особливого ентузіазму зітхнув Свистун і завів мотор.

«Цікаво, що він там такого побачив на своїй машинці? Перелітне – діра дірою, одне з найпаскудніших сіл у нашій області. Навіть не село, а хутір якийсь вимираючий», – подумав він. Але робити нічого. Випробування є випробування.

* * *

Коли експедиція доїхала до Перелітного, Пархоменко попросив зупинити машину. Він виліз із газика й озирнувся. У руках у нього був великий морський бі-

нокль. Не кажучи ні слова, учений почав роздивлятися околиці. Обличчя його було дуже заклопотане – зуби міцно стиснуті, глибокі зморшки пролягли від крил носа до кутиків губ. Свистун і Черняк знехотя вилізли слідом. Уся ця суєта мала водночас і дурнуватий, і таємничий вигляд. «Якби не санкція генерал-майора Ткачука, я б уже давно вирішив, що ми беремо участь у якомусь дурному спектаклі», – подумав Свистун. Він не знав, що найближче майбутнє покаже: щодо «дурного спектаклю» він цілком правий.

Особливий інтерес у Пархоменка викликав ріденький лісок на гребені витягнутого пагорба вдалині.

– Пане майор, ви нічого не бачите? Он там, над пагорбом? – спитав він.

– Нічого.

– Н-да, дивно. Виходить, мені здалось... Але прилади... – пробурмотів він наче сам собі.

– Що прилади? – жваво поцікавився Черняк.

– Прилади брехати не можуть, – суворо пояснив Пархоменко.

– А що показали ваші прилади?

– Присутність шуканого об'єкта.

Після цього Пархоменко повернувся в машину. Черняк і Свистун не втратили нагоди пошепотітися.

– Що далі, то веселіше...

– Ти чув? «Присутність шуканого об'єкта»! Якого саме, цікаво знати?

– Так він тобі й скаже!

Відповідно до схеми, експедиція каталася по області цілий день. Газик приїжджав куди-небудь то в село, то в чисте поле. Пархоменко щось мудрував від п'яти хвилин до години, а тоді вони знову вибирали нову точку і їхали туди. Черняк шелестів сторінками пухкого обласного тижневика. Знемагаючи від нудьги, Свистун дивився то на дорогу, то в салонне дзеркальце заднього огляду. Спочатку йому було дуже цікаво, чим же насправді зайнятий Пархоменко. Але поступово інтерес

згас, бо той займався все тим самим – звіряв показники приладів із картою й навпаки. І сховати цей факт від спостережливих очей Черняка й Свистуна у нього можливості не було. Самовідданий лицар науки Пархоменко був готовий, схоже, проводити свої польові дослідження до ранку. У Свистуна закралася неприємна підозра, що так воно насправді й буде. Але ні. Як тільки стемніло, Пархоменко, нарешті, розслабився й сказав:

– Усе, панове. Можемо повертатись на базу.

– Що, так швидко? – не втримався Черняк. – Шуканих об'єктів більш не очікується?

– Чого ж? Очікуються. Ще й як очікуються! Але навряд чи нам вдасться вступити з ними у візуальний контакт у темний період доби. До того ж, це може бути небезпечно.

– Он як? Небезпечно! – вигукнув Черняк, іронічно підморгнувши Свистуну.

Експедиція з кожною хвилиною подобалася майорові дедалі менше.

РОЗДІЛ 8

– Ну добре, досить бухмарити. Холодно, – сказав нарешті Ліхтар. Він пожбурих порожню пляшку в кущі й звівся.

– Сам запропонував, – буркнув Підсуха. – Я взагалі непитущий.

Цей коментар Підсухи чомусь вельми розвеселив Ліхтаря. Він заразливо розреготався.

– Знаю я, які ви, менти, непитущі! Сам бачив. У нас в Охтирській до п'ятої дня жодного тверезого вертухая вдень з вогнем не можна було знайти. Так що ви, менти, знані сухозаконники!

– Та до чого тут менти?! Я вже ось добу жодного стосунку до МВС не маю. Ти що, забув? – з образою в голосі сказав Підсуха.

– А й справді, – погодився Ліхтарюк. – Добре, гайда.
– Та куди гайда?! Ти що, придумав якийсь варіант?
– А що тут думати? До Борща підемо. Він мені трохи бабок винен. Уже три роки, між іншим. Там уже відсотків набігло – ой леле!

– Думаєш, віддасть? – засумнівався Підсуха.

– Віддати, може, й не віддасть. Але на ніч, певно, пустить. Ти на колесах?

– На колесах. Тільки з колесами дві проблеми. Одна велика, друга маленька. З якої починати?

– Починай з маленької – воно якось легше.

– Тоді так: бензин закінчився і грошей на заправку немає. Тому колеса стоять за лікеркою, що на в'їзді у Великі Сади.

– Ну, це поправно, – сказав Ліхтар. – У крайньому разі, в когось зіллємо.

– Мається на увазі вкрадемо?

Чого Підсуха ніколи в житті не робив, то це не крав бензин у своїх співвітчизників. Але праведне обурення, яке охопило його секунди так на півтори, напрочуд швидко випарувалось. У його положенні думати треба було не про моральні підвалини, а про порятунок своєї шкури.

– Еге ж, украдемо з чужого бензобака, – спокійно підтвердив Ліхтар. – А велика проблема яка?

– А така, що коли я сьогодні втікав з Управління, то прихопив тачку полковника Баса.

– Ого. Та ти що, на «гарячій» тачці їздиш? Та ще й на тачці начальника Управління? Та ти в нас крутий, Глібе Олексійовичу!

– Знайшов крутого... Можна подумати, в мене було багато варіантів.

– Взагалі-то мало, – погодився Ліхтар. – Добре, поки поїздимо на цій. До ранку візьмемо нову.

– Що значить «візьмемо»?

– Пояснюю для тупих. «Візьмемо» в даному випадку означає «вкрадемо чужу».

З цією розмовою вони дійшли до «Опеля» полковника Баса. Снігу навколо намело добряче.

– Ти розкопуй, а я поки по бензин злітаю, – кинув Ліхтар і побіг убік імпровізованої автостоянки, де купувались близько десяти машин, чиї власники жили в дев'ятиповерхівці навпроти.

Через п'ятнадцять хвилин він уже йшов назад із залізною каністрою, в якій хлюпалося літрів п'ять бензину.

– А як ти його злив? У тебе ж нічого з собою не було! – здивувався Підсуха.

– А нащо зливати? Запасливий чоловік виявився. Я до нього в багажник заліз – і порядок.

– А ключі від багажника звідки?

– Звідти, громадянине начальник, – вицирився Ліхтар.

За десять хвилин вони котили по сонному місту на квартиру до такого собі Борща, людини важкої долі.

* * *

Ліхтар натиснув на кнопку дзвінка ще раз. У квартирі було тихо. Вони стояли біля дверей уже десять хвилин.

– Може, немає нікого?

– Та спить він, спить! Борщ іще й глухуватий на одне вухо.

– А ти впевнений, Ліхтарюк, що твій Борщ узагалі тут іще живе? За три роки знаєш скільки всього могло змінитися!

– Знаю, не маленький. Та тільки живе він тут. Я в Дідка запитував. Дідок сказав, що не виїхав, значить, так воно і є.

– Мені б твою впевненість!

Через три хвилини наполегливість Ліхтаря була винагороджена. За дверима завовтузилися, спалахнуло світло. До вічка хтось припав.

– Борще, це Ліхтар. Відчиняй, гаденя, – сказав Ліхтар і доброзичливо всміхнувся в саме вічко.

– Ну ти кінь у пальто! – кинув Борщ, відчиняючи двері і впускаючи в квартиру Підсуху й Ліхтаря. – До ранку почекати ніяк не міг?

Борщ був явно спросоння. Обличчя в нього набрякло і взагалі виглядало якимось хворим. З одягу були тільки квітчасті сімейні труси. На ногах – стоптані пантофлі. Не можна сказати, що нічні гості були Борщеві до душі. Однак невдоволення своє він ретельно ховав під маскою привітності.

– Проходьте, якщо вже прийшли. Будьте як удома, – сказав він, указуючи на кухню. – А я піду поки вдягнуся.

Підсуха й Ліхтар зняли взуття й пройшли на кухню. Натюрморт, який прикрашав стіл, однозначно свідчив, що минулого вечора в Борща побувала як мінімум одна дама. Половина бичків у попільничці була вимазана яскраво-червоною помадою. Два порожні келихи, порожня пляшка «Старокиївської» й недоїдена закуска – огірки, суха ковбаса і хліб – свідчили про те, що вечір пройшов не нудно. Оглянувши кухню, Ліхтар одразу схопив зі столу огірок і апетитно ним захрумтів. Підсуха, якому теж нестерпно хотілося їсти, з міркувань пристойності утримався.

– Та ти жери, не соромся, – гостинно запропонував Ліхтар, наче це він був господарем квартири.

– Ми, мабуть, невчасно, – упівголоса сказав Підсуха, коли з кімнати, куди пішов Борщ, почувся приглушений жіночий сміх. – У нього, здається, гості.

– Та в нього вічно гості, – відмахнувся Ліхтар.

– Що значить «вічно»?

– Це значить, що з трьох кімнат його квартири дві здаються дівкам. Тому в нього постійно хтось товчеться. Зазвичай із готелю «Старт». Там половина всіх шльондр – його подруги.

– То він що, повіям кімнати здає?

– А я тобі про що?

– Для притону тут якось не дуже... фешенебельно... – сказав Підсуха, оглядаючи кухню. Облізлі шпалери, іржава батарея, дірявий лінолеум.

– А що, по-твоему, чесні люди з невеликими гроши-
ма не мають права з дівчатками розважитися? Це що,
по-твоему, тільки для багатих?

– Та ні... я не до того... І скільки це коштує?

– Ти маєш на увазі кімнату? П'ять баксів за ніч. По-
моему, дуже по-божому. Тим більше, тут сервіс. Вода є
гаряча, колонка. Рушники чисті є, презервативи зав-
жди, горілка. Повний сервіс. Щоправда, горілка й за-
куска – за додаткову плату. Але можна навіть на зар-
плату собі таке дозволити.

Підсуха гидливо знизав плечима. «Усе б нічого, та
тільки сифілісом від кожної чашки тхне», – подумав
він.

– Ти носом не крути, Глібе Олексійовичу, – сказав
Ліхтар, уловивши хід його думок. – Нам іще тут ночу-
вати.

– Та я що? Я нічого.

Більше за все на світі цієї миті йому хотілось опини-
тися в рідній квартирі, на своєму дивані з газетою пе-
ред телевізором.

На порозі кухні з'явився Борщ власною персоною.
Він був одягнений і навіть устиг поголитися. Відчува-
лося, що Ліхтаря він поважає і, певно, трохи боїться.

– Я ще сьогодні зранку знав, що ти повернувся.

– Звідки ж це?

– Так... Передчуття, чи що... – зам'явся Борщ.

– Ти мені голову не мороч. Передчуття в нього! Ти
не телепат часом? – Ліхтар подивився Борщеві просто
в очі.

– Н-ні, не телепат я... Просто тут один із савелів-
ської братви сьогодні вранці дзвонив... тобою цікавив-
ся... От я й подумав – напевно, незабаром ти й сам
з'явишся.

– Правильно подумав, – кивнув Ліхтар. – І що цей
савелівський братан хотів?

– Хотів, коли ти з'явишся, щоб я одразу їм по-
дзвонив.

– Чого ж ти не дзвониш? – ехидно поцікавився Ліхтар. – Телефончик же в коридорі. Га?

– Ти ж мені начебто кореш, та й бабки я тобі винен... – Борщ сховав очі.

Підсуха одразу зрозумів, що спокуса подзвонити людям Савелія в Борща була велика, ой яка велика! Якби не страх перед Ліхтарем, Борщ запросто міг би здати їх із потрухами.

– Правильно, я тобі кореш. І бабки ти мені винен. Усе правильно. А ночувати пустиш?

– Пущу. А куди мені діватися? – сумно сказав Борщ. – Тільки краще, щоб уранці вас тут уже не було. В мене на завтрашній ранок клієнти є.

– Ну ти добрий, як моя бабуся покійна! – мрійливо сказав Ліхтар. – О, може, ти мені й боржок повернеш?

Борщ знову похнюпився. Відчувалося, що Ліхтар наступив на його улюблений мозоль.

– Можу віддати тільки двісті баксів. У мене просто більше немає.

– Що значить – немає? – з прокурорськими інтонаціями в голосі спитав Ліхтар.

– А те й значить, що сьогодні савелівські приходили й сто п'ятдесят із мене злупили. На обігрів зони. Довелося дати.

– Ти ж казав, що савелівські дзвонили. А тут виходить, що вони до тебе вже й приходили. Недоладно якось виходить, га, Борщ? – напирав Ліхтар.

– Ну добре, збрехав я, щоб тебе зайвий раз не лякати. Приходили вони. Один із рубцем, я його навіть не знаю. А другого кента знаю – Кока це, відморозок Людожерів. Він коли зовсім зелений був і понтами ще не кидався, часто до Лелі навідувався. Коротше, савелівські все тут догори дригом поставили. Ще й бабки забрали. Узагалі, на вашому місці я б тут ночувати не залишався. А то раптом завтра прийдуть – що робити будете? Вони сьогодні рано-рано привалили...

– Добре, не каркай, – твердо сказав Ліхтар. – Чому бути, того не минути. А залишитись ми в тебе все одно залишимося. Тупо якось, світає скоро. Спати хочеться.

– Ну, тоді ласкаво просимо. Одна кімната порожня. Там і білизна чиста. Так що йдіть, розташовуйтеся. Тільки ж там ліжка двоспальні. У мене, ви ж знаєте, така тут специфіка... Нічого?

– Нічого, – буркнув Підсуха. – Аби клопів не було.

Уперше за всю розмову він бодай щось сказав. Борщ подивився на Підсуху здивовано, наче той щойно матеріалізувався з небуття.

– Ну ти, Ліхтарю, відмочив! – раптом ляснув себе по лобі Борщ. – Друга свого навіть не відрекомендував!

– І точно, не представив, – погодився Ліхтар. – Це Гліб. Кореш мій. По зоні.

– По Охтирській, – підтвердив Підсуха і потиснув Борщеві руку.

– А стаття яка? – співчутливо поцікавився Борщ. Відчувалося, що повага до Підсухи в нього виросла буквально до вселенських величин.

– Розкрадання. В особливо великих, – наче між іншим кинув Ліхтар і лукаво підморгнув Підсусі. – Так накрався, що навіть на штани собі не заробив. У моїх ходить.

Підсуха машинально глянув на свої ноги. Тільки зараз він помітив, що, втікаючи з дому Дідка, вони з Ліхтарем похапцем помінялися джинсами (на щастя, ті були майже одного розміру).

* * *

Підсуха прокинувся від того, що в двері Борщевої квартири хтось наполегливо дзвонив. Лаючись, Підсуха скочив із ліжка й озирнувся. Ліхтар, проте, його випередив. Він уже був на ногах. Навшпиньки Ліхтар підійшов до дверей і тепер напружено вдивлявся у вічко. Борщ у своїх сімейних трусах стояв поруч. Блідий, заспанний і всмерть переляканий.

– Що робити? – пошепки спитав Борщ.

– Поки не знаю, – зітхнув Ліхтар. – Відчиняти не будемо.

Підсуха натягнув куртку, взяв у руки «бульдог» Баса й тим же манером, тобто навшпиньки, підійшов до дверей. Був певен: якщо це люди Савелія, він не продасть своє життя дешево. Яким же був подив Підсухи, коли у вічко він побачив свого колегу міліціонера. З вигляду – типового районного старшину. Старшина був сам. «Слава Богу, хоч не бандити», – подумав Підсуха. Однак старшина міг викликати підкріплення... «В будь-якому разі, якщо це й краще за бандитів, то не набагато. Чого йому хоч треба?» – питав себе Підсуха.

– Відчиніть, міліція! – твердо повторив старшина і знову натиснув на дзвінок.

Треба було терміново щось робити. Підсуха сховав «бульдог», застібнув шкірянку й напустив на себе по-важний вигляд.

– Швидко на кухню, – пошепки наказав він Ліхтарю й Борщеві.

Ті слухняно зникли. Підсуха закурив і, зробивши люте обличчя, навстіж розчинив двері.

– Капітан Підсуха, – сказав він, випускаючи дим в обличчя старшині. – Хто в біса вас сюди послав? Ви заважаєте роботі колег! Що ви роздзеленчалися? Ми зі слідчим Ліхтарюком проводимо допит підозрюваних, а ви, мат-тері вашій...

Підсуха був такий лютий, що старшина мимоволі відступив на середину сходового майданчика.

– Ми те... Я старшина Качура... Тут мешканці... Написали заяву... Давно вже скаржаться... Кажуть, підозрілі типи тут постійно...

– Та підпільний бордель тут. Що, не ясно?! – гаркнув Підсуха, нервово затагуючись. – Громадянин Борщ арештований. Узагалі, це не по вашому відомству проходить. Тут серйозна рибка плаває, а не всяка шантрапа!

– А по якому відомству це проходить? – несміливо запитав старшина.

«Саме час показати книжечку», – подумав Підсуха і поліз у кишеню за посвідченням. За мить витягнуту з кишені куртки червону книжечку було розгорнуто й підсунуто старшині під ніс. Прочитати що-небудь старшина, звичайно, не встиг. Але вагомні печатки і, головне, фотографія Підсухи справили неабияке враження. На щастя, розрахунок Підсухи був правильним: в Управлінні вирішили замовчати вчорашній скандал. Сміття з хати поки що ніхто не виносив. Тобто Бас дав орієнтовку своїм оперативникам і дорожній міліції, але в районні відділки інформацію поки не пускав. Тому старшина з підрайону поняття не мав, що інспектор, який стоїть перед ним, є, фактично, поза законом.

– З-зрозуміло, – мекнув старшина.

– Можете йти. Без вас упорємось. І іншим своїм скажіть – у нас тут серйозні справи, хай не лізуть, – гаркнув Підсуха і хряснув дверима перед носом старшини.

– Вибачте великодушно, що перешкодили, – сказав старшина в зачинені двері, знизав плечима й поплентався по сходах униз.

Підсуха видихнув і притулився спиною до дверей. По його скроні повзла крапля поту. Досі він ніколи не дозволяв собі хамства з колегами. Особливо з молодшими за званням. Відчинилися двері кухні й на порозі виникли Борщ і Ліхтар.

– Ти ж казав, він твій кореш, – прошепотів Борщ Ліхтареві.

Очі в нього були розміром із п'ятикопійчані монети.

– Кореш, ну й що?

– Та він же «мусор»!

– Знаєш, це його зовсім не псує, – усміхнувся Ліхтар і схвально підморгнув Підсусі.

– Ну що, підозрювані, цього разу нам усім пощастило, – сказав Підсуха із полегшенням.

* * *

– Н-да... двісті баксів – це не густо, – вголос міркував Ліхтар, перераховуючи пом'яті, заслинені купюри, коли вони вийшли від Борща.

– Так, у Крим на такі гроші не з'їздиш, – уїдливо зауважив Підсуха. – Навіть на патрони не вистачить. А то непорядок. Хто ж знав, що в тих козлів зброя порожня? Три стволи – і жодного патрона! Що за життя?

– Нема життя, – погодився Ліхтар. – До речі, тобі ніхто нічого не винен? А то пішли б потрусили.

– Винен. Баксів тридцять у кращому разі.

– Ні. За такі гроші Ліхтар не працює.

– Я теж за такі гроші не працюю. Так що, коли тобі винні більше – я готовий посприяти.

– Посприяєш, куди дінешся... У нас часу до шостої ого-го скільки. Можна заробити купу грошей.

– А що буде о шостій? – занепокоєно поцікавився Підсуха.

– О шостій годині прибуває потяг, на якому Світланка моя ненаглядна працює.

– А потім?

– А потім ми з тобою візьмемо яку-небудь тачку й поїдемо до Івана. Небезпечно в місті, аж земля пече.

– А куди ми тепер?

– У школу екстрасенсів «Аріель».

– Куди? У школу кого? – Підсуха зупинився як укопаний. Він не вірив своїм вухам.

– Для глухих повторюємо: у школу екстрасенсів «Аріель», – тоном радянського Інформбюро повідомив Ліхтар.

– Це що, як порошок пральний, так?

– Майже. Хоча взагалі-то Микитась усім своїм екстрасенсам на першому занятті розповідає, що Аріель – це дух повітряної стихії, а не пральний порошок, як думають усякі лохи. Знанням цього факту екстрасенси від лохів, власне, й відрізняються.

– Ну добре, хто такий Аріель, ми розібрались. А хто такий Микитась?

Ліхтарюк зробив кислу пику.

– Микитась – це мудак, який мені дві штуки свистить. Між іншим, теж ось уже три роки. Він у мене за два дні до мого арешту позичив.

– Дві штуки – це непогано.

– То ж бо й є! – Ліхтар багатозначно підняв палець угору.

РОЗДІЛ 9

– Тут, чи що? – запитав Підсуха, коли вони вийшли з машини.

– Та начебто тут.

– Що значить «начебто»? Ти що, не знаєш?

– Та начебто знаю... Просто коли я востаннє бачив Микитася, він із себе зображав алтайського шамана-цілителя й приймав хворих у якомусь кублі на висілках. Прокляття знімав, яйцем обкатував, воском поливав і бубонів щось наче по-алтайськи. Типу як тамтешні язичницькі заклинання. Від пристріту.

– Що, і правда по-алтайськи?

– А то як же, Глібе Олексійовичу! – хитро сказав Ліхтарюк. – Ось ти, наприклад, знаєш, як по-алтайськи «хер»?

– Не знаю, – чесно сказав Підсуха.

– А я знаю. «Хер» по-алтайськи буде «рех».

– Так просто – «рех» і все?

– Еге ж. А «горілка» по-алтайськи буде «аклірог». От Микитась цю граматику їхню швидко розкусив. У нього було улюблене заклинання – від усіх хвороб допомагало. Особливо від виразки шлунку й імпотенції. Я його добре запам'ятав. «Рех ан вошіп». Знаєш, що воно означає?

– Ні.

– Це «пішов на хер», тільки навпаки.

Підсуха розреготався.

– Микитась тоді взагалі робив вигляд, що по-нашому не бельмесає, – продовжував Ліхтар. – Тільки по-алтайськи з пацієнтами й розмовляв. А я в нього був тоді за товкмача. Перекладав, так би мовити. Слід сказати, це було неважко. Чуєш «рех» – перевертаєш і кажеш «хер». Так і працювали.

– І що, ніхто вас не розкусив? – сміючись, запитав Підсуха.

– Чому не розкусив? Розкусив один вельми хитрий кандидат наук, хай йому лихо. У міліцію скаржитися пішов, мовляв, над трудящими знущаються і взувають їх у постолі під виглядом лікування. То ми з братвою так йому чайник начистили, що він, мабуть, тиждень тільки по-алтайськи й балакав...

– Жорстоко, – зітхнув Підсуха.

– Жорстоко, – погодився Ліхтар. – Та тільки сидати через якогось розумника нам зовсім не хотілося. Тим більше, що ми цю крамничку тоді все одно швидко згорнули. А тепер он бачиш – школа екстрасенсів. Микитась тепер маг першої категорії. Це тобі не палець собачий, і не шаман якийсь алтайський. Шанована особа!

Школа екстрасенсів «Аріель» розташовувалася в милому двоповерховому особняку з блакитними ялинками біля входу. Раніше в цій будівлі був Будинок політпросвіти. Там приймали почесних гостей зі столиці й улаштовували святкування річниць Жовтневої революції. А коли потреба в політпросвіті відпала, чудові приміщення почали здаватися в оренду. У школи Микитася гроші на оренду були.

– «Аріель»? Праве крило й одразу ліворуч, – сказала вахтерка, яка захоплено читала «Діагностику карми». – А ви, власне, хто? Студенти? Чи тільки записатися хочете?

– Ми теж екстрасенси. З Києва, – ляпнув Ліхтар і, не затримуючись, попрямував у вказаному напрямку.

– Зрозуміло. З Києва... – шанобливо повторила вахтерка й провела Ліхтаря й Підсуху сповненим поваги поглядом.

* * *

У школі, як і належить, ішли заняття. Основну масу учнів, а їх було загалом чоловік десять, складали жінки бальзаківського віку. Був, утім, і один чоловік, що напрочуд сильно скидався на побитого міллю Гітлера.

Маг першої категорії Веніамін Микитась був справді трохи схожий на азіата. Чорне з сивиною волосся, мигдалеподібний розріз очей, тонкі губи. На ньому був добротний твідовий костюм і дорогі замшеві туфлі. Маг стояв біля дошки й давав пояснення м'яким, добре поставленим голосом. Підсуха і Ліхтар, які завмерли у відчинених дверях, мимоволі заслухалися...

– Для того, щоб зарядити воду, головне – правильно дихати, – Микитась зробив паузу, щоб майбутні екстрасенси могли записати. – Якщо дихаєш неправильно, вода не зарядиться. Поки заряджаєш воду, слід тримати мислеобраз, наче ти розетка, з якої електричний струм перетікає у воду...

Тільки зараз Підсуха помітив, що на столі перед кожним екстрасенсом стоїть літрова банка з водою. «Певно, зараз усі будуть тренуватися», – здогадався він.

– Тепер кожен зробить паси, а я визначу, хто добре зарядив воду, а кому ще треба багато тренуватися вдома, – сказав Микитась.

Його паства стала проробляти над банками паси й голосно дихати, як під час марафонського бігу. Особливо проникливо дихала грудиста тридцятирічна жінка з фанатичним обличчям і рудою кучерявою шевелюрою. Весь цей час Микитась, не підозрюючи, що за ним спостерігають Підсуха й Ліхтар, проходжувався по кімнаті й давав указівки типу «давай-давай!», «правою рукою сильніше!» чи «Маріє Іванівно, астрал підключати

треба! Астрал!» Врешті, «зарядка» закінчилась, і Микитась знову заговорив.

– Я хочу, щоб ви навіч побачили цілющу силу добре зарядженої води. Галенько, дайте мені вашу банку, – ласкаво сказав Микитась, звертаючись до рудоволосої грудистої жінки за найближчим столом.

Галенька просяяла й піднесла Микитасеві свою літрову банку. Той галантно поцілував їй ручку й продовжив:

– Якщо випити добре зарядженої води, не будеш відчувати болю. Зараз я вам це продемонструю.

З цими словами Микитась пригубив із банки й знову поставив її на стіл. Відтак узяв зі свого столу шило й сірникову коробку. Черкнув сірником і запалив газ у портативному газовому пальнику, що стояв у нього на столі. Під здивований шепіт своєї пастви Микитась як слід, ледь не добіла, розжарив шило над полум'ям.

– Дивись уважно, зараз буде щось цікаве, – прошепотів Підсусі Ліхтар.

Але й без коментарів Ліхтаря Підсуха, як і інші глядачі, дивився з усіх очей. У фігурі Микитася було щось піднесене й гіпнотичне. Принаймні, так починало здаватися...

– Стежте за мною уважно, – сказав маг і широко відкрив рот, оголюючи яскраво-червоний язик. І наступної секунди застромив розпечене шило... просто в нього. Так він простояв із відкритим ротом біля трьох хвилин. У повітрі виразно запахло горілою плоттю. Сивоволоса жінка із задньої партії ойкнула й зомліла. Інші дивилися на мага першої категорії з трепетом і повагою. Всі німували. Врешті, Микитась закрив рот і знову поклав шило на стіл.

– Ось як добре заряджена вода! На вас чекає майбутнє народної цілительки, Галино! Тепер я вип'ю ще трохи цієї чудової води й кожен зможе переконатися, що на моєму язичку немає й сліду опіку, – сказав Микитась і знову приклався до банки. Потім він став підходити

до кожного з майбутніх екстрасенсів і демонструвати свого багатостраждального язика.

– Там що – і справді немає опіків? – поцікавився Підсуха із тривогою й сумнівом. – І навіть кров не йде?

Він був дуже здивований, адже на власні очі бачив, як Микитась устромляє в язик розпечене шило!

– Ти за нього не переживай, Олексійовичу. Ця падлюка ще нас із тобою переживе, – запевнив Підсуха Ліхтар.

– А в чому ж тоді фокус?

– А, дурниця. Потім розповім, коли справу залагодимо.

Демонстрація язика закінчилася повним і остаточним переконанням майбутніх екстрасенсів у тому, що їхній учитель – фігура неабияка. І що індійські йоги зі своїм лежанням на склі й ковтанням цвяхів і нігтя його не варті.

– А сила тієї води, яку заряджаю я, така велика, що коли нею поливати мумію фараона Тутанхамона, в неї знову почнуть рости нігті й волосся. Експерти американського космічного агентства НАСА кілька разів приїжджали в наше місто, щоб узяти мою воду. Експерименти довели, що вміст вітамінів і мікроелементів у ній наближається до води «Єсентуки»...

Вони простояли у дверях іще двадцять хвилин. Аж поки електронний будильник, що заціпікав на столі в Микитася, сповістив, що саме час зробити перекур.

– Ну, слава Богу, – полегшено зітхнув Ліхтар. – А то задовбав уже своєю варзьяканиною...

– А по-моєму, цікаво було, – знизав плечима Підсуха.

– Мені, може, теж було б цікаво, та тільки я це все вп'ятдесяте, а може, й усоте чую й бачу. Я ці баєчки напам'ять знаю, особливо про мумію Тутанхамона, в якій ерекція з'являється від води Микитася...

– І про язик теж? – недовірливо спитав Підсуха.

– Ну, а про язик уже, напевно, втисячне.

* * *

– Картина Рєпіна «Не чекали»! – церемонно сказав Микитась, коли Підсуха і Ліхтар увійшли до класу. – Панове, прошу в мій кабінет.

– День добрий, пане Микитась, – кинув Ліхтар.

– Прошу пробачення, добродію, до мене прибули колеги-екстрасенси. З Києва. Оголошується перерва на годину. Студенти закивали головами. Із самого Києва!

– Я одного з них по телевізору бачив. Того, що з вусями, – довірчо повідомив студент, схожий на Гітлера, своїй сусідці. Певно, йшлося про Підсуху.

Коли двері в клас зачинилися, Микитась скинув із себе гримасу поважності й схопив Ліхтаря в обійми.

– Брата-ан! А я вже думав, тебе там згноїли, на зоні. А ти живий! Давно в наших краях? Як справи?

– Могли бути й краще, – похмуро зронив Ліхтар, поляскуючи Микитася по спині. – А взагалі, Веню, справи як справи.

Підсуха здогадався, що хоч Ліхтар і назвав Микитася мудаком, але, судячи з усього, ставиться до пройдисвіта непогано.

– А це мій дружбан закадичний. Гліб звати. Узагалі-то, він відставний «мусор». Але чувак непоганий.

– Спасибі за характеристику, – буркнув Підсуха й потиснув Микитасеві руку.

– Олександр у нас великий аматор розиграшів, – усміхнувся Микитась.

«Він думає, що Ліхтар пожартував про відставного «мусора», – здогадався Підсуха.

– А добре живеш! – вигукнув Ліхтар, оглядаючи зацікавленим поглядом кабінет мага першої категорії. Над дубовим столом дипломи в рамках. Крісла – шкіряні. Біля вікна – лимонне деревце в цвіту. На столі – комп'ютер, факс, касовий апарат.

– А на фіга тобі апарат касовий?

– Відстав ти від життя, Олександрє! Касовий апарат теper необхідний для роботи з готівкою, – пояснив Микитась.

– І що, багато готівки?

Підсуха ніяк не міг звикнути, що Микитась називає Ліхтаря Олександром. Для нього він був Ліхтарюком. Ліхтарем. У крайньому разі – Сашком.

– А ти сам прикинь! Курс навчання на екстрасенса коштує сто баксів на місяць. А в мене сто вісімдесят студентів. Довелося фірму відкрити. А фірма – це сам розумієш, які клопоти.

«Ну, хоч у цього гроші водяться! Зараз борг віддасть – і будемо на коні!» – подумав Підсуха. Ліхтарюк усміхнувся. Певно, в нього майнула така ж думка.

– Добре стоїш, Веню! Приємно на тебе дивитися!

– Ой, що я одразу про справи! – раптом спохопився Микитась і, підійшовши до сейфа, заходився мурижити цифровий замок. – Давайте хильнемо за зустріч, чи як?

– Я – за, – сказав Ліхтар. – Ми, взагалі-то, не поспішаємо.

– Я теж – за. Хоч я й непитущий, – кинув Підсуха.

Незабаром на столі з'явилася пляшка грецького коньяку й три чарки. Ліхтар потер руки в передчутті випивки. Підсуха відкрив пляшку й розлив коньяк. Микитась дістав зі столу печиво й коробку цукерок. Але не встигли вони випити по першій, як у двері кабінету наполегливо застукали.

– Хто там? – невдоволено гукнув Микитась, розкушуючи шоколадну цукерку з п'яною вишнею всередині.

– Податкова поліція. Відчиняйте негайно! – сказали з того боку.

Микитась зблід і ледь не вдавився цукеркою. Упівголоса процідивши: «Кровопивці!» – він поплентався відчиняти.

Підсуха і Ліхтар презирнулися.

– Цього ще не вистачало! – тихо сказав Підсуха і приготувався до чого завгодно.

У кімнату зайшли троє. Чоловік у капелюсі й з портфелем і двоє молодих плечистих бійців у формі податкової поліції, з короткими автоматами АКМСУ.

– Громадянин Микитась?

– Я, – мляво погодився той.

– Вас заарештовано, – сказав чоловік у капелюсі.

– На якій підставі?

– Підrobка документів, підrobка підпису й печатки на паперах про відрахування в пенсійний фонд, порушення правил користування касовим апаратом...

– Можна ще раз повторити?

– Не можна. В нас немає часу.

Микитась, наче шукаючи підтримки, розвернувся до Підсухи й Ліхтаря, які так і сиділи за столом із недопитим коньяком у руках. Але ті лише розвели руками. Яка вже тут підтримка!

– Розпишіться ось тут, – суворо сказав чоловік у капелюсі й підсунув Микитасеві якийсь папір.

Той почав читати його, короткозоро мружачись.

– Крім того, ви, Микитасю, проходите у справі про фіктивні структури, пов'язані з банком «Прогрес-гіпер», – продовжував чоловік.

– Як свідок?

– Що «як свідок»?

– Ви сказали, що я проходжу в справі. То я проходжу як свідок? – тихо спитав Микитась.

– Слідство вирішить.

– І що?

– А те, що відмикайте сейф. Усі папери, гроші й цінності ми додамо до справи.

– Зараз, – пригнічено сказав Микитась.

– А потім підете з нами.

– А це необхідно? Взагалі-то, я без адвоката не бажаю обговорювати жодних питань, – Микитась пробував пручатися.

– Якого тобі на хер адвоката, падло? Будеш вигебуватись – пошкодуєш, що на світ народився, зрозумів? – чоловік лунко ляснув долонею по столі.

– Зрозумів. Що ж тут незрозумілого, – зітхнув Микитась.

Від іміджу впевненого в собі процвітаючого мага, його й авторитета не залишилось і сліду. Тільки маленька, перелякана людина, яка не знає, що буде завтра й що робити сьогодні.

– А ви, громадяни, хто будете? – похмуро запитав чоловік у капелюсі, коли стало ясно, що на Микитася вже подіяв психологічний тиск. Вояки спрямували на них дула автоматів.

– Ми – студенти, – кинув Ліхтарюк, косуючи вбік «групи моральної підтримки».

– Так-так, вони студенти. Вчаться. На народних цілителів, – підтвердив Микитась тремтячим голосом.

Хлопці з автоматами презирнулися і вголос зареготали. Певно, ні Підсуха, ні Ліхтар не відповідали їхнім уявленням про завсідників подібних «Аріелеві» шкіл.

– Ми, мабуть, підемо, – сказав Ліхтар і, схопивши Підсуху за рукав, потяг його до виходу. – До побачення, Веніаміне Вікторовичу!

Микитась, який порпався в сейфі, звів на Ліхтарюка зацькований погляд і кинув: «Бувайте!» На подив Підсухи, який уже збирався знову козиряти своїм посвідченням із цілком непередбачуваними наслідками, чоловік у капелюсі поставився до їхньої втечі абсолютно спокійно. «Теж мені, ас оперативної роботи! – подумки пхикнув Підсуха. – Навіть не обшукав, недоумок!»

– Щастить нам, як потопельникам, – підсумував Ліхтар, коли вони вийшли на вулицю. – Треба було накласти на цей його довбаний урок і зразу зайти! Втратили дорогоцінний час! Якби не дивились, як він собі язика шкварить, то вже сиділи б зараз у шинку, пили б горілочку й закушували котлетами по-київськи!

– Знав би прикуп – жив би в Сочі, – буркнув Підсуха. – Шкода Микитася.

– Шкода. Ну та нічого! Відкупиться. Не вперше!

– А вкотре?

– Та за моєї пам'яті вже, напевно, вп'яте. Микитась – чоловік бувалий. Уперше було, коли він «ци-

ганським» золотом на базарі приторговував. Це ще на початку перебудови. Він швидко зметикував, що «циганським» золотом торгувати набагато вигідніше, ніж справжнім. Ще б пак! За сорок тодішніх карбованців у Микитася на базарі можна було о-го-го який болт із фальшивим сапфіром відірвати! Від справжнього не відрізниш! Якщо, звичайно, на експертизу його не здавати. А за натуральний болт із сапфіром тоді треба було тисячі дві-три відвалити!

– Це я знаю. І що тоді з його торгівлею сталося?

– Та нудно стало. По-перше, ментів на нього напустили конкуренти ледь не щотижня. Замахався проблеми вирішувати. А по-друге, він просто свою справу продав і відкрив нову.

– А в нього й справа була?

– Аякже? Ти думаєш, якщо золото «циганське», то його з пластиліну можна робити?

– Ну, мало що...

– Ні, у Микитася контакти були. Навіть із закордоном. З Індії підроблені камінчики йому возили, з Караганди – сплав цей, на золото схожий... Він фуфлом ніколи не торгував! До речі, Микитася наш якось цілий місяць відсидів, а тоді вийшов – за недоведеністю обвинувачень. Тому це просто дрібниці. Через тиждень знов буде шило над паяльником коптити.

Аж тепер Підсуха збагнув, що грізні грабіжники з податкових органів, швидше за все, збираються вирішити всі питання з Микитасем полюбовно. Тобто взяти винагороду і зникнути в невідомому напрямку. І зайві свідки в особі Ліхтаря й Підсухи їм були зовсім ні до чого. Саме тому вони й не перешкоджали їхньому зникненню.

– До речі, ти обіцяв розповісти мені, як це в нього виходить, із язиком. Це ж треба так насобачитись – язика проколювати, щоб дірки не було. А м'ясом горілим перло – навіть я відчув!

Ліхтар глянув на Підсуху, як на розумово відсталого. Та вирішив усе ж дотримати обіцянку й пояснити.

– Нема чого тут собачитись, Олексійовичу. Все просто, як у трамваї. Вирізаєш зі свіжої яловичини шматочок такий, у формі язика. Тоненький, міліметрів п'ять-сім. Головне, щоб м'ясо було доброї якості й без прожилок. Спочатку тримаєш його за щокую й оголошуєш номер. Потім спритно так перекидаєш його собі зверху на язик, аби м'ясо його закрило. Відкриваєш рот – усім показуєш. Потім шилом розпеченим у це м'ясо штрикаєш. Воно, звичайно, смердить. Уся майстерність тут у тому, щоб свого язика не зачепити. Потім випиваєш «чудотворної води» й разом із нею заковтуєш м'ясо. І знову показуєш усім язика – він, звичайно, цілий і неушкоджений... Дійшло?

– Дійшло. Так просто?

– А ти думав як?

– Та я нічого не думав. Просто цікаво було. Скажи, Ліхтар, але м'ясо... воно ж не смажене?

– Ну.

– Це ж для здоров'я не дуже корисно – жерти сире м'ясо.

– Набагато гірше для здоров'я без грошей сидіти. От я б зараз за п'ятсот баксів хоч кіло сирого м'яса проковтнув. Та не таке вже воно й гидке. Сам я знаєш скільки разів цей трюк показував? Він мені навіть на зоні в пригоді став.

– Це ще як? Ти там що, йога зображав?

– Та щось таке... Коли в начальника Охтирської було двадцятип'ятиліття бездоганної служби, зекам концерт наказали підготувати. Коротше, деякі дятли співали «Солов'ї-солов'ї». Деякі «яблучко» танцювали. А я напнув на голову чалму, халат і давай собі язика протикати! Я й інші фокуси знаю – їх теж показував. То нашому начальству це, між іншим, так сподобалося, що мені блок сигарет «Союз-Аполлон» подарували й три банки армійської тушонки.

– За тамтешніми мірками пристойно.

– Та й за тутешніми – теж, – зітхнув Ліхтарюк.

Крім тих грошей, які вони відібрали в Борща, в активі у них не було ні копійки.

РОЗДІЛ 10

Потяг, на якому працювала провідницею Світлана, беззавітна любов Ліхтаря, спізнювався.

Ліхтар і Підсуха сиділи в холодній і брудній залі чекання серед чужих кошиків, баулів, валіз і сміття й дивилися на тріснуте, та начебто функціональне табло. Підсуха читав уривок знайденої на сидінні газети «Спид-инфо» двотижневої давності. Ліхтар дрімав. Біля ніг Підсухи, на підстилці, вовтузилося бездомне сімейство. Мати й двоє брудних, обірваних дітей. Старше хлоп'я те й робило, що канючило в Підсухи дріб'язок. Якийсь час Підсуха відмахувався від замурзаного жебрачка, та потім здався й дав хлопчиськові «на цукерки». Той просяяв і побіг кудись у бік освітлених кіосків з усякою вокзальною всячиною. За хвилину він повернувся, тримаючи в руках два шоколадних батончики. Один собі, другий – братикові.

– Спасибі вам, люди добрі, – сказала замість дітей мати й усміхнулася. – Ми самі біженці, живемо тут.

– Просто на вокзалі? – спитав Підсуха.

– Прямо тут. Хто що подасть – тим і живі, – пояснила жінка.

Підсуха зітхнув. Треба ж... Є, виявляється, люди, в яких становище гірше, ніж у тебе самого. Хоча іноді здається, що гірше вже нікуди. Він згорнув газету й поклав її на коліна.

– Дядьку, а ти вмієш робити з газети шапку? – спитав хлопчисько, дожовуючи батончик.

– Яку шапку?

– Таку трикутну, як у Наполеона, – пояснив хлопчик.

На щастя, будівельна шапочка з підручних матері-

алів була однією із тих саморобок, які Підсуха робити вмів. Не минуло й п'яти хвилин, як він зробив розкішного «капелюха». Хлопчисько був щасливий. Він одяг виріб Підсухи поверх своєї дірявої в'язаної шапчини й відважив своєму молодшому братові, який знемагав від заздрості, потиличника. Той відповів старшому тим самим і на додачу обізвав його не надто цензурно, але й не злісно. Підсуха мимоволі задивився на сварку двох «квіток асфальту», як раптом його погляд упав на двері зали чекання. Там, немов із-під землі, виник наряд міліції з трьох чоловік. Підсуха зиркнув на вихід. Там теж стояли троє міліціонерів. «Плановий рейд із перевірки документів», – зрозумів Підсуха. І справді, наряд по черзі підходив до кожного з пасажирів і вів недовгі, але задушевні бесіди. Підсуха захвилювався. Припустимо, його власні документи зійдуть за норму. Це в кращому разі, адже працівників найближчих до вокзалу відділень міліції вже запевне попереджено, що слідчого Підсуху слід брати й тягти в кутузку за першої ж нагоди. Хоча, цілком можливо, бардак у місті робиться такий, що орієнтовки Управління до відділень не доходять. Але ж у Ліхтаря немає довідки про звільнення! Не кажучи вже про чотири стволи на двох, які в них із Ліхтарем при собі.

Біженці теж притихли. Жінка стала спішно складати в сумки свої пожитки й згортати підстилку, на якій вони сиділи. Діти мовчки допомагали їй. Із їхніх скоординованих дій Підсуха зрозумів, що з такою ситуацією вони зіптовхуються не вперше. З усього судячи, чекати, поки до них підійдуть, вони не збиралися.

– Послухайте, але ж міліція й на вході, й на виході. Як же ви вийдете? – пошепки запитав Підсуха жінку.

– Та не вчорашні ми. Досвід маємо, – сказала жінка.

Підсуха у розпачі подивився на неї. Навіть бомжі, виявляється, знають, що робити в цій ситуації. А він, слідчий Підсуха, людина з вищою освітою й солідним досвідом роботи в міліції, – не знає!

І тут один із хлопчаків, той самий, котрому він щойно змайстрував паперову шапочку, пальцем підкликав Підсуху до себе.

– Дядьку, якщо ментури боїшся, ходи з нами. Я тобі покажу, що робити, – прошепотів хлопчисько й хитро підморгнув.

– Ліхтарю, кінчай спати, – засичав Підсуха просто у вухо безтурботному Ліхтареві. – Перевірка документів.

– Що? – сон із Ліхтаря як рукою зняло. – Документів?

– Ну. В тебе хоч якась липа є?

– Нема. Коли б я встиг, цікаво?

– Я так і думав, – похмуро сказав Підсуха. – Тоді йдемо он за тією жінкою з двома пацанами.

– Куди це?

– А яка нам різниця? Головне, щоб подалі звідси!

Старанно вдаючи спокій, Підсуха і Ліхтар пішли через залу чекання слідом за біженцями. Ті неспішно попрямували до туалетів. Один із міліціонерів, однак, уважно стежив за їхніми маневрами.

– Ми що, пі-пі? – ехидно спитав Ліхтар. – Думаєш, облаву в туалеті можна пересидіти?

Проте в туалет біженці не пішли. Жінка підступила до дверей, на яких красувався череп і дві кістки. Стороннім, звісно, вхід сюди був категорично заборонений. Однак жінку це не збентежило. В руках у неї виник потрібний ключ, і вона спритно крутнула ним у замку. Двері з загрозливою емблемою відчинилися.

Від міліцейського наряду відокремився молодий сержант, який зацікавився мальовничою групою, й почав пробиратися через завали коробок і кошиків у тому ж напрямку. Підсуха, Ліхтар і двоє дітей прошмигнули слідом за жінкою. Опинились вони в абсолютно темному приміщенні. Пахло іржею й тирсою. Підсуха клацнув запальничкою – попереду було щось схоже на коридор, і вся компанія квапливо по ньому рушила.

– Двері зачини, – кинула жінка. – Та хутчій!

Підсуха повернувся і, намацавши допотопний засув, замкнув двері. Зробив він це якраз вчасно. Не устиг інспектор відійти від дверей і двох кроків, як чийсь важкий кулак загрюкотів у них. «Відчиніть, громадяни! Міліція!» Підсуха забарився, вирішуючи, що робити. А раптом у його колишнього колеги виявиться запасний ключ?

– Глібе, ти що, заснув там? – це був роздратований голос Ліхтаря.

– Дядьку, швидше! – гукнуло хлоп'я звідкись іздалеку.

Голос хлопчика вивів Підсуху із задіпеніння. Присвічуючи собі запальничкою, він заквапився по обплетеному кабелями коридору слідом за Ліхтарем.

Вони блукали в темряві досить довго, аж поки попереду побачили тьмяне світло. В обличчя вдарив колючий вітер – вони вийшли назовні. Будівля вокзалу світилася метрів за триста від них. Перед ними лежали запасні колії залізничної станції. Засніжені товарні вагони, контейнери, цистерни, вкриті якимись незрозумілими буквами й цифрами... Семафор поблизу дав зелене світло. Ні жінки, ні її паливод поблизу вже не було.

– Послухай, Ліхтарю, а куди ділася жінка з дітьми? – запитав Підсуха, який був упевнений, що ті йдуть попереду.

– Звідки я знаю? Були, а потім наче... ну, наче розчинилися!

І справді, розчинилися. Підсуха покрутив у руках десятидоларовий папірець, який він приготував як преміальні для своїх рятівників. Покрутив, порозглядав і сховав у нагрудну кишеню.

– Нічого, – втішив його Ліхтар. – Потім заплатиш!

– Коли це потім?

– На зворотному шляху, – ухильно відповів той.

* * *

– Світланко! Світулько! Рідна моя!

З цими словами Ліхтар кинувся до жінки в кашеміровому пальто й норковій шапці, яка стояла біля східців вагона 8 і лузала насіння. Підсуха закурив і поплівся слідом. Із купейного вагона неспішно виходили пасажирки. Обличчя в усіх були похмурі й утомлені. Воно й не дивно – до Ужгорода, що був кінцевим пунктом призначення потяга, дорога була неблизькою. І з Ужгорода, зрозуміло, теж. За півтора дня можна й притомитися. «Стомлені від горілки...» – гмикнув Підсуха.

– Світланко, це ж я, Сашко. Твій Сашко, – белькотів Ліхтар. Він намагався обняти провідницю, але та тільки гидливо відтручувалась від нього.

– Від тебе смердить, мужик! – обурено сказала вона, спльовуючи лупшайку.

– Ти що, не впізнаєш мене? – підлещувався Ліхтар.

– Упізнаю. Ти Ліхтарюк, – низьким, прокуреним голосом сказала провідниця.

Підсуха спостерігав цю сцену, стоячи на деякій відстані. Йому було добре чутно й видно все, що відбувається. І йому було ніяково. І за Ліхтаря, й за «Світланку», й за себе.

– Та це ж я, Світулько! Я повернувся! Розумієш, із зони повернувся!

– Бачу, не сліпа. Щось ти рано, – без особливого ентузіазму кинула провідниця, не дивлячись у його бік. – Амністія, чи що?

– Так, рідна! Амністія! Я тепер вільна людина. Розумієш?

– Розумію. Ну то й що? – Світулька вкинула собі в рот чергову порцію насіння.

– А те, що тепер ми з тобою можемо все, що хочеш... Усе, що завгодно!

– І що ж, наприклад? – із сумнівом запитала Світулька. Відчувалося, що товариство Ліхтаря її обтяжує.

– Поїхали до мого брата Івана, га?

– Це ще навіщо?

– Одружимося, будемо жити разом, га? Я знаєш, скільки про нас думав, поки на нарах лежав? Я все вже за нас вирішив! Купимо квартиру, машину потім теж купимо, дітей заведемо...

– Не дурій, Сашко, – грубо урвала Світлана. – Я взагалі, поки ти там на своїх нарах лежав, устигла заміж вийти.

– Заміж? За кого?

Навіть у тьмяному світлі місяця Підсуха помітив, як Ліхтар зблід. Обличчя його набуло страдницького виразу.

– За хорошу людину, – відрізала Світлана. – За бізнесмена. Він тут пивницю тримає на вокзалі. «Світлана» називається. Чув, може, про таку?

Світлана гордо випросталась і показала Ліхтареві свою обручку.

– Не чув, – зізнався Ліхтар і опустил очі.

– То й вали звідси, – підсумувала Світлана.

– Світулько, але як же ми? Як же ми? Ми ж збиралися...

– Вали, а то зараз міліцію покличу!

На Ліхтаря було шкода дивитися. Він ледь не плакав. Підсуха був дуже здивований. Він звик бачити Ліхтаря іронічним, зухвалим і впевненим. Колишнім вуркою без страху й сумніву. Чесним шахраєм. Слово, справжнім героєм міського дна. А тут – такі розклади...

– Світуню, поїхали до Івана, га? – благав Ліхтар.

І тут Підсуха зрозумів, що пора втрутитися. Він підійшов до Ліхтаря, згріб його і, незважаючи на голосні протести, потяг по перону геть.

– А ви хто такий?! – прокричала провідниця вслід Підсусі.

– Я і є міліція, стерва ти недобита, – злісно кинув той через плече.

А Ліхтар, наче п'яний, бурмотів щось собі під ніс. Про чоловіка, якому він усадить перо під ребро, а потім утопить у цистерні асенізаторів. Про Світлану, яка об-

дурила його найкращі почуття і яка буде гірко про це шкодувати. І про життя, що лайно по життю. На щокках Ліхтаря були сльози.

Лише в привокзальній забігайлівці Ліхтар нарешті отямився. Підсуха замовив два біфштекси з гарніром, чай і двісті грамів горілки.

— От життя, га? — запитав Ліхтар, шморгнувши носом.

— І не кажи, — співчутливо мовив Підсуха, підозріло принюючись до горілки в пластмасовому стаканчику. — Вона тобі на зону хоч писала?

— Та яке там! За три роки — жодного листа. Ні рядочка! Я ж їй листів тридцять, мабуть, написав. Усе розповідав — чим годують, із ким знаюся, що прочитав... Думав, може, не доходять листи. А вона просто не писала, це ж ясно!

— На що ж ти сподівався?

— Розумієш, завжди треба на щось сподіватися, — сказав Ліхтар і одним махом перекинув свою чарку. — Особливо на нарах.

* * *

— Усе, Глібе Олексійовичу. Зараз придивимося собі нову тачку. Залишимо цю прямо на дорозі, а то в мене вже передчуття погане. І поїдемо до Івана. Мене від цього міста вже нудить. Одні неприємності тут.

— А як же гроші? Ти ж казав — без грошей до Івана не можна?

— Із грошима натяжка. Видно, день сьогодні несприятливий. Доведеться Іванові нас утримувати якийсь час. З іншого боку, сто вісімдесят баксів — це теж гроші. Хоч і маленькі.

— Ні, це нікуди не годиться, — обурився Підсуха. — Чого це Іван нас має утримувати? Мало того, що ховай, ризикуючи життям, то ще й утримуй! Я не хвойда яка-небудь, щоб мене, здорового мужика, хтось утримував!

— Та я, взагалі-то, теж від цієї ідеї не в захваті, — сказав Ліхтар. — Та тільки де ти пропонуєш розжитися

на гроші? До друзів моїх більше не можна. Чує моє серце, Савелій там уже нишпорить.

– Тоді я один варіант спробую, – зважився Підсуха.

– Що за варіант?

– Спробую позичити у свого колишнього начальника. В Головача.

– А він не продасть? Ти що, забув, що ти більше в ментурі не працюєш?

– Не забув. Та тільки Головач не продасть. Він людина хороша. Тим більше, я йому спочатку подзвоню.

– Ну, подзвони, – скептично кинув Ліхтар. Відчувалося, що в успіх заходу він не вірить.

Ліхтар зупинив «Опель» біля таксофону на розі будівлі комерційного банку, на першому поверсі якого містилися ресторан і більярдна. Будинок сяяв вогнями неонових реклам. Підсуха вийшов на яскраво освітлену вулицю й заквапився до телефонної будки. Ліхтар відкинув спинку сидіння й задрімав. Мимо на патрулювальній швидкості проповз міліцейський бобик. Але Ліхтар не звернув уваги на заклопотане обличчя капітана Гаркавого, який припав до бічного скла бобика. Не звернув на нього уваги й Підсуха. Він швидко накручував телефонний диск. Нарешті на іншому кінці дроту – в квартирі підполковника Головача – зняли слухавку.

– Марія Федорівна? Це Підсуха вас турбує. Тільки благаю, не кажіть нікому, що я вам дзвонив!

– Здрастуй, Глібчику, – відповіла дружина Головача. – Я чула, в тебе теж неприємності, – голос у неї був сумний і згаслий. Підсуха відчув лихе.

– Так, неприємності. А чому «теж»? У вас щось трапилося?

– Трапилося, Глібчику, – схлипнула Марія Федорівна. – Петя загинув. На машині розбився.

– Коли?

– Позавчора вночі. Але я знаю, що це не аварія... Петя завжди так обережно їздив...

– Як це сталося? Подробиці знаєте?

– Та хто ж мені їх скаже! Тільки й подробиць, що КамАЗ, у якому водій п'яний був, на зустрічну смугу виїхав, прямо на Петю... Ожеледь... У закритій труні мого Петю привезли... Відкривати заборонили... А на труну – свідоцтво про смерть наліпили... Гади безсердечні...

На тому кінці дроту почулися жіночі ридання. Підсуха закусив губу. Ця новина була новиною лише частково. Він передчував щось таке ще з учорашнього ранку. Тільки не хотів собі в цьому зізнатися. Якщо добралися до нього – отже, доберуться й до Головача. Як не крути, а справу Савелія вони з Головачем свого часу розмитували разом.

– Коли похорон? – поцікавився Підсуха, витримавши паузу.

– Завтра. Та тільки ж у тебе, я чула, життя теж погано складається? Тебе на похороні, певно, не буде?

– Не буде, Маріє Федорівно.

– Я розумію... розумію, – сказала жінка і, не прощавшись, поклала слухавку.

Пригнічений і злий Підсуха повернувся в теплий салон «Опеля», де, підклавши під голову аптечку, дрімав Ліхтар. Інспектор був до того заглиблений у свої невеселі думки, що не помітив міліцейської машини, яка причаїлася на протилежному кінці вулиці. Зате в машині його помітили дуже добре. Капітан Гаркавий уже доповів начальству по радіо про свої неабиякі успіхи. Начальство порадило продовжувати стеження й пообіцяло дві машини підкріплення.

– Ну що, позичив? – запитав Ліхтар, широко позіхаючи.

– Яке там... Головача вбили, – тихо сказав Підсуха.

– Ну, я ж тебе попереджав. А ти мені не вірив.

– Тебе послухати, то ти все знаєш наперед. Ти в нас просто провидець якийсь! Про все попереджав... усе пророчив... передчуття в тебе всякі...

Ліхтар не відповів. Міліцейська машина, яка щойно сіла їм на хвіст, цілком відволікла його увагу.

– Слухай, Глібе, за нами «мусори» плетуться, – сказав Ліхтар упівголоса.

– Що?

– Подивися в дзеркало заднього огляду. Тільки не озирайся. Будемо поки вдавати, що ми їх не бачимо. Може, це ще й не за нами.

Підсузі стало гаряче. Він розстебнув куртку й витяг із пачки цигарку.

– Зараз ми їх перевіримо... – процідив Ліхтар крізь зуби й збільшив швидкість, перелаштовуючись у крайній лівий ряд. Той самий маневр зробила й міліцейська машина.

– Пора линяти, – резюмував Підсуха.

Ліхтар без зайвих слів додав газу й помчав до виїзду з міста. «Друга погоня за два дні... Ну й життя!» – подумав Підсуха. У вухах у нього сказано стукала кров.

* * *

«Опель» ішов зі швидкістю під сто кілометрів на годину. Праворуч від Підсухи миготіли слабко освітлені Великі Сади. Тепер йому важко вірилося, що лише добу тому він був там. Здавалося, минув тиждень, а може – рік. Міліцейська машина мчала слідом за ними. Капітан Гаркавий, висунувшись із вікна, укоськував Підсуху й Ліхтаря за допомогою гучномовця.

– Зупиніть машину! Негайно зупиніть машину! Або ми змушені будемо застосувати силу!

– Застосовуйте, рідні! За чим затримка? – глузував Ліхтар.

Стрілка спідометра доповзла до позначки сто двадцять км/год.

– Ти, взагалі-то, май на увазі – слизько! – стурбовано сказав Підсуха. – Краще вже загинути від куль моїх колишніх колег, ніж у кюветі собі хребет зламати!

– До речі, про кулі, – пожвавішав Ліхтар. – У мене є для тебе подаруночок. Міцно тримаючи кермо правою рукою, він запустив руку в кишеню свого пальта й

витяг кілька патронів до макарова. – Тримай. На сьогодні, може, вистачить.

– Де ти це взяв? – здивовано спитав Підсуха.

– Ну ти ж сам казав, що добре б патронів купити? І я подумав, що так, справді, добре б купити. Але оскільки купити їх було ніде, то довелося взяти безкоштовно. У Борща. В тій кімнаті, де ми ночували, сховочок невеликий був. От я їх і заначив.

– «Узяв» – це, як завжди, «вкрав»?

– Зараз не час моралі мені читати. Тим більше, що Борщ мені сам знаєш скільки винен.

– Знаю-знаю, – похмуро сказав Підсуха, заряджаючи свій макаров. – Ох, не хотілося б мені його застосовувати!

– Боюся, що доведеться, Глібе Олексійовичу.

– А може, відірвемося? Бобик – він бобик і є. У нього вже, мабуть, двигун захлинається! – з надією сказав Підсуха.

– Тільки, крім бобика, за нами тепер ще й два «Фіати» йдуть. Можеш помилуватися.

Підсуха озирнувся. Справді, бобик трохи відстав, зате тепер у них на хвості висіли два «Фіати» з блимавками на дахах. Водії зустрічних машин з інтересом дивилися на цю дику кавалькаду. Сумнівів у тому, що міліція ловить небезпечних бандитів, не було ні в кого.

– Коротше, стріляй. Пора, – підсумував Ліхтар, коли пістолет Підсухи був заряджений. – По колесах, ясна річ.

Підсуха зняв куртку й кинув її на заднє сидіння – щоб не заважала. Потім опустив скло на своїх дверцятах і висунувся по пояс з вікна. Пролунали перші три постріли.

– Ну що?

– Нічого. Промазав. Пити треба було менше, – з досадою сказав Підсуха.

– Хто ж знав?! Пробуй ще. Тільки май на увазі – патронів у мене більше немає.

Друга спроба була більш успішною. Вдалося прострелити колесо «Фіата», що йшов першим. Машина скинула швидкість, але було пізно: на слизькій трасі втрата колеса має фатальні наслідки. Машину закрутило й викинуло на узбіччя, де вона, дивом не перекинувшись, благополучно врізалася в іржавий кістяк «Запорожця», що валявся в канаві з незапам'ятних часів. Хлопці в другому «Фіаті» врахували досвід постраждалих колег. Сержант Безкоровайний опустил скло й висунувся назовні. Він мав підстрелити Підсуха чи хоча б колесо зухвалоного «Опеля».

– Ну, недоумку, моли Бога, щоб у мене рука не здригнулась, – уголос сказав Підсуха. Тільки тепер він усвідомив, що звістка про смерть Головача розбудила в ньому лють – сліпу й нещадну. Підсуха відчув, що його нарешті дістали по-справжньому.

Жодного пострілу сержант Безкоровайний зробити не встиг. Куля з макаррова продірявила йому плече, й сержант із криком упустив пістолет на дорогу. Коли колеги затягли пораненого в салон, посилати другого було вже пізно: Підсуха розстріляв у їхній машині одразу два колеса. Водієві вдалося вчасно зупинити машину, тож юзом її не повело. Але продовжувати погоню «Фіат» уже не міг. Після «ліквідації» другої машини Підсуха виявив, що в магазині його пістолета не залишилося жодного патрона. А настирливий бобик капітана Гаркавого, як і раніше, повз позаду. Капітанові марилося майорська зірка розміром із блюдце.

– Наказую зупинитися! – люто хрипів мегафон капітана Гаркавого.

– Хай-но попадеться мені до рук цей твій капітан. Й йому той матюгальник у дупу запхаю! – серйозно пообіцяв Ліхтар. – Це ж треба так надирватися через дріб'язок! Ми що – вбили когось?

– Не вбили. Але могли, – Підсуха невдоволено констатував, що в нього сильно тремтять руки. Міг же дурневі-сержанту й мізки вибити...

– А знаєш, Глібе Олексійовичу, що в нас бензину рівно на десять хвилин їзди? – сказав Ліхтар, сумно дивлячись на панель.

– Тепер буду знати. Що ж ти мені раніше не сказав?!

– А нащо? Не хотів тебе засмучувати. Ти ж у нас як Рембо в Афгані! Чи як Буффало Білл!

– Який іще Білл?

– Буффало Білл б'є завжди межи очі: шансів жодних давати не хоче! – продекламував Ліхтар.

– Спасибі за комплімент, – пробурчав Підсуха. Він знав, на що розраховує капітан Гаркавий. Через чотири кілометри на втікачів чекає пост ДАІ, повз який невидимкою не проскочиш. А на тому посту їх, напевно, вже чекають...

Попереду блимнули вогні залізничного переїзду. Шлагбаум повільно повз униз. Отже, потяг зовсім поруч.

– Ну що, ризикнемо? – спитав Ліхтар.

– Що ти маєш на увазі?

– А оце!

Ліхтар утопив педаль газу до упору, й «Опель» рвонув уперед. Розстроивши смугасту дерев'ячку шлагбаума, машина виїхала на залізничне полотно. Потяг, наближаючись, оглушливо заревів. Двоє залізничників у жовтогарячих куртках вискочили зі своєї будки, поливаючи водія «Опеля» й усе на світі відбірним матом. Проте потяг ревів так, що ніхто їх не почув, та вони й самі себе не чули.

Таки встигли. Ліхтареві вдалося забратися з колії, коли локомотив був уже за п'ять метрів від «Опеля». Бобик пригальмував біля розкуроченого шлагбаума. З машини вискочив капітан Гаркавий з гучномовцем у руках, а за ним іще двоє: водій і лейтенант Зінич.

– Нічого, далеко не втечуть! – зловтішно сказав капітан, щоб хоч якось утішити себе й колег. Вони продовжували переслідування довше за всіх, і що в результаті?

За спиною в Підсухи й Ліхтаря торохтів товарняк. Ліворуч і праворуч чорнів хвойний ліс. А попереду чекала небезпечна безвість.

Як і припускав Ліхтар, бензин закінчився дуже скоро. Вони не стали чекати, поки машина стане як укопана посеред проїзної частини, привертаючи до себе увагу всіх і кожного. Вони загнали «Опель» у хвойний ліс і кинули його напризволяще.

— Далі підемо пішки, — сказав Ліхтар. — Принаймні, ДАІ нам тепер не страшна.

Підсуха зморено всміхнувся. Якоїсь миті йому вже почало здаватися, що він доживає останні секунди свого нелегкого, та все ж безцінного життя.

* * *

Ще два дні експедиція Свистуна й Черняка діяла за звичною схемою. А на третій їх викликав на інструктаж генерал Ткачук.

— Панове офіцери, цього разу повернутись на базу ввечері не розраховуйте. Ваша поїздка може затягтись на кілька днів. Може, навіть — на тиждень.

«Треба хоч би Валю попередити, а то...» — промайнуло в голові у Свистуна. Ткачук продовжував:

— Поїдете до Василівського озера. Добродій Пархоменко сказав, що специфіка його досліджень вимагає майже безупинної багатоденної роботи. Вам буде потрібно багато пального й провізії. Я дам вам іще один газик, завантажте його під зав'язку. В газик убудуть іще двоє солдатів. У першій машині покладете намет і примус. Друга машина розвантажиться, залишить одного солдата з вами й повернеться на аеродром.

«О Господи! Намет, примус... Яка дурниця — майорові-особісту й молодому перспективному капітанові стирчати в глухомані на березі Василівського в компанії вченого-маніяка і якогось солдата! — з жахом подумав Свистун. — Хоча, з іншого боку, в цьому можна знайти й приємні сторони. По-перше, не доведеться

спілкуватися з комісією, яка запевне ж із дня на день прибуде з Києва з'ясовувати обставини аварії Ан72. По-друге – багаття, горілка, ароматний гарячий чай із казанка... І жодної живої душі на десятки кілометрів!»

– ...На другому газику ще буде рація, яку ви теж залишите собі, – натхненно продовжував генерал. – У будь-який момент ви зможете зв'язатися з базою. У разі загрози вашому життю чи безпеці вантажу, ми одразу вишлемо вам на підмогу «вертушку» з десантниками.

«От іще! Що там може на березі Василівського загрожувати нашому життю? Кабан? Вовки? Невже два офіцери з автоматами не зможуть дати гідної відсічі дикій звірині? Та ми там таке місто-фортецю поставимо, що нас і штурмом не візьмеш!» – подумав Свистун. Цей вихор емоцій вилився в скупе зауваження, що «вертушка» з десантом навряд чи знадобиться. Ткачук підняв палець і, довірчо стишивши голос, повідомив:

– Обласне управління МВС поділилося з нами тривожним повідомленням: з Охтирської зони втекли троє озброєних злочинців. Одного було застрелено під час утечі. Другий потонув у Пичузі. Але третьому вдалося сховатися. Його зараз розшукують по всій області, але поки що не знайшли. А Василівське озеро від Охтирської зони не так уже й далеко. Там розташований літній табір рибалок, колишній піонертвір... Є де сховатися зекові-втікачу, самі розумієте. Тому будьте дуже обережні.

– Зрозумів, пане генерал-майор. Будемо обережні, – кивнув Свистун. А сам подумав, що якби Ткачук справді був занепокоєний повідомленням про тих злочинців, то виділив би для охорони експедиції ще п'ять-шість солдатів. Утім, це був би вже цілий караван, і довелося б дати ще вантажівку, ще пару наметів і т. д., і т. д... А Ткачук був господарем скупуватим, у цьому Свистун не сумнівався.

– Ага, ще. Київські колеги попередили мене, що Пархоменко будь-якої миті може викликати по рації ПТБ. Не дивуйтеся, якщо одного прекрасного ранку він до вас приїде.

У Свистуна округлилися очі. ПТБ, плаваючий бронетранспортер? А він їм на який хрін здався?! Добре, що генерал попередив одразу. Буде час звикнути до цієї думки.

- Так точно, пане генерал-майор. Дивуватися не буду.
- Так точно, – розгублено погодився Черняк.
- Ну, все. Бажаю успіху, звичайно.

РОЗДІЛ 11

На те, щоб дістатися до села Грушівки, до Івана, Підсуха і Ліхтар витратили половину своїх грошей. Ніхто з водіїв не хотів брати двох брудних, обірваних і злих чоловіків, побоюючись лиха. Ніхто навіть не зупинявся, пам'ятаючи моторошні історії про бандитів, які орудують на трасах і відбирають транспорт. Передачі на кримінальні теми, якими повнялися телепрограми, зробили водіїв обережними. Майже чотири години поспіль Підсуха й Ліхтар ішли по нічній дорозі й голосували. Сміливців, однак, не знаходилося. Уже під ранок жалісливий водій вантажівки підібрав їх і пообіцяв довести. Щоправда, за свої послуги він заламав таку ціну, що за неї, при вдалому розкладі, можна було доїхати до Ужгорода.

У Грушівку Підсуха і Ліхтар прибули з першими променями сонця. Лісництво, де жив Іван, вони відшукали досить швидко. Від дороги, що веде з Грушівки на свиноферму, до лісництва йшла широка просіка.

– Я тут уже три роки не був, – сказав Ліхтар, коли вдалині за деревами вже виднівся добротний дерев'яний будинок Івана.

Собаки не брехали. Огорожа була радше символічною, ніж реальною. Взагалі, Підсуха машинально відзначив, що «цивільна оборона» в господаря не на висоті.

– Іване, відчиняй! – загукав Ліхтар. – Я повернувся!

– А що, він у курсі, що ти сидів? – обережно поцікавився Підсуха.

– Аякже. Іван завжди в курсі, – загадково всміхаючись, відповів Ліхтар.

Нарешті з будинку вийшов Іван власною персоною – кремезний плечистий дядько років сорока. Він, як і належить лісникові, носив бороду й шапку-вушанку. В Іванових руках була напівавтоматична мисливська гвинтівка.

– А ведмеді тут є? – тихо поцікавився Підсуха, маючи на увазі навколишні ліси. – Он яка гармата у твого Івана!

– Ведмеді, може, й є, – процідив Ліхтар. – Та тільки стволяка, гадаю, на людей розрахований.

Коли Іван упізнав Ліхтаря, обличчя його одразу ж просвітліло. Він повісив карабін на плече й пришвидшив крок. Відчувалося, що несподівані гості його обрадували. Підсуха зітхнув із полегшенням. Він знав, що повернення з місць не вельми віддалених найчастіше закінчується для близьких родичів мордобоем.

– Що, амністія? – запитав Іван, міцно обнявшись із Ліхтарем.

– Ні, Ваню, втік, – сказав той, похнюпившись.

– Ну й хрін із ним! – махнув рукою Іван.

Підсусі припала по душі така простяцька реакція на повідомлення Ліхтаря. Інспектор боявся, що з Іваном вийде та ж історія, що й із провідницею Світланою. Але треба ж – його побоювання хоч раз та не збулися.

– Ну, заходьте, хлопці. Дуже вчасно ви приїхали. Підмогою будете.

– А що, проблеми в тебе, Ваню?

– Та не те щоб проблеми... – скривився Іван. – Та тільки шкуру з декого давно пора спустити.

Підсуха не став уточнювати, з кого саме треба спустити шкуру. Він цілком слушно вирішив, що це з'ясується саме собою.

У будинку Івана було затишно й чисто, незважаючи на те, що лісник холостякував. Вітальня радше нагадувала збройовий зал, аніж власне вітальню. На підставці біля новенького японського телевізора з екраном ледь не на півстіни стояли три мисливські рушниці. «А гроші в цього Івана водяться», – відзначив Підсуха, дивлячись на телевізор.

– Ви розташовуйтеся, а я піду баньку розтоплю, – кинув Іван і сховався за дверима.

Після того, як Підсуха і Ліхтар помилися, відіспалися й від'їлися, настала черга задушевних розмов. Ліхтар коротенько розповів історію своєї мимовільної втечі, Підсуха – про те, що було після. Іван розмірено похитував головою й слухав не перебиваючи. І тільки коли Підсуха замовк, урешті вдався до коментарів.

– Добряче ви вляпались, – постановив він. – Однієї банди Савелія вистачить, аби людину зі світу зжити. А за вами ще й міліція ганяється. Ну та нічого. Либонь, про мене вони нічого не знають, то й не знайдуть.

– Либонь, – відгукнувся Ліхтар. – Я про тебе дружкам своїм ніколи не свистів. Навіть якщо вони Борща під праску покладуть, він їм нічого про тебе не скаже, бо не знає. А Дідок – так той узагалі залізний, із нього й обценьками слова не витягнеш...

– А як Дідок там, до речі? – пожвавішав Іван.

– Ех, нам би з тобою так, як Дідок, поживати! Що йому зробиться?

– Та мало що може бути після того, як ви в нього погостювали... – мовив проникливий Іван.

– Тіпун тобі на язык! – відмахнувся Ліхтар. – Дідка вони й пальцем торкнути не посміють!

– Дай Боже, щоб так, – сказав Іван із сумнівом. – Ти ж знаєш, які нині порядки пішли. Зовсім похрінли молоді!

– Та ну, не так уже й похрінли...

Ліхтар не міг знати, що саме під час їхньої розмови, при малому скупченні народу відбувався похорон почесного й авторитетного злодія Діденка Василя Антоновича.

– Ну а в тебе що за розклади?

– Ех, не питай, – пробурчав Іван. Було видно, що тема для нього – не з приємних.

– Що, теж менти допікають?

– Якби менти – не життя було б, а мед. Із ментами в мене жодних серйозних справ немає. В крайньому разі, завжди на лапу можна дати.

– А хто тоді – не ведмеді ж?

– Не ведмеді. Сусіди, мужики грушівські. Ці гірші за ведмедів.

– Що ж ти з грушівськими не поділив?

– Та все з баби почалося, як завжди. Голова колгоспу Митник собі за жінку молодуху взяв – Оленку. Вчителькою тут працювала. Ну, баба вона помітна, форми в неї звабливі. Голова-бо мужик малоцікавий, підтоптаний і товстий. Ще й закладає за комір. Коротше, зраджувати йому Оленка почала.

– З тобою, чи що? – припустив кмітливий Ліхтар.

– Ну... – Іван зам'явся, – зі мною теж... Туди-сюди, коротше... я як із глузду з'їхав. Думав, уже одружуватися з нею буду.

– Ти ж мені завжди казав, що ти однолюб! Що після Варвари ні з ким більше не одружишся! – з доброю іронією зауважив Ліхтар.

– Було. Твоя правда. Але тут, я ж кажу, мені як потьмарило! Ясна річ, від сільських нічого не сховаєш. По селу чутка пішла, що Оленка, мовляв, зі мною зустрічається. Голова теж, звичайно, довідався...

– По пиці надавали? – припустив Ліхтар, який полюбляв забігати наперед, коли хтось розповідав щось не так швидко, як йому хотілося б.

– Та яке там! Я його так обробив, що він потім тиждень на вулицю висунутись боявся. Знайшовся, теж

мені, боєць, матері його так! Потім він із мужиками пробував мене в лісі підстерегти. Біля пасіки. Їх, між іншим, шестеро було, а я один.

– Ну і? – стурбовано запитав Ліхтар.

– Ну і нічого, – сказав Іван, статечно погладжуючи бороду. – Виламав дровеняку міцненьку. Коротше, на-костиляв їм усім. Одному навіть ребро зламав, механікові Ляшку. Зопалу. Та вони до того ж і піддаті були, так що це було неважко. Гнав їх до самого села тією дровенякою...

Підсуха оглянув Івана уважним поглядом і зрозумів, що, зважаючи на його комплекцію, він, певно, не бреше...

– А потім що?

– Ну, а потім Оленка до мене прийшла й сказала, що йде від мене. І заміж за мене не піде. Я, мовляв, для неї мужик негодящий.

– Це ще чому? – здивувався Ліхтар.

Підсусі теж було цікаво. Як на нього, Іван був мрією чи не кожної жінки – міцний, хазяйновитий, у міру питуший.

– А тому, що я для неї, виявляється, безкультурний. Вона, бачиш, прагне культурного життя. Сказала, що хоче в місто переїхати, там начебто все інакше. Воно й зрозуміло – голова ж бо краде так, що гей! І кредити різні, і з ферми тягне в кишеню... А я що? У мене все своїм горбом зароблено! А голова, може, й справді незабаром усе кине й у місто переїде.

У голосі Івана звучала досада. Підсуха йому щиро співчував. Його власна дружина ніколи б від нього не пішла, якби не прокляті гроші, яких у нього, як виявилось одного не вельми прекрасного дня, не досить багато!

– Ну й дурепа твоя Оленка, – кинув Ліхтар. Відчувалося, що за Івана він кому завгодно горлянку перегризе.

– Ну я їй, ясна річ, після таких слів усипав зопалу... Не сильно, а так... Не міг стерпіти! Як у ліжку мене тягти – так я нормальний, а як заміж – так свиня...

Всипав не сильно, але синець у неї на шиї лишився... Здійняла галас, утекла в село з ревами... Ну, мені соромно, звичайно, та тільки що вже тепер вдієш?

– Ну, в крайньому разі – вибачишся. Хоча, взагалі, за таке я теж усипав би, хоч я по життю жінок і не б'ю, – резюмував Ліхтар.

– Пізно вибачатися, – сказав Іван і схилив голову.

– Не вигадуй! Вибачатись ніколи не пізно!

– Пізно, бо наступного вечора її мертвою знайшли. Біля ставка.

– Утопилася, чи що?

– Та ні. Хтось сокирою її теє...

Підсуха із Ліхтарем презирнулись. Історія, що починалася як звичайна скарга на життя, закінчилася так швидко і так страшно.

– І що, убивцю не знайшли? – спитав Підсуха, у якого одразу ж прокинулася його інспекторська натура.

– Не знайшли, – відказав Іван сумно. – Тільки ту сокиру, якою Оленку зарубали, у мене в сінях міліція виявила. Так що думають на мене тепер. Що це я вбивця.

– Але це ж не ти? – спитав Ліхтар, пильно дивлячись на Івана. Його питання було безглузде, щоб не сказати – ідіотське.

«Справді, – подумав Підсуха, – якщо це зробив Іван, він усе одно не зізнається. А якщо це зробив не він – на словах цього ніяк не доведеш».

– Ну звичайно ж ні! – вибухнув Іван. – Я можу по сраці бабі надавати! Можу зопалу слово якесь недобре їй сказати! Але зарубати... Я ж не маніяк якийсь, про яких у газетах пишуть!

– Так, на маніяка ти не схожий, – згодився Ліхтар.

Підсуха важко зітхнув. Куди не ткнився – всюди проблеми. Навіть у хатині лісника говорять про вбивства й людську підлість.

– Хоч ви мені вірите? – озвався нарешті Іван.

– Ми – віримо, – відповів за обох Ліхтарюк.

– А вони, – Іван показав у бік села, – а вони – не вірять.

– Узагалі, тут не у вірі річ, – почав Підсуха. – Хай міліція шукає, хто правий, хто винуватий. А суд потім доводить.

– Може, в місті воно й так. А в нас уся міліція – це дільничний Гавриляка. Сволота рідкісна. Тижнями не просихає. Та міліція, що з райцентру приїжджала, в мене за чиеюсь наводкою сокиру в сінях знайшла. Оскільки я мав алібі, мене заарештовувати не стали. Але я залишився під підозрою. Ну, а сільські на мене вже такий наклеп звели, що страшно й подумати! А потім міліція поїхала.

– І що?

– Нічого, сказали, приїде слідчий з особливо важливих справ – розбереться. Ось уже тиждень чекаємо.

– Ну й забий тоді на все! – гукнув Ліхтар.

– Радий би забити, Сашко. Та тільки грушівські, відчуваю, смерть мені готують із дня на день.

– А це що за новини?

– А те, що до мене вчора одна бабця з Грушівки прибігла, я їй мед давав, коли вона хвора лежала. Сказала, що дядьки грушівські на сходці вирішили самосуд учинити.

– Що значить самосуд? – насупився Підсуха.

– Значить, що порішать мене. І все.

– Це ми ще побачимо, хто кого порішить! Хай-но тільки поткнуться! – Ліхтар погрозив кулаком у вікно, вбік Грушівки.

– Н-да-а, справи тут у вас... – тільки й мовив Підсуха. А що було казати? Одне він знав напевно: як і Ліхтар, він буде допомагати Іванові в усьому.

– Ну, чого розсілися? – Ліхтар звівся з-за столу.

– А що накажеш робити? – спитав Підсуха.

– Спати ще рано. Восьма година тільки, – мовив Іван.

– Саме час до справ братися, – Ліхтар натягнув светр, підійшов до дзеркала й заходився зачісуватись.

– До яких справ, Ліхтар? Ти що?

– Я – нічого. Пора в село сходити.

– Це ще навіщо? – напорошився Іван.

– З мужичками побалакати. А то знаю я цих сільських. Кілька пляшок із гасом уночі тобі в сарай кинуть, та ще парочку в хату. Ми їм потім, звичайно, голови в дупи позасуваємо, за нами не стане. Але хату хто ставитиме?

– Ці можуть, гади, – процідив Іван крізь зуби.

– То ми не будемо чекати, поки вони сюди придуть. Я до них сам піду. Як ти кажеш, Ваню, звуть заводія? Хто там у них командир?

– Та є там один козел безрогий. Генка Жменя. Він на Оленку око ще тоді поклав... Та тільки не дала вона йому...

– Він, думаєш, її те... сокирою?

– Та не знаю я, – відвернувся Іван. – Генка – він, ясна річ, паскуда знана... Але нащо дарма на людину клепати? Може, й він. А може, й хтось інший. Не розумію, як це взагалі можна – гарну бабу вбити! Не розумію!

– Добре, це зараз не так важливо... То де він, цей Генка, живе?

– Біля школи. Будинок такий старий, мазанка майже. Паркан дірявий, дивитися гідко. Ви його зразу впізнаєте. Генка теж у школі працює.

– Учитель, чи що?

– Та ні, сторож.

– А «маслини» в тебе є?

– До карабіна тільки. Коробки три буде.

– А для макарова?

– Ну ти спитав, Сашко! Звідки в мене?! Я чоловік мирний! Це ви, міські...

– Добре, карабіна мені вистачить.

Ліхтар прихопив карабін і патрони й вийшов у сіни.

– Ти гляди, не приший кого-небудь! Тобі тільки зайвих неприємностей не вистачало!

Весь цей час Підсуха сидів на дивані поруч із Іваном і мовчав. На відміну від Ліхтаря, в бій він не рвався.

Він вважав, що спершу слід розібратися в ситуації, а вже потім починати активні дії. Крім того, в душі Підсуха постійно сподівався, що Ліхтар відмовиться від свого задуму. Чи, принаймні, перенесе його на завтра. Та коли він побачив, що рішення Ліхтаря покінчити з Івановими кривдниками незрушне, як скеля, серце Підсухи стислося.

– Гей, Ліхтарю, почекай! – гукнув він услід Ліхтареві, коли той був уже на ганку. – Я з тобою піду. Мало що. Користи від мене небагато, але раптом що – хоч прикрию тебе.

– Ну, коли всі – так то і я, – наздогнав їх Іван.

– А от ти – залишайся, – відрізав Ліхтар. – Будеш дім стерегти. А раптом, вони саме зараз і прийдуть пляшки з гасом кидати!

* * *

Школу вони знайшли досить швидко. Будинок сторожа Геннадія Жмені – ще швидше. У вікні горіло світло. Просунувши руку крізь щілину в паркані, Ліхтар відкинув заціпку воріт. Невеликий, але товстенький пес викотився їм назустріч із дзвінким гавкотом. Ліхтар, рішучий і злий, гепнув пса носом і попрямував до будинку. Підсуха поспішив за ним.

Двері в будинок були незамкнені. Певно, господарі чекали на гостей. Ліхтар і Підсуха рішуче увійшли й опинились... у центрі застілля. За дерев'яним столом, укритим старими газетами, сиділи п'ятеро дядьків. Посеред столу височіла сулія із самогоном. Закушували картоплею й салом. Із заклопотаних і похмурих облич було ясно, що чоловіки зібралися не просто так, а на серйозну розмову. Про що була ця серйозна розмова, здогадатись неважко. Ще в сінях до Ліхтаря долинали уривки дебатів про долю Івана, якого величали душегубцем.

На Підсуху й Ліхтаря всі витріщилися з інтересом і ненавистю. З інтересом – бо чужинці в Грушівці траплялися нечасто. З ненавистю – бо прибуття чужинців

із райцентру чи сусіднього села зазвичай не приносило мешканцям Грушівки нічого, крім головного болю. Але Ліхтаря це аніскільки не збентежило. Відчувалося, що досвід зони зробив його байдужим до косих поглядів.

– Хто тут Гена? – з порогу запитав Ліхтар.

Запанувала напружена тиша. Ніхто не відповідав. Усі дивилися то на карабін у руках Ліхтаря, то на Підсуху, то один на одного.

– А з якого дива ми тобі відповідать повинні? – запитав низенький кремезний чоловічок із лисиною. – Ти сам, здається, не представився?

– Я питаю, хто тут Гена? – не звернувши уваги на репліку лисого, повторив Ліхтар.

– Ну, я Гена, – звівся високий сухорлявий чоловік років сорока п'яти.

– Отже, ти... – наче міркуючи про щось своє, мовив Ліхтар і зробив кілька неквапних кроків до сторожа. – А я Сашко. Будьмо знайомі.

З цими словами Ліхтар заїхав Гені в щелепу. Та так, що той, заточившись, вламався в сервант із убогим посудом. Скло серванта розкололось на кілька великих уламків, які випали на підлогу. Посуд, що стояв там на скляних поличках, із дзеленькотом посипався вниз. Із розсіченої губи Гені текла кров. Очманілий від такого несподіваного повороту подій, він торкнув губу пальцем і повільно звівся. Судячи з координації рухів, Гена був уже під добрячою мухою. Ліхтар стояв там, де й раніш. Обличчя його не виражало нічого – ні торжества, ні інтересу. Тільки очі горіли ненавистю, й ця ненависть магнетично діяла на присутніх. Під важким поглядом Ліхтаря Гена не зміг навіть зрушити з місця, хоча саме час було дати кривдникові здачі. Але момент було втрачено, й Гена це розумів.

– Мужики, ви чого сидите? Кореша б'ють, а ви дивитесь! – тремтячим голосом звернувся Гена до своїх товаришів по чарці.

Але всі мовчали, й кидатись на допомогу потерпілому Гені ніхто не поспішав. Усі, як зачаровані, дивилися на Ліхтаря й карабін, якого він перехопив у праву руку. Підійшовши до Гени впритул – а відступати тому було вже нікуди, – Ліхтар заюшив йому ще раз. Цього разу зліва, в щелепу. «Удар непоганий», – відзначив Підсуха, колись аматор боксу. Гена знову grimнув об сервант, сипатися з якого було вже нічому: все, що могло бути розтрощене, було розтрощене. Лише порцелянова ваза, що стояла зверху на серванті, нарешті впала, ефектно розлетівшись на друзки. Але цим Ліхтар не задовольнився. Не цілячись, він стрельнув у вікно. Задзвеніло ще одне скло, холодний вітер увірвався в кімнату...

Дядьки за столом сиділи непорушно, намагаючись зрозуміти, що відбувається. Це було нелегко, адже все сталося надто швидко. Та раптом один із них – власник ріденьких вусів, який сидів найближче до дверей, а отже, й до Підсухи, схопився на ноги й приставив йому до скроні... пістолет Марґоліна. Підсуха терпіти не міг дрібнокаліберок і тих, хто ними користується. До того ж, йому було соромно: попався, як школяр! У душі скипіло обурення професіонала. Воно було тим більш пекучим, що в кишенях куртки, як і раніше, він мав два стволи – бульдог полковника Баса і свій макаров. Проте розважливість перемогла: Підсуха не смикався.

– Якщо ти до Генки хоч пальцем торкнешся, сука трахана, я твоєму дружкові мізки виб'ю! Ясно, козел? – квапливо й голосно гукнув вусань. Із перегару, яким війнуло в ніс Підсусі, той зрозумів, що вусатий теж добряче п'яний.

Лишивши Гену в спокої, Ліхтар повільно повернувся.

– Кидай рушницю, козяро! Що, погано чуєш?! – продовжував вусатий, соваючи дулом пістолета по скроні Підсухи.

Але Ліхтар і не думав нічого кидати. Натомість він блискавично скинув ствол карабіна й вистрелив. Вуса-

тий завив і впустив пістолет – Ліхтар влучив йому в стегно. Підсуха миттєво відскочив убік і дістав свій макарів. Біля його ніг корчився й стогнав поранений. Ліхтар повільно підійшов до вусатого:

– Заткнися й не ний. Соплі розпустив, як маленький. Буде тобі наука, як чесних людей козлами обзивати.

Поранений замовк. Ліхтар підняв пістолет, розрядив його і зсипав патрони собі в кишеню. Цілком уже безпечну залізяку він витер від своїх відбитків пальців об кожух і кинув на підлогу.

– Стволи ще в когось є? Останній раз питаю! – гаркнув Ліхтар.

Ніхто не відповідав.

– Ну, якщо є, нарікайте на себе, – попередив він, повільно переводячи карабін з одних грудей на інші. – А тепер слухайте сюди, мужики. Хто ми такі, ви, звичайно ж, не знаєте.

– Не знаємо, звідки нам знати? – сказав лисий. У голосі його, однак, вчувалися шанобливі нотки. Певно, Ліхтареві вдалося закріпити за собою репутацію психа без керма й без вітрил, якому море по коліно. А з психом ніхто зв'язуватися не хотів, кожному була дорога своя шкура.

– Тоді слухайте. Іван – мій родич, я до нього в гості приїхав. А це слідчий, з міста, – Ліхтар кивнув на Підсуху. – Ми приїхали розібратися, що тут у вас відбувається. Ми знаємо, що бабу вбили. Шкода баби. Та тільки Іван тут ні до чого.

– А сокира в його сінях – теж ні до чого? – поцікавився Гена, розтираючи забиту вилицю.

– А ту суку, яка йому цю сокиру підкинула, я особисто задушу голими руками на очах у всього села, – сказав Ліхтар. – Ясно?

– Ясно, – кинув Гена.

– Поводите ви себе, громадяни, погано. Нападаєте на працівника міліції при виконанні службових обов'язків. За це одному з вас уже строк світить. І за незаконне

носіння пістолета теж. Хоч це й малокаліберка, та за-
гримить по повній програмі. А якщо ви до будинку Іва-
на хоч на сто метрів підійдете – зона посміхнеться й усім
іншим. А я вже подбаю, щоб тим із вас, хто на зоні опи-
ниться, жилося, як на сковорідці розпечений.

– Брешеш, – раптом заявив Гена. Йому дісталось чи
не більше від усіх, та на його нахабності це анітрохи не
позначилось.

– Глібе Олексійовичу, покажи вуйкам документ.

Підсуха мовчки розгорнув своє посвідчення і, не ви-
пускаючи його з рук, підійшов і тиснув під носа кож-
ному. Він, звичайно, не затримувався надто довго, щоб
хтось, бува, не прочитав його прізвища. Та посвідчен-
ня, як і належить справжнім документам, вигляд мало
дуже переконливий. Принаймні, сумнівів у тому, що
Підсуха – справді працівник органів, більш ні в кого не
залишалося. Кожний із дядьків гадав про те, що буде
далі. Ліхтар продовжував:

– Іван – чесний чоловік і нікому з вас зла не бажає.
Через своїх інформаторів ми дізналися, що ви готуєте
самосуд. Але, мужички. Якщо хто-небудь зачепить
Івана хоч пальцем – я особисто прийду й відірву його
чоловіче хазяйство. Всім ясно?

Застілля мовчало.

– А тепер ми пішли, – сказав Ліхтар і рушив до ви-
ходу. Він знав, що в таких випадках говорити багато не
можна. Говорити треба мало, але дохідливо.

Їх проводили сповнені страху погляди. Поранений
знову застогнав. Як тільки двері за Підсухою і Ліхта-
рем зачинилися, всі кинулися жувати – не тому, що хо-
тілося їсти, а просто від нервів.

– Думаєш, подіяло? – спитав пошепки Підсуха, ко-
ли вони вийшли з будинку сторожа.

– Думаю, так. Принаймні, Генка й цей мудодзвін із
вусами точно зарубали собі на носі.

– Коли ти стрельнув, я, чесно кажучи, злякався, що
ти його вб'єш на фіг'.

– А я, думаєш, не злякався, коли він тобі пістолета до скроні приставив? Він же в тебе теж влучити міг, хоч у нього, алкаша, й ходила рука ходором, – усміхнувся Ліхтар. – Між іншим, я міг би й промазати випадково. Вперше з карабіна стріляв!

– Нам тільки трупа тут не вистачало, – пробурчав Підсуха.

– Це вже точно. Хотів би я знати, хто насправді цю Олену порішив. Запевне ж падлюка ця там, за тим столом сиділа!

– Мабуть, – погодився Підсуха. – Убивця, певно, й затіяв проти Івана весь цей самосуд. Щоб від себе підозру відвести!

– Добре. Скоро все з'ясується, – пообіцяв, наче сам собі, Ліхтар.

* * *

Коли вони виходили з Грушівки, було вже зовсім темно. Але місяць світив на повну силу, сріблився сніг, і Підсуха розсіяно думав, що влітку було б значно темніше. «І значно тепліше», – додав він, мріючи швидше дістатися до Іванового будинку, сьорбнути гарячого чаю й повітрішатися в широкоекранний японський телевизор. Зрештою, має право чесний інспектор карного розшуку раз на тиждень повалятися на дивані, забувши про всі проблеми?

Попереду, за поворотом, торохтів, наближаючись, мотоцикл. За хвилину сніп світла вихопив їхні фігури з темряви. Боятися їм було нічого. Жодних підозр їхні скромні персони викликати не могли. Ліхтар повністю сховав карабін під своїм довгим кожухом, а бульдог і макар спокійненько спочивали в кишенях Підсухи. Та коли мотоцикл за кілька метрів од них зупинився, Підсуха і Ліхтар напружились.

– Це ще що таке? – тихенько процідив Ліхтар.

– Ов, громадяни! – почувся молодий нахабний голос. – Це Грушівка?

– Ну, Грушівка, – погодився Підсуха.

Десь у глибині його свідомості майнула думка, що «громадянами» зазвичай називає своїх співвітчизників тільки міліція. Та й інтонації молодого були до болю знайомими. З цим Підсуха відзначив, що молодий на мотоциклі сам-самісінький. Все-таки це не автобус, натоптаний омонівцями. Несподівано для самого себе Підсуха додав:

– А ти сам хто будеш?

– Я... я до голови Митника. На стажування. Із сільгоспінституту, – гордо повідомив молодий і крутонув ручку газу.

«Бреше, – подумав Підсуха. – По-перше, затнувся. По-друге, яке може бути стажування в лютому?»

– Це добре, що на стажування, – безтурботно погодився Підсуха.

Раптом мотоцикл замість того, щоб рушити з місця й помчати в Грушівку, захлинувся тривожним кашлем і стих. Підсуха й Ліхтар підійшли до мотоцикла і його господаря, який зліз із сідла й, тихенько лаючись, порпався в кишені, дістаючи цигарки. Хлопець був середнього зросту, широкоплечий, одягнений у руду хутрянку й на студента сільгоспінституту аж ніяк не скидався. Підсуха зиркнув на коляску. З-під брезенту визирав краєчок дипломата.

– Утрете за день глухне, – сказав хлопець. Підсуха помітив, що, прикурюючи, той кинув на них спідлоба кілька чіпких, професійних поглядів.

– Ха, – вищирився Ліхтар, шумно втягуючи носом повітря. – Та у тебе ж бензин розбавлений! Скажи собі, що взагалі їде.

– Розбавлений?

– Ну. Я його на запах знаю. Від нього сморід не такий, як зазвичай.

– А ти звідки знаєш? – хлопець явно напорошився.

– Як це звідки? – Ліхтар глянув на хлопця, наче той із місяця звалився. – Я ж за шахрайство на бензоколонці чотири роки дістав! Як мені не знати?

Ліхтар від душі розважався. Підсуха вже подумав, що в його товариша по нещастю не все в порядку з головою, аж поки збагнув, що в Ліхтаря виникли ті самі підозри, що і в нього. Ліхтар улаштував хлопцеві перевірку. І перевірка вдалася на славу. Хлопець миттю опинився за три кроки від Ліхтаря, в його руці з'явився пістолет.

– Руки за голову! – гаркнув хлопець. – Я тебе зразу, гада, впізнав. Твоєю фоткою в нас усі кабінети обвішані!

«Цього ще нам не вистачало! – подумав Підсуха, переконуючись у своїх найгірших передчуттях. – У справі Іванової Оленки приїхав спец!» Утім, Ліхтар учинив правильно. Краще слідака перехопити тут і зараз, ніж допустити, щоб перед ним висповідався який-небудь стукач із компанії Генки.

– Відставити! – гаркнув Підсуха утрое голосніше за хлопця. На сільській околиці одразу ж забрекали собаки. – Сховайте зброю, ви що, з глузду з'їхали? Це наш позаштатний співробітник!

Пістолет у руці хлопця хитнувся. Але той підбадьорився й, перевівши ствол на Підсуху, спитав:

– А ти сам хто будеш?

– Інспектор Підсуха, з обласного.

– Той самий капітан Підсуха?!

Цього Підсуха не чекав. Давно вже його прізвище не викликало ні в кого таких позитивних емоцій.

– Ну, той самий, – гмикнув він. І, щоб закріпити перемогу, додав: – А ви, до речі, ще не назвалися.

– Молодший слідчий районної прокуратури Василь Малий. Але чому з вами зек-утікач?

– Так уже вийшло, Васю. Сховай ствола, поїхали з нами й про все дізнаєшся. Ти, до речі, забув перевірити моє посвідчення. А то мало що – раптом я не Підсуха?

* * *

Жодних підстав довіряти Малому вони не мали, але в Підсухи не було іншого виходу. Він утомився грати роль дичини, яку весь час заганяє в кут рідна міліція.

Він розумів, що все життя вони з Ліхтарем не зможуть пробути в бігах. Рано чи пізно все одно доведеться щось вирішувати, й вирішувати круто. То чи не краще одразу скористатися можливістю знайти союзника в органах? Зрештою, і в Управлінні, і в прокуратурі більшість працівників – нормальні, чесні хлопці, які залюбки позбулися б своїх продажних колег. Треба тільки знайти до них підхід. Тому Підсуха вирішив докласти всіх зусиль, аби в особі Малого здобути надійного союзника. Більше години вони провели наодинці, обговорюючи дурну ситуацію, що склалася в Грушівці і взагалі в області. Ліхтар та Іван, який зовсім очманів від засилля гостей, сиділи перед телевізором.

– А про мене ти звідки знаєш?

– Таж вісті не стоять на місці, – усміхнувся Малий. – По-перше, коли ви свого часу Савелія запроторили за ґрати, про це гуділи всі – від дільничного до прокурора. Ну, а по-друге, як ви оце в Управлінні виступили... Розумієте, в нас, у районі, міську прокуратуру не дуже шанують. Нахабні надто. Тому ви в нас знову герой дня.

– Це добре, що герой. Тільки я б із радістю проміняв своє геройство на те, щоб усе стало на свої місця. Ти ж розумієш, коли тобі клеять службовий злочин – це не жарти.

– Розумію, – слідчий зітхнув. – Я б на вашому місці звернувся в Київ.

– Користі мало. Поки мою скаргу будуть у Києві розбирати, мене за вказівкою Савелія в СІЗО замочать. Розумієш, виходить, що мені треба й від Савелія позбутись, і від Баса. Але не буду ж я в Баса з-за рогу стріляти! А Савелій теоретично сидить, як і раніше, в Охтирській зоні. Та може й справді сидить, а Ліхтарюкові підміна тільки з переляку приверзлася.

– До речі, про Ліхтарюка, – Малий понизив голос. – Я все розумію, він, може, й непоганий хлопець, але якось це не за правилами. Зек-утікач, та ще й озбро-

ений, як я помітив, розгулює на волі разом із інспектором каро...

Підсуха напорошився. Так, здається, починається...

– Може, візьмемо їх обох? Вам за це багато чого можуть пробачити. Я чоловік не дуже марнословний, усю славу відступлю вам. Зек-утікач і його брат, убивця дівчини, – непоганий улов. Думаю, після цього в обласній прокуратурі на ваші героїства подивляться під іншим кутом...

– Ні, Василю, так не можна. Ліхтар, звичайно, шахрай, але поки він на моєму боці, кривдити його я не дам.

Підсуха глянув Малому в очі. Той не витримав його погляду. Незважаючи на те, що обвітрене обличчя слідчого було цегляно-червоного кольору, Підсуха помітив, що той почервонів. Ні, все-таки він непоганий хлопець, тільки психіка трохи попсована жорстокою логікою правоохоронних органів. Зустрів зека-втікача – будь-якою ціною поверни його за ґрати. Є убивство й доказ – ось тобі й убивця знайшовся! Добре, біс із ним. Ближче до діла.

– До того ж, Іван – не вбивця. І ми з тобою, як двоє фахівців, повинні цю справу швидко й професійно розкрити. До речі, чому ви там так довго в себе в районі з цією справою телилися? Ти мав тут бути ще тиждень тому.

Підсуха влучив у десятку. Малий квапливо прикурив і, дивлячись кудись убік, сказав:

– Розумієте, людей у нас мало. А ті, що є, ну, як вам сказати, не дуже-то поспішали сюди їхати. Знову ж таки – труп до нас доставили, ми його оглянули і все таке. За правилами. Потім – знаряддя вбивства. Його теж привезли. П'ять днів тому мене вже було відрядили до Грушівки, та я коліно пошкодив.

Останнє, схоже, було правдою. Підсуха помітив, що Малий добряче накульгує.

– Бандитська куля?

– Та ні! З мотоцикла звалився. Коротше, поки те-се, тільки сьогодні й вибрався. Та по дорозі в мене мотор почав глухнути. Якби не це, я був би тут уже о другій дня.

– Ясно. Всюди бардак, – резюмував Підсуха. А подумки додав: «І слава Богу. Страшно подумати, що було б, якби ми розминулися. Швидше за все, хтось із гоп-компанії цього Гени все-таки настукав би на нас Малому, й тоді вже точно нас висмикнув би з ліжок, іще тепленькими, обласний ОМОН. І хто б після цього став розбиратися, чому Ліхтарюк у вусатого стріляв?»

* * *

– Глібе Олексійовичу, вставайте!

Голос був різким і злим. «Ну й пішов ти з таким тоном на...» – подумав Підсуха, перевертаючись на другий бік. Він був упевнений, що голос належить персонажеві його сну – покійному Головачу. Одного не міг зрозуміти Підсуха: чого Головач такий сердитий? Що він зробив йому поганого? Хіба він, Підсуха, винен, що той загинув у автокатастрофі?

– Та вставайте ж! Ліхтарюк утік!

Підсуха зробив над собою неймовірне зусилля й розплющив очі. Над ним нависала перекошена фізіономія Малого.

– Що-що?

– Що чули! – гаркнув Малий. – Чорт забирай, я так і думав! Не можна було йому довіряти! Утік, ще й мотоцикл мій забрав!

Підсуха сів на ліжку. За спиною Малого з нібито похмурим виглядом чухмарив бороду Іван. Навіть спростання Підсуха помітив, що Іван задоволений подвигом свого брата. Звісно ж, ні Підсусі, ні тим більше Малому він до кінця не довіряв.

– Щось іще пропало, крім мотоцикла? Може, дипломат твій чи зброя? – Підсуха стрибав на одній нозі, марно силкуючись потрапити другою в холошу.

– Ні, дипломат, слава Богу, при мені. І пістолет теж.

– А карабін і рушниці? – Підсуха нарешті натягнув штани й тепер квапливо защібав сорочку.

– Усі стволи на місці. Гроші теж, – гордо сказав Іван. – Моєму братанові чужого не треба.

– А мотоцикл?! – скипів Малий. – Мотоцикл – він що, не чужий?! Та мені за нього в прокуратурі голову скрутять!

– Та знайдеться ваш мотоцикл, пане слідчий, – задушевно сказав Іван. – Знайдеться, нікуди не дінеться. Сашко його де-небудь на узбіччі акуратно поставить і далі пішечки піде.

Малий не знайшов, що відповісти, і, зробивши страшні очі, витріщився на Підсуху, наче кажучи: «Я ж вам пропонував пов'язати обох! А ви мені своєю порядністю мізки запудрили. Шукай тепер вітра в полі, а цей бісів лісник іще й сміється!» Слушно оцінивши вибухонебезпечність ситуації, Підсуха дипломатично гмикнув і відвернувся до вікна.

– А деньок сьогодні чудовий... Сонечко он яке... Морозу, мабуть, на всі двадцять п'ять. Іване, в тебе самогонка є?

– Є. Наливати? – збадьорився Іван.

– Ні, поки ще рано. Дай краще нам із паном Малим пожерти. І в дорогу нам приготуй пакетик чого-небудь їстівного. В той пакетик поклади нам і пляшечку. Півлітра десь.

– Добре, Глібе Олексійовичу. Зараз тушонки вам із гречкою підігрію – пальчики оближеш!

Підсуха відірвався поглядом від струнких ялин за вікном і розвернувся до Малого.

– Ось що, Василю. Я твою логіку дуже добре собі уявляю, бо в мене й самого така. Якщо хочеш, можеш спробувати мене заарештувати, але врахуй, що в мене перший розряд із боксу та й деякий афганський досвід іще до кінця не вивітрився. А взагалі, пропоную тобі вважати, що ніякого Ліхтаря ти в своєму житті не бачив, а мотоцикл украв невідомий хуліган. Тобі ж самому так легше буде. Інакше як ти поясниш, що провів учора цілий вечір в одному будинку з зеком-утікачем і навіть не намагався його затримати?

– Чорт забирай, ви праві, – пробурчав Малий, потроху заспокоюючись. – Але як він мимо мене з будинку вислизнув – ніяк не доберу! Що прикро – я ж навмисно на спальнику влігся поперек виходу, та й сон у мене дуже чуткий. Як же я не почув, що він мотор заводить?

– Ну, тут розуму великого не треба. Ліхтар, певно, твій драндулет на руках викотив. Прощтовхав його метрів п'ятсот і вже подалі від будинку завів. А ось те, як він у тебе з кишені ключі дістав – це вже мистецтво. Ти ж, мабуть, у штанях спав, та ще й на пузі, щоб із кишень не можна було документи й ключі витягти?

– До чортової баби мистецтво! «Писка» звичайна!

Малий тицьнув у свою холошу біля правої кишені. Тільки тепер Підсуха помітив акуратний розріз сантиметрів п'ять довжиною.

– «Писка», – погодився він. – Цікава штука, Василю. Якби у нас в Україні знову не ввели металеву монету, ні з чого було би злодіям їх виточувати.

– Знаєте, що мені в вас подобається, Глібе Олексійовичу? – похмуро спитав Малий.

– Ну?

– Як ви дуже вчасно вмієте розмову вбік відвести.

– Н-да? А я й не відводжу її нікуди.

– Тоді скажіть чесно: що ми з вами тепер робити будемо?

– Як це що? Снідати, звичайно!

* * *

Підсуха і Малий тяглися по лісовій дорозі в тяжкому мовчанні. Вітру не було, під ялинами дрімала тиша. Якби не скрипів сніг під ногами, Підсуха би вирішив, що він оглух. Малий ніс дипломат, Підсуха – невеликий рюкзак із їжею й самогоном. Було вирішено забути про Ліхтаря, наче такого й не було ніколи, й зайнятися справою про вбивство Олени Митник. Незважаючи на правомірний скепсис Малого, Підсуха наполіг, що розслідування треба почати з огляду місця злочину. Мо-

вляв, йому, Підсусі, треба проїнятися атмосферою вбивства. Насправді ж йому хотілося хоч трохи оговтатись від потрясіння, яке в нього викликало зникнення Ліхтаря. Підсуха намагався цього не показувати, але втеча компаньйона вразила його в самісіньке серце. Хай як це дивно, та Підсуха довіряв цьому зекові, який виявився далеко не найгіршим товаришем. Він, інспектор карного розшуку, який звик підозрювати всіх і кожного, привчений прораховувати найнепорядніші вчинки людей на багато ходів уперед, не зміг передбачити тривіальної втечі Ліхтаря. Звичайно, душа людська – то темрява суцільна, але Підсуха все ж спробував поставити себе на місце зека-втікача. На що той розраховує? Може, в Ліхтаря десь є ще одна «хаза», про яку він навмисне не розповів Підсусі, щоб на випадок чого той не здав його Савелію чи міліції? Це, звичайно, варіант, але щось надто велика виходить у Ліхтаря географія знайомств. Дідок, Борщ, цей екстрасенс, як там його... Микитась, рех моржовий! Ще й Іван... Звичайно, кожна людина має багато знайомих, але серед них дуже мало таких, у кого можна спокійно пересидіти тяжку хвилину... Знову ж дивно, чому Ліхтар не взяв із собою жодного ствола. Сам би він на його місці не забув прихопити карабін чи хоча би пістолет. Тим більше, що на відміну від підозріливого Малого, Підсуха спав роздягненим і пістолет тримав не під подушкою, а в куртці... Другий, щоправда, таки під подушкою. Але Ліхтареві вистачило б і бульдога. Коротше, чортівня якась.

– Нам на цю стежку звернути треба, – безбарвним тоном повідомив Малий.

– Ти впевнений?

– Упевнений. У мене на всякі карти пам'ять фотографічна.

Іван дав їм із собою дуже точну карту, на яку старанно наніс олівцем шлях від свого лісництва до ставка, на березі якого стався злочин. І хрестиком позначив те місце, де знайшла свою смерть Олена Митник.

Карту Малий як засунув у свій дипломат, так жодного разу й не дістав. Підсуха довірився його фотографічній пам'яті, й вони заглибилися в густі зарості ліщини, між якими вилася стежина, позначена тільки ледь помітною лижнею, добряче присипаною снігом. «Які, цікаво, психи в такій глушині на лижах бігають?» – подумав Підсуха, озираючись. Наскільки він розумів, лижі – розвага міських. Екс-колгоспники, як правило, вибирають не лижі, а самогон і телевізор. Підсуха присів і промів сніг. Так, це справді слід від лиж. Причому тут пройшли максимум двічі: туди й, можливо, назад. Причому пройшли чи то сьогодні вночі, чи то вчора вдень, адже минулої ночі був сильний снігопад, який не залишив би й натяку на лижню.

– Василю, ти коли-небудь бачив, щоб вуйко з села на лижах бігав?

– У фільмах про Сибір – бачив. А взагалі, ні.

– От і я не бачив.

– Може, це Іван? Лісник усе ж таки.

– Ні, в Івана лижі не такі. У нього на палицях кільце з двома перемичками, а тут чотири, – Підсуха тицьнув пальцем у слід, що відносно непогано зберігся.

– А ви спостережливий, Глібе Олексійовичу. Я в Івана взагалі лиж не помітив, – з повагою сказав Малий.

– Є, є в нього лижі. У сінях стоять, разом із веслами й вудками. Від них тільки кінці стирчать, за які палиці кільцями й зачеплені. Добре, ходімо далі. Все одно ми тут нічого цікавого не висидимо.

– Ходімте.

Через півгодини бадьорої ходи вони раптом уперлися в яр. Ліворуч він розширювався, але був завалений буреломом, праворуч поступово мілкішав і губився серед дерев. На іншому боці яру жодних ознак стежки видно не було. Лижня йшла праворуч і зникала там же, де й яр.

– Ну, і де ж ставок? Га, Василю? – єхидно спитав Підсуха.

– Н-не знаю. Чесно кажучи, наскільки я пам'ятаю карту, яр тут один. І лежить він кілометрів за три на схід од ставка.

Ховаючи посмішку, Підсуха скинув із плечей рюкзак і взявся його розпаковувати.

– Коротше, діставай карту, Василю. І, як на мене, пора випити за твою фотографічну пам'ять. Бо щось я зовсім задубів.

Хильнули самогону й закусили огірком.

– Ось же, – прохрипів Малий, тицяючи пальцем у карту. – Ось, я ж казав вам: за три кілометри на схід. Добра в мене пам'ять усе-таки!

– Чудова. Через неї ми тепер стоїмо перед вибором. Або повернутися назад, дійти до потрібної стежки й таким чином зробити гак години на півтори, або рвонути вздовж яру. Стежки тут немає, зате яр виходить просто до ставка. Що тобі більше подобається?

– Мені більше подобається рвонути вздовж яру. Хоч там і снігу, мабуть, по коліна.

– Мені теж.

Вони ще хильнули для хоробрості й, перебравшись на інший бік яру, пішли південним краєчком, де, як здавалося, снігу було менше. Місцевість помітно знижувалася. Ніде не було видно й найменших слідів присутності людини. На радість Підсухи, незабаром між деревами з'явився просвіт і почувся далекий, але все ж упізнаваний гуркіт тракторного мотора. Підсуха знав, що вздовж ставка йде ґрунтова дорога. Саме на ній було вбито Олену Митник, коли та поверталася ввечері зі свиноферми, де, згідно зі свідченнями колгоспного слюсаря, лагодила вентиль для свого ОГВ. Яр тим часом став дуже широким, схили його – пологими, а листяні породи дерев змінилися густим ялинником. Малий зупинився, взяв дипломат під руку, дістав цигарку й поліз у кишеню за запальничкою. При цьому він примудрився впустити й запальничку, й дипломат. Малий вилаявся й нахилився, щоб їх підняти.

– Ти що це, Василю? – реготнув Підсуха. – Випили ж наче зовсім трохи...

І тут Малий сказав зміненим голосом:

– Глібе Олексійовичу, ви коли-небудь бачили, щоб у наш час просто так викидали адідасівську куртку?

Підсуха глянув у бік, куди витріщався Малий, але нічого не побачив. Тільки наполовину вивернуте з землі дерево на схилі яру, якому до кінця впасти не дозволяло гілля сусідніх дерев. Коріння дерева було вкрите сніговою шапкою. Підсуха зрозумів, що він, певно, з висоти свого зросту не бачить головного, й теж присів. Між сніговою шапкою на кореневищі вивернутого дерева і схилом яру був зазор сантиметрів п'ятнадцять, який тільки звідси й можна було помітити. Отже, під деревом було щось на зразок невеликого кубла. І в цьому кублі синіла тканина, на якій чітко виділялася біла пляма. Судячи з форми – справді фірмовий білий трилисник «Адідасу».

– Ну й зір у тебе, Малий.

– У мене щось типу далекозорості, – сказав слідчий.

Це справді була легка спортивна куртка, майже нова. Мабуть, її можна було б назвати зовсім новою, якби не кілька великих бурих плям, що вкривали рукави і груди. Сумнівів не виникало – це була кров.

РОЗДІЛ 12

Через годину Підсуха і Малий грілися в підсобці слюсаря свиноферми.

Слюсаря звали Федір Степанович. Це був худий, можна навіть сказати, висушений чоловічок. При цьому вигляд він мав напрочуд бадьорий і зібраний, а на його обличчі не було слідів затяжного вживання алкоголю, як очікував Підсуха.

– Усе-таки я не зрозумів, Федоре Степановичу. Ви стверджуєте, що Олена Митник пішла від вас о сьомій

годині вечора, але, за словами Єрмоленка, о сьомій п'ятнадцять він уже знайшов на узбіччі її тіло. При ньому був годинник. Він, як і кожна начитана детективами людина, одразу ж засік час. Тому його свідченням можна довіряти. А від вас до ставка сорок хвилин швидко ходи. Неув'язочка виходить.

– Так, так, неув'язочка, – жваво погодився слюсар. – Але ж і в мене годинник завжди перед очима!

Справді, над столом у Федора Степановича висів дзигар із маятником і зозулею. Він переконливо стукав і, як помітив Підсуха, нишком зиркнувши на годинник Малого, показував час досить точно.

– А що ви робили після того, як Митник пішла? – спитав Малий, зазираючи в свої папери.

– Та я ж уже писав для ваших! Працював собі спокійно далі. У мене роботи вистачає, не те що в деяких горлодерів. На мені тут усе виробництво тримається!

– Виробництво свиней? – бовкнув Підсуха, не стримавшись.

– Еге, їх, рідних, – погодився Федір Степанович, не вловивши іронії.

– Писати ви писали, – продовжував Малий, не звернувши уваги на втручання Підсухи, – але ви ще раз розкажіть мені, будь ласка. Де працювали й над чим.

– Не вірите ви мені, – з гіркотою сказав слюсар. – Ну, ходітьте тоді в цех, побачите.

Підсуха із Малим перезирнулися і рушили за ним. У «цеху» Федора Степановича на шести квадратних метрах уміщалися два станки, величезний стіл із лежцатами й добряча купа різнокаліберних заліз'як. Серед них Підсуха зміг упізнати тільки глушник від «Жигулів» і розкурочену ресору від трактора «Білорусь». Призначення інших, де переважали мідні труби з вентиллями, було цілковитою загадкою.

– Я, панове міліціонери, все тут ремонтую. Поїлки – раз. Годувалки – два. Каналізацію, щоб, пардон, гівно змивати – три. Опалювальна система цієї зими

вже чотири рази летіла... І тільки що – директор одразу до мене. А до кого ж іще? Он тиждень тому її, прокляту, востаннє прорвало. І я знов на понаднормову залишився. До дев'ятої тут просидів безвилазно.

– Та ми вам віримо, Федоре Степановичу. Віримо, – Малий зробив чесні очі й поклав руку на серце. – І все-таки скажіть: ви на станку того вечора працювали, так?

– Ну, працював. І на станку теж.

– От і добре! А увімкніть, будь ласка, станочок. Той, за яким працювали.

– Та він же завис! Ми з вами балакають не зможемо.

– От і добре. Вмикайте.

Слюсар глянув на Малого з жалем, опутив на щитку рубильник і натиснув на станку кнопку «Пуск». Електромотор радісно завив, зі скаженою швидкістю закрутився шпindel, і звідкись із-під задньої станини почувся оглушливий ритмічний тріск.

– Це ще що?!! – прокричав Малий.

– Це приводний ремінь ляскає!!! – відповів слюсар.

– Можна вимикати, дякую!!!

Федір Степанович із полегшенням заглушив свій дивовижний засіб виробництва децибелів.

– Хороший станок, – задоволено кивнув Малий. – А скажіть, Федоре Степановичу, може, знаєте, хто в Грушівці носив синю спортивну куртку?

– Яку ще куртку?

– Ну таку, з тонкого нейлону. Синю, сорок четвертого розміру.

– Та хто його розбере? Молоді таке носять, та ще ці непутящі мужики, які біля Генки купкуються. Хоча в таку оце зиму хто буде в куртці розгулювати? У нас більше куфайки люблять.

– Резонно. І останнє запитання. Того вечора, між сьомою й восьмою, ви не чули, щоб повз вашу ферму проїжджали машини?

– Ні. Ні, звичайно. Та й хто в таку пору повз нас їздити буде?

* * *

Вони тряслися в кузові вантажної машини, що прямувала зі свиноферми в Грушівку. Під ногами перекочувалися порожні балони з-під пропану. Кузов був до половини закритий брезентовим тентом. Сидячи на дерев'яній лавці біля кабіни, вони бачили тільки, як відповзає вдалечінь засніжена дорога.

– Ну, картина злочину особисто мені в цілому зрозуміла, – гордо повідомив Малий.

– Н-да? – крім того, що його наздогнали самогон і втома, накопичена за тиждень, Підсусі нічого зрозуміло не було.

– Так. По-перше, злочинець був на машині, на якій і довіз Митник до місця злочину. Інакше як би він зміг це так швидко повернути? Зважте, Глібе Олексійовичу, крім слюсаря, на фермі о сьомій годині вже нікого не було. Машини, що проїжджала, слюсар, зрозуміло, не почув через ревіння свого станка. По-друге, в якому ще одязі їздити в машині, як не в легкій спортивній куртці? І, нарешті, по-третє. Убивство було спонтанним, інакше зловмисник не став би ховати свій забруднений кров'ю одяг недалеко від місця злочину.

– А ось це не дуже логічно. Якщо він був на машині, то чому не кинув куртку на дно багажника, наприклад?

– Швидше за все, у злочинця того вечора намічалася з кимось зустріч. А вбивство не намічалось. Він, певно, просто їхав мимо й запропонував підкинути Митник до Грушівки. Щось вони там не поділили, мабуть, домагатися почав, вона його відшила, а він чи п'яний був, чи обкурений, хап сокиру...

– ...яка в кожного запеклого автомобіліста завжди під рукою, – скептично зауважив Підсуха.

– Не в кожного, – ображено захитав головою Малий. – Зовсім не в кожного. Але в цього була. Може, він дрова рубати їздив. Чи бандитів боявся патологічно й возив сокиру з собою в бардачку.

– До того вже боявся, що без усякого мотиву зарубав молоду бабу.

– Ну, не знаю я, Глібе Олексійовичу, не знаю! Може, вона його коханкою була, може ще що! Може, це взагалі маніяк залітний якийсь!

– Може бути, – задумливо протягнув Підсуха. – Але мені здається, що вбивця десь зовсім поруч. Не вірю я в маніяків-гастролерів на автомобілях-невидимках.

– Чому невидимках?

– Тому, Василю, що я свідчення фельдшера Єрмоленка дуже уважно прочитав, поки ти зі слюсарем балакав. Там чорним по білому написано: «Нічого підозрілого не бачив і не чув». Розумієш, згідно з часом виходить, що між убивством Митник і виявленням її тіла минули лічені хвилини. За цей час, та ще й по такій дорозі, жодна машина не могла від'їхати так далеко, щоб її не було чутно, й не видно було відблисків її фар.

– Ну, на такі тонкощі фельдшер міг не звернути уваги. Мало що, «шум мотора», «відблиски фар»...

– Можливо. Але як ти поясниш таку деталь: щоб заглибитися в ліс і сховати там свою куртку, злочинцеві треба було хвилин десять. Ці десять хвилин машина повинна була простояти посеред дороги. Помітив би її Єрмоленко чи ні? Ану, подумай.

Малий надовго замовк і нарешті мовив:

– У такому разі в нас ні чорта не сходиться.

– Саме так.

Вантажівка в'їхала в Грушівку. Перед очима Підсухи проповзали будинки, поодинокі перехожі, криниці, «Москвич» зі знятими колесами, піднятий на цеглини, чийсь мотоцикл, добре помітний крізь ріденький паркан...

– Слухай, Василю, а це, здається, твій, – сказав Підсуха, легенько штовхнувши замисленого Малого під бік.

– Хто?

– Мотоцикл, кажу, твій, – Підсуха тицьнув пальцем.

– Ага... Мій, чорт забирай! Точно мій!

Наступної секунди вони вже дружно молотили по кабіні вантажівки, вимагаючи зупинитися.

* * *

– Слухай, я тебе дуже прошу. Не стріляй, якщо Ліхтар раптом побіжить. Добре?

– Добре, – буркнув Малий, не виймаючи руки з-за пазухи.

– Присягнися.

– Гадам буду.

– Ні, мені цього зеканства не треба. Присягнися по людськи.

– Щоб я здох.

– Тьху ти чорт. Знаєш, Василю, найкраще буде, якщо ти просто віддаси мені магазин від свого пістолета.

– Ну це вже хамство, Глібе Олексійовичу! Та я й права, взагалі-то, такого не маю – віддавати невідь-кому патрони від своєї табельної зброї, – ехидно зауважив Малий.

Вони сперечалися пошепки, стоячи біля паркану, збитого з окремих перекошених штахетів, за яким виднівся викрадений мотоцикл Малого. Сумнівів у тому, що Ліхтар десь поблизу, швидше за все – в будинку, ні в Підсухи, ні в Малого не було. Судячи з паркану і з загальної незатишності двору, в хаті не було чоловіка, а якщо й був, то гіркий пияк.

– Добре, Василю. Патрони залиш собі, але не забувай, що ти запрягся.

– Я пам'ятаю, Глібе Олексійовичу. А як ми проникнемо на територію об'єкта?

Пика Малого стала вельми серйозною. Тут Підсуха згадав, що перед ним – прокуратурський слідак, який запевне ж за весь час роботи не провів ще жодного затримання. І тепер ось хвилюється, бідолаха.

– Та вже проникнемо, не хвилюйся.

І, не кажучи більше ні слова, Підсуха просто підійшов до вікон будинку, що виходили, всупереч місце-

вим уявленням про архітектуру, якраз на вулицю, й постукав у шибку. Потім ще раз і ще. Врешті фіранка відхилилась, і за склом з'явилося невдоволене жіноче обличчя, добре роздивитись яке заважали штори, й буйна герань на підвіконні.

– Чого треба?

Малий нервував. Зараз Підсуха сполохає Ліхтаря, а тоді шукай вітра в полі! Щоправда, – заспокоював себе він, – хоч мотоцикл повернеться до свого законного власника, тобто до нього.

– Відчиняй, міліція! – відповів Підсуха. І, звертаючись до Малого, додав: – Покажи посвідчення.

Малий знехотя дістав свою книжечку. Жінка зникла і з'явилась у дворі лише через три хвилини. Коли вони нарешті зайшли в будинок, у ніздрі їм ударив характерний запах портвейну. Жінка з сердитим виразом обличчя походжала по кімнаті в спідній сорочці, накинувши зверху довгу шаль, ліжко було незастелене, а на підлозі валялася неприкаяна чоловіча шкарпетка.

– Та-ак, громадянко, – сказав Малий, наливаючись жовцю. – Може, ви поясните, куди подівся ваш друг і чому у вашому дворі стоїть мій мотоцикл?

Пояснення на підвищених тонах не забарились, а Ліхтаря знайти так ніде й не вдалося. На радість Підсусі, який не вірив клятвам Малого, спритний вурка знову залишив їх з носом.

* * *

Жінку, в якій вони знайшли мотоцикл, звали Дарина. На вигляд їй було років тридцять п'ять, і Підсуха не міг не визнати, що за певної поблажливості її можна назвати навіть вродливою. Дарина дала досить правдоподібні свідчення. Мовляв, зайшла вона вранці в проймаг за хлібом, а там стоїть якийсь молодий мужик, купує портвейн. Шкірить зуби, жартує, і все намагається вщипнути продавщицю за бік. Потім веселун накупив портвейну і всякої їжі й пішов. Та тільки, як виявилось,

пішов не назовсім. Бо за годину він з'явився в неї під вікнами. Оце, каже, від продавщиці дізнався, де ти живеш. Я тут проїздом, у справах, у мене бізнес із директором свиноферми, та його щось на місці немає... Вип'єш зі мною за моє здоров'я? Бо в мене день народження сьогодні, і треба ж – на відрадження вперше в житті припав. Те, що бізнесмен стрижений майже під нуль, жінку не збентежило. «Коротше, посиділи, побалакали», – цнотливо мовила вона, і здоровий рум'янець на її щоках не став яскравішим. Зникнення Ліхтаря з появою слідчих Дарина прокоментувала, як потомствена партизанка: «То це він, гад, мабуть, вибрав хвилинку, коли я до вікна підійшла. Втік, сволота, щоб не женитися».

«Ну, дає Ліхтар, – захоплювався Підсуха. – Із такою бабою зійтися за півгодини! Ну шахрай, ну альфонс!» У розмові з Дариною був один епізод, який замалим не коштував Підсусі сивого волосся. Коли вони, розпитавши про вбивство Митник і не почувши нічого нового, крім того, що вона була «гадюкою підколодною й до чужих чоловіків вельми ласою», зібралися вже йти, Дарина раптом скинулась і сказала:

– А, вчора щось дивне було! Наче біля школи хтось із рушниці бахнув і скло в будинку сторожа вивалив.

Малий одразу ж зробив мисливську стійку й спитав:

– Он як? Звідки ж ви це знаєте?

Підсуха не знайшов нічого кращого, як пацнути Дарину під столом ногою. Таке поводження інспектора карного розшуку мало зовсім збити бабі дах. І збило.

– Та люди кажуть... – невпевнено почала вона, коли раптом за вікном зовсім несподівано двічі поспіль бабахнуло. Звук був справді схожий на постріли, але досвідчене вухо інспектора одразу ж уловило різницю.

– Хто це у вас тут петардами бавиться? – суворо спитав Підсуха.

– Петардами? А, так. У нас їх феєрверками називають. Це пацани собі моду завели. Племянник директора свиноферми в місті вчиться, от і понавозив.

– А в сніжки вони теж із подачі племінника навчилися?

– Ні, з чого ви взяли? – Дарина розгублено закліпала.

– Ну ось, а ви кажете: «рушниця, вікно»... Пацани під школою петарду рвонули та сніжкою в шибку кинули.

– Так, могли. Вони в нас такі, дурнуваті.

– Ну, загалом усе зрозуміло. Нічого цікавого, – сказав Підсуха і потяг Малого до виходу. – Ходімо, ходімо, нам іще півсела допитати треба.

Після Дарини вони заходили побалакати з Єрмоленком. Свої попередні свідчення, дані дільничному, фельдшер повторив майже слово в слово. Тоді-то Єрмоленко вийшов із хати, щоб перевірити свої ставкові угіддя. Угіддя? Так, угіддя. Єрмоленко змалку цікавиться зоологією і взагалі живою природою, ось уже п'ятдесят років незабаром бабахне, а йому все, як і раніше, цікаво. У нього в кризі ставка в різних місцях просвердлені діри, через які він вигрібає з дна мул. У мулі вовтузяться різні цікаві личинки, черв'яки, інфузорії та інше. По-перше, вони йдуть на корм його акваріумним рибкам, а по-друге, на основі спостережень над свої уловом він робить усілякі глибокодумні наукові висновки. Пристрасть Єрмоленка до живої природи сумнівів не викликала, бо ж по хаті розгулювали три коти, всюди стояли акваріуми й великі банки з мальками, а в кутку була клітка з двома дубоносами. Крім цього, в Єрмоленка було четверо дітей, а п'яте його дружина зараз саме доношувала. Отже, вийшов Єрмоленко з хати й пішов до ставка. Коли бачить – лежить тіло, а навколо кров на снігу темніє.

– А повз вас машини не проїжджали? – з надією спитав Малий. – Чи, може, ви попереду бачили відблиски фар, чули шум мотора?

– Ні. Ні, – впевнено повторив Єрмоленко. – Я ж зразу озирнувся навколо. Але поблизу не було нікого й нічого.

– А що у вас було на голові? – продовжував Малий.

– Що може бути на голові в двадцятиградусний мороз? Шапка-вушанка, звичайно.

– Вуха були опущені?

– Звісно.

– Отже, ви допускаєте, що могли не чути шуму автомобільного мотора?

– Допускаю, – здався Єрмоленко.

«От далася йому ця автомобільна версія!» – подумав Підсуха. Він був твердо впевнений, що вбивця – або слюсар, або Єрмоленко. Їхні свідчення щодо часу зовсім не збігалися. Звідси висновок, що слюсар бреше, навмисно приписуючи півгодини до реального відходу Митник. Наприклад, так: він запропонував провести її до Грушівки, довів до ставка й там убив. Потім побіг у ліс, сховав там свою куртку, підкинув сокиру Іванові й повернувся на свиноферму. Треба буде поговорити з його сім'єю, ой треба... Втім, із мотивами була натяжка. Навіщо слюсареві знадобилося вбивати Олену Митник, незрозуміло. Навіть (а точніше – тим більше) в тому разі, якщо вона була його коханкою. «Коханих усі вбивають – так повелось у віках», – це було сказано Оскаром Уайльдом, хоча зовсім з іншого приводу.

– Опишіть, будь ласка, докладно, як ви були вдягнені, коли вийшли перевіряти свої угіддя, – попросив Підсуха, не знайшовши для Єрмоленка кращого запитання.

– Ну як? Як завжди, у куфайку. На мені ще рукавиці були, в руках я ніс два садка. Ще зі мною була драга.

– Драга?

– Ну, це сильно сказано. Просто алюмінієвий кухоль на довгій палиці, щоб мул із дна зачерпувати.

Єрмоленко відповідав на всі запитання охоче й детально, з упевненістю людини, яка ні в чому не винна й точно це знає.

Потім Підсуха і Малий мали дуже неприємну розмову з головою Митником. Чоловік убитої створював тяжке враження: товстий, обрізклий кабан, який нічого не хотів слухати, а тільки постійно повторював,

що своїми руками відкрутить Іванові голову. На незграбно поставлене Малим запитання про зв'язки вбитої, Митник вибухнув брудною лайкою. Втім, його можна було зрозуміти. Малий пропустив пасаж голови повз вуха.

– Скажіть, а оця річ вам не знайома? – з цими словами слідчий витяг із рюкзака синю куртку.

– Чого ж не знайома? – зловісно всміхнувся Митник. – Дуже навіть знайома. Її Іван зовсім недавно купив. Як зараз пам'ятаю – йде він по селу, весь синій, як папуас, а на нього собаки брешуть.

Малий і Підсуха презирнулися.

– Ви в цьому впевнені?

– А що це на ній за плями? – замість відповіді прохрипів Митник, відгортаючи пальцями комір куртки.

– Це експертиза з'ясує, – Малий і бровою не повів. – То ви справді впевнені, що вона належить Іванові?

Ще не вистачало, щоб Митник почав тут битися в істериці, довідавшись, що бачить кров своєї дружини.

– Точно.

«Чорт зна що, – подумав Підсуха. – Невже все-таки Іван? Але навіщо?!»

– Яка у вас машина? – спитав Малий, ховаючи куртку подалі в рюкзак.

– А звідки ви взяли, що в мене взагалі є машина? – агресивно спитав Митник.

– У вас на голоші пляма від солідолу. І носок правого черевика дуже характерно стертий. Так зазвичай буває, коли надто глибоко тримаєш ногу на педалі газу.

– Професійний погляд? – вищирився Митник. – Так, у мене є машина. «Жигулі».

– І де вона? Щось я в дворі її не помітив.

– Я восени й узимку тримаю її не у дворі, а в гаражі в кума. А то ж зогніє – я гараж ніяк не зберуся поставити.

– А можна сходити до кума, подивитися на машину?

– Можна, тільки через два тижні. Зараз вона на СТО, фарбується.

– А де СТО?

– За тридцять кілометрів звідси, в Малому Пеклищі.

– Коли ви віддали її в ремонт?

– Та саме в той день, коли...

Митник затнувся, але було ясно, що він має на увазі день убивства своєї дружини.

– Коли точно?

– Ну, ввечері. Я точно не пам'ятаю. У СТО майже завжди хтось є, так що вони й о дев'ятій вечора можуть машину прийняти.

– Ви хочете сказати, що здали машину о дев'ятій вечора?

– Я нічого не хочу сказати! Може, й о восьмій! Чого ви на мене так дивитесь?!

– Ніяк я на вас не дивлюся, – тихо сказав Малий. – Просто намагаюся зрозуміти, є у вас алібі чи нема.

– А вам не здається дивним, – перехопив ініціативу Підсуха, – що ви поїхали здавати машину на фарбування пізно ввечері? До речі, де ви ночували?

– Удома я ночував, – буркнув Митник. – Повернувся на попутці.

– Що за попутка?

– Далекобійний фургон.

– Удалий вибір, – гмикнув Малий. – Шукай тепер вітра в полі...

– Що ви хочете цим сказати?!

– Я хочу сказати, що якби мені треба було забезпечити собі певну подобу алібі, я поводився б саме так, як ви. Чи майже так.

Малий шумно видихнув:

– Це вже переходить усякі межі...

– А не від вашої машини глушник у Федора Степановича серед мотлоху різного валяється? – спитав Підсуха, щоб трохи розрядити атмосферу.

– У якого ще Степановича?

– У слюсаря зі свиноферми.

– Ні, не від моєї. Мій на місці.

– А двигун на вашій машині добре відрегульований?

– Чудово відрегульований. Послухайте, панове, досить мені морочити голову. Або пред'явіть мені конкретні обвинувачення, або припиніть робити вигляд, що ви мене в чомусь підозрюєте.

– Ми не робимо вигляд, – похитав головою Малий. – Ми вас справді підозрюємо.

Митник зиркнув на слідчого вираченими очима.

– Але ж це дико. Іван убив мою дружину, а підозрюють мене. Ось же й куртка його знайшлася з плямами крові...

– Куртка – це серйозний доказ, – погодився Малий. – Але ж невідомо, чия це кров, і чи кров це взагалі. А от виходячи з тверджень свідків, Олену було доведено до місця вбивства на машині. В Івана машини немає, зате у вас є. До речі, ви з сокирою поводитися вмієте?

Малий, звичайно, блефував про твердження свідків, але Митник про це знати не міг. Голову пересмикнуло.

– Звичайно, вмію. Який же мужик не вміє?

– Можете кілька полін розколоти?

– Можу.

– Зробіть ласку.

Сокира в Митника була зовсім новенька, чудово загострена. Він хвацько розсадив пару колод на поліна й зиркнув на Малого. Той із прокурорською лукавинкою подивився в очі Митнику.

– Спасибі. Слідство більше запитань не має. До побачення.

– Усе? – Митник, схоже, вже не сподівався спекатися двох уїдливих ментів.

– Усе. Коли треба буде, ми вас викличемо.

Уже біля хвіртки Малий зупинився й, озирнувшись, сказав Митнику, який вийшов їх провести:

– Тієї ночі була друга фаза місяця, так? Отже, досить світло, щоб їхати з вимкненими фарами.

* * *

– Ти думаєш, це він? Бо якщо ні, дуже незручно вийде. У чоловіка дружину вбили, а ти його так хвилюватися змусив.

– Він, падлюка. Запевне він.

– Не бачу досить вагомих доказів. Тільки непрямі, як-от те, що в нього сокира нова.

– Так? А ти знаєш, що вони з Оленою одного зросту? Він навіть трохи нижчий, це важливо. Так ось: оскільки в моїй фотографічній пам'яті, на жаль, зберігається дуже точний образ убитої, я, не дивлячись у папери, пам'ятаю, що удари їй припали на потилицю. І саме в тій манері, в якій рубає Митник – із відтяжкою на себе.

– Ну, припустимо. Але ми поки що не знайшли свідків. І в нас на руках доказ проти Івана, – Підсуха спохопився, що, невідомо нащо вигороджуючи Митника, концентрує цим увагу Малого на їхньому гостинному господареві.

– А це ми зараз обов'язково з'ясуємо. Давай тільки самогон кінчимо, бо щось у мене на душі гидко.

Малий якось непомітно сповз на «ти», але Підсусі було начхати. Радувало, що чвалати до Івана на своїх двох не довелося: доїхали на мотоциклі, хоча підпилий Малий двічі ледь не перекинувся в кювет. Утім, тверезим перекинувся б запевне, бо ж дорога була жахливою. Підсусі дуже хотілося ще раз обстежити лижню, яку вони випадково знайшли з Малим у лісі, але було вже темно. До того ж, за час їхніх довгих прогулянок по сільській місцевості, Підсуха змерз як собака. Малий, судячи з усього, теж. Ця розпроклята лижня не вписувалася ні в які схеми і взагалі до справи стосунку наче й не мала. Але Підсуха відчував, що вона рано чи пізно спливе в цій історії.

Заїхали в Іванів двір, заглушили мотор і раптом почувли в будинку жваві голоси. На свій подив Підсуха упізнав в одному з них голос Гени, шкільного сторожа.

– Ну й діла, – пробурчав Підсуха, перевіряючи барабан бульдога на комплектність.

– Ти чого скинувся? – напорошився Малий.

– Розумієш, ми ж не знаємо, хто прийшов до Івана й навіщо. Не виключено, що в лісника зараз великі неприємності. Ти можеш свій макар не діставати, але будь напоготові.

– Я завжди напоготові, – знизав плечима Малий.

На стукіт у двері Іван відгукнувся одразу. Пика в нього була червона і страшенно задоволена.

– А-а, гості дорогі нарешті з'явилися! Ну, завалюйте, борці зі злочинністю, вечера якраз...

У кімнаті, за накритим столом, сиділи Гена Жменя і... Ліхтар.

– Добрий вечір, – Гена запобігливо всміхнувся Підсусі.

– Здрясць, – недбало кивнув Ліхтар. У таке нахабство годі було повірити, але, як здалося Підсусі, Ліхтар був на них ображений.

* * *

Якби зустріч Гени й Малого відбулася годин на тридцять раніше, вона могла б мати фатальні наслідки. Але тепер атмосфера була зовсім іншою. Як з'ясувалося дуже швидко, Гена просто-напросто прийшов пити миру. В цьому, звичайно, для нього і його гоп-компанії був свій резон. Після того, як виявилося, що серед Іванових родичів – «закоренілий злочинець» Ліхтар, а серед друзів – «великий міліцейський чин», та ще після ідіотського інциденту з пістолетом Марголіна, Гена і його компаньйони вирішили інцидент зам'яти. Незважаючи на всю показну дружелюбність, Гена виявився не дуже товаришким типом. А коли з мимохіть кинутого Ліхтарем жарту Гена зрозумів, що Малий – слідчий прокуратури, він зовсім скис і почав збиратися. Це потім він буде хвалитися своїм товарищам по чарці, що свого часу бухав із високим ментов-

ським начальством, але наразі треба було забиратися. Від гріха подалі.

Коли Гена пішов, Малий учепився в Ліхтаря. В присутності Гени з'ясовувати стосунки з зеком-утікачем було не з руки.

– Що ж ти, сволото, мій мотоцикл украв?!

Ліхтар насупився.

– Я не вкрав, а позичив. Я, начальнику, якщо хочеш знати, три роки баби не мадав. Три роки! А тут така можливість підвернулася!

– Треба було хоч попередити, – зауважив Підсуха.

– Попередити? – Ліхтар реготнув. – Ну ти сказонув, Глібе Олексійовичу. Цього попередиш, – кивнув він на Малого. – Ви думаєте, він би мене відпустив?

– Між іншим, громадянине зек, у присутності людини називати її «він» – неабияке хамство.

Підсуха вже встиг примітити, що якраз тоді, коли Малий здається зовсім спокійним, він насправді лютує. Втім, зрозумів це й Ліхтарюк.

– Вибачте, пане слідчий, – сказав він нарочито культурно. – Але ж ви й справді мене нікуди б не відпустили.

– Не відпустив би, – погодився Малий. – Принаймні, без Гліба Олексійовича – нізащо.

– Добре, к бісу звинувачення. Розкажи, Ліхтарю, як день минув.

– Як на волі. По-справжньому, – фізіономія Ліхтаря розпливлася в задоволеній усмішці. – Вино, жінки, музика... Та тільки серед дня з'явилися під вікнами моєї любки двоє слідаків. Довелося драпака давати городами.

– А потім?

Підсуха чомусь очікував почути про яку-небудь героїську пригоду чи про несподіване знайомство Ліхтаря. Яке, звичайно ж, пролле нове світло на вбивство Олени Митник.

– А потім я повернувся до Дарки. Я ж не жиган який-небудь. До того ж, прикинув, що ви, мабуть,

зовсім уже за мене розпереживалися, то вирішив заскочити, попередити, щоб до сніданку мене не чекали.

– Тобто як це? – не зрозумів Малий.

– А так. Я сьогодні в Дарки ночую.

– Ти що – здурів?!

– Ні. Хоч ріжте, а піду зараз до Дарки. Хрін із ним, із мотоциклом, можете собі залишити, якимось уже пішки дійду.

– Та відпустіть ви Сашка, хай сходить, хоч душу потішить, – попросив Іван.

– Хай іде. Має право, – сказав Підсуха, дивлячись кудись убік.

– Та він же мені штани розрізав! – козирнув останнім вагогим аргументом Малий.

– Прийнято, – розсудив Підсуха. – Іване, в тебе є голка й нитки?

– Звичайно.

– Тягни. Зараз твій братан буде слідчому штани латати. А потім отримає звільнення до десятої нуль-нуль.

РОЗДІЛ 13

Зі штанами Малого Ліхтар упорався майстерно. За десять хвилин тільки ледь помітний шов нагадував про те, що вранці по холоші слідчого прогулялася заточена п'ятдесятикопійкова монета.

– Ну, я відчалюю, – радісно повідомив Ліхтар, улазячи в кожух. – Чекайте завтра вранці.

– Гляди там, акуратніше. Від сільських про всяк випадок тримайся подалі. А якщо Гавриляка побачиш, одразу дуй в куці, – напучував брата Іван.

– Чуєш, Ліхтарю, ти це... – Підсуха зам'явся. – Ну, постарайся бабу не запліднити, коротше. А то якимось не добре вийде.

Ліхтар зареготав.

– Її заплідниш! Ти, Глібе Олексійовичу, від життя відстав. Усі тепер розумні стали, з контрацептивами.

Підсуха не знав, що б іще таке сказати. Ну, не полізеш же обійматися тут на прощання зі злочинцем! Просто на очах у слідчого районної прокуратури. Інспектора мучило якесь погане передчуття. Проте, поки що все начебто складається якнайкраще і скаржитись нема на що. Підсуха так і не знайшов, що сказати.

– Ну, тоді з Богом.

Малий якийсь час мовчки дивився на Ліхтаря. Потім не витримав, усміхнувся й сказав:

– Добре, вали. Якщо не з'явишся завтра вранці, можеш вважати, що я твій ворог до кінця життя.

– А де ж я дінуся? До Савелія на уклін піду? – знижав плечима Ліхтар. – Добре, бувайте.

Лягнули двері, й він пішов до своєї нової коханки.

У Підсухи аж язик свербів розгадати одну загадку сьогоденішнього мініслідства. Він вирішив зневажити старим добрим принципом «дасть Бог світ, дасть і совіт» і, витягнувши з рюкзака синю куртку, спитав:

– Слухай, Іване, це твоя куртка?

Підсуха уважно спостерігав за Іваном. Жодних ознак занепокоєння. Його обличчя залишалося непроникним, як завжди.

– Ну, наче моя. А звідки вона у вас?

– От я й хочу, щоб ти нам розповів, звідки вона в нас, та ще й уся в крові.

Підсуха розгорнув куртку й продемонстрував Іванові бурі плями. Той зблід, але все ж зберіг самовладання. Малий стежив за їхньою розмовою від вікна.

– Це... кров Олени?

– Правду кажучи, ми не знаємо. Для цього треба провести хімічний аналіз. Але я майже впевнений, що це кров Митник.

– Чорт. Розумієте, Глібе Олексійовичу, я її купив, щоб на лижах бігати. Зручна річ. Сходив я в ній кілька разів у ліс, а тоді якось із перепою впустив у відро з по-

миями... Виправ, вивісив надворі сушитися разом із іншими шмотками, пішов у справах, а до вечора куртка зникла. Ну, не піду ж я до Гавриляка через таку дурницю! Зрештою, сам дурень, що без нагляду лишив, у хату не заніс. Просто раніше такого не траплялося, щоб у мене з двору щось крали.

– А коли це сталося?

– Думаю, днів за три до вбивства Олени.

– Ну, нехай. А чого ж ти раніше мені не сказав?

– А що тут такого? – щиро здивувався Іван. – Ну, куртка, ну, вкрали... Я ж не думав, що дрібний злодюжка може бути заодно й убивцею.

– Іване, як ти не розумієш! Тебе ж підставляють! Сокиру підкинули, куртку твою використали... Звичайно, підставляють надто грубо, але ж і ти теж хороший! Такі, як ти, зазвичай по дурості й сідають. Ти маєш сказати величезне спасибі, що Малий нормальний і розумний хлопець, і що тут є я. А якби прислали іншого якогось бовдура?

– Бовдур не знайшов би куртки, Глібе Олексійовичу, – втрутився Малий. – Та й ми її знайшли чисто випадково. Злочинець, який використовував куртку в якості підстави, розраховував, що разом зі слідчою бригадою сюди прибуде кінолог із собакою. І що собака одразу ж знайде куртку. А це, разом із сокирою, дасть достатні докази проти Івана, щоб, незважаючи на алібі, одержати санкцію на його арешт. Але кінолог не прибув, а я затримався на кілька днів. Усюди бардак, словом!

Підсуха похмуро кивнув, згадавши раптом, у центрі якої заварухи він насправді опинився. За день, проведений у Грушівці, він уже встиг забути, що є на даний час не інспектором карного розшуку, а втікачем, якому інкримінують найтяжчий посадовий злочин. Малий тим часом підвівся, підійшов до Івана впритул і, дивлячись на нього зверху вниз, спитав:

– Слухай, Іване, а може, ти ще щось забув? Раптом завтра Єрмоленко підніме зі ставка заіржавлений ка-

лашников із твоїми відбитками пальців? А ти нам розповіси, що тобі за нього дав потриматися солдат, який мимо пробігав.

Іван усміхнувся.

– Ви що, пане слідчий? Ви думаєте, що я на ходу все вигадую?

– Та нічого я не думаю, – злісно відповів Малий. – Просто дуже ви тут тупі якісь. Показово тупі, я б сказав. Розумієш, Іване?

– Розумію, – ображено зітхнув Іван.

– Слухай, Василю, що ти все на інших нарікаєш, га? – втрутився Підсуха. – У тебе в самого настрої по сорок разів на день міняється, думки й версії впереміш із матюками в голові рояться... Давай, коротше кажу-чи, спати лягати, бо завтра деньок, схоже, веселішим за нинішній буде.

Якби Підсуха знав, наскільки «веселішим» буде завтрашній деньок!

* * *

Була третя година ночі. Місяць сховався за хмарами. Над українськими чорноземами панувала безпритульна лютнева ніч. На трасі, заштореній від засніженого поля ріденькою посадкою, зупинилися дві машини: червона «дев'ятка» і срібляста «Ауді». Тут дорога районного значення перетинала трасу і, якщо вірити покажчику, вела на Мале Пеклице. Ляснули дверцята «дев'ятки». Хлопець у в'язаній шапочці, на вигляд сильно «перекачаний» через бронежилет під дублянкою, підскочив до «Ауді». Звідти вийшов невисокий, але напрочуд широкоплечий молодик із плескатим носом. На молодикові було пальто, що сиділо на ньому доволі погано – поли майже волочилися по землі.

– Ну, і де, на фіг, твоя Грушівка? Га, Гуню? – різким, злим голосом спитав хлопець, який вискочив із «дев'ятки».

– Фільтруй базар, Коко. Все нормально, тобі ж пояснили. Зараз проїдемо Пеклище, а потім іще тридцять кеме – і Грушівка.

– А чого це ніде не написано?

– Того, що Підсуха всі покажчики спер, – буркнув Гуня, прямуючи до стовпа, на якому висів покажчик на Пеклище.

Не соромлячись Коки, він розстібнув своє пальто. Задзюркотів струмінь.

– Я тебе серйозно питаю: ти впевнений, що ми так до Грушівки доберемось? А то хазяїн нам голову разом із плечима зніме, сам розумієш.

– Ти б теж посцям, – замість відповіді порекомендував Гуня. – А то ж потім часу не буде.

– Я б краще пожер. Жерти дуже хочеться.

– Ну, піди до Киселя, попроси. Може, дасть.

– А що в нього?

– Та він хот-догів біля вокзалу накупив, поки ми на вас чекали. Може, поділиться.

Кока підійшов до «Ауді» й просунув голову всередину.

– Чув, Кисілю, Гуня каже, в тебе жратва є.

Товстопикий жлоб на передньому сидінні, не повертаючи голови, відповів:

– Є. Десять баксів за хот-дог.

– Ти що, здурів? Гониш, так?

– Дванадцять баксів, – незворушно відповів Кисіль.

Кока аж затрусився від люті.

– Я жерти хочу, а ти... Кореш називається!

– Я кореш, але я теж їсти хочу. А після справи я взагалі завжди багато їм, здоров'я поправляю. Я тільки з розрахунку на себе купував. Хто тобі винен, що ти наперед не нажерся?

– Яке, до біса, наперед, якщо мене Людожер просто з дівки зірвав, як пожежника якогось!

Кока ляснув дверцятами й поплівся до своєї «дев'ятки».

– Та годі тобі, Коко! – гукнув йому вслід Кисіль. – Іди сюди, я з тобою половинкою поділюся!

Але Кока навіть не озирнувся. Гуня, повернувшись, поцокав язиком.

– Ти, Кисілю, чоловік шанований, але краще б тобі з Кокою бути обережнішим. Він зовсім скажений, Дідка ні за що поклав... Як би тобі з ним не зіштовхнутися на вузькій доріжці.

– А ти мене жити не вчи. Я таких сдикунів, як Кока, на зоні щодня з параші годував. А на волі, виявляється, я з ними хотами-догами ділитися маю!

Гуня з сумнівом зиркнув на Киселя, але промовчав. За хвилину машини рушили з місця і, згідно з покажчиком, повернули на Мале Пеклище.

* * *

У двері лунко тарабанили й щось невиразно бубніли. Підсуха схопився з ліжка й одразу ж узяв двері на приціл. Майнула думка, що погане передчуття ще з вечора мучило його дарма. Він зиркнув на вікно й відзначив, що небо синіє й десь на сході вже займається світанок. Малий теж був на ногах і теж у всеозброєнні. Зате Івана, схоже, несусвітній шум і гуркіт зовсім не хвилювали. За дверима в його кімнату панувала тиша.

– Хто там?! – гаркнув Підсуха, подаючи Малому знак, щоб той перевірів вікно. За дверима на мить запанувала тиша, а потім неслухняним язиком відповіли:

– Федір це, голова.

– Який іще Федір?! Прізвище!

– Ну, Ми... Митник!

«От не спиться козлові», – подумав Підсуха, відчувши з тим неабияке полегшення. Він був упевнений, що це або братва Савелія завітала, або його колишні колеги. Втім, ті, швидше за все, діяли б інакше. Сховавши зброю, Підсуха підійшов до дверей відчинити. Замки, на його подив, виявилися незамкненими, хоча він точно пам'ятав, що Іван учора вночі їх замикав.

Перед ним стояв Митник власною непривабливою персоною. У лівій руці – напівпорожній бутель горілки,

у правій – зв'язка ключів. По щоках Митника були розмазані сльози. Тілогрійка розстебнута, шапки не було взагалі. Впізнавши Підсуху, він одразу ж упав на коліна.

– Пане міліціонер, не можу більше! Застрельте мене, задусіть своїми руками! Сволота я, душогуб, мерзотник...

Митник раптом замовк, схилив голову на груди, весь затремтів і закашлявся. Не встиг Підсуха відскочити назад, як потік блювотиння ринув на підлогу.

– Громадянине Малий, – крижаним тоном сказав Підсуха, – сходіть на двір, принесіть відро води. Ні, краще два відра.

Через кілька хвилин голову вдалося привести до тями, звільнити від верхнього одягу й посадити на стілець. По щоках Митника котилися сльози. І Підсуха, і Малий уже зрозуміли, чим пахне. І обоє розуміли, що треба кувати залізо, поки гаряче.

– Розповідайте, – сухо наказав Малий, дістаючи папір.

Митник дивився на слідчого мутним поглядом і мовчав.

– Розповідайте, як ви вбили Олену Митник.

– Я, я убив! – нарешті невлад повідомив голова. – Лихий поплутав... Не можу більше тягар на душі носити, вирішив: будь що буде, покаюся. Чисте зізнання ж пом'якшує...

«Не дуже пом'якшує, з огляду на обтяжуючі обставини, – подумав Підсуха, без найменшого співчуття дивлячись на голову. – Сволота безхребетна. Як бабу вбивати, так зміг на діло тверезим прийти. А покаятися, не насмоктавшись, як клоп, не може».

Щоб Митник перестав розмазувати соплі, Підсуха офіційним тоном запитав:

– Як вам удалося вкрасти куртку й підкинути сокиру, не залишивши слідів?

– Я все розкажу... Тільки пообіцяйте, що мене не розстріляють... Я дуже боюся крові, мене нудить...

Малий не стримався й ляснув долонею по столі.

– Ви ще нічого не розповіли, а вже торгуєтесь! Давайте по суті. Ви готували вбивство приблизно тиждень. Так?!

– Так... так...

До кімнати зайшов заспаний Іван.

– Це твої, Іване? – спитав Підсуха, простягаючи лісникові в'язку ключів, що була в голови.

– Ні, не мої. Але від моїх замків, упізнаю... – очманіло пробурмотів Іван.

– Де, як і коли ви підрobili ключі? Де ви дістали оригінали? – Малий буквально свердлив голову поглядом.

– В Олені... Хлопцям замовив знайомим, слюсарям, на СТО... Сказав, що це для мого будинку.

– Ти давав Олені свої ключі? – запитав Підсуха в Івана.

– Т-так, давав. Про всяк випадок. Ну, розумієте, щоб коли вона прийде й мене не буде, то не мерзла, заходила...

– Зрозуміло. Так, далі. То навіщо ж ви, чорт вас забирай, убили свою дружину?!

– Щоб не ходила з усіма підряд, курва! – лють прокинулася в голосі голови. – Ви думаєте, це легко, коли все село тобі вслід пальцями тиче?! Походили б ви так із рік, я б на вас подивився!

«І звідки раптом такий пафос узявся? – подумав Підсуха. – Навіть язик заплітатися перестав. Страшна це сила – ревності».

– Тепер хоч буде іншим бабам наука! – гукнув голова і гакнув кулаком по столі.

– Тихо, – прошипів Малий. – Ви хочете сказати, що не каєтесь?

– Каюся, – тон голови миттєво змінився. – Дуже каюся. Треба було Івана, а не її... Та тільки що вже тепер...

«Ну й тип», – подумав Підсуха і нишком зиркнув на Івана. Не треба було мати особливої спостережливо-

сті, аби зрозуміти: будь його воля, Іван голими руками відірвав би голові голову.

– Чому ви прийшли до нас тільки зараз? – продовжив допит Малий.

– Бо сьогодні зрозумів: вирахуєте ви мене. Рано чи пізно вирахуєте, якщо на мою наживку не клюнули й Івана не заарештували. І за мою машину ви зачепилися... Отже, підете балакати зі слюсарями на СТО, дізнаєтеся, що я до них дуже пізно приїхав. Сокиру нову примітили. І так далі.

– А коли ви сховали Іванову куртку в лісі?

– Хотів одразу, та злякався машину на дорозі біля ставка кидати, вирішив їхати швидше. Вже наступного дня прийшов, підсунув куртку. Подумав – ваші собаки обов'язково знайдуть. А щоб за мною не пішли, спеціально чоботи свої часником натирав, здається, й досі смердять.

«Н-да, це тобі не Агата Крісті. Який там «ідеальний убивця»! Який там «геній зла»! Звичайна тупа і жорстока людина. Звичайна сільська історія. До чого ж на душі паскудно!» – сумно думав Підсуха, виходячи надвір покурити. З допитом Малий чудово впорається й без нього. Інспектор розумів, що ось кінець одній історії настав. А та історія, що почнеться сьогодні, буде значно нуднішою. Їм із Ліхтарем доведеться терміново вирішувати, що робити далі. А які думки з цього приводу будуть у Малого – лише Бог знає. Може, ой може цей прокураторський слідак на них настукати! Навіть не зі зла, а з суто дружніх міркувань. Мовляв, ось інспектор Підсуха розкрив складну справу про вбивство дружини сільського голови. Попутно впіймав зека-втікача Ліхтарюка. А я, Малий, випадково поруч проходив і...

Йому почулося чи й справді десь гурчать мотори машин? Це в таку рань, та ще в лісі? Неймовірно. Підсуха прислухався. Ні, дурниці. Цілковита тиша. Точніше, не зовсім так: щось таки гурчало вдалині, а тоді звук урвався. Раптом із оглушливим дзеленькотом десь над го-

ловою Підсухи – схоже, у віконечку горища – розлетілося скло, й друзки посипалися просто йому на голову. Наступної секунди з лісу долинув приглушений деревами звук пострілу. Перш ніж Підсуха зреагував і кинувся на сніг, друга куля вибила тріску зі стіни будинку за метр від його плеча. «А це вже щось нове. Схоже, не автомат. І не рушниця. Снайперська гвинтівка?» – подумав Підсуха, витягаючи свій макар.

– Всім лягти на підлогу! – гукнув Підсуха у будинок.

Він полежав із хвилину, але більше пострілів не було. Резонно. Навіщо професіоналові даремно витрачати патрони, якщо ціль зникла з поля зору? Втім, якщо це справді професіонал, то чому він двічі промазав? Навіть середньої руки стрілок із гарної гвинтівки ніколи не дав би такого промаху – вікно горища замість голови Підсухи. А стрілок же десь поруч, не більш як за дві-три сотні метрів. Підсуха прислухався. Тиша. Він глибоко зітхнув і, одним махом подолавши відстань до ганку, вскочив у будинок. Іван, Малий і вкрай очманілий Митник лежали на підлозі. При цьому Малий курив, зосереджено дивлячись у стелю, а Іван, насупившись, заряджав коротенькі магазини своєї напівавтоматичної мисливської гвинтівки.

– Іване, це може бути Генка чи хтось із його друзків? – запитав Підсуха.

– Ні. Не настільки вони відморожені – стріляти в міліціонера. Тим більше, вони ж знають, що ви тут не один такий. Запевне побоялися б.

У Підсухи майнула божевільна думка – стріляв Ліхтар. Щоправда, той, якщо йому вірити, гвинтівку вперше в житті тримав позавчора, коли ходили базарити з Геною. Отже, мав би знати, що точно схибить. Тобто, іншими словами, вбивати Підсуху Ліхтар не хотів? А що хотів? Може, попередити? Але про що? І що – не можна було словами передати те саме? Ні, щодо Ліхтаря – вісенітниця. Але от щодо попередження...

– Ми так до вечора лежати будемо? – озвався Ма-

лий. Судячи з голосу, слідчий сильно сердився і, мабуть, не менш сильно боявся.

І то так: найближчий жилий будинок за кілька кілометрів звідси. До свиноферми – кілометрів чотири. Це якщо по прямій. По препоганій дорозі, що йде повз лісництво, їздять раз на сезон. А біля будинку бродить якийсь псих із гвинтівкою й незрозумілими намірами. Виходити з хати страшно, сидіти всередині – безглуздо. Телефону тут немає, а навіть якби й був – звертатися по допомогу в міліцію Підсуха все одно не став би.

– Ні, до вечора не будемо, – нарешті відповів інспектор. – У тебе наручники є?

– Є. В дипломаті.

– Добре. Зачепи Митника за що-небудь надійне. Поліземо на горище, спробуємо обережно роззирнутися. Може, вдасться цього психа видивитись і підстрелити.

Митника, який уже тихенько хропів, не витримавши нервотряски цієї ночі, прикували наручниками до ліжка в кімнаті Івана. Лісник віддав свою гвинтівку Підсусі, а собі взяв рушницю. Малий теж озброївся рушницею, й вони полізли на горище. На щастя, там майже не було звичайної для горищ мізерії, зате було аж два вікна, які дозволяли оглядати місцевість майже на всі триста шістдесят градусів. Підсуха обережно визирнув у розбите кулею віконце, Малий примостився біля другого. Нікого й нічого. Сірий, світанковий, безрадісний ліс. Жодного руху. Жодних слідів.

Утім, ні. Це ще що таке? Підсуха придивився й зазмер: за сто кроків від будинку проходила свіжа лижня. Вона йшла краєм дороги й губилася в лісі. А потім, градусів на шістдесят правіше, ледь виднілася між деревами, на краєчку невеликого видолинку. Якраз за двісті метрів од будинку. Цілком вигідна вогнева позиція. Ні, це точно не Ліхтар. Це запевне той самий таємничий лижник, чий слід вони вчора бачили з Малим. Підсуха вже збирався поділитися своїми спостереженнями зі слідчим, як раптом той здавленим голосом прошепотів:

– Глібе Олексійовичу, в нас гості.

Підсуха підповз до нього. З іншого боку, тобто від Грушівки, в просвітах між деревами миготіли фігури людей. Їх було п'ятеро. Хода, постава, прискіпливі роззирання – все свідчило про те, що ці люди з'явилися тут не випадково. А коли в одного з них Підсуха помітив пістолет, йому стало ясно, що прийшли по його душу. Чи по душу Ліхтаря. Яка різниця, якщо вони тепер однією мотузочкою зав'язані?

– Це люди Савелія.

– Ви впевнені? А може, оперативники?

– Я всіх оперативників у місті в обличчя знаю. Чи майже всіх. Це братва Савелія, точно тобі кажу.

– Ех, не довіряв я вашому Ліхтареві. І, між іншим, не дарма, – Малий сплюнув. – Запевне ж він, Іуда, продав вас своєму колишньому босові. Чи Іван, – додав Малий тихше.

– Та ні, дурниці. Бути того не може, – Підсуха не був упевнений у своїй правоті на всі сто відсотків, але все ж йому хотілося вірити в порядність Ліхтаря і його троюрідного брата. – І взагалі, давай зараз не будемо шукати винних, а краще подумаємо, як нам із цієї заварухи вибиратися.

– А що тут думати? Перестріляємо всіх гадів, як куріпок, – і квит!

Малий приклав щоку до приклада й ретельно прицілився.

– Зажди стріляти! Може, вдасться усе мирно втрясти. Ви з Іваном їм не потрібні, а я вже як-небудь.

– Ні, Глібе Олексійовичу. Я вас цим покидькам не видам.

– Спасибі, Василю. Але мене їм зовсім і не треба видавати. Я зараз як припущу лісочком – тільки мене й бачили!

Братва зупинилася, дістаючи короткоствольну автоматичну зброю. З такої відстані Підсуха зміг упізнати тільки АКМСУ, інші пістолет-кулемети викликали

лише неясні асоціації з фільмами про іноземні спецслужби. Сумнівів не було – наміри в братків найсерйозніші. Кременезний молодик у короткій, до пупа, куртці махнув рукою в напрямку лісу. Одразу ж троє відокремилися від групи і, пригнувшись, зникли між деревами. Двоє інших пішли по дорозі.

– Чорта лисого вам щось вдасться, – похмуро похитав головою Малий. – Вони нас оточують.

– Я можу піти в тому напрямку, звідки стріляв снайпер, – без особливої впевненості в голосі мовив Підсуха.

– Ні. Ми підемо разом, – твердо сказав Малий.

Раптом Підсуха зрозумів: слідчий просто боїться залишатися тут, із лісником і арештованим головою, без нього. Малий, звичайно, не вірив у те, що люди Савелія злякаються слідчого якоїсь занюханої районної прокуратури.

– На мотоциклі? – саркастично спитав Підсуха.

– А хоч би й на мотоциклі. Треба тільки розчистити собі дорогу.

– Добре. Тоді ти залишайся тут. Стрілай тільки тоді, коли почнуть вони. Ми, зрештою, не маємо права відкривати вогонь. Вони повинні почати першими.

– Якби всі були такими законослухняними, як ви, Глібе Олексійовичу, ми б уже жили, як у Швеції.

– А чим тобі не Швеція? – похмуро всміхнувся Підсуха. – Ялини, сніг, тиша, ідилія...

Малий захоплено подивився на інспектора. У нього, наприклад, при вигляді автоматичної зброї в руках братви почуття гумору зникло начисто. Підсуха спустився вниз.

– Іване, це за мною й Ліхтарем.

Іван мовчки кивнув.

– Їх п'ятеро. Можливо, на дорозі є хтось іще. У нас є тільки одна перевага – братва думає, що застала нас зненацька. Поки вони нас не оточили цілком, біжи в сарай. Втрутишся тільки в крайньому разі.

Іван зітхнув.

– Ну, Глібе Олексійовичу, не думав я, що все так складеться... – помовчавши секунду, раптом прорік: – Бережи вас Господь!

З цими словами Іван обійняв інспектора і, перехрестивши його, рушив до дверей.

– Хай береже й тебе, Іване, – пробурмотів йому в спину збентежений Підсуха.

Потім він підійшов до дверей і замкнув їх на засув. Усе має бути так, наче мешканці будинку міцно сплять. Братва нічого не повинна запідозрити. «Добре, що цієї ночі не було снігу і вчора в дворі натоптали добряче. А то б вони миттю вирахували Івана за слідами», – подумав Підсуха, відступаючи вглиб кімнати. Він зайняв вогневу позицію за масивним комодом і взяв вхідні двері під приціл. Кілька хвилин минули в тяжкому чеканні. Підсуха перебрав у думках можливі дії братви. Якщо тільки люди Савелія не повні ідіоти, вони постараються вдертися в будинок через двері й через вікна одночасно. «Тільки б не кинули у вікно гранату...» – подумав Підсуха, і цієї миті напружену тишу розірвав тріск одразу трьох пістолет-кулеметів. По стінах кімнати заклацали кулі. З усіх вікон полетіло скло. Велика фотографія Іванових батьків у позолоченій рамі впала на підлогу. Вхідні двері були зрешечені в районі замків. З матраца, на якому годину тому безтурботно спав Підсуха, полетіли клапті. Інспектор вибрав місце в кутку за комодом, бо воно було поза всіма можливими лініями вогню. І все ж дерев'яні скіпки, що виривалися з найнепередбачуваніших місць рикошетами куль, добряче посікли Підсусі плечі. Спина змочка від холодного поту і крові. В інспектора майнула несвоєчасна, але цікава думка. Боягуз, сволота й убивця власної дружини Митник урятував їм усім життя тим, що вчасно підняв їх на ноги. У це вніс свою лепту й невідомий снайпер, хоча його ролі в цій драмі Підсуха поки що не міг визначити.

Тріск тривав кілька секунд, аж поки братки вистріляли по повній обоймі. Підсуха знав, що за мить двері вилетять від удару важкого чобота, й у проїмі виникне мішень безіменного ворога на повний зріст. Інспектор не став на це чекати, а швидко випустив у двері чотири кулі зі своєї могутньої гвинтівки. За дверима почувся вереск. «Є!» Зойки пораненого потонули в заливчастому гавкоті одразу п'яти стволів. Певно, потерпілий теж іще міг вести вогонь. Підсуха перебіг у кімнату Івана і плазом кинувся під ліжку, до якого був прикутий Митник. Поруч були дерев'яні сходи на горище. Замінюючи у гвинтівці магазин, інспектор краєм ока бачив, як вхідні двері з решета перетворюються на суцільну дерев'яну мочалку. З даху вдарила двостволка Малого, але слідчий, швидше за все, промазав. Або вклав когось наповал. Так чи інакше, зойків другого пораненого чути не було. Іванова рушниця поки мовчала. Підсуха від щирого серця бажав Іванові залишитись поза цією розбіркою аж до кінця. Тільки б це вдалося...

– Бляха, Людожере, їх там двоє зі стволами!

Голос був молодим, але лютим. Він долинав звідкись із-під розбитого вікна вітальні.

– Не сди. Їх і має бути двоє, якщо не троє, – відповів більш дорослий, упевнений в собі бандит. І, звертаючись до оточених, закричав:

– Чуєте, козли! Виходьте з хати з піднятими руками! Ми вам нічого не зробимо, тільки до хазяїна відвеземо, він з вами побазарити хоче!

Малий не витримав і гукнув із горища:

– Громадяни злочинці, з вами говорить слідчий прокуратури Малий! Ви собі вже набігали десятник за бандитизм! Якщо здастесь всі разом і негайно, я вас звезду на «злісне хуліганство». А як ні – розведу на вишку! Зрозуміли?!

Відповіддю Малому була довга черга. Одночасно з цим розкришені двері все-таки вилетіли під ударом чо-

бота. Той, хто вибив двері, одразу відскочив убік – Підсуха не встиг його підстрелити. І не міг бачити, як той, втиснувшись у стіну хати, дістав дві гранати й висмикнув кільця. Бандит уже приготувався акуратно вкинути гранати всередину, як гримнули два постріли дуплетом, і він із проламаними ребрами впав. Це стріляв Іван. Важкий бронежилет урятував бандита від миттєвої смерті, та гранати так і не потрапили в будинок. Дружно прогрімали два вибухи. Тисячі осколків ринули смертоносним вихором, перетворюючи бойовика в місиво кривавої плоті, що парувало на снігу. Осколки влучили в мотоцикл Малого, що стояв під навісом біля сараю. Увсібіч ударили струмені палаючого бензину. Отетерілий Підсуха у якомусь мертвотному заціпенінні спостерігав крізь порожню дверну пройму, як описала в повітрі плавну дугу відірвана рука.

Тепер сили були рівні – троє проти трьох. Четвертого, пораненого бійця, Підсуха до уваги не брав. Зрештою, арештований Митник, який прокинувся тільки щойно й тепер очманіло витріщався на інспектора, міг бути прирівняний до одного пораненого.

– Малий, спускайся вниз! Пора!!

Із цими словами Підсуха кулею пролетів крізь вітальню й вискочив на ганок, залитий кров'ю. Він одразу ж припав на коліно і, підхопивши пістолет, що тут валявся, взяв на приціл лівий ріг будинку. Зброя ближнього бою була вигіднішою. Легше було міняти напрям вогню в разі потреби. Так, цей бік будинку вони відбили. Вцілілі бандити, які не сподівалися на ще одну вогневу точку в сараї, напевне зосередились або під протилежною стіною, або за лівим рогом. Правий не підходив, бо перебував під обстрілом із сараю. Підсуха чув, як сходами з горища скотився Малий.

– Малий, звільни Митника! Треба взяти його з собою! – гукнув Підсуха.

– Ну, суки, я вас за Бобра посічу на капусту! Своїми руками!

Як і сподівався Підсуха, погрози долинали з-за лівого рогу.

– Краще здавайтесь, придурки! – владно наказав Підсуха. – Ви ще не знаєте, скільки нас насправді!

– Та четверо вас, що тут знати, – пхикнули з-за рогу.

Тим часом вогонь перекинувся з мотоцикла на сарай. Підсуха розумів, що Іван не просидить там і п'яти хвилин. За спиною інспектора важко дихав Малий, який волік усмерть переляканого Митника. Підсуха озирнувся й ледве не зареготав. Незважаючи на їхнє, м'яко кажучи, хрінове становище, Малий не забув прихопити й свій дипломат, у двох місцях попсований бандитськими кулями.

– Зараз будемо бігти. Дуже швидко. Бігтимеш повільно – тебе вб'ють. Мені тебе не дуже шкода, але все-таки. Ясно? – упівголоса процідив Малий Митнику на вухо.

– Еге, – кивнув Митник, блідий як смерть.

І раптом на дорозі почувся гуркіт автомобільного мотора. У Підсухи тьохнуло серце. «Ну, все. То були ще квіточки. А тепер з'явиться підкріплення, й нас таки посічуть на капусту, як і обіцяли». Братва, навпаки, збадьорилася.

– Вітьок пре. Чим це він, цікаво, колоду відтягнув, придурок? Рогами, чи що? – реготнув хтось за рогом.

– Зараз – за сарай, – прошепотів Підсуха Малому. – Спершу ви, потім я. Я вас прикрию, а потім – ти мене.

– А потім? – насупився Малий.

– А потім у ліс. Може, ще відстріляємося. На рахунок «три»...

Вогонь із макарова на якийсь час заглушив звук новоприбулої машини. Малий і Митник успішно сховалися за сараєм. Слідом, волочачи за собою шлейф диму, вискочив із сараю Іван. Як здалося Підсусі, його обличчя було залите кров'ю. Вслід йому і втікачам пролунали кілька пістолетних пострілів, але своєї мети кулі не досягли.

«Ауді» тепер було видно навіть із того місця, де стояв Підсуха. На великій швидкості вона проїхала повз будинок, розвернулася на сто вісімдесят градусів і зупинилася, не заглушуючи мотор. Скільки пасажирів у машині, Підсуха не зрозумів, але йому здалося, що в ній лише одна людина – власне водій. Скло машини швидко опустилось, і з салону загавкав якийсь потужний пістолет. Судячи зі звуку – маґнум. Водій «Ауді» стріляв... по своїх. По братках, які були під стіною будинку. Від несподіванки братва навіть не стала відповідати вогнем на вогонь, а під кулями відкотилася до задньої стіни будинку. Маґнум підтримали макар Підсухи й двостволка Івана. Під їхнім прикриттям Підсуха за кілька стрибків досяг сараю.

– Ну веселад, ну балаган! – вищирився Іван. – Що виробляють, сучі діти...

Незважаючи на те, що лісник був у крові й кіптяві з голови до п'ят, він не втратив самовладання. Підсуха, мигцем глянувши на лісника, побачив, що в того через лоб тягнеться довгий поріз, та й тільки. Крові з рани натекло добряче, але нічим страшним це поранення не загрожувало.

– Гей, ви там, біля сараю! Ану сюди!

Голос належав Ліхтареві. Звідки він узявся в шикарній «Ауді» – залишалося тільки гадати.

– Слухай, Глібе Олексійовичу, нас тепер начебто більше, га? – похоробрішав Малий. – Може, візьмемо цих падлюк на гарячому, га?

– «Візьмемо» значить «перестріляємо», – пробурчав Підсуха. – При цьому хтось із нас, швидше за все, загине. А я своє життя вище ціную, ніж життя дюжини відчайдушних негідників.

– Правильно. Бог їм суддя, – серйозно кивнув Іван. – Краще забратися звідси пошвидше, бо на моїй совісті й так уже один є.

– Ти нам життя врятував, – підтримав його Підсуха. – А тепер – швидко в машину!

Вони кинулися до «Ауді» з усіх ніг. Ліхтар їх прикривав. Але боезапас у барабанного маґнума – лише шість куль. І коли вони закінчились, Людожер із Кокою на пару вирішили відігратися за все. Рвалися з їхніх рук розпечені від безупинних черг інґреми. Гарячі гільзи шипіли в снігу. Кулі йшли, як попало – то зариваючись у сніг на дорозі, то стинаючи низькі гілки дерев. І все ж кулям пощастило зустріти своїх жертв. Насамперед свинцеві джмелі відшукали представницьку персону Митника. Важкий, засапаний голова не встигав за всіма й був убитий за десять кроків од машини, коли Іван, рвонувши на себе задні дверцята, вже ввалювався в салон. А другим кулі наздогнали Малого. Захрипівши, слідчий упав просто в розчинені двері машини.

* * *

– Привіт, Ліхтарю! – загукав Підсуха, падаючи на сидіння поруч.

Іван затяг закривавленого Малого в салон. Їм усе-таки пощастило. Перезарядивши зброю, Іван і Підсуха змусили бандитів припасти до землі. Та навіть не це було головне. Ні Іван, ні Підсуха не бачили, як кремезна фігура в білому балахоні виникла з неглибокого видолинку за двісті метрів за спинами братків, які лежачи замінювали магазини своїх інґремів. У просвіті між деревами чоловік зі снайперською гвинтівкою чудово бачив стрижену потилицю одного з бандитів. Він ретельно прицілювся і плавно натиснув на спусковий гачок. На дорозі ще гримала гвинтівка в руках Підсухи, тому Кока так і не зрозумів, із чиєї вини голова Гуні луснула, мов кавун під колесами самоскида...

Ліхтар за лічені секунди розгону піднявся на четверту передачу. З ревінням розкидаючи з-під коліс фонтани снігу, «Ауді» швидко вийшла з зони ефективного вогню інґремів, що складала лише п'ятдесят метрів. До того ж, братві добряче заважали дерева.

– Глібе... – прохрипів Малий. – Якщо мені кінець...

Підсуха озирнувся. Крові було багато. Вона залила все заднє сидіння й тепер тонким струмочком стікала на підлогу.

– Що-що?! – Підсуха, оглухлий від вибухів і стрілянини, майже нічого не чув, крім дзвону у вухах.

– ...зроби так, щоб наші діти жили у Швеції.

Інспектор радше вгадав цю фразу по губах, ніж розчув.

– Марить, – співчутливо видихнув Іван.

– Не зовсім, – похитав головою Підсуха. – Добре, Василю, я тобі обіцяю. Принаймні, постараюся, щоб мерзоти всякої в нас стало менше. Як у Швеції.

Малий обм'як. Чи то знепритомнів, чи то...

– Не смикай його, – попросив Підсуха Івана й повернувся до Ліхтаря. – Ну, а ти тут як опинився, втеклий каторжнику?

– Довга історія, – процідив Ліхтар, пильно слідкуючи за дорогою.

А слідкувати було за чим. З-за повороту випливала така картина: червона «дев'ятка», навколо якої походили четверо чоловіків. В одному з них, за синьою в'язаною шапочкою з білими смугами, Підсуха одразу ж упізнав шкільного сторожа Гену. За дев'яткою горбився колісний трактор із причепом, а перед нею лежала здоровенна повалена ялина. Коли вони під'їхали ближче, Підсуха зрозумів, що спершу ялина лежала рівно поперек, перегороджуючи дорогу. Але тепер її відтягли трактором убік, так що «Ауді» могла прошмигнути між верхівкою ялини й узбіччям. Супер! Уздрівши «Ауді», чоловіки сховалися за «дев'ятку». Підсусі здалося, що мінімум один із них озброєний пістолетом.

– Е-е-е, – стурбувався Підсуха, із холодком на серці згадуючи, що патронів у нього майже не лишилося. – Сашко, давай, мабуть...

– Та все нормально, – всміхнувся Ліхтар. Він зупинив машину, вискочив і замахав руками. – Я це, я! Братан зі мною! І мен... міліція теж!

Чоловіки знову піднялися на повен зріст, заусміхались і в свою чергу привітально замахали руками. Підсуха теж виліз із машини розім'ятися. Тільки зараз він відчув, що йому страшенно хочеться курити.

РОЗДІЛ 14

Історія, яку Ліхтар розповів Підсусі, звучала дикувато, але на тлі загальної дикості останніх подій мала більше ніж правдоподібний вигляд. Ліхтар із Дариною дуже весело проводили час. Причому, з огляду на темперамент зголоднілого на жінок зека, їхні розваги затяглися до ранку. В селі стояла цілковита тиша, тільки зрідка погавкували собаки. Ліхтар був постійно насторожі, добре розуміючи, що з вигляду тихе сільце може піднести не один небезпечний сюрприз. По-перше, через розслідування вбивства Олени Митник, по-друге, через присутність Малого. Будь-якої миті службова запопадливість у душі молодого слідчого могла перемогти здоровий глузд, і він міг заявитися просто серед ночі, щоб начепити на Ліхтаря браслети й потягти його в райцентр.

Близько третьої години ночі на вулиці почулася голосна гикавка й схлипування. Ліхтар визирнув у вікно й побачив силует огрядного чоловіка, який хитким кроком брів по вулиці до виїзду з Грушівки. Дарина, засміявшись, сказала, що це голова Митник, знаний пияк. А близько четвертої чутке вухо Ліхтаря вловило гудіння машин. Це вже змахувало на серйозну небезпеку. Справді, кому заманеться серед ночі їздити по селі, через яке не проходить жодна транзитна дорога? Траса, як пам'ятав Ліхтар, іде через Мале Пеклище й далі на Синицівку, а до Грушівки веде тільки ґрунтівка. Ліхтар припав до щілини між фіранками й побачив дві машини, що повзли через сонне село, не вмикаючи дальнього світла. Вони не мали міліцейських розпізна-

вальних знаків, але радіти було особливо нічому. Те, що це братва Савелія, й що вона прямує до Івана, було очевидним, бо машини проповзли до кінця вулиці не зупиняючись. Далі в них були два варіанти – свиноферма або лісництво. Зрозуміло, що двом крутим тачкам на фермі серед ночі робити нічого. Не свиней же красти! Ліхтар злякався, причому злякався добряче. Першою його думкою було кинутися через ліс, аби попередити Івана й слідчих, але він розумів, що не встигне. Вблагати когось із мешканців села дати йому мотоцикл теж було не найкращою ідеєю. Спробуй поясни людині поночі, навіщо тобі знадобився її мотоцикл. Та й потрапити в лісництво, не обігнавши тачок братви, було неможливо. Ну, а який же дурень, ідучи на діло, пропустить у такій ситуації залітного мотоцикліста? Ліхтар так і бачив себе посеред просіки, зрешеченого чергами з АКМСУ. Це в кращому разі. А в гіршому... Навіть подумати страшно.

І тут Ліхтаря осяяло: Генка Жменя! Адже в нього є своя, місцева братва! І запевне ж у них прихований на чорний день не лише пістолет Марголіна. Та й хоча б один транспортний засіб на всю компанію в них має бути. Коли Ліхтар тарабанив у двері Жмені, він намагався не думати про те, що вони безнадійно спізнюються. За його розрахунками, братки в цей час уже мали припаркуватися біля Іванового будинку. На щастя, Гена відчинив майже зразу. Вислухавши короткі пояснення Ліхтаря, він миттю скинувся. Замість того, щоб буркнути: «Ну, й що тепер? Я тобі ОМОН, чи що?» – він зловтішно посміхнувся й сказав: «Ох, ну й поскачуть у нас міщухи!»

Банду зібрали за рекордно короткий час. Було помітно, що «служба раннього оповіщення» поставлена в сільських на високому рівні. Як пояснив Гена, «щоб, коли пеклищанські лютувати починають, устигнути на околиці зі штахетами зібратися». Одним із друзів Гени був колгоспний тракторист, який узимку тримав

свій безцінний транспортний засіб просто в себе на подвір'ї. На тракторній бригаді залізного коня вже давно розібрали б до залізних кісток пеклищанські зірвіголо-ви. О п'ятій ранку Гена, його люди й Ліхтар залізли в причеп і поїхали виручати слідаків із лиха. Колян, так звали тракториста, витискав зі своєї машини все, що було можливо. Щоправда, швидше ніж двадцять кілометрів на годину в нього ніяк не виходило, та це було все ж краще, ніж бігти пішки в кожусі й з важким дрюччям на плечах. Кілки були обов'язковим атрибутом кожного з Гениних «дружинників». Крім того, були ще ножі, пістолет Марґоліна, дрібнокаліберна гвинтівка й обріз. Як запевнив хазяїн, обріз був зареєстрований у мисливському товаристві. Як можна зареєструвати в мисливському товаристві обріз, Ліхтар уявлення не мав. Мабуть, власник незаконної зброї хотів сказати, що обріз зроблений із зареєстрованої рушниць. І то так: якщо рушниця дозволена, то вона ж, та ще й із відпиляним стволом, дозволена й поготів. Логіка залізна.

Яким же було здивування всієї гоп-компанії, коли далекобійні фари трактора вихопили з досвітньої мли дві машини й величезну ялину, що загороджувала проїзд через просіку!

– То це не ви дорогу перегородили? – спитав Підсуха.

– Ні, звичайно, коли б ми встигли? Ми навпаки ту просіку розчистили, щоб я на «Ауді» зміг проїхати. Я ще коли цю ялину побачив, то подумав, що її Іван уночі зрубав, біду передчувши.

– Ні, я вночі спав. Я біди ніколи не передчуваю, – похитав головою Іван. – Я тільки до бабів і горілки чутливий. Та ще до краси.

– Отже, хто зрубав ялину? Ще одна загадка таємничого острова Грушівки, – змовницьким тоном сказав Підсуха.

– А що, були й інші? – спитав Ліхтар.

– Були. Потім розповім. Спочатку ти.

– Добре. Розказую далі...

Молодий браток, якого залишили стерегти машини, побачивши трактор, повен людей, зовсім розгубився. Тікати – Людожер голову відірве за те, що машини кинув. Відкрити вогонь – якось не з руки, всіх не перестріляєш. До того ж, він не знав, що на всю компанію є тільки три стволи, та й ті нікудишні – його бронезилят просто не візьмуть. Братуха прийняв соломонове рішення: склав зброю й попередив, що коли Людожер із пацанами повернеться – скришить усіх на дрібне кришиво. Ні Ліхтар, ні Гена не сперечалися. Вони просто зв'язали пацана по руках і ногах і закинули в «дев'ятку». Та потім засперечалися. Гена сказав, що треба забрати ялину й далі їхати всім разом. Але Ліхтар був категорично проти. Якщо Людожер переміг, то він не посоромиться перестріляти їх усіх, бо на ньому вже буде чимало крові. Нова нічого не додасть і не відніме. А якщо все-таки перемогу якимось дивом здобули Іван і менти, то така юрба мужиків буде просто ні до чого. Невідомо чим би скінчилася суперечка, та цієї миті біля Іванового будинку почалася така стрілянина, що обличчя всіх «дружинників» Гени витягнулись і потемніли. «Знаєш, Генко, Ліхтар правий, – сказав власник обріза. – Хай з'їздить сам, розбереться, що до чого. Ну, а якщо без нас ніяк, то викличе по рації. Тут же в обох машинах є рації, ти бачив?» Рації справді були й в «Ауді», й у «дев'ятці». Причому якісь круті, японські, з розширеним діапазоном і підвищеною потужністю. Як зрозумів Ліхтар, ними можна було легко брати ментовську хвилю й слухати переговори всіх ДАІшників та оперів в окрузі. Дуже зручно, коротше кажучи.

– Ну і все. Трактором відтягли ялину. Добряча, до речі, херовина. Її й удесятьох по снігу не протягнеш. А потім я сів у «Ауді» й приїхав. Ледь не всцявся, до речі, коли братва з автоматів ударила. Ну, а далі ви все самі бачили.

– Ліхтарю, ти справжній друг. Правда, – розчулився Підсуха.

– Дурниці, Глібе Олексійовичу! Не знаю, як у ментів, а в нас, чесних фраєрів, за падло кореша в біді одного кидати. Та й ти мене не залишив, підтримав, коли я до Дарки зібрався.

– Слухай, а ти свіжої лижні біля поваленої ялини часом не бачив?

– Ні, начебто ні. Там сніг був дуже розкиданий.

– А як її валили, ти не помітив? Сокирою чи пилкою?

– О, це питання по суті. Насправді не сокирою й не пилкою. У неї стовбур біля кореня наче розірваний.

– Розірваний? Чим це?

– Я не зрозумів чим. На вибух схоже. І смерділо наче кульком горілим. Ти коли малим був, «димучку» робив?

– Звичайно.

– Ну от, вважай, що «димучкою» смерділо.

* * *

Того ранку в Грушівку в'їхала найнезвичайніша автоколона з часів появи в селі мотоциклетної розвідротти з танкової групи Гудеріана. Попереду з яскраво ввімкненими фарами рухалася срібляста «Ауді». Слідом за нею – червона «дев'ятка». А в хвості, дедалі більше відстаючи, натужно хекав трактор із причепом, у якому сиділи кілька чоловіків із компанії Геннадія Жмені. Їм не вистачило місця ні в «дев'ятці», ні в «ауді». Колона зупинилася біля будинку Дарини, й Ліхтар, побожившись, що повернеться за п'ять хвилин, зник за хврткою. Підсуха зібрав у коло Івана, Гену і його «дружинників».

– Хлопці, буду стислим. Треба якнайшвидше доставити слідчого в лікарню. Ми повинні поспішати. Якщо нам удасться з цієї заварухи вибратися, чекайте нас навесні в гості з могоричем. Ну, а як ні, то не згадуйте лихом. А тепер найголовніше. Рано чи пізно сюди наїде міліція. Швидше за все, рано, бо коли Малий потрапить у лікарню з вогнепальним пораненням, із району

обов'язково прибуде опергрупа. Вам доведеться спілкуватися з купою в'їдливих інспекторів і слідаків. Тому потрібна хороша й доладна версія. М-м-м...

Підсуха на секунду зморщив чоло, міркуючи, яку б це хитру брехню запропонувати своїм колегам із МВС, а то, чого доброго, і з СБУ. Надто багато чинників треба врахувати... А посічена спина вогнем горить... І їсти хочеться...

– Так, придумав. Нас із Ліхтарем ви в очі не бачили. Нас бачив тільки Іван, у якого ми жили. Звісно ж, ти, Іване, не знав, що я в розшуку, а Ліхтар у бігах. Ти, Геннадію, почув стрілянину в районі лісничової сторожки, зібрав хлопців і поїхав розбиратися, що до чого. На дорозі зустрів «Ауді» з нами. Все. Більше нічого не знаєш. Тепер ти, Іване. Коли з'явилася братва, ти спокійно спав із ватою у вухах і нічого не чув. Стріляли тільки ми втрех: я, Ліхтар і Малий. Про Митника ти знаєш тільки те, що він зізнався Малому в убивстві своєї дружини. На щастя, протокол допиту є в дипломаті слідчого. Ще раз повторюю: ти, Іване, взагалі не стріляв. Навіть із самооборони. Рушницю, з якої ти стріляв, віддай мені. До речі, хлопці, всю вашу зброю я конфіскую. Від гріха подалі. Нічого доброго в цих стволах немає. Якщо знайдуть пістолет Марголіна й обріз – намотають вам по дурці «бандитизм», бо є всі докази.

Серед мужиків пішов обурений гомін. Мовляв, як же так, за стволи гроші плачено. Та й братва Людожерова може наскочити чи он пеклищанські...

– Про гроші брехати не треба. Дрібнокаліберку й марголіна ви зі шкільного тирю потягли, а ту мисливську рушницю, з якої обріз зроблений, зараз можна доларів за п'ятдесят купити. Гроші невеликі, – із здивованих облич Підсуха зрозумів, що влучив у десятку. Збадьорившись, він продовжував: – Щодо пеклищан – як-небудь відіб'єтесь і без стволів. Що ж до братви... Всієї братви лишилося троє плюс один поранений.

Підсуха, звісно, не знав про те, що ще одного бандита підстрелив загадковий снайпер.

– Вони не наважаться поткнутися в село, щоб вам помститися. Їм ще довго не до вас буде, та й свідків надто багато. Он, дивіться, вся Грушівка зібралася. До речі, про свідків. Геннадію, скажи всім, щоб коли приїде міліція, на всі питання відповідь була єдина: «Нічого не бачили, не чули, не знаємо».

Навколо них на цей час і справді зібралася майже вся Грушівка. Тримаючись на певній відстані, сільський люд – в основному жінки й старі люди – з повагою й цікавістю розглядав Генку-хулігана, Івана-лісника та інших.

– Розберемося, – переконливо кивнув Гена.

– От і добре. Полоненого братка ми заберемо з собою – побалакати. Нам треба поспішати, слідчий утратив багато крові. До речі, де тут найближчий розумний хірург?

– В Мелехові. Це через Синицівку треба, а далі спитаєте.

Повернувся Ліхтар, а слідом за ним із хвіртки вискочила заплакана Дарина.

– Ну, ось і все, хлопці. Прощайте. А ти, Іване, до приїзду міліції до себе в будинок краще не потикайся. Переселись-но на якийсь час до Дарки. Якщо вона, звичайно, не проти.

– А може, я проти, – задерикувато сказав Ліхтар.

– Та щоб я в брата бабу відбив – такого ще не бувало, – образився Іван.

* * *

Як з'ясував Підсуха, Малому дісталися дві кулі. Одна пробила праву лопатку й залишилась десь у тілі. Друга пройшла навиліт у ділянці попереку, теж праворуч. Отримані поранення наче й не були смертельними, та судити про те, куди пішла перша куля, було неможливо, а могла ж піти куди завгодно. Перев'язаний наспіх Малий не опритомнював. Кровотеча начеб-

то зупинилась, а півлітра спирту, витрачена на дезінфекцію, дозволяла сподіватися, що зараження слідчому не загрожує. Серце його билось справно, хоча й уповільнено. Акуратно підтримуючи Малого, Підсуха сидів на задньому сидінні. За кермом, як і раніше, був Ліхтар, а поруч із ним посадили зв'язаного братка. Підсуха крижаним тоном повідомив бранцеві, що коли той буде викидати коники, одержить кулю без попередження. Молодий бандит повірив інспекторові на слово й сидів спокійно, як манекен.

Куди їхати після райцентру, Підсуха не мав жодного уявлення. Він знав тільки, що в якій-небудь тихій місцині треба буде переговорити з пійманим братком. А далі... А далі була цілковита невідь, оскільки вони вичерпали всі «бази», на які можна було податися. Якщо Ліхтар не придумає нічого нового, то ночувати їм доведеться в чистому полі.

На в'їзді в райцентр, на щастя, стояла тільки похилена будка ДАІ з вибитими шибками. Дорожньої міліції не було видно. Підсуха домовився з Іваном, що той подзвонить із грушівської школи в міліцію, але зробить це о четвертій дня. Тобто тоді, коли, за розрахунками Підсухи, вони з Ліхтарем будуть уже далеко від райцентру.

Місто Липовець, центр Липовецького району, було типовим райцентром. Декілька багатоповерхівок на околиці, п'яти- й чотириповерхові будинки в центрі, а навколо – роздолля того, що раніш іменувалося приватним сектором. Перехожі нишком поглядали на «Ауді», боки якої прикрашали стріляні дірки, й швидко відводили погляд. Ніхто не кинувся, побачивши побиту бандитську машину, викликати міліцію, ніхто не тицяв у них пальцями й не витріщався на них із усіх очей. Де знаходиться лікарня, ні Підсуха, ні Ліхтар не знали. Побачивши на вулиці жінку середніх літ із привабливою зовнішністю, Підсуха попросив Ліхтаря пригальмувати й, опустивши скло, запитав:

– Добрий день. У нас поранений. Ви не могли б підказати, як нам проїхати до лікарні?

Жінка з жалем, але без очікуваних охів і ахів, подивилася на закривавленого Малого, перевела погляд на зв'язаного братка на передньому сидінні й без зайвих питань показала дорогу. На щастя, лікарня була майже за рогом.

– Безперечно ж, ви нас не бачили, громадянко, – сказав Підсуха, промовисто дивлячись на жінку.

– Безперечно, – тихо погодилась вона й заквапилась у своїх справах.

Триповерхова лікарня, перед якою вони припаркувалися, справляла враження тюрюги. Сірі стіни, заграшовані навіть на другому поверсі вікна, цілковите безлюддя.

– Сиди тут, стережи нашого нового друга, мотор не глуши, – наказав Підсуха Ліхтареві і, не дослухавши відповіді, вискочив із машини, прихопивши з собою пробитий кулями дипломат Малого.

У дверях Підсуха зіштовхнувся з якоюсь бабцею. Та, злякано скрикнувши, жваво відсахнулася від заляпаного кров'ю чоловіка. Підсусі було плювати. Він підбіг до реєстратури. Інспектор знав, що говорити треба мало, але переконливо – голосно, чітко, владно.

– Карний розшук області! – не розгортаючи посвідчення, Підсуха махнув перед носом у переляканої дівчини червоною книжечкою. – У мене поранений слідчий вашої прокуратури. Два кульові поранення. Ось його документи. Особлива важливість! – Підсуха вивалив на стіл дипломат Малого. – За це відповідаєте головою! Подзвоните у райпрокуратуру, скажете, щоб забрали. Терміново двох чоловік із носилками сюди! І скажіть, хай готують операційну.

– Так, але в нас тільки одна операційна, там...

– Мене це не цікавить! Робіть що хочете, але ця людина має жити. Ясно?!

– Ясно, – мекнула чергова.

– У мене все.

Бігцем повернувшись до машини, Підсуха гукнув:

– Ліхтарю, витягаємо Малого!

Ліхтар слухняно виліз, вони відчинили задні дверцята й видобули Малого на світ Божий, підтримуючи його з двох боків. Раптом полонений братуха, прослизнувши на водійське місце, вискочив із «Ауді» й кинувся бігти. Досить жваво, як на людину зі зв'язаними за спиною руками. Підсуха залишив Малого на піклування Ліхтаря й кинувся за втікачем.

– Ідіоте! Я ж тобі нічого не зроблю! Просто поговоримо відверто й розійдемося!

Браток дременув іще швидше. Це його й підвело. На дорозі був припорошений снігом лід, сковзанка. Браток послизнувся і з розмаху гроханувся носом об лід.

– Ну ти швидкий хрін... Я ж тобі сказав – усе буде нормально. Відповіси чесно на мої питання – підеш назад до свого Савелія. Мені ж не вигідно, щоб ти в ментуру потрапив, хіба не ясно? – втовкмачував Підсуха, на очах у здивованих санітарів волочачи свою здобич назад до машини.

– А ви чого витріщилися?! Взяли пораненого й понесли. Швиденько! – це вже санітарам. – Що, ніколи живого бандита не бачили?

Коли вони нарешті здали Малого санітарам і повернули братка на переднє сидіння, Ліхтар зі співчуттям подивився на Підсуху і сказав:

– Слухай, Глібе Олексійовичу, що це на тебе найшло? Нервуєш ти дуже. Разгорланився тут... Прямо як справжній «мусор».

– Ліхтарю, зроби мені послугу, заткни пельку й поїхали звідси.

Хоч Підсуха і був сердитий, та все-таки взяв на півтона нижче.

– Треба швидше забиратися звідси. Давай, мабуть, лети під сто, і так аж до...

Підсуха затнувся.

– Аж до?.. – запитав Ліхтар голосом херувима, виїжджаючи на вулицю.

– Слухай, ти область краще за мене знаєш. Може, є тут яке-небудь тихе містечко? Може, дачне селище чи щось таке. Хочу з громадянином бандитом побалакати спокійно.

– Спокійно, кажеш...

Ліхтар різко загальмував і завернув у підвороття.

– Ти чого це?

– А того, Глібе Олексійовичу, що попереду ментовська тачка стоїть.

Ліхтар різко розвернув «Ауді» – Підсуху так і жбурнуло плазом на сидіння – і, дивом уникнувши зіткнення з «Волгою», що дико засигналила, погнав у зворотному напрямку. Підсуха озирнувся. Біло-сині «Жигулі», поблискуючи маячками, рушили з місця й поїхали слідом.

– Ну ти й мудак! – із серцем кинув Підсуха. – Може, пронесло б!

– Та що ти собачишся, га? Це нас пронесло б? Із дірками від куль по всіх бортах? З ярославськими номерами?

Підсуха розумів, що зводить на Ліхтаря наклеп. Але він розумів і те, що нескінченні «козаки-розбійники» відбирають у нього останні душевні сили. Не може ця гра тривати вічно. Не може!

– Вибач, Сашко. Я просто дуже надіявся, що сьогодні вдасться обійтися без погоні.

Мегафона на міліцейських «Жигулях» не було, тому погоня йшла безмовно. Безсоромно проскочивши на червоне світло єдиного регульованого в містечку перехрестя, Ліхтар був упевнений, що залишить переслідувачів із носом. Однак ті, схоже, вирішили вислужитися. Черконувши борт завмерлого на перехресті мікроавтобуса, «Жигулі» успішно продовжували переслідування. І тут Підсуху осяяло. Він потягнувся через стрижену голову брата до панелі й увімкнув рацію. Всі міліцейські хвилі він знав напам'ять, тому легко відшукав переговори міліціонерів на «Жигулях» зі своїми коле-

гами. Кабіну виповнили тріск, шипіння й жвава балаканина впереміш із матюками.

– Центральна, я третій! Веду переслідування «Ауді» кольору «сріблястий металік» номер... Прийом.

– Як?! Повторіть! Який номер? Прийом.

– Неважливо! Ярославський номер! Я такий тут уперше в житті бачу! Передайте всім постам дорожньої міліції...

Підсуха набрав у легені побільше повітря і зважився. Або його ідея вигорить, або доведеться знову стріляти. А патронів – як кіт насрав, досталось тільки малокаліберних. Інспектор узяв мікрофон на довгому крученому шнурі й відкинувся на заднє сидіння. Перемикач «прийом-передача» містився праворуч на мікрофоні, що було дуже зручно: не треба весь час тягтися до панелі приладів.

– Увага, – суворо сказав Підсуха. – Увага! Говорить Кравченко. Переслідування «Ауді» негайно припинити. Не-гай-но припинити! Як зрозуміли мене? Прийом.

На якийсь час в ефірі зависла напружена тиша. Потім невпевнений голос диспетчера спитав:

– Пане Кравченко?

– Так, чорт забирай! Прокурор Кравченко. Колеги з обласного каро проводять операцію по боротьбі з організованою злочинністю. В «Ауді» знаходяться оперативні працівники обласного Управління. Не треба їм заважати! Як зрозуміли?! Прийом.

– Я третій! Тобто лейтенант Мироненко, пане прокурор. Чому оперативники тікають від моєї машини на повній швидкості?

– Тому, педераст, що ти їм операцію зриваєш, козел ти траханий! За легендою, вони працюють як кавказькі наркаторговці. Що вони ще мали робити на очах у своїх покупців, наших бандюг? Сраку тобі лизати, чи що?! Ясно, що вони тікають, аби гру не засипати! Зрозумів?! Зроби вигляд, що в тебе тачка зламалася. Зупинися, вийди, підніми капот і молися, щоб я тебе в сержанті не спустив! Усе. Відбій.

Підсуха знав, що прокурор не повторює наказів двічі. Продовжувати балачку означає все зіпсувати й викликати додаткові підозри. Тільки б диспетчерська не передзвонила Кравченку на робочий телефон... Інспектор і не помітив, як вони пролетіли всю головну вулицю й вискочили з Липовця. Він напружено спостерігав за поведінкою «Жигулів». І диво сталося! Машина звернула на узбіччя. З неї виліз міліціонер у формі. Слід гадати, це й був лейтенант Мироненко. Він підняв капот і лукаво подививсь услід «Ауді», що швидко віддалялася. Підсуха не втримався й показав йому крізь заднє скло непристойний жест. Лейтенант відповів тим самим. Що ж – усе логічно. Якщо, на думку прокурора Кравченка, за ними зараз із якоїсь машини, що пролітає мимо, спостерігають бандити, вони не побачать у цій сцені нічого підозрілого.

– Ну ви й даєте, – на превеликий подив Підсухи, подав голос отетерілий браток, який досі мовчав, наче язика проковтнув. – Я вже думав, усім кришка. Або вб'ємось, або пов'яжуть усіх.

– Ще б пак! – поплескав його по плечу Підсуха. – Я такий. Крутий.

– А що це за Кравченко? – поцікавився Ліхтар.

– Прокурор місцевий. Мені Малий про нього розповідав. Казав, що непоганий мужик начебто. Тільки дуже лютий. Тому його не на жарт бояться і слідчі прокуратури, і вся міліція.

РОЗДІЛ 15

– То куди тепер? – запитав Підсуха. – Може, ти підкажеш, га, братухо?

Полонений бандит промовчав.

– Ну, хоч скажи, як величають тебе. А то по-дурно му якось виходить. Мене, наприклад, Гліб звать, мого друга – Сашко. А тебе?

– Вітьок, – процідив братуха.

– Віктор, значить.

Підсуха склепив повіки й, немов у трансі, продекламував:

– Ім'я, що означало в давніх римлян «переможець».

– Здивували. Це і я знаю, – не втримавшись, пхикнув Вітьок.

– Усе ти знаєш... Може, в тебе й цигарки є?

– Є. У нагрудній кишені.

Підсуха дістав у Вітька сигарети.

– Курити будеш, Ліхтарю?

– Ні. Я жерти хочу, а не курити. На голодний шлунок курити дуже шкідливо, хіба не знаєш, Глібе Олексійовичу?

– Жерти і я хочу, – сумно пробурчав бандит. – Подивіться в бардачку, тут у нас один тип ніби купував сосиски в булках. Може, лишилося щось.

Справді, знайшлися два хоти-догі.

– Ну ось, Вітьок. Тепер ти нам розкажеш про Савелія, а ми тебе за це нагодуємо й відпустимо. По-моєму, непогано.

– Не знаю я ніякого Савелія.

– А на кого ж ти працював?

– На себе.

– Брешеш. Працював ти на Людожера. Це раз. А Людожер по життю працює на Савелія. Це два.

– Людожера знаю, Савелія – ні. Я коли до братви прийшов, Савелій сидів уже. І зараз сидить. Звідки мені його знати?

– Брешеш. Савелій у місті. Інакше б усієї цієї херні не було.

– Нічого не знаю. Шоха я, ясно? Людожер сказав: «Зараз поїдемо двох фраєрів брати». А моє діло шістнадцяте. Сказано «їдемо» – значить їдемо.

– Ну-ну. Гляди, Вітьок, без хот-дога залишишся.

– Нічого. Я вже як-небудь.

– Ну й добре, голодуй собі на здоров'я. Кажуть, корисна це річ – голодування.

Підсуха з апетитом відхопив півсосиски й продовжував із повним ротом, навмисно, щоб піддразнити Вітька:

– Нам, власне кажучи, що треба? Щоб Савелій від нас відступився. Щоб слово дав, що ми з Ліхтарем можемо спокійно линяти, куди схочемо, й він за нами своїх псів більше не пустить. А ми за це будемо мовчати, що він на волі розгулює. Ясно?

– Ясніше не буває. Тільки ви дарма стараєтесь. На вас не Савелій, а Людожер полює. Навіщо – мені невідомо.

– А Людожер нехай знає, що йому цього разу крупно пощастило. Відбувся, можна сказати, легким переляком. Наступного разу я його з калаша розмалюю так, що клапті розлетяться по всій області. Ліхтар, зупини машину.

«Ауді» вклякла на узбіччі. Повз пролітали поодинокі машини. Навкрути лежали все ті ж безкрайні колгоспні поля.

– У тебе бабки є?.. А втім, що я питаю... Були, так грушівські мужики забрали. До речі, мали повне право. Так би мовити, як компенсацію за моральні збитки.

Вітьок нашорошено стежив за Підсухою у дзеркальце заднього огляду. Навіщо інспектор наказав зупинити машину? Ліхтар теж не зовсім розумів, що діється.

– Так, добре. Раз бабок у тебе немає, доведеться тобі розраховувати на власну привабливість. Може, який-небудь шоферюга купиться й підбере тебе, якщо у своїй куцій куртці не замерзнеш до смерті. Місця тут досить дикі... Автобус, здається, двічі на на добу ходить, якщо не ламається. Зброї в тебе теж нема, бо вона в мене, – Підсуха дістав маґнум. Пістолет був відібраний мужиками у Вітька, служив Ліхтареві при «евакуації» їх із будинку Івана, а потім Підсуха його в Ліхтаря конфіскував. Так, про всяк випадок.

– На фронті за втрату особистої зброї розстрілювали. У нас, в Управлінні, віддають під службове розслідування й зазвичай виганяють із роботи. Ваші порядки я погано знаю... Слухай, Ліхтарю, якщо молодий бандит утратив ствола, виданого йому на діло, що за це буває?

– Ясно що, – знизав плечима Ліхтар, наче йшлося про цілком очевидні речі. – Змушують замочити якогось «мусора» й принести новий пістолет. Причому купувати не дозволяють. Треба когось саме замочити. Такий закон. А якщо в братухи духу не стане, тоді його підставляють. Здають у ментуру тобто. Треба ж когось здавати?

Ліхтар плів цілковиту нісенітницю, але саме цього від нього й сподівався Підсуха.

– От бачиш, Вітьок. Ліхтар закон знає, брехати не стане. Ну-бо, нахилися вперед, щоб я руки твої бачив.

– Це ще нащо?

– Я їх розв'яжу.

Навіть Ліхтареві лагідний тон Підсухи діяв на нерви. Йому почало здаватися, що той збирається Вітька порішити. Ну, а Вітьок у цьому зовсім не сумнівався.

– Та пішов ти, мент паскудний, шакал смердючий! – гаркнув він.

Звиваючись вужем на сидінні, Вітьок спробував перекинути ноги над панеллю, щоб вивалити лобове скло й тим привернути увагу зустрічних машин. Але Підсуха швидко згасив його спробу. Він спритно жбурнув Вітька обличчям на панель і, тримаючи в такому положенні, чітко проказав:

– Повторюю: якщо не будеш смикатись, я тобі нічого поганого не зроблю. Зараз я розв'яжу тобі руки. Ти вийдеш із машини й підеш на всі чотири сторони. Якщо повернешся до Савелія без своєї волини – він тобі не подарує. Якщо розкажеш мені, що Савелій задумав, де його знайти й чого від нього можна чекати, – ствол я тобі поверну. Слово Підсухи.

І тут Вітьок непідробно захлипав.

– Та не знаю я нічого про Савелія, вік волі не бачити! Мене ж зовсім недавно в банду прийняли. У мене брат молодший ніби як ненормальний, мати не працює, батька нема, мені їх годувати чимось треба... Ви думаєте, мені дуже багато платять? Та в мене нічого, крім цієї куртки й трьох сотень баксів у зазначці немає...

– А посадити можуть, коли що, років на вісім... – піддвиг у тон Вітькові Ліхтар.

– Саме так...

– Ти мене на жалість не бери. Я й без того жалісливий. Вже з десятків разів міг тобі сьогодні мізки вибити. Відповідай негайно: де Савелій? Скільки на нього зараз людей працює? Що він має намір робити?

– Відпустіть, мені дихати нічим.

Підсуха, якому й так уже набридло за сьогодні грасти м'язами, відпустив Вітька.

– Точно не знаю. Кажуть, Савелій зараз живе в хаті, записаний на якесь ліве ім'я. Нібито ця хата належала великому його боржникові й дісталася Савелію за борги. Де вона – не знаю.

– Припустимо. Людей у нього скільки?

– Важко сказати. Нас сьогодні на ділі шестеро було. А взагалі... Чоловік десять-дванадцять. Хоча після сьогоднішнього більше восьми лишитись не могло.

– Чого Савелій домагається? Він повернувся назовсім чи має намір продовжити ховатись? Де він хоче осісти?

– Нічого не знаю. Тільки одне: крові Савелій хоче. Вашої крові – й нічого більше.

* * *

Підсуха своє слово дотримав. Він повернув Вітькові розряджений магнум, чесно віддав йому шматок хотдога й два крекери з пачки, знайденої в бардачку. На прощання Підсуха пообіцяв при наступній зустрічі, якщо така, не дай Боже, відбудеться, впасти Вітькові десятник посиленого режиму. Після цього інспектор виштовхав братка з теплої машини і з задоволенням

перебрався на переднє сидіння. Він терпіти не міг їздити ззаду.

– Слухай, Глібе Олексійовичу. Поки ви тут сперечалися, мені в голову одна думка прийшла.

– Валяй.

– Ми зараз саме з Липовецького району виїхали й у Василівський потрапили. Покажчик був. А тут зовсім поруч Василівське. Втямив?

– Ні. Василівське що?

– Озеро, туди т-тебе так! Ти що – спиш, Олексійовичу?

– Вибач, Сашко. Майже сплю.

– Я, між іншим, менше за тебе цієї ночі спав! Менше!

– У тебе компенсація була у вигляді баби.

– Добре, замнемо. Коротше, пафос такий: на Василівському озері є літній рибальський табір. Раніше цей табір узимку стеріг хтось середній між сторожем і рибнаглядачем. Тепер навряд чи, бо сторож там і за кращих часів не був особливо потрібен.

– Що за табір? – пожвавішав Підсуха.

– Ну, із зоною в цього табору мало спільного. Ні паркану, ні воріт, ні вишок. Весь табір – це дерев'яні підстави на палях для наметів, щоб на вогку землю їх не ставити. Потім іще столи дерев'яні під навісами, халабуда типу «нужник», трохи більша халабуда з човнами, сторожка... Коротше, де заночувати буде. І дрівець там валом. Якщо дуже пощастить, може, розшукаємо казанок і півкіла крупи якоїсь.

– Де це ми розшукаємо? В халабуді типу «нужник»?

– Грубий ти чоловік, Глібе Олексійовичу. Ні, в заполі, у сторожці. Я там одну ничку знаю, там може бути.

– Звідки це ти такий обізнаний, га, Ліхтар? Ти що – в рибнагляді працював?

– Я не працював. А от двоюрідний брат мого діда там років двадцять сторожем був. Хороший був дядько, не те, що його братик. Я у нього в дитинстві кожного літа по два місяці просиджував. Там і курити навчив-

ся, і пити, і навіть любов у мене там уперше в житті сталася.

– Екскурсія ліхтарюківськими місцями продовжується, – офіційним голосом прокоментував Підсуха.

– Якими?

– Ну, знаєш, як ото ленінськими раніше. Славний шлях злодія Ліхтарюка О. С., шістдесят восьмого року народження. Від блакитного дитинства на Василівському озері до розквіту творчих потенцій на Охтирській зоні.

До іронії Підсухи Ліхтар залишився цілком байдужий.

– Коротше, ми їдемо чи ні? Якщо їдемо – нам зараз ліворуч повертати.

– Їдемо-їдемо. Нам у будь-якому разі зараз повертати, бо моє шосте чуття підказує: через пару кілометрів пост дорожньої міліції. А то давно щось цих шакалів видно не було.

* * *

Їхали вони довго – більше, ніж дві години. На щастя, савелівська братва, збираючись на діло, підготувалася ґрунтовно: в багажнику «Ауді» знайшлися три каністри першосортного бензину, так що пального їм вистачило з головою. Підсуха прикинув, що в разі потреби бензину стане й на дорогу до міста.

Василівське озеро було розташоване в глибокій мальовничій улоговині, схили якої поросли густим мішаним лісом. Улоговина була кілометри чотири завширшки й тяглася з північного сходу на південний захід кілометрів двадцять п'ять. Саме озеро було значно меншим, але навіть у найвужчому місці ширину мало шістсот метрів. До берега вела одна-єдина дорога, що через крутизну схилів являла собою справжнісінький серпантин, що більш за все скидався на той, який веде в Криму від вершини Ай-Петрі на Соколине. З тією лише різницею, що тягся цей серпантин не сорок кіломе-

трів, а лише п'ять. Над улоговиною вже запали сині зимові сутінки. Видимість була дуже обмежена через густий ліс і постійне чергування лівих і правих поворотів. За кермом уже давно сидів Підсуха, а Ліхтар мирно хропів, схиливши голову на груди. Дорога до Василівського була до того безлюдною, що Підсуху залишили останні сумніви. Запевне, як і обіцяв Ліхтар, вони не зустрінуть тут жодної живої душі. Щоправда, насторожувала одна обставина: на дорозі виднілися сліди якогось важкого гусеничного механізму. Щонайменше, трактора. А щонайбільше... Судячи з ширини траків, тут порівняно недавно проїжджав танк. Це було просто неймовірно. І саме тому Підсуха не надав слідам особливого значення. Мало хто й навіщо тут їздив? Швидше за все, останньої неділі якісь сільські чоловіки приїжджали на тракторі рибу глушити.

Коли серпантин закінчився, й дорога нарешті вискочила на берег озера, Підсуха не одразу зреагував, як фари «Ауді» вихопили з темряви силует величезної брудно-зеленої гусеничної машинерії, яка стояла поперек дороги. Це був не танк. Це був гусеничний артилерійський тягач ПТБ. До слова сказати – плаваючий. Наче з-під землі біля ПТБ виник солдат у шинелі, шапці-вушанці й з автоматом Калашникова. Ствол зброї був спрямований на «Ауді». Солдат щось кричав. Підсуха зупинився і дав задній хід. Він відчував, що треба змиватися, не вдаючись у подальші подробиці. З армією йому зв'язуватися зовсім не хотілось. Але звідки тут техніка, звідкіля солдати?! Вони що, базу для підводних човнів будують? Чи космічний полігон?

– Ліхтарю, прокидайся, приїхали!

Ліхтар неохоче розліпив повіки.

– Ну, чого тобі? Я такий сон бачив...

Затріщав автомат. Черга пройшла над дахом машини. Підсуха бачив довгі червоні хвости трасуючих куль. Схоже, їх поки що тільки попереджають...

Підсуха нарешті здогадався глянути в дзеркальце заднього огляду. Остеронь від дороги, метрів за п'ятдесят ззаду, за стовбуром дерева стояв іще один автоматник. Він щось люто репетував. І цілився просто по колесах. «Колеса – багажник – каністри з бензином... Е-е-е, я так не граю!» Підсуха блискавично вдарив по гальмах і вискочив із машини з піднятими руками.

– Здаємося! Не стріляйте, хлопці, ми хороші! Ми міліція! Карний розшук! – заволав Підсуха, сподіваючись на те, що його розчули й зрозуміли.

Слідом за Підсухою із «Ауді» з піднятими руками виліз Ліхтар. Чоловік, який ховався за стовбуром дерева, якийсь час постояв на місці, потім пішов на них. Оскільки фари «Ауді» були вже погашені, запанувала майже повна темрява і майже повна тиша. Тепер Підсуха чув, що десь далеко, на іншому березі озера, схоже, дирчить автомобільний мотор. Чоловік освітив їх ліхтариком. Автомат висів у нього на ремені через плече, палець продовжував лежати на спусковому гачку. За спиною Підсуха чув скрип снігу під ногами другого солдата. Якщо їх захочуть убити, це буде зовсім нескладно. Чоловік підійшов кроків на десять і уважно роздивився Ліхтаря, а потім і Підсуху.

– Ми з міського каро. Можу посвідчення показати, – заквапився Підсуха.

– Де ви мешкаєте? – владно спитав чоловік із ліхтариком. На подив Підсухи, голос видався віддалено знайомим.

Ліхтар чомусь вирішив, що питання звернене до нього.

– Я-а... – протягнув він, міркуючи, що б таке збрехати.

– Вас не питають. Я маю на увазі вашого водія.

«Ну він і сказонув! Водія!» – пхикнув подумки Підсуха. Відтак назвав свою адресу.

– Питання номер два. Хто ваш сусід по сходовій клітці?

– Не знаю точно... Військовий якийсь. А це важливо?

І тоді чоловік із ліхтариком зненацька розреготався.

– Це дуже важливо! Для вас зараз це важливіше за все на світі! Ну, Підсухо, маю вам сказати, ви сильно змінилися!

РОЗДІЛ 16

Оскільки його одяг був у крові, борти «Ауді» – в кульових пробоїнах, а під заднім сидінням валялися обріз, гвинтівка й пістолет (дарма, що дрібнокаліберні), інспектор не придумав нічого кращого, як розповісти про Грушівку майже чисту правду. Зрозуміло, при цьому він представив Ліхтарюка лейтенантом Світленком. І виставив його такою ж жертвою незаконних гонінь, як і самого себе.

– Отакі наші справи, – закінчив Підсуха. – Так що тепер ми з Олександром бігаємо на пару. І від своїх колишніх колег, і від бандюг.

– Ну й історія, – зітхнув Свистун, погладжуючи лисіючу голову. – Навіть не знаю, що вам порадити. Чим допомогти...

– Та нічого не треба радити, Володю. Просто дозволь нам тут хоча б ніч перекантуватися. Ми просто з ніг валимося. А потім що-небудь придумаємо. Дасть Бог світ, дасть і совіт.

Вони сиділи у великому армійському наметі, розбитому на одній із тих дерев'яних основ, про які розповідав Ліхтар. Перед ними стояли порожні миски з-під кулешу, яким їх нагодував гостинний Свистун. Десять удалині по кризі озера їздила автомашина, в сусідньому наметі спали двоє солдатів, а третій, сержант, стирчав у кабіні всюдихода. Він відповідав за машину головою перед генералом Ткачуком.

– Ех, будь що буде, Глібе. Дозволю вам тут заночувати. Тільки дві умови: не підходити до газика з брезентовим верхом і ні про що не запитувати.

– Ну, зрозуміло, секретність, – кивнув Ліхтар із поважним виглядом. – Ми не будемо. Нам ваші справи зовсім ні до чого. Тільки й ви в нас більше ні про що не запитуйте. А то голова вже болить від проблем. І зброю поверніть, будь ласка.

Підсуха зиркнув на Ліхтаря з осудом. Що він верзе? Хай скаже спасибі, що майор їх узагалі не відправив під конвоем у найближче відділення міліції.

– Зброю поверну, коли будете їхати.

Це було резонно. Але Ліхтар не вгавав.

– Ви зрозумійте, майоре, нам із Глібом Олексійовичем ніяк не можна без зброї. А раптом нас вирахує братва Савелія? А раптом нападе просто тут? Цим відморозкам плювати на вашу секретність. Покришать усіх із автоматів за милу душу. Двоє зайвих бійців вам не зашкодили б.

Майор напружився. Ліхтар явно перегинав палицю.

– З чого ви взяли, що бандити можуть вас тут знайти? Ви ж запевняли, що хвоста за вами не було?

– Не було. Але ж Савелій теж не дурень. Розуміє, що шукати нас треба в найбільш глухому й безлюдному кутку області. Тобто тут.

Навіть Підсуха не розумів, чому Савелій має обов'язково їх шукати саме тут. А майор і поготів.

– Пане лейтенант, не кажіть дурниць. Тут багато солдатів, і всі вони добре озброєні. Навіть я міг би тут ходити з носовою хустинкою в кобурі й не боятися ніяких бандитів.

«А отут ти брешеш, сусіде, – ехидно подумав Підсуха. – Якби тут справді було повно солдатів, ти б сам із автоматом між деревами не ховався. І на незнайомі машини не кидався б. Якби вас було багато, то назустріч нам вискочив би взвод автоматників, а не один-єдиний сержант. Вісім чоловік вас тут, максимум вісім. Ти сам, майоре, двоє хропунів із сусіднього намету, сержант біля ПТБ і ще максимум четверо дурнів, які зараз по озеру роз'їжджають».

– А що, Володю, не боїтеся, що машина ваша під лід піде? – якомога байдужішим тоном запитав Підсуха.

– Ви обіцяли ні про що не запитувати, – сухо нагадав майор.

Свистун розлив по великих емальованих кухлях чай і закурив. Запанувала мовчанка. Судячи зі звуку, газик зараз саме повертався. Нарешті майор усміхнувся і, знизивши голос, сказав:

– Ви не повірите, панове, але я сам не знаю, чим ми тут займаємось. А щодо льоду – не боїмося. Крига сантиметрів сорок, сам міряв. Така не те що машину – танк витримає.

Підсуха статечно закивав. Майорові він, як не дивно, повірив. Надто ніякова була у Свистуна усмішка. Щоб не сидіти, як у гостях, інспектор вирішив продовжити світську бесіду.

– Як дружина, діти? – спитав він. – У вас же, здається, дорослий син?

– Та спасибі, нічого. Курити, щоправда, почав, поганець. Ну, аби хоч не гашиш, як то кажуть.

– Так, – Ліхтар мрійливо закотив очі. – Від «марафету» всякого треба триматися подалі. Нікуди це діло не годиться.

Ліхтар солодко плямкнув. Майор насупився. «Що ж ти робиш, сволото! – закричав Підсуха подумки. – Перед тобою ж вояк, так ще й особіст до того ж! Чоловік серйозний, статечний, позитивний. Для нього кожен, хто хоч раз у житті сигаретку з конопель хапнув, – уже наркоман і ворог суспільства номер один».

Газик був уже зовсім поруч. І за хвилину в наметі з'явився якийсь бородань у цілком цивільній дублянці. Очі його горіли яскравим полум'ям пізнання. Такі очі, певно, були в Менделєєва вранці, коли він кинувся до столу записувати таблицю свого імені. Не звертаючи ні найменшої уваги на Ліхтаря й Підсуху, цивільний загукав:

– Блискуче! Пане майор, дива можливі! Вони трапляються!

– Що, тарілку свою нарешті знайшли? – без ентузіазму спитав Свистун. – Піднімати будемо?

Підсуха й Ліхтар спостерігали за цивільним вельми здивовано.

– Не зовсім тарілку! Не зовсім! Але, чорт забирай, усе сходиться! Все сходиться один в один!

– Вітаю, – чемно сказав Ліхтар.

Цивільний нарешті звернув увагу на гостей.

– Дякую... Здрастуйте... Пархоменко моє прізвище.

– Світленко. Лейтенант Світленко, – з гідністю відрекомендувався Ліхтар.

Підсуха піймав себе на думці, що Ліхтарюкові дуже навіть личила б міліцейська форма й погони. А що? Лейтенант Світленко – це просто супер. Краще, принаймні, ніж якийсь там капітан Гаркавий. Пархоменко потиснув їм руки й поліз углиб намету.

– У мене на цей випадок... На цей випадок я припас... – муркотів він.

Але який саме сорт і якого божественного напою був припасений на цей випадок, їм дізнатись не судилося. Плутаючись у довгій шнурівці наметового пологу й лаючись, до них увалився капітан Черняк. Він теж спочатку не звернув на гостей ні найменшої уваги.

– Бррр, ну й холоднеча... Чого це ти стріляв, Володю, га? Зовсім нудно стало?

– Га?.. Та помилково. Тут ось сусід у гості приїхав, – Свистун хитро усміхнувся, – то я на його честь, знаця...

Черняк не сподобався Підсусі з першого ж погляду. Була в його гарному обличчі якась важковловна вада, якийсь натяк на неприємності. Та й очі в Черняка були холодні, насторожені. Інспекторові чомусь подумалося, що Черняк належить до того типу людей, які запросто можуть ввести бабу в тяж і втекти, не відчуючи при цьому й найменших мук совісті.

– Здрастуйте, панове, – кивнув Черняк, неквапно знімаючи з плеча автомат. – Хто такі будете?

– Обласний карний розшук, – сказав Підсуха. – Та я ось майорові, загалом, уже все пояснив...

– Так-так, Андрію. Все гаразд.

– Усе гаразд – це до-обре... – пробурмотів Черняк. За мить калашников, скинутий із запобіжника, дивився просто в груди Ліхтаря. – Руки за голову, обличчям униз!

Ліхтар зиркнув на побілілого Підсуху, перевів погляд на здивованого цивільного, а тоді на Свистуна, який спокійно присьорбував чай. Підсуха ледь помітно кивнув. Мовляв, давай Ліхтар, зроби ідіотові ласку.

– Я тебе зразу, сволота, впізнав! Думаєш, ми зовсім тупі? Телевізора не дивимося, газет не читаємо? Та нас на базі зразу сповістили, що з зони особливо небезпечний рецидивіст утік!

Ліхтар зловісно всміхнувся, повільно взяв руки за голову й ліг обличчям униз, як і наказував Черняк.

– Ви теж, – капітан перевів дуло на Підсуху.

– Я справді інспектор каро. Це легко перевірити. Сядь, капітане, охолонь трохи. Давай спокійно побалакаємо.

– Андрію, ти, головне, не гарячкуй, – майор відставив порожній кухоль убік. – Я Підсуху знаю, він справді міліціонер.

– Знаю я, яка зараз міліція пішла! Одне тільки слово, що форма. А за природою – ті самі бандити.

– Пане капітан, – голос Свистуна посуворішав. – Я наказую вам поставити зброю на запобіжник і сісти випити з нами чаю.

– Ні, пане майор. Це я вам наказую знайти два придатні ремені й зв'язати обох затриманих. А потім відвеземо їх у міліцію. Якщо ваш сусід справді офіцер МВС, йому боятися нічого. А щодо рецидивіста, я вам голову на відріз даю – це він!

– Бувають дивні збіги, – знизав плечима Свистун. – Слухай, Підсухо, а твій лейтенант нам посвідчення такі не показував. Що скажеш, Світленку?

Підсуха зрозумів, що це кінець. Каюк. Амба. Так, йому вдалося заволодіти довірою Свистуна. Хай не на сто відсотків, то хоч на п'ятдесят. І тут цей паскудний капітан усе зіпсував. Ух, очі його зміїні! Зараз з'ясується, що в Ліхтарюка немає нічого й близько схожого на посвідчення. Під сумнівом опиниться вся, загалом правдива історія, яку він, Підсуха, виклав Свистуну. Їх здадуть міліції. А там – конвоїри, СІЗО, довга лапа Савелія... Ех, будь що буде...

– Пане Світленко, покажіть капітанові посвідчення. Це просто помилка якась, зараз усе налагодиться...

– Добре. Я зараз повільно стану на коліна, дуже повільно засуну руку в кишеню й покажу книжечку... – промовляв Ліхтар голосом природженого гіпнотизера. Певно, в екстрасенса Микитася свого часу навчився.

– Добре, – погодився капітан. – Давай. Коли що – стріляю без попередження.

Ліхтар звівся на коліна.

– Зовсім забув! – гукнув Підсуха, ляснувши себе по лобі. Ствол калаша метнувся в його бік. Тієї ж секунди Ліхтар усім тілом, як барс, кинувся на капітана й повів автомат убік. Кулі прошили бік намету. Підсуха схопився на ноги й щосили пацнув Свистуна носом у груди. Тієї ж миті Черняк устиг одержати від Ліхтаря могутній удар у щелепу. Калаш опинився в руках у Ліхтаря. Підсуха підхопив пістолети, що валялися просто на матраці, під рукою в Свистуна.

– Шухер! – гукнув, прокинувшись, солдат у сусідньому наметі.

Ліхтар і Підсуха вискочили на вулицю. Підсуха на прощання висмикнув залізний кілок, який підпирив полог намету. Біля ПТБ, що стояла за сто метрів од них, щось закричав сержант Климчук. Просто перед ними був критий армійський газик.

– Сюди! – підштовхнув Підсуха Ліхтаря.

Інспектор упав на місце водія, Ліхтар – поруч. Ключі стирчали в гнізді. У цьому Черняк виявив злочинну

недбалість. Мотор завівся миттєво – слава Богу, не встиг охолонути. Майор Свистун випустив довгу сліпу чергу просто крізь стіну намету. Всі кулі пішли в «молоко». Біля входу, матюкаючись, борсався Черняк. Щоб сержант Климчук не вдавав із себе героя, Ліхтар, якому Підсуха передав автомат, випустив пару коротких черг у броньований борт ПТБ. Іскри й загрозливий дзенькіт змусили необстріляного Климчука кинутися в сніг. Часу пересідати в рідну «Ауді» не було: цінувалася кожна секунда. Судячи з того, що буквально над вухом у Підсухи просвистіла куля, особісти нарешті виборсались із намету й відкрили прицільний вогонь. Щоб виключити будь-яку можливість переслідування, Підсуха пригальмував, не від'їхавши й двадцяти метрів, і наказав Ліхтареві:

– Розстріляй багажник «Ауді»!

– Чого?!

– Там бензин! Стріляй, поки патрони не скінчаться!

У цьому був ще й розрахунок Підсухи залишити Ліхтаря без патронів до АКМ. А то, не дай Боже, ще підстрелить якогось солдатики зопалу. Всі патрони Ліхтар усадив чи не в одну точку. В надрах машини гехнуло, на всі боки з-під кришки багажника вдарили фонтани оранжево-чорного полум'я.

– Газуй, Олексійовичу! – захоплено гукнув Ліхтар.

Підсуху двічі просити не треба було. Газик заревів-заторохтів і помчав назустріч серпантиніві. Проблема була тільки одна. Те, що для їхньої машини складало п'ять кілометрів положистого підйому, для особістів було вісьмома сотнями метрів пробіжки по засніженому схилу. Крутому схилу, звичайно. Але їх підганяло передчуття військового трибуналу за власної участі, тому і Свистун, і Черняк бігли дуже й дуже швидко. А Пархоменко, який більше від усіх трусився за свою безцінну апаратуру, біг за ними, волаючи: «Тільки по колесах, панове, по колесах! Там же суцільна електроніка!»

– Тільки по колесах, твою дивізію! Тільки! – люто прогарчав Свистун.

Офіцери перехопили газик за четвертим поворотом. Вони вискочили на дорогу за секунду після того, як Підсуха його минув. Разом заговорили калаш Свистуна й макар Черняка. Запасне колесо, прикручене ззаду, прийняло в себе основну кількість куль. Ще кілька дісталось електронній апаратурі. Три кулі потрапили газика в капот, коли Підсуха, енергійно й дуже небезпечно маневруючи, підставив офіцерам борт. А потім стрільків нагнав Пархоменко і, вискочивши на дорогу просто перед ними з широко розставленими руками, заверещав дурним голосом:

– Тільки через мій труп! Ви, вандали, це ж справа всього мого життя!!!

– Ну сусід! Ну довбана в рот! – Свистун зняв шапку й витер піт, який градом котився по чолу. – Краще б ти мою жінку трахнув...

Незважаючи на драматизм моменту, капітан Андрій Черняк нервово зареготав.

* * *

– Потопельникам – і тим більше щастить, ніж нам, – резюмував Ліхтар, коли їхній новий і далеко не найкращий транспортний засіб пробирався по ґрунтовці в напрямку траси. – Що скажеш, Глібе Олексійовичу?

– Не гніви Бога, Сашко. Десять разів ми могли щойно кулю дістати, а не дістали. Потопельникам так не щастить.

– А де ночувати будемо?

– В СІЗО! – похмуро відгризнувся Підсуха.

– Далеко не свіжа думка. Може, все-таки краще у витверезнику? Кажуть, там годують.

– Угу. По сто грам гівна на брата.

Підсуха лютував. На дурня Черняка, через якого вони були змушені взяти якусь невідому секретну машину. На Свистуна, який не укоськав молодшого за зван-

ням офіцера. На Ліхтаря за його кримінальну харю, через яку весь сир-бор розгорівся. І на себе – за те, що, весь час підкоряючись волі обставин, дедалі глибше влазить у згубну трясовину, порятунку з якої немає. Тепер за них іще й військова прокуратура візьметься!

– Знаєш що, Ліхтарю? Пішло воно все псам під хвіст. Ми їдемо ночувати до мене.

– До тебе? Слухай, Глібе Олексійовичу, тобі голівку кулею не зачепило випадково? Там же братва чатує!

– Немає там уже давно ніякої братви! Безглуздо пасти людину котрий день у місці, куди вона точно побоїться поткнутись, – без особливої впевненості мовив Підсуха. – А якщо навіть і є – я цих Людожерів голими руками передую.

– І то діло, – легко згодився Ліхтар. – У тебе ванна є, кава, чиста білизна...

– ...Натяжна міна до дверей прикручена, – в тон йому, мрійливо підхопив Підсуха. – Це я до того, щоб ти надто не розслаблявся. Нам до міста ще пиляти й пиляти. До речі, давай бензин перевіримо і взагалі подивимось, на що ми хоч із тобою сіли.

– А не наздоженуть?

– Та якє там! У них же нічого більше немає! А ПТБ за нами не вженеться. Добра, звичайно, машина. Але повільна.

Підсуха не знав, що в «доброї машини» ПТБ солярки залишалося рівно на двадцять кілометрів їзди. Генерал Ткачук обіцяв Свистунові прислати машину з пальним, та тільки своєї обіцянки не виконав. Інакше Черняк, не роздумуючи, кинувся б за ними в погоню навіть на ПТБ. То більше, що насправді на засніженій ґрунтівці плаваючий всюдихід мало чим поступався за швидкістю газику.

* * *

До міста добулися без пригод. Єдине, що бентежило Підсуху, – це стукіт у моторі, що поволі нарастив. Але

він твердо вирішив не зупинятися на трасі. І без того залишалось лиш молитися, щоб не зустрітись із дорожньою міліцією. Але траса була порожньою. Щасливо минувши кручену дорожню розв'язку, яку за засилля дорожніх постів простолюди іменував «мусорник», вони в'їхали на промислову околицю. Тут стояли три великі підприємства. Експериментальний завод НПО «Мегаліт» (розробка систем енергозабезпечення ядерних субмарин), завод імені 50-річчя Жовтня (деталі для важких дизелів) і виробничий комплекс «Салют» (подейкували – лазерні гармати для бойових супутників, але це була типова кадебешна дезуха). Тут же містилось неосяжне міське звалище, куди потрапляло все – від проіржавілих кузовів ікарусів до кілотонн побутового сміття з усього міста. Крім того, на смітник вела гілка від ближньої трамвайної лінії. Колись вантажні трамваї ввозили сюди різне будівельне сміття. Звалище, як і належить, було оточене бетонним парканом, замикалося солідними залізними воротами і, теоретично, охоронялося. Сюди, крім усього, скидалися відходи трьох заводів. А хорошому шпигунові, як вважають, не становить труднощів за типом відходів визначити спрямування підприємства. А часом і номенклатуру його продукції. Звалище й справді колись охоронялося, про що свідчила будка з прожектором поблизу воріт. Однак тепер прожектор був розбитий, будка покинута, а ворота розчахнуті навстіж. Справді: людям, які б сиділи в цій будці, постійно відчиняючи й зачиняючи ворота для вантажівок і вантажних трамваїв, треба було чимось платити. Паркан і будку треба було ремонтувати, а ворота змащувати. Зрозуміло, міська влада, скорочуючи асигнування на муніципальні потреби, одними з перших скоротила сторожів. Разом із іншими витратами на утримання звалища.

За двадцять метрів від воріт газик загрозливо затохтів і став як укопаний.

– Приїхали, – зітхнув Ліхтар.

– Схоже, масло скінчилася, – припустив Підсуха.
– Схоже. Кидаймо тут цей секретний дирчик і ходімо!
– Погана ідея. Йти звідси до мого будинку кілометрів вісім, а я з ніг падаю. Треба чекати на трамвай. Чи на автобус приміський. І машину залишати тут не можна.

– Це ще чого?

– Того, що ми за неї тепер головою відповідаємо.

– Ні, Олексійовичу, тебе сьогодні точно контузило. Ну ти подумай сам, перед ким і чого ми повинні відповідати? Ми ж не винні, що ці вояки скажені нас застрелити хотіли!

– Ліхтарю, кінчай балачку. Я сказав «відповідаємо», отже, так і є. Чи, по-твоєму, від того, що я в бігах, я перестав бути чесним ментом і патріотом?

– Ні, – пробурчав Ліхтар і відвернувся.

– У мене є краща ідея. Ми сховаємо машину на звалищі. Потім уже як-небудь і до моєї квартири добудемось. Ну, а потім... потім я просто підкину Свистунові в поштову скриньку записку з докладним описом, де їхній безцінний агрегат слід шукати. А то ж розжалують хлопців, без вихідної допомоги під церкву відправлять. І машина важлива пропаде. Чув, що той мудак у цивільному репетував? «Праця всього життя!»

– «Порятунок безцінної залізяки. Подвиг інспектора Підсухи», – урочисто виголосив Ліхтар і виліз із машини. – Ну і як ти збираєшся сховати на звалищі таку дурку?

– Газик – не така вже й дурка, між іншим. Що-небудь придумаємо.

РОЗДІЛ 17

Володимир Опанасенко не народився банкіром. Він ним став. Шлях до вершини фінансового Олімпу був довгим і важким. Почався він з інституту громадського

харчування, до якого золотий медаліст Володя, що приїхав із села Малин, вступив із четвертого разу. Порядки в інституті були простими: все, що вимагалось, – це бути на заняттях, ну, а тим, хто відвідував заняття і ще й міг зв'язати два слова, були відкриті всі шляхи-дороги. Володимир виконував усе, що слід, – старанно й тихо. Він був здібним і працьовитим студентом, тож не дивно, що закінчив він свій «кулінарний технікум» із червоним дипломом. Одразу по закінченні Володимир Опанасенко, повний честолюбних задумів, одержав направлення на м'ясопереробний комбінат.

Спочатку все йшло чудово. Та через місяць після розподілу почалися перші розчарування. З'ясувалося, що червоний диплом – не така вже й чудова річ. І що його однокурсники, які ледве перебивалися з двійки на трійку під час навчання, влаштувалися набагато краще. Нероба й ледар Федосів, якого, як пам'ятав Володимир, тричі відраховували з інституту, став директором ресторану «Синій птах»: татко Федосіва, будучи першим секретарем райкому партії, подбав про теплу місцину для свого нащадка. Друг Опанасенка Борис, син головного стоматолога міста, став керівником комітету з питань контролю якості продукції на колгоспному ринку, й хабарі одразу ж потекли рікою в його кишені. Тільки Володимир горбився на ставку технолога за сто п'ятдесят карбованців із восьмої до вісімнадцятої. Горбився серед задушливих випарів у цеху з виробництва сухої ковбаси не вельми престижної марки – «Одеської». Красти чи, як тоді казали, «нести», Володимир не вмів та й не хотів. «Ідеш із роботи – візьми хоч би цвях: ти тут господар, а не в гостях!» – повчали його колеги, ховаючи під одягом хто одну, хто дві палки «Одеської». Але на Опанасенка не діяли ці напучування. Йому здавалося принизливим опускатися до злодійства через якусь десятку, що все одно не робить погоди. І він щоразу йшов через прохідну з високо піднятою головою.

Минув рік. Опанасенко ставав дедалі сумнішим і почав потроху випивати. Після народження сина фінансове становище родини стало стрімко погіршуватися. Молода дружина Аня пиляла Опанасенка з ранку до вечора і з вечора до ранку з приводу грошей, яких усе не було. Тоді у Володимира навіть з'явилася думка виїхати куди-небудь за кордон. У США чи, може, в Канаду. Не те щоб йому хотілося дихати «повітрям волі», все, чого бажав Опанасенко, – це просто працювати на себе. І тут приспіла рятівна перебудова.

Володимир був одним із перших людей в області, які зареєстрували власний кооператив. Наступивши на горло своїй гордості, він побіг по знайомих і друзях і позичив величезну, як на тодішні уявлення, суму – двадцять п'ять тисяч карбованців. Ці гроші пішли на устаткування ковбасного цеху, на зарплату працівникам і, як ведеться, на хабарі чиновникам. Друзі Опанасенка реагували по-різному. Хтось підсміювався з його гарячкової підприємницької активності й називав його куркулем. Хтось пророкував лихе і згадував непівські часи, що скінчилися таборами й колективізацією. Серйозно до починання Володимира не ставився майже ніхто. Та тільки Опанасенку було на все це плювати. Коли протягом перших чотирьох місяців роботи кооперативу Володимир повністю віддав позичені гроші, стало ясно, що все це – всерйоз.

Потім з'явився рекет. Боротьба з ним відняла у Володимира масу сил і часу, але в підсумку закінчилася цілковитою перемогою. Володимир одержав її завдяки створеному ним самим охоронному агентству «Взаємодопомога». Далі був іще один ковбасний цех, учетверо більший від першого. І ще один – із виробництва майонезу. Далі – шашлична в центрі міста й мережа пельменних «Равіолі». Словом, до 1995 року Опанасенко став дуже заможною людиною. Щоправда, цього Володимир ні перед ким не афішував. Гроші він вкладав у

долари й золото, їздив на скромній «Волзі» 1985 року випуску, а двоє його синів ходили в звичайну районну школу і їли на перервах бутерброди з плавленим сиrom. Ні, Володимир не вдавав із себе Корейка. Він добре й модно вдягався, його квартира була обставлена без шику. Їдучи у відпустку, Опанасенко дозволяв собі дуже багато чого. Наприклад, міг замовити персональний концерт естрадної зірки до дня народження дружини в затишному ялтинському ресторані.

Багато хто з тих, що добре знали Опанасенка, приходили до нього позичити грошей. Володимир ніколи не відмовляв друзям (утім, стати його другом було доволі складно). Спочатку він навіть відсотків із друзів не брав. Але така філантропічна налаштованість в епоху бурхливого розвитку ринку не могла тривати довго. Зрештою, вирішив Опанасенко, із друзів можна брати менший відсоток, ніж зі сторонніх. І вже одне це буде великою дружньою послугою. Він був правий: від друзів не було відбою. Мить особливої втіхи Володимир пережив, коли його однокурсник Федосів, той самий, який колись директорував у захирілому нині ресторані «Синій птах», приходив до нього на уклін позичати невелику суму для відкриття власного пошивного цеху.

Сприяла процвітання Опанасенка і «Взаємодопомога». Володимир одразу вирішив – і вирішив правильно, – що проблему стягнення фінансів із боржників варто вирішувати тільки за допомогою професіоналів. Ніяких братків, які сьогодні виконали завдання, а завтра – розчинилися разом із вилученими грошима. Жодної кримінальної шантрапи, яка тільки й може розмахувати під носом в очманілого від страху клієнта. Охоронне агентство «Взаємодопомога» було укомплектоване відставними військовими й колишніми служителями закону. На Опанасенка працювали найкращі люди області. Працювали чітко й добре. Зі знанням закону, своїх прав і повноважень. Опанасенко добре платив, і його ніколи не підводили. Майже ніколи.

Так вийшло, що в 1996 році він став директором найбільшого регіонального банку «Аргус». Серед підприємців «Аргус» мав добру репутацію. Свого часу банк не спокусився на фінансові піраміди і страхування життя за нереальні відсотки. Швидких грошей ні «Аргус», ні Опанасенко не зробили, зате залишилися жити й процвітати. Структура набирала обертів із кожним днем, аж поки на обрії Опанасенка знову не з'явився Савелій.

Із Савелієм Володимир ніколи не конфліктував. Їхні стосунки будувалися за принципом: «Це твоя територія, а це – моя». Опанасенко волів не зв'язуватися з криміналітетом ні прямо, ні побічно. Якщо вже комусь і платити, – вважав він, – то краще платити служителям закону. Коли час від часу між Опанасенком і Савелієм виникали тертя, Опанасенко зазвичай волів йти на поступки, ніж воювати. Він знав, що варто лише впливатися в протистояння й затіяти з Савелієм справжню ворожнечу – і ця ворожнеча поглине його цілком. Коли Савелія посадили, Володимир був цьому дуже й дуже радий...

* * *

«Банкір без коханки – як машина без мотора!» – любив повторювати колега Опанасенка з Рівного. Але коханки у Володимира довго не було. Не те, щоб він узагалі ніколи не зраджував дружині. Всяке траплялось. Але жінки, з якими мав справу Опанасенко, були здебільшого продажними жрицями любові, яких повно в казино, престижних ресторанах і саунах, тобто в тих місцях, де справжній банкір обов'язково має з'являтися з міркувань престижу. Володимир ставився до таких зв'язків легко й зазвичай не міг згадати імені дівчини, з якою провів ніч, уже до наступного полудня, однак ці зустрічі завжди залишали в його душі неприємний осад. Дружина Опанасенка, звичайно ж, підозрювала, що в нього буває хтось, окрім неї. Але вона

дивилася на походеньки чоловіка крізь пальці й була впевнена, що все це тимчасове. Так воно й було, аж поки в житті Опанасенка не з'явилась Оксана.

Вони зустрілися майже випадково. Такий собі Шемет, директор фірми «Айрон фіст», яка довго й успішно торгувала кольоровим металом із далеким зарубіжжям, улаштував бенкет із нагоди свого шістдесятиріччя. Серед ста потрібних і почесних гостей був і Опанасенко. Він добряче спізнився, тож зміг обняти ювіляра тільки коли застілля вже скінчилося й почалися танці. Грала жива музика, розносили випивку. Все було, як у найкращих будинках Парижа й Лондона. Але Володимир нудьгував. Банкір до ладу не вмів і не любив танцювати. Він тихо сидів у кутку й попивав «криваву Мері». Тому коли оголосили білий танець і до нього підійшла висока блондинка з янгольським обличчям і блакитними очима чаклунки, Опанасенко спочатку вирішив, що перед ним – міраж. Вони танцювали зовсім недовго – хвилин тридцять. І весь цей час мозок Опанасенка свердлила єдина думка: як би скоріше піти з цього остобісілого бенкету на таємну квартиру, ключі від якої він завжди носив із собою, й там... Проте не встиг він поділитися своїми думками з Оксаною (так назвалася блакитноока чаклунка), як підійшов ювіляр і зруйнував його плани. На третій хвилині спілкування з'ясувалося, що Оксана – дружина Шемета. «Дружина?» – здивовано перепитав Опанасенко, дивлячись на Оксану. «Ага», – кивнула вона і зняково віло опустила очі. Шемет так і сяяв від гордості за «своє останнє придбання», як він жартома називав дружину. Володимир був шокований. На вигляд Оксани було не більше двадцяти п'яти, тоді як її лисому й огрядному чоловікові – шістдесят...

Але вони все-таки знайшли одне одного того вечора. На неосвітлених чорних сходах ресторану, серед якихось картонних ящиків і запаху вапна, їхні руки зустрілись і їхні тіла сплелися в обіймах. І Оксана, й Опа-

насенко були підігріті алкоголем. Відчуття небезпеки приємно лоскотало нерви, й усе вийшло дуже романтично. Вони повернулися до гостей не скоро, але ніхто нічого не запідозрив. Усі, зокрема й Шемет, були добряче п'яні. Ні Оксана, ні Володимир не підозрювали, як багато сил вип'є з них цей романтичний любовний зв'язок.

* * *

Незабаром дружина Опанасенка запідозрила його в подружній зраді. Річ була не тільки в довгих жіночих волосинах, які вона постійно знімала з чоловікового піджака. І не в запаху чужих парфумів, що шлейфом стелився за ним, коли він приходив додому о другій ночі. Просто Опанасенко надто змінився. Він став більш підтягнутим, упевненим у собі й навіть зовні помолодшав. Товариство Оксани діяло на нього цілюще. Спочатку дружина, яка зараховувала себе до інтелігентних жінок, дала собі слово не влаштовувати чоловікові сцен. Певний час їй це вдавалося. Та незабаром ревності взяли своє, й інтелігентність полетіла до бісової баби. Скандали йшли один за одним – без перерви, без кінця. Дружина закликала Володимира до порядності. Заклинала дітьми і їхнім майбутнім. Навіть персні з діамантами й шуби з чорнобурок, якими з подвоєною ревністю почав задаровувати Володимир свою половину, не могли змінити її гніву на милість. Але Опанасенко все-таки не хотів іти з сім'ї. Почасти через дітей, почасти – через звичку жити так, а не інакше. Не останню роль грало й те, що чоловік Оксани, директор «Айрон фіста», був його діловим партнером, і погані стосунки з ним означали для Володимира збитки, збитки і ще раз збитки.

На всі Оксанині умовляння взяти її заміж він відповідав ухильним «побачимо». І розповідав їй переконливі казки про те, як у найближчому майбутньому все налагодиться. На якийсь час це втішало його чутливу коханку. Після чергової порції умовлянь Оксана зазви-

чай заспокоювалась і з головою занурювалася в роботу – вона була власницею салону краси «Класік», куди входили перукарня, сауна, тренажерний зал і ще Бог зна що. Все це господарство, між іншим, подароване їй чоловіком, вимагало до себе великої уваги. Та за якийсь час усе починалося знову. Оксана мотала нерви Опанасенку й заводила про розлучення. Володимир казав: «Почекаймо». Вони сварилися, мирилися, а потім кохалися, як божевільні.

Аж раптом зовсім несподівано Оксанин чоловік помер від інфаркту. Оксана щиро ридала над труною свого нелюбого, але все-таки чоловіка. Опанасенко робив вигляд, що це його не стосується. Втім, тепер у нього вже не було такої чудової відмовки, як збитки бізнесу, які він матиме через сварку з Шеметом. І Оксана це знала. Вона знову запропонувала Володимирові розлучитися з дружиною. А він знову з усією категоричністю відповів «ні». І заявив їй, що дружиною генерала може бути тільки дівчина, яка вийшла за курсанта військового училища. Те саме, на думку Опанасенка, стосувалось і дружини банкіра, тобто його власної дружини, яка була вірною йому ще з тих часів, коли він працював технологом ковбасного цеху. Оксана, зробивши презирливу міну, жбурнула в Опанасенка порцелянову таріль із фаршированою рибою, що лишилася після поминок. Утім, промазала...

РОЗДІЛ 18

Підсуха й Ліхтар сиділи під бетонним навісом зупинки й курили останню цигарку на двох. Повз проїжджали поодинокі машини. Ніхто й не думав зупинятися. Кожен водій був заклопотаний своїми справами. На двох похмурих чоловіків усім було начхати. Та й небезпечно серед ночі підбирати на заводській околиці незнайомців. Мало що в них на думці...

І Ліхтар, і Підсуха вже не голосували хвилин десять, як раптом шикарна «Ромео» ясно-зеленого кольору, промчавши повз них, зупинилася метрів за тридцять... і дала задній хід. Чоловіки перезирнулися.

За опущеним склом машини виникла чарівна жіноча голівка.

– Гей, хлопці, вам куди?

– Ну... е-е... ми самі ще до пуття не вирішили, – відповів Підсуха.

– Я їду в центр. Можу підвезти, – запропонувала блондинка й усміхнулася.

– А ви не боїтеся? – подікавився Підсуха, милуючись сміливим декольте незнайомки й бездонною блакиттю її очей, під якими було помітно легкі тіні, що свідчили про безсоння. – Мало хто ми такі, га?

– Ви, звичайно ж, бандити, – припустила дівчина й пустотливо засміялась. – У вас от, наприклад, кров на правому рукаві.

Підсуха, до якого були звернені ці слова, машинально зиркнув на свій правий рукав. Ніякої крові там не було. Інспектор подумав, що збоку вони з Ліхтарем мають, напевно, досить комічний вигляд. А подвійно комічною робило ситуацію те, що спина в Підсухи справді була вся в крові. «Якби вона знала, як близько її слова до істини!» – подумав він, але, звичайно, промовчав. Ліхтар скорчив вельми кумедну гримасу. Дівчина лунко розреготалась, відкривши рівні білі зуби. Щоправда, незважаючи на показну веселість, в її обличчі було щось сумне, якщо не сказати – трагічне.

– Ну, а якщо ми й справді бандити? Може ж таке бути? – спитав Підсуха, ніяково всміхаючись.

– Бандити? Тоді саме ви мені й потрібні! – сказала білявка. – Ну то що, підкинути? А ні – то я поїхала...

– Ви не могли б дати нам дві секунди на роздуми? – галантно запитав Підсуха і розвернувся до Ліхтаря.

– Одну секунду. А потім я їду, – відказала дівчина.

– Ну що, поїдемо? Це нам Бог її послав, точно тобі кажу, – прошепотів Підсуха. Ліхтар загасив цигарку об підшву свого черевика.

– Бог її нам послав чи диявол – сказати не можу. Але тут ми просто на смерть замерзнемо. Тільки й того.

Потім звівся і, ледь накульгуючи, рушив до машини слідом за Підсухою.

* * *

Інспектор сів поруч із дівчиною. Ліхтар – позаду. В машині було тепло й дуже затишно. Пахло хвоєю й печивом. Як тільки дверцята за Ліхтарем зачинилися, машина рушила з місця й набрала швидкість.

– Мене звуть Оксана.

– Яке гарне ім'я. «Я тебе своєю Ксюшею назву-у!» – мрійливо проспівав Ліхтар. – А мене – Олександр. Можна просто Сашко.

– А я – Підсуха, – відрекомендувався інспектор і чомусь почервонів.

– А ім'я у вас є, пане Підсуха? – грайливо спитала дівчина й кинула на нього швидкий зацікавлений погляд.

– Звичайно, є... – ще більше зніяковів Підсуха. – Гліб Олексійович...

– Я буду називати вас Глібом, – ухвалила дівчина. – Можна?

Оксана знову розсміялась і сягнула до бардачка. Машина вильнула вліво-вправо, та дівчина швидко вирівняла її. Підсуха здригнувся. Все-таки на спідометрі було майже сто. Дівчині таки вдалося відкрити бардачок і витягти почату пляшку горілки «Фінляндія». Не відриваючи погляду від нічної вулиці, білявка відкрила пробку, хильнула з пляшки, закрутила її й невдоволено скривилася.

– Яка гидота! – сказала вона, зморщивши носик.

У Підсухи очі полізли на лоба. Нарешті він зрозумів причини надзвичайної веселості, щиросердності й ін-

ших неординарних якостей їхньої рятівниці. Так, Ксюша була п'яна. Та ще й добряче.

– Хочете? – спитала вона, простягаючи пляшку.

Поки Підсуха думав, що відповісти, Ліхтар гукнув:

– Із превеликим задоволенням, Ксюшо!

Він узяв пляшку й жадібно до неї присмоктався. На око Підсуха оцінив випиту Ліхтарем дозу як півсклянки. Потім Ліхтар передав пляшку Підсусі, але той мовчки закрутив її й поклав у бардачок.

– А ви, Глібе, що, не будете? – спитала Оксана своїм янгольським голосом.

– Я – ні. Якщо вже мені судилося сьогодні вмерти, то хай я краще вму тверезим! – з незрозумілим пафосом сказав Підсуха.

– А як на мене, то краще п'яним, – втулив Ліхтар.

– Скажіть, Глібе, а чому вам призначено сьогодні вмерти? Га? – серйозно спитала Оксана. – Ви що, на завданні?

– Та до чого тут завдання! – не витримав Підсуха. – Просто ви, Оксано, так прекрасно водите, що я оце дивлюся й думаю: який стовп буде останнім? Хіба можна пити за кермом?

– Не жени хвилю, Олексійовичу, – озвався ззаду Ліхтар. – У чужий монастир зі своїм статутом не ходять. Дівчина нас пожаліла... підбрала... а ти їй моралі читаєш! Хай їздить як хоче. Хоче – п'яна. Хоче – твереза. Двом смертям не бути, а однієї не минути. Думаю, ти й сам це сьогодні зрозумів.

Підсуха буркнув щось нерозбірливе. Оксанине обличчя залила фарба. Вона часто закліпала й стиснула губи.

– Ой, вибачите, Сашко, Глібе... Мені справді соромно... Просто ви повинні зрозуміти... У мене сьогодні найгірший день у житті, – сказала вона зміненим голосом.

– А так і не скажеш. Ви начебто така весела...

– Може, на вигляд я й весела... Але... Я сьогодні навіть думала покінчити життя самогубством! – сказала

дівчина без жодного красування. – Я досі не знаю, навіщо жити!

Тепер Оксана не сміялася. В очах у неї стояли сльози. А від грайливого блиску в очах не лишилось і сліду. Вона трагічно шморгнула носом.

– Я тому вас і підбрала, що побалакати з кимось страшенно хотілося... Ви хіба не розумієте?

– Ми розуміємо... А що у вас трапилось, Оксано? – співчутливо спитав Підсуха.

– Мене друг покинув. А тиждень тому чоловік помер. Від інфаркту. Я навіть застрелитися думала...

– У вас є пістолет? – невлад запитав інспектор.

– Немає, – тихо сказала Оксана.

Настрій у дівчини явно змінився. Причому в гірший бік. Підсусі стало до болю її шкода. Вони були знайомі так мало, але йому вже починало здаватися, ніби вони знайомі цілу вічність. Чи навіть довше.

– Ну, ви не плачте, Оксано, добре? А то тепер точно куди-небудь впиляємося, – задушевно мовив Ліхтар.

– Добре, я не буду, – погодилась Оксана.

– Хочете, я поведу машину? – спитав Підсуха.

– Та ні, я якось сама. Насправді я зовсім твереза, – сказала дівчина й замовкла, занурившись у свої невеселі думки.

Якийсь час вони їхали в цілковитій тиші. Кожний думав про своє. Зрідка Підсуха поглядав на Оксану, обличчя якої стало непроникним, як у кам'яної статуї.

– Вас куди підкинути, га, хлопці? – озвалась нарешті та.

Підсуха знітився. Справді, куди? Все-таки їхати додому було дуже й дуже небезпечно.

– Якщо вам нікуди йти, то я вас запрошую в гості. Вип'ємо, поговоримо в нормальній обстановці, га?

Підсуха і Ліхтар мовчали. Це було надто схоже на сон, щоб бути правдою.

– Ви, мабуть, думаєте, що я повія якась, так? – зненацька спитала дівчина з якимось затаєним викликом.

– Ні, ми не думаємо, – знайшовся Ліхтар. – Слово честі. А ви, мабуть, думаєте, що ми бомжі якісь?

– Та ні, на бомжів ви не схожі, хлопці.

– А на кого ми схожі?

– Я вам уже казала. Ви схожі на бандитів, – мовила Оксана й на превелике полегшення Підсухи врешті усміхнулася.

* * *

– Ну й хороми! – зачудовано вигукнув Ліхтар, переступивши поріг Оксаниної квартири. – Н-да-а... Все життя думав, ніби знаю, що таке крута квартира... А тепер розумію: ні фіга я не знаю...

– Кинь, що це ти, як провінціал... – для проформи зауважив Підсуха.

– А я і є провінціал! – гордо сказав Ліхтар. – Здивований я. Вражений. Убитий наповал!

Але Підсуха його вже не слухав. Він розглядав інтер'єр вітальні. В інспектора аж дух перехопило від розкоші й простору. У квартирі, де жила Оксана, було вісім кімнат – одна краща за іншу. Фонтан, камін, оранжерея. Квартира була дворівневою. З першого ярусу на другий вели кручені сходи. На стінах висіли картини й дзеркала, в яких вони відбивалися...

– І що, це все твоє? – подікавився практичний Ліхтар.

– Після того, як чоловік умер, – моє, – недбало кинула Оксана.

У її тоні вчувалося, що для неї квартира – не палац і не музей, а лише місце проживання, і нічого незвичайного, на відміну від Підсухи й Ліхтаря, вона в ній не бачить. До хорошого, як відомо, люди звикають дуже швидко.

– Піду накрию на стіл, – сказала дівчина. – А ви поки можете покупатись, якщо хочете. Ванна там.

Підсуха й Ліхтар презирнулися. Спокуса була велика, але ж є і поняття пристойності...

– А можете й не купатись, якщо не хочете. Я не на-
полягаю, – сказала господарка, глянувши на кислі пи-
ки гостей.

– Хто як, а я піду, – зважився Ліхтар.

Оксана всміхнулась і втекла кудись за тридев'ять
земель. Мабуть, туди, де була кухня.

– Ти ж гляди, не свисни там чого-небудь, – суворо
прошепотів Підсуха у спину Ліхтареві.

– За кого ти мене маєш, Глібе Олексійовичу?! – об-
разився Ліхтар. – Щоб я коли-небудь хоч заколку-не-
видимку в доброї й гарної дівчини спер! Та коли таке
було, га? Я ж не падло яке-небудь, а чесний шахрай!

– Добре, добре... Не кипи! Це я так, про всяк випа-
док, – промимрив Підсуха й з блаженством занурився
в бездонний плюш крісла.

Він насолоджувався довгоочікуваними хвилинами
тиші та спокою. Після всього, що вони з Ліхтарем пе-
режили за цей нескінченний день, обстановка здава-
лася майже райською. На кухні клопочеться добра
фея із зовнішністю французької акторки. У ванній
дзюрчить душем Ліхтар... З магнітофона ллються за-
спокійливі мелодії. Словом, Підсуха сам не помітив,
як задрімав.

– Глібе! Глі-ібе! Їсти подано! – почув інспектор і по-
вільно розплющив очі.

На якусь мить йому здалося, що зараз, розплющив-
ши очі, він опиниться на автобусній зупинці навпроти
НПО «Мегаліт» із гаслом «Народ і партія єдині» над
прохідною. А поруч побачить замерзлого на смерть
Ліхтаря. І дівчина на зеленій «Ромео», і квартира з
фонтаном виявляться хворобливим маренням, як у
казці «Дівчинка з сірниками», де безпритульній, яка
замерзає на вулиці, ввижаються всілякі приємні речі
типу молочних рік із кисільними берегами... Однак, на
щастя, Підсуха виявив себе в кріслі серед розкішних
апартаментів Оксани. Перед ним стояв стіл, заставле-
ний різною вишуканою їжею. Маслини, балик, чорна

ікра й купка ароматних млинців... Підсуха протер очі. Ні, це не сон. Це наяву.

– Ну що, будьмо? – сказав Ліхтар, добре виголений, зі скуйовдженим їжачком мокрого волосся. У руках він тримав чарку з жовтуватою лимонною горілкою.

Оксана, на якій було чудове смарагдово-зелене плаття з глибоким вирізом, теж тримала чарчину. Її очі блищали. Підсуха швиденько підбадьорився, жадібно вбираючи ніздрями аромати делікатесів.

– За здоров'я Оксани! – проголосив Підсуха й хвацько перекинув свою чарку.

– Якби не ти, Ксюшо, ми б оце зараз чвалали, як оті ходаки з Поволжя, по нічному місту. Голодні, мокрі й нікому на хрін не потрібні. Носи в нас були б червоні, а пальці на ногах – сині, – підтримав Підсуху Ліхтар.

– Тільки ви не думайте, що я пожаліла вас, – сказала Оксана й глянула на Підсуху дуже серйозно й дуже жалібно. – Просто мені здалося, що ви хороші хлопці. Я від негідників уже стомилася.

Оксана сумно всміхнулася. Певно, цієї миті їй згадалися всі негідники, з якими за своє недовге життя їй довелося мати справу.

– Ми не тільки хороші, ми ще й веселі хлопці! Ми тобі зараз за дві секунди підніmemo настрої, – сказав Ліхтар і підморгнув Підсусі.

Наступні півтори години пройшли під знаком реанімації Оксаниного настрою. Ліхтар, у якому талант оповідача, що досі дрімав, розцвів під впливом лимонної горілки буйним цвітом, розповідав анекдоти й бувальщини. Серед бувальщин переважали армійські. Серед анекдотів – світські. Про англійських джентльменів і вірменське радіо. При цьому Ліхтар розмовляв цілком пристойною літературною мовою без слідів фені. «Якби не знав, що він сидів, нізащо б не здогадався!» – зізнався собі Підсуха. Оксана, судячи з усього, теж не здогадувалася. З кількох зауважень, що інспектор кинув наче між іншим, випливало, що Підсуха й

Ліхтар – працівники якоїсь важливої держустанови. Чи то санепідемстанції, чи то СБУ. В перервах між вибухами реготу Оксана пускала Підсусі бісики й терлася ногою об його ногу під столом. Підсуха, для якого все це було аж надто несподіваним, реагував на ці недвозначні знаки уваги досить мляво. Він соромився зізнатися собі, що поруч із такою шикарною молодого жінкою як Оксана він відчуває себе невпевнено. Ех, скинути б років десять...

Була друга година ночі, коли Ліхтар заснув просто на дивані (чи прикинувся, що заснув). Оксана запропонувала Підсусі піти в іншу кімнату – подивитися її колекцію метеликів. Серце в грудях інспектора забилося часто й лунко. Метеликів у сусідній кімнаті було справді повно. Стенди з колекційними екземплярами всіх кольорів і розмірів вкривали стіни буквально від підлоги до стелі.

– Знаєте, я не чекав від вас, Оксано...

– Чого ви не чекали, Глібе? – дівчина спокусливо провела язиком по губах.

– Ну... в принципі ж дівчата не цікавляться метеликами. Це заняття суто чоловіче, наскільки я знаю...

– А я от цікавлюся, – засміялась Оксана й наче випадково поклала руки на плечі Підсухи.

– Ви дуже незвичайна дівчина, Оксано, – проникливо сказав Підсуха, зазираючи в блакитні очі своєї нової й такої чудової знайомої.

– Глібе, ми ж домовились на «ти», – з докором сказала дівчина.

– Добре, Оксано. Ти – дуже незвичайна дівчина, – сказав Підсуха майже пошепки.

Тієї миті йому почало здаватися, що час повернувся назад і йому знову двадцять п'ять років. О диво!

– А ти дуже незвичайний чоловік, Глібе. Хоч і схожий на бандита.

– Та не бандит я, скільки можна тобі пояснювати! – вдавано розсердився Підсуха, притискаючи дівчину до

себе. Запах її парфумів викликав у нього й запамороження, й любовну гарячку водночас. – Я не бандит, я міліціонер. Старший інспектор каро.

– Навіть якщо ти брешеш, мені все одно. Ти мені подобаєшся, Глібе. А хто ти такий – мені плювати.

Ні з того ні з сього Оксана зазасміялася й зависла на ший в Підсухи. Він підхопив її на руки й поніс до канапи, заваленої м'якими подушками з китайською вишивкою. Поки він ніс її, Оксана примудрилася розстебнути всі ґудзики на його сорочці. Світла вони не вимикали. Ні коли Оксана вислизала з плаття, ні коли допомагала роздягнутися очманілому від щастя інспекторові. А потім Підсуха обсилав поцілунками її шовковисту шкіру, й до світла вже нікому не було діла.

РОЗДІЛ 19

– Довбана в рот, гицлі чортові! – репетував Ліхтар. – Що, зовсім дах поїхав?!

Двоє дужих хлопців у чорних уніформах із якимись незрозумілими знаками на рукавах викручували Ліхтареві руки. Пика в нього була сонна і м'ята, а очі – червоні й нещасні.

– Чого вам треба, га! – сатанів Ліхтар, але хлопці й не думали звітувати перед ним. – Ну ви хоч скажіть! Ну боляче ж, га?

Похмурі хлопці надягли на Ліхтаря наручники й кинули його на той самий диван, де ще п'ять хвилин тому він спокійно спав. У дверях, спершись на одвірок, стояв незнайомий Підсусі похмурий чоловік у суперовому піджаку, при краватці й у димчастих окулярах. Ці окуляри сприймались особливо дико о четвертій ранку. А на годиннику була саме четверта. Це було перше, що усвідомив Підсуха, прокинувшись. По його грудях стікала крижана вода. Волосся було мокре. І труси теж. Він лежав на підлозі поруч зі столом у тій кімнаті, де вони ви-

пивали й закушували якихось три години тому. Над Підсухою височів іще один молодець в уніформі. В його руках було порожнє відро. «Не вельми галантно з нами поводяться», – відзначив Підсуха й мотнув головою. Холодні бризки полетіли увсібіч. Чоловік у димчастих окулярах, як і раніше, мовчав, спостерігаючи за екзикуцією Підсухи й Ліхтаря. Звідкись долинали зойки Оксани й глухий стукіт. «Оксану замкнули у ванній і вона б'є кулаками по дверях», – зрозумів Підсуха.

– Хто ви такі? – спитав нарешті інспектор, надсилу розліпивши губи.

– Не твоє діло! – кинув той, що з відром.

– Ну то хоч штани дайте.

– Привнеси йому одяг, – безбарвним голосом скомадував чоловік в окулярах, звертаючись до одного зі своїх «псів».

Хлопець в уніформі метнувся в кімнату, де була колекція метеликів і та канапа, де Підсуха з Оксаною зовсім недавно віддавалися гарячим утіхам. За хвилину хлопець повернувся, несучи в руках весь Підсушин гардероб. Светр, джинси, шкарпетки й сіру вовняну водолазку. Все це полетіло на підлогу до ніг власника.

– Одягайся. І без викрутасів, – кинув боєць. Відро він поставив на підлогу. Замість нього в його руках тепер був дев'ятиміліметровий пістолет-кулемет «Беретта».

«Ну ні фіга собі!» – сумно подумав Підсуха, натягуючи штани. Один вигляд беретти начисто придушив у ньому волю до опору. Справді, що він може з голими руками проти такого монстра? Тим більше, що двоє інших бійців були озброєні не гірше. В одного – міні-узі. В другого – «Геклер і Кох» калібру 5,56 мм. Досі Підсуха бачив цей чудовий пістолет-кулемет лише в довідниках. І був упевнений, що в усьому місті не знайдеться й одного екземпляра цієї напрочуд надійної, але й напрочуд дорогої зброї. А тут – ось, будь ласка. Іншим разом Підсуха мимоволі задивився б на цю штуку. Але

тепер, після доби суцільного божевілья, він просто ковзнув по «Геклеру» поглядом і відвів очі. Від зброї – своєї й чужої – вже нудило.

– Послухайте, мужики, а що вам усе-таки треба? – спитав Ліхтар. – Що ми вам зробили, га?

Та хлопці в уніформі навіть бровою не повели. Врешті, чоловік у димчастих окулярах, витримавши театральну паузу, заговорив.

– Пояснення прості. Ви вдерлись у мої володіння. Зробили замах на мою власність. І ви повинні бути покарані.

– Чекайте, ви що, Оксанин чоловік? – витріщився Ліхтар. – Ви що, воскресли? Якщо воскресли, то ми не винні. Ми не знали. Оксана сказала нам, що ви вмерли.

– Я Оксані не чоловік.

– То виходить, це ваша квартира? Ну-у-у... чесно кажучи, я так одразу й подумав. Я так і подумав: не може бути в такого молодого дівчиська такої крутої квартири з фонтаном! Не може – і все! І про чоловіка я теж одразу не повірив. Вмер – не вмер... як у тому анекдоті – аби був живий-здоровий...

– Це не моя квартира. Це квартира Оксани.

– Тоді я взагалі не розумію, в чому тут проблеми в нас із вами! – загорлав Ліхтар. – Ми прийшли до дівчини в гості. Між іншим, вона нас сама запросила. Потім ми лягли спати. Про яку власність ви говорите? Куди це ми вдерлися? І що ми порушили, га?

Ліхтар говорив швидко й переконано. Підсуха навіть здивувався такій спритності. Сам він насилу повертав язиком. Голова тріщала. Вчорашні синці й садна на спині нагадували про себе тупим боєм. А Ліхтареві – все як із гуся вода!

– Ви зазіхнули на Оксану. Оксана – моя жінка. Моя, а не твоя. І не Гліба Підсухи. Кожен має те, що він заробив. Ті, хто намагається взяти незароблене, дістають по зубах. Я заробив Оксану. А ви заробите по зубах. Обоє.

У голосі чоловіка звучала сталь. Відчувалося, що він дуже злий. Що він належить до породи людей, які звикли отримувати те, чого хочуть. А з тими, хто стоїть на заваді, такі люди не церемоняться.

– Виходить, ви той самий загадковий друг Оксани, про якого вона нам учора розповідала? – спитав Підсуха.

– Так, я друг Оксани.

– Та ви ж її покинули? Хіба не так? Вона ще казала, що хотіла навіть покінчити життя самогубством. Ні?

– Я її не кидав. Це вона кинула мене. Але справи це не міняє. Я, як і раніше, вважаю Оксану своєю жінкою. Наші дрібні сварки – наша особиста справа. І вас це не стосується.

Поки точилася ця розмова, більше схожа на епізод мильної опери, Підсуха встиг одягтися. І тривога в його душі стала помаленьку вщухати. Незважаючи на те, що їх тримали під прицілом, усе це було відносно дрібними неприємностями. Неприємностями, як то кажуть, на особистому ґрунті. Якби ці молодці були людьми Савелія, тоді шансів на порятунок не було б жодних. А так була надія спустити все на гальмах. «Ми ще повоюємо!» – вирішив Підсуха і попросив дозволу сісти.

– Сідайте, – дозволив чоловік в окулярах. – Ваша доля вирішиться до ранку.

Підсуха із задоволенням відзначив, що наручників на нього не надягли. Про причини можна було гадати довго, якщо не брати до уваги ментальних особливостей. Загадкову українську душу інспектор знав добре, тож швидко збагнув, що другої пари наручників хлопці в уніформі просто не захопили. Швидше за все, забули.

– А що буде вранці? – спитав Ліхтар. – Я маю на увазі, коли наша доля вирішиться?

Підсуха теж пожвавішав. Справді, це було найактуальнішим питанням на даний момент.

– Уранці я побалакаю з Савелієм. І з хлопцями з прокуратури, – спокійно сказав чоловік в окулярах.

Ліхтар кинув на Підсуху зацькований погляд.

– Ви що, співпрацюєте з Савелієм? – спитав Підсуха. Він не сподівався на правдиву відповідь. Просто сидіти мовчки йому було нудно. Спати зовсім перехотілося.

– Ні. Я з бандитами не співпрацюю, як ти висловився. І тим більше, не маю жодних спільних справ із Савелієм.

– То в чому ж річ? Навіщо дзвонити Савелієві, га? Він що, за фактом платить? За кожну спійману жертву? – вставив Ліхтар.

– Я не працюю на Савелія, – відрізав чоловік і, витягнувши з пачки якусь імпортну гідоту без фільтра, закурив. – Але зараз такий момент, що мені вигідно укласти з ним угоду.

– Що ж це за момент такий?

– Поганий момент. Дуже поганий. Мені потрібен мир, а не війна, – чоловік випустив клуб пахучого диму. – І за мир я заплачу вами, пане Ліхтар.

– А мною ви що? – єхидно спитав Підсуха. – Теж відкупитеся? Тільки від прокуратури?

– Ти вгадав. Я знав, що в міліції ще залишилися кмітливі працівники. І один із них – переді мною.

У голосі чоловіка звучала вбивча іронія. Він хижо посміхнувся.

– Спасибі за комплімент, – пробурчав Підсуха. – Ти б хоч назвався. А то я навіть не знаю, як до тебе звертатися.

– Ніяк не звертайся. Я потерплю, – чоловік загасив цигарку просто об стіл і вийшов.

Усі троє його підручних в уніформі вийшли за ним. Замість них з'явився четвертий, теж із береттою. Він був старшим за своїх колег – на вигляд мав близько тридцяти. Він сів на стілець біля дверей і навів на диванчик, де сиділи Підсуха з Ліхтарем, ствол своєї дивозброї. Рукави чорної сорочки охоронця були загорнені до ліктів, як в есесівця з кінофільму. На правій руці було якесь татуювання, але розгледіти його Підсуха не

встиг. Двері замкнули з того боку. «У мишоловці», – подумав Підсуха.

* * *

Десять хвилин минули в цілковитому мовчанні.

– Слухай, мужик, твій шеф серйозно? – озвався на решті Ліхтар. – Я маю на увазі, що він казав про ранок?

Охоронець зробив вигляд, що не чує.

– Ти що, глухий?

Відповіддю знову було мовчання. Однак Ліхтар і не думав здаватися. Відчувалося, що розговорити охоронця він тепер має чи не за справу честі.

– Слухай, мужик, а якщо я захочу, наприклад, посяти, га? Мені що, лити прямо тут, під диван, і ти теж будеш мовчки це терпіти? Тобі плювати, так?

Охоронець стиснув зуби, але, як і раніше, не вимовив ні слова.

– Виходить, я так зрозумів, що можна сяти, – припустив Ліхтар. – А по кімнаті можна ходити? Чи ми до ранку будемо сидіти на цьому проклятому дивані під прицілом твоєї крутої пішки? Я, звичайно, можу спробувати. А раптом ти візьмеш і розмажеш мене по стіні зі свого кулемета?

– Пістолет-кулемета, – машинально виправив Підсуха.

– Один хер, – відмахнувся Ліхтар і продовжив своє невдале інтерв'ю.

Охоронець стоїчно мовчав. Підсуха, якому досить швидко обридло слухати, занурився в свої думки. Справи йшли гірше нікуди. Документи й зброю відібрав загадковий незнайомець у димчастих окулярах. На бандита цей незнайомець не схожий, але від цього не легше. Оксану замкнено у ванній. Може, її теж чекає якась розплата? Може, її теж на щось вирішили обмінати? «Мир в обмін на території, інспектор каро в обмін на мир, а баби в нас на що?.. Теж мені, Отелло тра-

ханий», – подумав Підсуха і сплюнув просто на підлогу. Охоронець, якого стривожив різкий рух інспектора, смикнувся й скорегував положення ствола беретти. Тепер він дивився Підсусі просто в груди.

– Ти легше, Глібе Олексійовичу. Я розумію, справи наші – гівно. Але цього психа ти краще не зли. Може, він узагалі під наркотою якою-небудь. Рипнешся зайвий раз – і пропадеш ні за гріш. У принципі, ти подумай, наш герой-коханець нічого не втрачає, якщо цей відморозок нас обох ненароком пристрелить. Савелій тільки зрадіє – йому менше роботи. І в прокуратурі, певно, теж зрадіють. Є людина – є проблема, нема людини – нема проблеми.

Ліхтар, звичайно, був цілком правий. Тільки Підсуха його прослухав. Адже він нарешті зміг побачити татування на правиці охоронця. «212 ДШБ» – «двісті дванадцята десантно-штурмова бригада». Перед внутрішнім зором Підсухи стрімко промчали картини, про які зазвичай він намагався не згадувати. Чи, принаймні, згадувати якомога рідше.

Хмари куряви з-під коліс військової вантажівки. Проблиск жовтого вогню, зовсім негучний вибух – і вантажівка назавжди тоне в афганській пилюці. А разом із нею – п'ятеро веселих дембелів, із якими ти разом пройшов не одну сотню кілометрів по гіркій землі чужої країни... Смагливий афганський хлопчик-сирота в якихось страшенно брудних обносках канючить у Підсухи «хеба» і Підсуха розуміє, що російського слова «хлеб» цей хлопчик правильно вимовляти не вміє, так само, як і інших російських слів... Старшина Колоброд із простреленою головою, розпластаний на порозі сіро-жовтого покинутого будинку в кишляку Агзар...

Коли Підсуха отямився від своїх спогадів, Ліхтар, як і раніше, випробовував на міцність нерви охоронця. Підсуха не став йому заважати. Він просто підтяг рукав своєї водолазки до ліктя, повільно встав і зробив

два кроки до охоронця. Тієї ж миті той зняв беретту з запобіжника. Але Підсуху це не збентежило. Він зігнув руку в лікті, демонструючи охоронцеві блідо-синє татуювання. «212 ДШБ». Охоронець здивовано звів брови й поставив зброю на запобіжник.

– Я пішов у вісімдесят другому в званні сержанта, – сказав Підсуха.

– А я в вісімдесят восьмому. Я в Афгані й двох місяців не прослужив, слава тобі Господи. Мені тоді й дев'ятнадцяти не було, – тихо сказав охоронець.

– Тоді ми були разом. А тепер – тобі досить ворухнути пальцем, і від мене залишиться купа закривавленого м'яса...

Підсуха сів на диван і опустил рукав водолазки. Охоронець мовчав. Ліхтар, витріщивши очі, переводив погляд із Підсухи на охоронця й назад. Запанувала мертва тиша. Було чути, як в одній із сусідніх кімнат Оксана та її ревнивий друг з'ясовують стосунки.

– Мене звуть Олексій, – сказав нарешті охоронець і поклав беретту на підлогу.

– Наші імена тобі відомі, – чи то питально, чи то ствердно сказав Підсуха.

– Відомі, хлопці, – сказав охоронець і відвів очі. – Херня якась виходить, навіть не знаю. Хочете курити?

Підсуха кивнув. На диван упала пачка «Соверена» й одноразова запальничка.

– Херня – це м'яко сказано, Олексію. Ти подумай сам. Духівські кулі мене два рази брали, а вбити не змогли. Комісувати мене хотіли двічі, а я все рапорти у штаб бригади строчив, щоб залишили. Мене хлопці «двічі пораненим героєм Радянського Союзу» називали. А тепер гнити мені на зоні за злочин, якого я не коїв. І все тому, що твоєму босові вельми кортить декому в прокуратурі послугу зробити. Чи, кажучи людською мовою, сраку поцілувати потрібній людині. Либонь, той не забуде послуги, коли твій бос сам щось напартачить.

Підсуха говорив тихо, виразно вимовляючи кожне слово. Ліхтар вимкнувся. Охоронець нервово кутив, підперши голову рукою.

– А це – Сашко Ліхтарюк. Він життям ризикував, аби мене врятувати від продажних слідаків, яких Савелій найняв, щоб мене згноїти. Він мені як брат став у ці дні. А його твій бос хоче Савелієві видати.

– Н-да-а, херня... – знову погодився Олексій, дивлячись просто перед собою. Підсусі здалося, що він готовий журитися до ранку. Журитися й ні чорта не робити.

– Але знаєте, мужики, є тут один варіант... – сказав нарешті Олексій і його обличчя просвітліло. – Є варіант, їй-богу!

РОЗДІЛ 20

На годиннику була за чверть п'ятого ранку, коли у величезній квартирі Оксани Барабанчук раптово згасло світло. Неприємна розмова між Оксаною та її ревним другом урвалася на півслові. Запанувала лихвісна тиша.

– Що сталося? – занепокоїлась дівчина після недовгої паузи.

– Бляха! – упівголоса вилаявся Опанасенко і зняв свої фірмові окуляри.

– Голубе! Стародубе! Негайно сюди! – гукнув він, дістаючи з кобури «Зіг-зауер».

Стріляв Опанасенко погано. І все-таки з могутнім армійським «Зіг-зауером», що йому порадили як найзабійніший сучасний пістолет, він відчував себе спокійніше. Двічі кликати охорону не довелося: і Голуб, і Стародуб одразу ж виникли на порозі кімнати, де сиділи Оксана з Опанасенком. Вони присвічували собі однією на двох запальничкою.

– Здається, пробки вибило! – заявив Голуб.

– Що значить «здається»? – нервово перепитав Опанасенко.

– Та в нашому будинку світло наче є... і в під'їзді є... Виходить, це не централізовано світло вирубили. І не аварія яка-небудь... Виходить, просто пробки.

– А що там Жовнір із цими мудаками?

– А хрін його знає, – знизав плечима Голуб.

Він загасив запальничку – метал нагрівся й пік пальці.

– Що значить «хрін його знає»? А хто це повинен знати? Лермонтов?

– Та ми саме збирались перевірити, – почав виправдовуватись Голуб. – Але ж ви нас самі сюди покликали! А взагалі, що там може бути особливого. На зеків – наручники. Інспектор, здається, взагалі в прострації. А в Жовніра – беретта. Що вони з ним зроблять?

– А що, Підсуха без наручників? – запитав не надто спостережливий Опанасенко.

– Ну... звичайно, без... У нас же тільки одна пара з собою була.

– Добре. Пам'ятаю. Не маразматик іще, – роздратовано кинув Опанасенко. – Зробимо так. Ти, Голубе, йди до Жовніра. Про всяк випадок. А ти, Стародубе, піди перевір пробки.

– А де вони тут, ці пробки? Цілих вісім кімнат і коридор безрозмірний. Ви хоч скажіть, куди йти...

Опанасенко розвернувся до Оксани, яка сиділа на зграбному стільчику й курила вишукану довгу цигарку, струшуючи попіл на килим. Якби Опанасенко міг бачити вираз її обличчя, то виявив би, що вона дивиться на нього з неприхованим презирством. Утім, із таким самим презирством вона дивилася на нього й до того, як світло пропало.

– Оксано, де в тебе тут пробки?

– А біс їх знає! – відмахнулась Оксана, наче все це її зовсім не стосувалося. – Мені й у темряві добре.

– А мені – погано, – надсилу придушуючи роздратування, сказав Опанасенко. – Ті двоє бандитів, яких там Жовнір стереже, можуть скористатися нагодою і втекти.

– Це не мої проблеми, а твої, Володю, – уїдливо повідомила Оксана. – Як на мене, то хай тікають на всі чотири сторони. Побільше б таких бандитів, як Гліб і Сашко. І поменше – таких, як ти! А по-друге, поки Юрочка був живим, я навіть до пилососа жодного разу не підходила. Не те, що до якихось сраних пробок. Мені на цю електрику й на пробки плювати з високої гірки.

Стародуб посміхнувся у вуса. «Хоч раз хазяїна мордякою в гівно вмочили. А то все в рот заглядають!» – подумав він, але, звичайно ж, нічого не сказав. За стриманість йому досить добре платили.

– Та що ти за хазяйка?! – вибухнув нарешті Опанасенко. – За три роки, що ти в квартирі живеш, не затимила, дурка, навіть де пробки знаходяться!

– А ти? Рік до мене ходиш на пістончик, а де пробки – так і не вивчив? Хоч би для інтересу спитав! Удома в себе, мабуть, знаєш, де ті пробки стирчать? Чи там ти з себе хазяйновитого корчиш, перед дружиною стелешся?! А як тут – то все можна! Хвилину тому мене котиком називав і зайчиком, а як за яйця свої злякався, то одразу я в тебе із зайчика в дурку перетворилася!

Невідомо, скільки ще тривала б ця сварка, якби в кімнаті не запахло димом.

– Гей, хазяїне, там щось, здається, горить! – обережно вклинився Стародуб і зняв свій «Геклер і Кох» із запобіжника.

– У нас? – Опанасенко понюхав повітря.

– У нас. Я піду подивлюся?

– Піди, тільки ж ти це... ненадовго. Ти все-таки мій охоронець, а не пожежник! – кинув у спину Стародубу Володимир.

– Ага, засцям! – раділа Оксана. – Засцям, що тебе зараз Сашко з Глібом навколо пальця обведуть! Темря-

ва – друг молоді! Це тільки сдикуни й негідники темряви бояться, і я навіть знаю, чому!

– Заткнись, дурепо! – гаркнув Опанасенко, якому Оксана наступила на улюблений мозоль. Потім він розвернувся до неї й відважив дзвінкого ляпаса.

Якийсь час Оксана мовчала, схопившись долонею за почервонілу щоку й намагаючись збагнути, що сталося. А коли збагнула, почала верещати. Верещати так, як, мабуть, не верещали й відьми в лабетах нещадних інквізиторів. Збоку могло здатися, що в темній кімнаті відбувається якась небачена за своєю жорстокістю езекуція. Через хвилину безперервного лементу Оксана затихла. Опанасенко, який остовпів від такого вереску, з полегшенням видихнув. Але не тут-то було! Оксана набрала в легені нову порцію повітря і... закричала знову на високій і переливчастій ноті. Володимир пробував було затиснути їй рот, але розлючена дівчина вивернулася з його рук, виявивши при цьому майже зміїну спритність. А вивільнившись, щосили всадила своєму колишньому коханцеві коліном у пах. Саме так її навчили діяти у разі безпосередньої небезпеки на курсах дамської самооборони. На них Оксана з нудьги ходила цілих п'ять місяців. Лаючись і батькуючи всіх і все, Опанасенко зігнувся навпіл і сповз на підлогу. Оксана, незважаючи на свою перемогу, кричати не перестала.

Тим часом кімната помалу стала наповнюватися димом, що сіявся з-під замкнених за Стародубом дверей. До того ж, десь там, за дверима, ударив пістолет-кулемет. Коротка черга швидко обірвалась. Але за нею пішла ще одна. І ще.

– Що тут таке? – на порозі стояв Стародуб із «Геклером і Кохом» у руках. Він важко дихав, витираючи піт.

Якби не темрява, можна було б помітити, що вигляд Стародуб мав розгублений і переляканий водночас. Та це й не дивно: саме такий вигляд мають люди в ситуації, що катастрофічно вийшла з-під їхнього кон-

тролю. Відреагувавши на появу Стародуба, Оксана припинила репетувати. Раптово. Наче по команді.

– Нічого. Просто ваш хазяїн мене б'є, – відповіла вона, перш ніж Опанасенко встиг сказати слово. – А що там у вас? Бій у Криму, все в диму, ні чорта не видно?

– Там просто якийсь дурдом! Ці двоє, ну, наші, як це сказати, заручники, кудись змилися... Причому ланцюжок на вхідних дверях висить, як висів. Не могли ж вони його накинути після того, як вийшли з квартири? А взагалі, хазяїне, нам теж пора линяти. А то зараз пожежники приїдуть.

– А що з Голубом? Із Жовніром?

– Жовніру в писк газovým балончиком пшикнули... Він там лежить весь у сльозах і соплях... Я його на сходову клітку виніс. А Голуб побіг на другий ярус. Він упевнений, що ці гади там ховаються.

– А хто стріляв?

– А чорта лисого тут розбереш! Десь нагорі стріляли! Мабуть, Голуб правий був! Нагорі вони. Хоча не до беру, як вони туди пробралися. Єдиний вихід на другий ярус із вашої ж кімнати, так?

Опанасенко сторожко зиркнув на чорні кручені сходи, що вели на другий ярус квартири. А й справді, як?

– А що там горить і смердить, з'ясував?

– З'ясував. Там масляний обігрівач вибухнув. Чи хтось його підірвав. Ну, просто вистрелив у нього. Масло витекло, а хтось із цих гадів сірник туди кинув. Ну, воно й спалахнуло... Коротше, в тій кімнаті, де Жовнір їх під прицілом тримав, зараз натуральна пожежа буде. Особливо, коли полум'я до штор добереться... А взагалі, хазяїне, треба кидати балачки й забиратися.

– Через другий ярус?

– Ну. Це єдиний шлях. Тут не пройдеш! Можна задихнутися! – гукнув Стародуб і кинувся до кручених сходів. – Я гляну, чи немає там кого, а ви – за мною!

Опанасенко прикусив губу. Все вийшло більш ніж нещадно. Втім, іще нещадніше бути вже просто не

могло. Спочатку ці пробки. Потім пожежа. Йому стало ясно, що він явно недооцінив своїх супротивників, які змогли перехитрити його чудово вишколених підлеглих. І при цьому втекти. Опанасенко люто плюнув на підлогу. До всього, під вікнами ще й почувся рев пожежних сирен. Оксана підскочила до вікна.

– Ура! Це за нами! – гукнула вона й почала вимахувати руками. – Ми тут!

Під вікном, блимаючи, загальмували аж три пожежні машини. З них посипалися люди в спецодязі й білих касках. Вони заметушилися, розмотуючи брендспойти. А двоє – певно, начальство – стояли внизу і вказували пальцями на шостий поверх. Там із вікна валив чорний смердючий дим. У вікнах сусідніх квартир виникали перелякані й сонні обличчя сусідів Оксани Барабанчук. За хвилину поруч із пожежними машинами зупинились і дві міліцейські. Звідти вискочили люди в касках і бронежилетах. У руках вони мали автомати Калашникова, а на обличчях – бажання постріляти, відвести душу, якщо вже приїхали.

Але не встигла Оксана як слід натішитись видовищем переполоху, як Опанасенко грубо схопив її за руку й поволік до сходів на другий ярус. Цього разу Оксана, яка важила не більше п'ятдесяти п'яти кілограмів, не могла чинити опору. На курсах дамської самооборони їй не розповідали, як поводитися, коли розлючений стокілограмовий чоловік намагається врятувати тебе від вогню і диму. Та не встигли вони піднятися сходами й зробити двох кроків до дверей, як могутній і добре поставлений удар у щелепу збив Опанасенка з ніг. Той крякнув від несподіванки, впав на чотири кінцівки і, зрозуміло, випустив Оксанину руку.

– Глібе, ти? – гукнула Оксана, витріщаючись на темну фігуру з пістолет-кулеметом у руках.

Але Підсуха не відповів. На те, щоб розводити ввічливу балаканину, він не мав часу. Аби прискорити розв'язку, він штовхнув Опанасенка ногою під ребра.

– Документи, гроші й пістолет сюди. Негайно.

– Які документи? – розгублено спитав той, гарячково пригадуючи, коли його били востаннє. У десятому класі на дискотеці, чи коли?

– Мої документи, які твої люди відібрали в мене й у Сашка Ліхтарюка. Ще гроші й нашу зброю, – сухо відповів Підсуха. – Думай швидше, друже, бо я тобі зараз голову на фіг рознесу з цієї штуки. І дівчини не посоромлюсь. Я не сором'язливий.

Ця проста, як три копійки, погроза подіяла, миттю повернувши Опанасенка до реальності.

– А-а, зараз... якщо вони тільки в мене... а, так... ось вони.

Стоячи на колінах, Опанасенко дістав із внутрішньої кишені піджака й передав Підсусі його посвідчення, гаманець та інший дріб'язок. До цього Опанасенко додав і свій грізний «Зіг-зауер». Його руки непристойно тремтіли. З усього було видно, що він дуже зляканий. Оксана навпаки: як тільки з'ясувала, що перед нею – Гліб Підсуха, перестала боятись і дивилася на все навіть із деяким схваленням. Певно, в її нудному й ситому житті молодій й багатій вдови дуже обережного бізнесмена такі цікаві речі траплялися досить нечасто. Якщо взагалі траплялися.

– А де наші стволи? Пришоферили, гади?

– Їх Голуб забирав... Вони, мабуть, на кухні лежать... на столі...

Тримавши Опанасенка під прицілом беретти, Підсуха засунув «Зіг-зауер» собі за пояс і озирнувся. Бідолаха Голуб, зв'язаний по руках і ногах, сидів із кляпом у роті, не сміючи поворухнутись. Його буйна голівонька спочивала на плечі Стародуба, який теж був зв'язаний з усією можливою старанністю. Ліхтар із переможним виглядом стояв над ними, тримаючи в руках «Геклер» – мрію кожного терориста від Іраку до Ірландії. За домовленістю з Олексієм, Ліхтар і Підсуха не заподіяли ні Голубу, ні Стародубові ніякої шко-

ди, якщо не вважати двох понюхів «черемхи». Швидко оцінивши ситуацію, Підсуха вирішив, що спускатися за своєю зброєю на перший ярус – верх ідіотизму. «Отже, і з макаровим, і з будь-яким доведеться розпрощатись. Як і з куртками, до речі», – з жалем подумав Підсуха.

– Тоді на добраніч, – без злоби сказав він, і перекошене обличчя Опанасенка занурилося в легку хмарку «черемхи». Потім Підсуха схопив Оксану за руку й поволік її до виходу.

РОЗДІЛ 21

– ...Коротше кажучи, після того, як ми знайшли в тебе придатні ножиці, лишалося тільки всунути їх у розетку, – пояснював Оксані Підсуха.

– Це ще навіщо? Нащо ножиці пхати в розетку? Га? – дивувалася дівчина. Підсуха і Ліхтар перезирнулись і розсміялися.

– Зразу видно, що ти дівчина з інтелігентної родини.

– З чого ж це, цікаво, видно?

– Та з того, що будь-яка дівчина, яка ПТУ закінчила, добре знає, що коли вона засуне в розетку ножиці, то негайно вилетять пробки. А будь-який мужик із ПТУ це знає й поготів!

– А-а, – протягнула Оксана без ентузіазму. Історія про ножиці була для неї справжнім відкриттям. – То це ви світло вирубили? – нарешті здогадалася вона.

– Ну, а я тобі про що? – знову розсміявся Підсуха.

– А я думала, це просто пробки зіпсувалися...

– Це добре. Треба, щоб і інші так думали. Ми тому ті ножиці з собою й прихопили, коли світло згасло. Потім покажу тобі. У них тепер на кінцях такі сталеві кульки. Оплавилися кінчики лез від напруги. Розумієш?

– Розумію, – кивнула Оксана. – Тільки не можу врубатися, як вам охоронець це дозволив.

– Що саме?

– Дозволив ножиці в розетку засувати?

– А оце вже секрет фірми, – хитро усміхнувшись, кинув Ліхтар.

– Ви його купили, так? – припустила прониклива Оксана. – Просто дали йому грошей – і все?

– Ні, золотко. Є в житті речі, які за гроші не купуються, – філософськи зауважив Ліхтар.

– Ну добре. Світло, припустимо, ви правильно вирубили. Це було розумно. А пожежа? Якого біса ви там усе підпалили? Обігрівач мій улюблений підірвали... килим зіпсували... На хріна такий погром? Не шкода вам було моєї квартири, га, мужики? – задерикувато спитала дівчина. Втім, особливого жалю Оксана, судячи з голосу, не відчувала. Вона звикла жити за принципом: легко прийшло – легко пішло.

– А що нам було робити? Завдяки цій пожежі ми Голуба зі Стародубом просто стриножили й «черемхою» побризкали. А якби такого переполоху в диму не було, могли б і пристрелити когось ненароком. Чи нас хтось пристрелив би...

– То значить, усі охоронці в порядку?

Певно, це було для Оксани цілковитою й тим більше приємною несподіванкою.

– Ну. Ми ж не звірі якісь.

Дівчина засовалась на сидінні. Підсуха зрозумів, що вона дуже хоче, але не зважається спитати щось важливе. Втім, Оксана все-таки зважилася.

– А мені Володимир казав, що ви, Сашко, зек. Це правда?

– Правда, Ксюшо. Правда. Я колишній зек, – легко погодився Ліхтар. – Не буду брехати, що мене закрили ні за що. За діло мене закрили. За шахрайство. І не буду казати, що випадково зшахрував. Це теж було б неправдою й лицемірством. Просто професія в мене така. Розумієте?

– Розумію. Знаєте, мене це не бентежить. От якби ви були сутенером – тоді інша річ.

– Бог милував, – кинув Ліхтар.

– А я справді інспектор, – продовжив Підсуха. – І в цьому тобі, Ксюшо, твій друг не збрехав.

– Та який він мені тепер друг?! – гукнула Оксана й відвернулася до вікна. Щоб якось відволікти дівчину від неприємних думок, Підсуха поклав їй руку на плече й ніжно поцілував у шию.

– Правда ж, я кращий? – спитав упівголоса.

– Правда, – відповіла Оксана й обняла його. За мить вона вже відповідала на його поцілунок своїм гарячим і праним поцілунком.

– Добре ви там іззаду влаштувалися, – бурчав Ліхтар, який сидів за кермом. – А мені, як дурневі, крутити «бублик»!

Вони їхали до Оксаниної подруги, Евридіки. Там, як запевняла дівчина, на них чекав теплий прийом і безпечний нічліг. У безпеку навіть найнадійніших нічлігів Ліхтар і Підсуха більше не вірили. Та все одно, настроїв значно поліпшився. Краще Евридіка з її сумнівною безпекою, ніж вокзал із міліцейськими перевітками.

Над містом займався малиновий зимовий світанок.

РОЗДІЛ 22

– Слухай, Ксюшо, що це за ім'я в твоєї подруги таке... як би це сказати...

– Блядське, – вставив Ліхтар, зупинивши «Ромео» біля під'їзду пересічної хрущовки.

– Не лайся при дамах, – із напускною суворістю сказав Підсуха, відтак, звертаючись до Оксани, уточнив: – Я не хотів сказати «блядське», я хотів сказати «екзотичне».

– Ти ж казав, що лаятися при дамах не можна, – лукаво озвався Ліхтар. Підсуха комічно відмахнувся від нього. Оксана розсміялася.

– Воно не таке, як ви сказали, хлопці. Просто в неї тато був хормейстером.

– Ким-ким? – перепитав Ліхтар.

– Хормейстером. Це людина, яка керує хором, – пояснила Оксана.

– А-а, як у хорі імені П'ятницького? – блиснув ерудицією Ліхтар.

– Приблизно. Так ось, її тато дуже любив оперу «Орфей і Евридіка». Про музиканта, який спустився в пекло, аби визволити свою кохану. От він і назвав дочку Евридікою. По-моєму, дуже гарно.

– По-моєму, теж, – хором відповіли Підсуха і Ліхтар, які гостро відчули брак освіти. Оксана поблажливо всміхнулася. Поставивши машину на сигналізацію, вони зайшли в під'їзд.

– А ця твоя Евридіка, вона не буде проти нас заперечувати? – спитав Ліхтар. – Усе-таки, ні з того ні із цього... двоє мужиків... та й світає... вона, мабуть, у ліжку зараз ніжиться...

– Ні, вона не заперечуватиме. Вона о цій порі вже другу годину на ногах і, думаю, буде рада зробити мені послугу. По-перше, вона не тільки моя подруга, але й моя велика боржниця. Коли три роки тому її чоловіка взяли за одне місце вапні, Глібе, доблесні колеги з ДАІ, я їй допомагала деякі справи залагодити.

– У тебе є знайомі в міліції? – скинувся Підсуха. – Не беручі до уваги мене, звісно.

– Ні. Крім тебе, Глібе, знайомих у міліції я не маю, – зітхнула Оксана. – Зате в мене є гроші, які я їй позичила.

– Ну й діла! – гмикнув Ліхтар. – Усіх людей можна розділити рівно на дві категорії. До першої потраплять ті, у кого позичають гроші, а до другої – ті, хто їх канючить...

– Так. Але гроші – це дурниця. Головне, що ми разом у школі вчилися. Сиділи за однією партою, я їй списувати давала.

– Послухай, а твій друг, як там його...

– Володимир. Але багато хто зве його просто Банкіром, – підказала Оксана.

– Так, Банкір. Він знає про існування Евридіки? – спитав Підсуха.

– Звичайно, ні. Що я – ідіотка? – образилась Оксана. – Чи ти думаєш, мені дуже хочеться з Володею зустрічатися після всього, що ви зараз накоїли? Я з Евридікою при ньому жодного разу не спілкувалася. Вона в мене таємна подруга. У кожної людини повинні бути друзі, про яких ніхто не знає.

– Ну, мало чого... – ухильно мовив Ліхтар. – Бути друзі, звичайно, повинні, але до кожного, як правило, веде якась ниточка. І за цю ниточку в лиху годину може потягти який-небудь ворог...

Тема розвитку не мала. Вони стояли біля оббитих дермантином дверей із номером 36. Оксана рішуче натиснула на дзвінок. У квартирі залунав багатоголосий собачий гавкіт, і незабаром їм відчинила жінка в смугастому махровому халаті і з масивними бігудями на короткому рудому волоссі. Вигляд вона мала на всі тридцять, являючи різкий контраст із печеною Оксаною, якій більше двадцяти п'яти міг дати хіба що недоброзичливець. Підсуха навіть здивувався. Не може бути, щоб Оксана й Евридіка вчилися в одному класі. «А з іншого боку... Он Елізабет Тейлор у свої сімдесят вигляд має на сорок!» – вирішив він.

У ніс одразу вдарив псячий запах. Величезний собака з породи мармурових догів лащився до Оксани.

– Ерік ласкавий, Ерік не вкусить, – примовляла Евридіка.

Підсуха, який терпіти не міг собак і боявся, що зараз пес візьметься за нього, озирнувся в пошуках шляхів відступу. Яким же був його подив, коли він побачив, що з прочинених дверей сусідньої кімнати на нього дивляться аж чотири різновеликі собачі морди! Дивляться в цілковитому плотолюбному мовчанні.

– Ми краще на кухню підемо, – зробивши подобу світської усмішки, повідомив Ліхтар Оксані й Евридіці.

* * *

Евридiка виявилася простою й щирою жінкою. Вислухавши історію про пожежу в Оксаниній квартирі в сильно цензурованому вигляді, вона тільки похитала головою й сказала: «Ясно». І не стала випитувати подробиць походження двох пістолет-кулеметів, із якими з'явилися Підсуха і Ліхтар. Їй було все одно, де і як познайомилася Оксана зі своїми новими друзями. І зовсім байдуже, які саме стосунки тепер в Оксани з її Володимиром-Банкіром. А коли Оксана сказала, що якийсь час їм доведеться пожити в неї, Евридiка безтурботно всміхнулася: «Разом веселіше». Потім вона виставила пляшку «Столичної» й донесхочу нагодувала Ліхтаря, Підсуху й Оксану саморобними варениками, яких було аж п'ять різновидів: із грибами, картоплею, сиром, калиною і навіть із вимоченою в одті свининою. Ліхтар, якого охопив цілком зрозумілий ентузіазм, одразу запропонував Евридiці вийти за нього заміж.

— А як же Дарина? — підколював його Підсуха, розливаючи горілку по класичних гранчачках. — Ти ж їй теж обіцяв оженитися?

— Та мало чого я на ній обіцяв! — відмахнувся Ліхтар. — Темна вона дуже, хоч і добра. Мені жінка культурна потрібна. Як Евридiка. Вам, Евридiко, я серйозно пропоную заміж.

— Я б із задоволенням, — вибачливо сказала жінка. — Та тільки в мене чоловік уже є. Боря.

— Он як?

Підсуха чомусь вважав очевидним, що Евридiка незаміжня. Надто вже вона скидалась на розлучену. Та й собаки в будинку... Зазвичай таку кількість собак тримають тільки старі діви чи розлучені любительки природи.

— І де ж ваш Боря? — спитав Ліхтар, коли вони випили по третій.

— Боря, взагалі-то, живе окремо. В інтересах нашого бізнесу. А зараз він на ловах.

– Де-де?

– На ловах, – пояснила Еввідіка. – Собак ловить.

Підсуха й Ліхтар глянули на Оксану. Та ствердно кивнула. Мовляв, усе так, усе правильно.

– На шапки він їх ловить, чи що? Ви що тут – шапки з «дружка» шиєте? – припустив Ліхтар.

– Чому на шапки? Ми не якісь шкуродери. У нас чесний бізнес.

– Розумієш, Сашко, – почала пояснювати Оксана, в якій від горілки й пережитих хвилювань трохи заплітався язик, – Боря справжній мисливець. Коли господарі виходять зі своїми собаками на ранкову прогулянку, він у свою чергу виходить на розвідку. Кілька днів придивляється до собак. Вибирає, звісно, ту, що подорожче. Спостерігає, як господар із нею поводить. Готує «приворотне зілля». Для кожної породи своє. Боря великий фахівець у цих питаннях. Я маю на увазі, яку собаку чим заманювати. Кандидат біологічних наук, як не як. Раніше в НДІ кінології працював, заввідділом. Потім він цим приворотним зіллям робить доріжку в тому місці, де зазвичай господарі гуляють із собакою, який йому сподобався. Ця доріжка просто до його «Москвича» веде. Господар не встигає отямитись, як його собака, вирвавши з рук повідок, кидається за риг. Той, звісно, біжить за нею. Але ж собаки швидше бігають, ніж люди. Господар тільки добігає – а собачки вже й немає...

– Дорі-іжку... – недовіжливо протягнув Підсухи. – Не вірю. Це нісенітниця якась. Скільки ж треба витратити препарату, щоб зробити доріжку потрібної довжини? І де гарантія, що собака по ній піде?

– Оксана дуже перебільшує, – хитро усміхнулась Еввідіка. – Я просто їй розповідала історії про Борю в дуже спрощеній формі. Насправді красти чужих собак – ціле мистецтво. І все ж, найцікавіше починається потім.

– Так-так, що потім? Потім що? – нетерпляче завовазузився Ліхтар.

– А потім треба просто стежити за газетами й стовпами, чекаючи, поки там чи там з'явиться оголошення. Мовляв, учора в районі площі Поезії пропав елітний піт-бультер'єр. Дуже страждають діти. Прохання повернути за винагороду. Тоді треба почекати два-три дні і... зі спокійною совістю телефонувати і являтися за винагородою.

– А якщо в газеті оголошення немає? Якщо господар думає: «Пропала – ну й чорт із нею. Від неї тільки сморід у квартирі!» Що тоді?

– Тоді й виходить, що вся квартира в собаках, – приречено зітхнула Евридіка. – У всякому бізнесі є свої нюанси.

За цікавою розмовою ніхто з присутніх і не помітив, як кількість випитого підійшла до трьох пляшок горілки на чотирьох. Була одинадцята ранку, але Ліхтаря, Підсуху й Оксану нестримно хилило на сон.

– Матч закінчився з рахунком три-один, – констатував Ліхтар і заснув, схиливши голову на кухонний стіл.

Підсуха й Оксана, по-змовницьки перезирнувшись, хиткою ходою пішли в кімнату, де господарка, яка ледве трималася на ногах, їм постелила. А сама пішла годувати своїх «заручників».

* * *

Коли Підсуха прокинувся, було близько третьої дня. Виспаним і бадьорим він себе не відчував. Навпаки, йому здавалося, що ще трохи – й можна буде добровільно записуватися в богадільню. «А все горілка й любовні надмірності», – подумав інспектор без найменшого каяття. У голові гудів набат. Оксана тихо дрімала на ліжку поруч із ним, зарившись головою в подушку. Підсуха ніжно поцілував її в щоку.

З кухні тяглись апетитні аромати чи то яєчні, чи то запіканки. «Мабуть, Евридіка готує обід», – подумав Підсуха. Але господині вдома не було. На кухні хазяй-

нував Ліхтар у домашньому фартусі зі шлярочками. Вигляд він мав бадьорий і свіженький, незважаючи на те, що випив не менше за Підсуху. Відчувалася багаторічна практика. На плиті шкварчала яечня. Упівока наглядаючи за нею, Ліхтар читав якісь папери. Судячи з того, як він зачитався, документ був щонайменше новим законом про боротьбу зі злочинністю й бандитизмом, відповідно до якого тих, кого вже посадили за статтею «бандитизм», слід було випустити. А тих, кого ще тільки збираються посадити, – нагородити орденами та медалями й видати їм грошову допомогу. Яечня тим часом почала підгоряти, й кухню затягло чадом. Та навіть це не відволікло Ліхтаря. Він стояв як укопаний перед плитою й читав, читав, читав... Це здивувало Підсуху, оскільки він встиг помітити, що їжа для Ліхтаря – священна річ. А приготування їжі, відповідно, – священнодійство.

– Гей, юний читачу, матері твоєї так! У тебе яечня зараз обвуглиться! – гаркнув Підсуха й відчинив квартиру.

– Хай обвуглюється, не довбе, – кинув Ліхтар байдуже і, не дивлячись на плиту, вимкнув газ під сковорідкою. – Відчепися.

Підсуха знизав плечима і, сівши, потягнувся за цигаркою. Він викурив одну, потім другу. Але Ліхтар стояв, як і раніше, читаючи свої папери, та час від часу почухуючи потилицю з вельми заклопотаним виглядом. Підсуха налив собі чаю й зиркнув на годинник. Минуло п'ятнадцять хвилин.

– Слухай, Ліхтарю, те, що ти вмієш читати, я вже зрозумів. Тепер скажи, що ти читаєш.

– Ти можеш потерпіти хвилину, Олексійовичу?! – гиркнув Ліхтар, не відриваючись від тексту.

Украй заінтригований Підсуха зняв із плити сковорідку, взяв виделку й захрумкотів підгорілою яечнею. Коли зі сніданком було покінчено, він поставив сковорідку на місце. І тут Ліхтаря прорвало.

– Глібе Олексійовичу, ти не повіриш! Ти не повіриш! Ми скоро будемо багаті, як сто десять Банкірів разом узятих. Ми скоро будемо жити з тобою у Франції. В Парижі. У нас буде стільки дівок, скільки ми захочемо. У нас будуть машини, вілли, прислуга, яхти, персональні літаки, дачі на Канарах і, зрештою, в нас буде слава! Під нас сама Мадонна ляже, розумієш?!

– Що, з'ясувалося, що ми з тобою позашлюбні діти мультимільонера Онасіса? Чи нам дадуть Нобелівську премію за знищення братви Савелія в селі Грушівка? – скорчивши скептичну міну, поцікавився Підсуха.

– Та я не жартую, Глібе Олексійовичу! Жарти вбик, із таким не жартують! Таке тільки раз у житті буває!

– Та яке «таке»? З чим «таким» не жартують? Що ти завів, як дебільний, га? Може, поясниш? – визвірився Підсуха, якого нічим не виправданий ажіотаж Ліхтаря став вельми дратувати.

Гнів Підсухи трохи протверезив Ліхтаря. Він кинув папери на підвіконня, сів поруч із інспектором і закурих. Підсуха із подивом зауважив, що руки в Ліхтаря тремтять.

– Ну, слухай. Пам'ятаєш тих ботаніків на Василівському озері?

– Яких іще ботаніків? Мого сусіда Свистуна й того капітана з пикою, схожою на сраку?

– Їх.

– Пам'ятаю, звичайно. Такого не забудеш. Що далі?

– А папку шкіряну, яка на задньому сидінні того газика з апаратурою лежала, коли ми туди вскочили, пам'ятаєш?

– Ні... щось не пригадую... Не до того якось було. Та й ти мені нічого не казав про неї.

– Може, й не казав. Забув, бачиш, – продовжував Ліхтар. – Коротше кажучи, я цю папку в газика не кинув, із собою тягав і вчора в Оксани на квартирі її теж не залишив! Дуже вже вона мені сподобалась. Папка мріі!

– Не втямлю, навіщо тобі та погань здалася? Робити було нічого?

– Ну, спочатку я думав: а раптом у ній трохи грошей буде? У таких папках у крутих хлопців іноді пара сотняжок у кишеньку спеціальну заникана. На чай дівчаткам. Чи на випадок, якщо гаманець комусь типу мене ненароком до рук прилипне. Так, щоб без грошей у ресторані не опинитися. Але це дурниця, побічні, так би мовити, інтереси. Головне, що мені завжди такої папки хотілося. Розумієш, ця штука ніби з того життя, якого в мене ніколи не було. Затишний офіс, куди ти з цією папкою приходиш... Спокійний, влаштований побут, милі дітки, що ходять в елітну гімназію за триста баксів на місяць... Гарна дружина, дві служниці... У мене ж ні служниці, ні дружини, ні дітей. Ну, хоч папка буде! Отак я подумав і взяв її собі. Запхав за пояс, сховав під куртку. І не прогадав, не прогадав!

– Що, і справді двісті баксів там зазначені? – недовіркою поцікавився Підсуха. – Не схожі ці вояки на тих, у кого зайві бабки водяться.

– Та ні, бабок там не було. Зате там такі документи, що двісті баксів і поруч не лежали – нікчемна сума, крихітна. Ліхтар за такі гроші дупи від стільця тепер не відірве!

Підсуха здивувався такому ростові злочинської самосвідомості, але промовчав.

– Коротше кажучи, я зрозумів, що ці ботаніки там шукають, на Василівському озері. Я знаю, що там!

– Не інакше як нафта, – іронічно сказав Підсуха. – Чи газ. Звучить: «Василівське нафтогазове родовище»!..

– Та годі зубоскалити, Глібе Олексійовичу! – серйозно сказав Ліхтар. – Ніякої нафти. Там лежить скарб. Сімейство графа Потоцького, знаючи, що з дня на день у їхній маєток вдеруться червоні й почнуть із революційних міркувань розстрілювати всіх, хто під

руку потрапить, усі свої коштовності й золото склали в скриню і... у Василівському озері втопили!

– Казки внучатам будеш розповідати, коли з'являться, – відказав Підсуха. Він явно втратив інтерес до Ліхтаревого відкриття.

Вражений недовірою Ліхтар, однак, не став сперечатися. Він просто передав документи Підсусі. Той узявся читати без видимого інтересу. Проте з кожною секундою в очах інспектора дедалі яскравіше сяяли відблиски золотої гори. Документи були просто-таки обліплені грифами таємності й печатками, серед яких професійне око Підсухи розпізнало печатки колишнього Комітету державної безпеки, потім Служби безпеки України, Комітету з питань повернення культурної спадщини та ще пари організацій із більш скромними назвами. Віз на паперах теж було чимало. Від «дозволяю» й «розібратися» до «приступити до пошуків негайно». Внизу на кожній сторінці стояв червоний штамп: «Розмноження документа категорично заборонено». Також Підсуха помітив, що по центру кожного аркуша йде щось схоже на тонесеньку металеву стрічку. Як на крупних купюрах деяких надто пихатих валют. Він знав, що в солідних відомствах, до яких КДБ й СБУ належать у першу чергу, є така практика захисту документів від несанкціонованого копіювання – захисту за допомогою чотиришарової металізованої стрічки. Якщо, скажімо, працівник СБУ, завербований іноземною спецслужбою, дістав доступ до секретних документів і хоче їх скопіювати на найближчому ксероксі, йому це не вдасться. Тому що будь-який ксерокс у солідних організаціях обладнаний пристроями, які миттєво ловлять наявність такої стрічки в копійованому документі. І не тільки ловлять, а й передають службі внутрішньої охорони сигнал тривоги й номер ксерокса, на якому документ намагаються розмножити. Видерти таку дротинку, не зіпсувавши документ, неможливо, оскільки вона наче вросла в папір. Так що, в сучасних

штірліців нема жодних шансів винести зміст документа за межі Управління. Хіба що за допомогою мікрофотоапаратів, але й проти них є свої виверти.

Саме ця дротинка й переконала Підсуху в тому, що документи – справжні. Оскільки підробити такий папір із металізованою стрічкою спеціально для інспектора Підсухи і його бойового товариша Ліхтаря – справа не п'яти хвилин. Серед документів була й технічна документація до якогось химерного приладу. Цю документацію Підсуха переглянув по діагоналі, оскільки слідом за нудними технічними характеристиками приладу йшла дуже докладна й значно цікавіша карта місцевості. А саме – околиць Василівського озера. На цій карті червоними хрестиками було позначено кілька місць. А одну з позначок було обведено жирним чорним маркером.

– Я вже все тут зрозумів, – шепотів над вухом Підсухи Ліхтар. – Ці кадебешники шукали скарб за допомогою свого приладу. Намітили кілька місць, де він може лежати. І ми будемо останніми імбецилами, недоносками, козлами, засранцями, дундуками, недотепами, недоумками і Бог зна ще ким, якщо ми найближчим же часом цей скарб не піднімемо й не візьмемо собі! Правильно, Глібе Олексійовичу? – очі Ліхтаря гарячково блищали.

Але Підсуха не відповів. Він поклав документи на стіл і знову закурив. Усе це було надто несподіваним, щоб робити якісь висновки ось так одразу. В кухню увійшла Оксана. Волосся її було розпатлане, під очима чітко вимальовувалася легка похмільна припухлість. На Оксані були лише футболка й трусики. Ні ліфчика, ні спідниці, ні навіть капців. Соски її античних грудей спокусливо темніли під трикотажною тканиною футболки. Дівчина терла кулаками очі. Хоч що кажи, а фігура в неї була фантастична. Як і належить молодій вдові багатого нувориша, Оксана була стрункою, підтягнутою й дуже сексуальною. Маючи недвозначні по-

чуття, Підсуха зізнався собі, що готовий віддати весь скарб графа Потоцького за можливість залишитися наодинці з Оксаною цієї ж секунди. Ліхтар, судячи з усього, думав про те саме.

– Про що ви тут шепочетесь? – поцікавилась Оксана, позіхаючи на весь рот і потягуючись, як кицька. Коротка футболка піднялася й оголила звабливий плоский живіт.

– Ми... ми... – почав Ліхтар, а потім, не витримавши, розплився в широкій усмішці й мовив: – Пішла б ти вдяглася, красуне Ксюшо. Боюся, якщо ти ще хвилину отак простоїш, тілом своїм світячи, то буде в нас із тобою як у Клінтона з Монікою Блядінськи...

Оксана зніяковіло засміялась. Вона знала, що Ліхтар жартує, але до Підсухи це дійшло далеко не зразу.

– Не буде, а то Клінтонові доведеться голову відірвати, – запевнив інспектор, виставивши себе перед Ліхтарем закінченим ревнивцем, а перед Оксаною – справжнім джентльменом.

– Це так. Тим більше, що я вже свою любов Евридіці обіцяв. Та й Дарці теж, – примирливо сказав Ліхтар, і всі троє дружно розреготалися.

* * *

Поки Оксана милася, вдягалася й займалась аеробікою, Ліхтар і Підсуха ревно обговорювали скарб із дна Василівського озера. Незабаром з'ясувалося, що зрозумілого в цій історії дуже мало, зате загадок – хоч греблю гати. Наприклад, щодо точного розташування скарбу в паперах були дуже суперечливі дані. На рівних правах там співіснувало кілька «абсолютно точних» координат залягання «об'єкта ОС». Неважко було здогадатися, що під «об'єктом ОС» у паперах розумівся скарб графа Потоцького. Утративши надію прийти до єдиної думки щодо того, де слід шукати «об'єкт ОС», Підсуха й Ліхтар посумнішали. Підсуха наполягав на тому, що поки вони не з'ясують, де саме

лежить скриня, з точністю до сантиметра, потикатися на Василівське озеро немає жодного сенсу. Це небезпечно, накладно і, до того ж, безглуздо. А от Ліхтар навпаки – мислив відповідно до афоризму дітей капітана Гранта: «Хто шукає – той знаходить». «Тепер знати, що таке золота лихоманка. Рве дах у нестійких добродіїв не гірше за кокаїн», – подумав Підсуха, поблажливо дивлячись на Ліхтаря.

– А може, ну його на фіг це точне розташування? – не вгавав Ліхтар. – Що ми – ідіоти? Так не знайдемо? Просто перевіримо всі хрестики на цій карті на вошивість – і знайдеться наш скарб рано чи пізно.

– Ти «Острів скарбів» читав? – спитав Підсуха замість відповіді.

– Ні, а що?

– А те, що там був один мужик, то він мало не все життя скарб на острові шукав, років, мабуть, із двадцять, аж поки знайшов.

– Але знайшов же таки! – зрадів Ліхтар. – Знайшов же врешті-решт!

Як і багато хто в подібних ситуаціях, із повчальних прикладів він виносив тільки те, що підтверджувало його власний кут зору.

– Справді, знайшов, – погодився Підсуха. – Але ти вдумайся, Ліхтарю, двадцять років! У нас із тобою двадцяти років у запасі немає. Бо першого ж дня нас спіймають військові. А якщо не вони, то савелівська братва нас за дупу візьме, в мішок із лезами «Нева» зашиє й у Василівському озері втопить.

Уявивши собі грубий сіро-коричневий мішок, наповнений гострими й холодними, як смерть, лезами, Ліхтар змовк і знову почав перебирати папери зі шкіряної папки. Раптом його погляд упав на одну сторінку, що була, на відміну від інших документів, простою ксерокопією якогось рукописного тексту. Без усяких там грифів, віз, і металізованої чотиришарової стрічки. Це здалося Ліхтареві незвичайним.

– Слухай, Глібе Олексійовичу, ти іноземні мови знаєш? – спитав він.

– Ну... в межах інститутського курсу... – зам'явся Підсуха. – Читаю зі словником, як в анкеті пишуть. А що?

– А те, що добре б цей папірець перекласти. Раптом у ньому щось важливе? Не може ж бути, щоб у такій важливій папці лежала якась звичайна, нікчемна бомажка, так?

– Так... Ну, давай спробую, коли інших варіантів немає.

Підсуха взяв ксерокопію й почав напружено вдивлятися у виведені каліграфічним почерком старанної інститутки іноземні слова. Проте хоч як він тужився, жодного знайомого слова в тексті знайти не зміг. «Тверда трійка з мови, панове студенти, по суті, нічим не відрізняється від твердої двійки», – згадалася Підсусі улюблена фраза його інститутського викладача. Правдивість цієї фрази Підсуха тепер мав можливість відчутти на власній шкурі.

– Ну, що? – з надією спитав Ліхтар.

– Та нічого. Може, ти спробуєш?

– Дохлий номер. Мене з восьмого класу виставили з довідкою «прослухав програму восьми класів». Навіть атестата не видали. Ну, я теж, щоправда, хороший був... Так що, я по-англійськи не бичу.

Підсуха занурився в невеселі думи. Треба ж так облажатися! «Всю дорогу кпинив Ліхтаря за безкультур'я й неосвіченість, а сам ні слова перекласти не можу», – думав він.

– Оксанко, золотко! Йди сюди, нам твоя допомога потрібна! – гукнув Підсуха.

За хвилину-перед ними з'явилась Оксана в мішкуватому спортивному костюмі, позиченому, як неважко було здогадатися, в Евридіки. На щоках дівчини горів здоровий рум'янець, вигляд вона мала розпашілий і веселий.

– Кликали?

— Еге. В тебе з іноземної мови яка оцінка була? — почав Ліхтар здалеку.

— Дивлячись із якої. З німецької — задовільно. З французької — відмінно.

Ліхтар аж присвиснув. Підсуха гордо просяяв: мовляв, ось які дівчата люблять нас, сиволапих.

— Ти якраз нам і потрібна, — зрадів Ліхтар. — Перекласти можеш?

Він тицьнув під ніс Оксані загадкову ксерокопію. Кілька хвилин та зосереджено вивчала текст. Підсуха і Ліхтар, затамувавши подих, стежили за її реакцією.

— Вам підрядником чи тільки суть? — спитала Оксана.

— Спочатку загалом, а потім, якщо знадобиться, — дослівно.

— Тоді так. Одна жінка, гувернантка, Марія, яка працювала в домі якоїсь графині... м-м... графині Антоніни... пише лист французькою якомусь Сержеві... лист датований 1918 роком... лист про те, як мадемуазель Антоніна перед приходом у місто переможної червоної армії в неї на очах... утопила свої коштовності в озері... у якому озері — не говориться... самого золота, пише, там вісім пудів...

— Слухай, а пуд — це скільки по-нашому? — пошепки спитав Ліхтар.

— Шістнадцять кілограмів.

Ліхтар оргастично закотив очі.

— І коштовності фамільні... і якесь кольє з сапфіром «Око змії»... срібло столове... тощо... Втопила вона його в десятьох сажнях від старої пристані... якраз навпроти літньої альтанки... А що, це має якесь значення? — раптом запитала Оксана, наче вийшовши з забуття. — По-моєму, це марення якесь.

— Читай-читай, не відволікайся, — сказав Підсуха. — Потім тобі пояснимо.

* * *

Близько восьмої вечора з'явилась Евридіка. Вона просто-таки світилася від щастя. На питання про при-

чини своєї радості відповіла доволі чесно. Сьогодні її загадковий чоловік Борис упіймав лабрадора-ретривера, а сама вона спекалась від мармурового дога на кличку Ерік. Того самого, який учора злякав Підсуху своїми розмірами. Загнала його, мовляв, колишньому власникові за велику винагорода. Велика винагорода була трьома сотнями доларів, із яких Евридіка одразу запропонувала пропити мінімум двадцять. «Аби бізнес добре йшов, щоб собачки, дай їм Боже здоров'я, добре поводитися», – пояснила вона. Ніхто не заперечував. Ліхтар і Підсуха були змучені мозковою атакою, а для відновлення душевних і фізичних сил маленьке свято було б дуже до речі. Щоправда, холодильник був майже порожнім. Тільки яйця й пляшка кефіру. А всю горілку вони знищили ще вчора.

Аби з'ясувати, кому йти в магазин за випивкою й закускою, кинули жереб. Жереб випав Підсусі. Нічний генделік, де передбачалось отоваритися, був у п'ятнадцяти хвилинах ходьби від будинку Евридіки. Цей похід не являв, на думку Підсухи, жодної небезпеки. Справді, яка ймовірність того, що якийсь недоброзичливець упізнає інспектора Підсуху на темній вулиці? «Та практично нульова», – вирішив Підсуха. Він поклав у нагрудну кишеню гроші, взяв пластикову сумку, вислухав «спеціальні» побажання Оксани, насунув на очі каптур і вийшов під снігопад. Ліхтар, Оксана й Евридіка залишилися ганяти чаї за цікавою бесідою.

Скупився він досить швидко. Тільки зі здачею стала п'ятихвилинна затримка. Саме стільки часу знадобилося продавцеві, щоб правильно порахувати копійки. Кульки з їжею наповнили сумку приємною вагою, пляшки з пивом і горілкою задерикуватو подзеленькували. Підсуха із насолодою вдихав морозне повітря, передчуваючи цікавий вечір у жіночому товаристві... Раптом на підступах до будинку Евридіки до його вух долинуло тривожне ревіння моторів кількох потужних автомобілів. Джип «Лексус», «Опель» і «Вол-

га», викидаючи з-під коліс фонтани брудного снігу, вилетіли один за одним із двору Евридіки. Вилетіли – й помчали до виїзду на проспект.

Серце Підсухи сповнилося поганими передчуттями. Він пришвидшив крок. Так і є. Якраз біля під'їзду, в якому мешкала Евридіка, ще дві хвилини тому стояли всі ті машини. Це Підсуха легко прочитав по відбитках протекторів на свіжому снігу. Ближче до під'їзду – джип «Лексус», трохи далі – «Опель» і ще далі – «Волга». Інспектор підняв голову й подивився на вікна квартири. Світло там, як і раніше, горіло. Підсуха чудово знав, що це абсолютно нічого не означає, та все ж це світло трохи його заспокоїло. Може, в нього просто паранойя? Може, вся та зловісна кавалькада не має до них із Ліхтарем жодного стосунку? Але щось у глибині душі Підсусі підказувало, що всі паскудства, які стаються в цьому місті та його окрузі цього тижня, безпосереднім чином зв'язані з ним і Сашком Ліхтарюком.

РОЗДІЛ 23

Іти в квартиру чи не йти? Таке питання перед Підсухою не виникало. Незважаючи на те, що шанси знайти там Оксану, Ліхтаря чи Евридіку практично дорівнювали нулю, Підсуха знав, що відступити зараз означає втратити свою людську гідність на все подальше життя. Краще нарватися на бандитську кулю, ніж піти, підібгавши хвіст, і залишити друзів наодинці з садистським оскалом Савелія.

Передусім Підсуха знайшов вимикач і погасив світло в під'їзді. Потім витяг із внутрішньої кишені куртки «Зіг-зауер», позичений учора в Банкіра. Сумку з продуктами Підсуха, однак, не кинув. Інспектор справедливо вирішив, що коли він таки помилився – дурний вигляд він буде мати без горілки, пива й тріскової

печінки. Безшумно ступаючи, як навчали його ще в армії, Підсуха піднявся на третій поверх і... тут його увагу привернула біла пляма на східцях. Газета? Кульок? Підсуха нахилився до білого предмету, підняв його й роздивися у тьмяному світлі ліхтаря, що лилося через вікно під'їзду. Білий шалик Оксани? Шалик мав запах тих самих парфумів, назви яких Підсуха не знав, але аромату яких після миттєвостей, проведених у гарячих Оксаниних обіймах, він би не сплутав тепер із жодним іншим.

Сумнівів бути не могло: сталося щось лихе. Потроївши пильність, Підсуха рушив далі. Нарешті він перед квартирою Евридіки. Інспектор приклав вухо до дверей, прислухався. У квартирі було тихо, як у труні. Але Підсуха знав, що така тиша оманлива. Він розумів, що, швидше за все, у квартирі залишився хтось із бандитів. Хай хто був їхній бос – Савелій чи Банкір – він запевне влаштує засідку на той випадок, якщо Підсуха з'явиться. Недооцінювати супротивника, так само як і переоцінювати себе, було в його положенні не дозволеною розкішшю. І за цю розкіш можна було поплатитися головою.

Очі Підсухи нарешті звикли до темряви під'їзду, й він зміг оглянути двері. «Все ясно. Виламали замок, гади. А потім замкнули двері на інший, старий. Думали, я не помічу», – констатував він. Те, що двері в квартирі Евридіки не мінялися з часів здачі хрущовки в експлуатацію, Підсуха зауважив ще вчора. І що замок на дверях нікудишній, теж помітив. «Цікаво, що б гади робили, якби двері були броньовані?» – запитав він сам себе. Але це його мало цікавило. Значно важливішим було питання, що ж тепер робити.

Простоявши в роздумах біля дверей Евридіки хвилин п'ять, інспектор нарешті почув у квартирі скрип підлоги. «Ага, виходить, усе-таки засідка! Причому якщо я з «Зіг-зауером», то той, через кого зараз там скрипить підлога, – запевне з калашниковим. Як бу-

ти? Добре б виманити хоч одного за межі квартири. Але як?» За мить у голові Підсухи визрів план. План був так собі, але кращого не передбачалося. Тому, як і всяку імпровізацію, його треба було здійснювати негайно.

Підсуха сховався за сумкою з пивом і горілкою, що залишилася стояти на третьому поверсі – там, де знайшовся Оксанин шалик. Потім піднявся на півповерху вище і, витягаючи по одній із сумки пляшки з темним баварським пивом, почав жбурляти їх із інтервалом у п'ять секунд на сходову клітку. Пляшки падали якраз біля дверей квартири й розліталися вщент. Акустика в під'їзді була пречудовою. Кожна пляшка створювала шумовий ефект маленької гранати. Вся сходова клітка була залита пивом і засипана зеленим склом. Проте виходити з квартири ніхто не поспішав. «Невже це знову відставні ДШБісти Банкіра? – сумно подумав Підсуха. – Їх, звичайно, таким фокусом не візьмеш!» В арсеналі залишалася одна пляшка пива й дві пляшки горілки. Інспектор вирішив гнути свою лінію до кінця.

І щастя йому все-таки всміхнулося. Коли з дзенькотом розлетілась остання пляшка «Пшеничної», двері квартири відчинились, і на залиту пивом сходову клітку лягла широка смуга світла.

– Слухай, Хмелю, тут хер зна що! Пивом смердить... Хтось тут убився, я думаю, – кинув углиб квартири накачаний молодик із прокуреним голосом.

– Зачини двері, довбодятле! – гукнув йому його більш розважливий товариш. Певно, це й був Хміль.

«Мінімум двоє», – відзначив Підсуха.

Мимоволі задивившись на незвичайне видовище – скалки восьми пивних і двох горілочних пляшок, – стрижений під нуль бандит трохи заґавився і... одержав кулю в стегно. Хлопець скрикнув. Другий постріл Підсуха, метнувшись униз, зробив уже майже впритул. Перескочивши через труп, інспектор опинився в

квартирі. Його зустріли постріли з макарова. Якби Підсуха загаявся в коридорі хоч на мить, на цьому вся операція й закінчилася б. Але він устиг проскочити коридор, рвонуту на себе перші-ліпші двері й ускочити в ванну. Його оборонна позиція була вельми комічною, але нехтувати хоч би й таким окопчиком не дозволяла ситуація. Кілька куль прошили двері ванної. Шрапнеллю бризнули уламки кахлів. Гострий біль пронизав ліве плече.

Підсуха прикинув, що зі спальні його дістати не могли ніяк, і зрозумів, що Хміль перемістився у вітальню. Інспектор не встиг порахувати всіх пострілів, але їх було десь не менше десяти. Висновок: у бандита закінчились кулі. Підсуха переконав себе в цьому за півсекунди. Він повірив у це всім серцем. Адже тільки щира, глибока віра може кинути нормальну людину назустріч смерті. Інспектор вискочив із ванни, увірвався у вітальню і стріляв доти, аж поки остання куля залишила ствол найзабійнішого в світі пістолета. На те, що залилося від Хмеля, було страшно дивитись. Але Підсуха знайшов у собі сили підібрати закривавлений пістолет ворога й повну обойму, якою той так і не встиг скористатися.

Раптом із кухні почувся гуркіт. Явно впала на підлогу зачеплена випадково каструля. Це однозначно свідчило про те, що там є хтось третій. Цей загадковий третій був необстріляним боягузом: поки гинули його товариші, він відсиджувався в кухні, не наважуючись вступити в перестрілку.

— Гей ти, там, на кухні! Чуєш мене? — гукнув Підсуха, заряджаючи пістолет Хмеля.

— Чую, не глухий.

Голос видався Підсусі знайомим, але він не надав цьому значення. Мало що, може, здалося? Та й узагалі, в половини братків, із якими йому доводилось мати справу, голоси були дуже й дуже схожі. Як і хамська манера розмовляти.

– Це добре, що чуєш. Я інспектор каро Гліб Підсуха. Обидва твої братани ласти склеїли. Але тебе я вбивати не хочу. Якщо ти зараз же кинеш зброю, я тебе не займатиму. Якщо ти продовжуватимеш гратися зі мною в киці-баби, я тебе порішу так само, як і цих недоумків. Ясно?

– Ясно, – мекнув із кухні той-таки знайомий голос.

Через мить по гладкому лінолеумі коридору в бік Підсухи прошелестів старий магнум. Той самий, через який у нього недавно був сир-бор із Вітьком. Ретельно ховаючи своє торжество, інспектор продовжував:

– Ще зброя є?

– Н-нема.

– Ну гляди. Якщо є, голими руками яйця відірву, – пригрозив Підсуха. – А тепер руки за голову й виходь. Повільно. Рипнешся – знесу голову.

І на порозі кухні виник... Вітьок. Той самий. Руки він, як і наказав Підсуха, тримав за головою. Обличчя його якимось неприродно кривилося від страху. Вітьок часто кліпав і був блідий як стіна.

– О-о, які люди! Знову ти в мене під ногами плутаєшся... Що ж тобі вдома не сидиться?

– Та я що... – язиком, що заплітався від страху, виправдовувався Вітьок. – Я чоловік підневільний... Мені сказали – от я й залишився. Я й гадки не мав, що ви тут будете... Чесно. Я нічого...

– Добре, Вітьок. Ти мій старий знайомий, тому я тебе сильно бити не буду, – пообіцяв Підсуха. – Обличчям до стіни! Руки за спину!

Вітьок покійрно виконав команду. Певно, фразу про биття він сприйняв за чисту монету. Тобто думав, що зараз йому добре дістанеться по печінках. Тримавши Вітька під прицілом, Підсуха взяв кухонний рушник і міцно зв'язав полоненому руки.

– Скільки вас тут було?

– Троє.

– Що ви зробили з собаками?

– Їх Людожер замочив, з автоматичної гвинтівки з глушаком.

Незважаючи на те, що Підсуха щойно власноруч застрелив двох людей, убивство собак видалося йому верхом вандалізму. Інспектора пересмикнуло.

– Усіх?

– Ну так, усіх. А що з ними робити? Вони ж гавкали, як скажені!

– Хто по-справжньому скажений – то це Людожер ваш. Добре, давай присядемо на диванчик, побалакаємо хвилю.

Приставивши «Зіг-зауер» до потилиці зв'язаного Вітька, Підсуха повів його у вітальню. Яким же був його подив, коли на дивані перед телевизором він побачив... Ліхтаря. Той сидів, мов нічого й не сталось, і докурював бичок, що лишився в попільничці. Обличчя й руки його були червоними як буряк, сорочка – мокрою, джинси й волосся – в якійсь потерті й пилуці. Але в цілому Ліхтар був схожий на самого себе. Спершу Підсуха не повірив своїм очам. Надто все це скидалося на телевізійну постановку. Однак, якщо не вірити в привидів, лишалося одне: визнати факт наявності Ліхтаря дійсним.

– Глібе Олексійовичу, я твій фанат навіки. Такого крутого мужика, як ти, я в житті не зустрічав. Ні серед блатарів, ні серед «мусорів», – сказав Ліхтар.

– Слухай, ти тут звідки? – грізно спитав Підсуха, очікуючи у відповідь чого завгодно. Ліхтар загасив бичок, зіщулювся й потер передпліччя.

– Коротко чи довго?

– Коротко, звичайно! За моїми підрахунками, за десять хвилин тут буде ОМОН.

– Якщо коротко, то так. Коли савелівська братва висадила двері, я на балконі курих і документики наші улюблені переглядав. Тому встиг сховатися в ящик для картоплі. Майже порожній був ящик. І досидів у ньому до твоєї повної перемоги.

Підсуха від злості взявся білими й яскраво-червоними плямами. Він не вірив жодному слову Ліхтаря.

– Який іще ящик?

– Ну, великий такий, з електрообігрівом. Мода була на початку перебудови – такі ящики робити. У кого погребів не було, але хто в хазяйновитих грався, – всі такі ящики заводили.

– Хороший гусак... – просичав Підсуха. – Жінок бандитам залишив на поталу, а сам у ящику з-під картоплі... Та ти що, Ліхтарю, здурів, чи що?

– Нічого я не здурів, – ображено сказав Ліхтар. – Тільки що б я робив із голою п'ятою проти шаблі? Ти ж зброю мені на руки не видаєш, усе боїшся. Варто нам із ким-небудь як слід розібратися – ти стволи одразу відбираєш і ховаєш кудись. Забув, Олексійовичу?

– А що ж ти в ящик поліз, замість того, щоб жінок попередити? Ти ж із балкона мав їх бачити!

– Цікаве кіно. Як і кого бачити, якщо балкон виходить на інший бік?

Підсуха не поспішав із відповіддю. Пригадав, що балкон і справді в Евридіки виходить дідько зна куди. Нарешті інспектор здався.

– Добре, вибач. Погарячкував. Хоч ти й повівся як боягуз, та легше від того, що тебе б тут беззбройного продірявили, мені б не стало.

– Отож, Глібе Олексійовичу.

– Що з жінками? – звернувся Підсуха до Вітька, для острашки вперши холодне дуло «Зіг-зауера» йому в щок.

– Відвезли до Савелія, мабуть.

– А навіщо йому Оксана й Евридіка? – сторопів Підсуха. – Він що, за жіночим товариством скучив?

Вітьок утяг голову в плечі.

– Цього я не можу вам сказати... Свої заб'ють.

– Ти мені тут не вигобуйся! – гаркнув на нього Підсуха. – Свої тебе, може, й заб'ють. Та тільки я тебе

заб'ю перший. Чи ти думаєш, я з тобою тут у доміно грати буду, якщо не застрелив на кухні? Ти думаєш, я, як і минулого разу, відпущу тебе на всі чотири? Цього не буде. Я обіцяв тобі десятку намотати при другій зустрічі – і я тобі її намотаю.

– Він не жартує, Вітьок, – довірчо повідомив Ліхтар.

– Ну добре... вони це... хочуть Оксану на колгосп пустити...

– Що ти сказав? – у Підсухи від гніву перехопило подих.

– Що сказав, те й буде, – буркнув Вітьок. – Я сам чув сьогодні. Людожер хвалився.

Підсуха подивився на Ліхтаря зацькованим поглядом. Він шукав підтримки.

– Слухай, Глібе Олексійовичу, ну мало що Вітьок чув? По-моєму, треба Банкірові подзвонити. Он телефон. У кутку стоїть. А потім забиратись, поки цілі. Надто вже багато ми тут із тобою дров наламали.

– Знав би я, куди дзвонити, то, мабуть, подзвонив би. У Банкіра банда хоч куди. Може, він і залагодить справу... Тільки телефону його я не знаю.

– А я знаю, – з гордістю мовив Ліхтар. Він витяг із задньої кишені джинсів респектабельний шкіряний гаманець і передав його Підсусі.

– Це ще що?

– Портмоне Банкіра. Розумієш, не міг же я такою шикарною штукаю погордувати вчора! Тут є номер його мобілки.

Підсуха відкрив портмоне. Права на ім'я Опанасенка. Кредитні картки «Євровіза» й «Амерікен експрес». І прохання повернути документи у випадку втрати, за-телефонувавши за номером таким-то.

– Ліхтарю, ти найкрутіший кишеньковий злодій у світі! – усміхнувся Підсуха.

– Дзвони, дзвони. А я поки тріскової печінки поїм. Від переляку жерти схотілося – страх, – резюмував Ліхтар із дуже задоволеним виглядом.

* * *

– Банкір? – запитав Підсуха, коли на іншому кінці дроту відповів похмурий чоловічий голос.

У трубці мовчали. Певно, Банкір намагався зрозуміти, з ким він говорить і чому голос співрозмовника здається йому таким до болю знайомим. Врешті, Опанасенко сказав:

– На вашому місці, інспекторе Підсухо, я б звертався до мене на ім'я та по-батькові. Чи хоча б на ім'я. Мене звуть Володимир.

– Мене не гребе твоє ім'я й твоє по-батькові. Я зараз не в тому настрої, щоб із тобою в Держдуму гратися.

– Я б на вашому місці не хамив. І, до речі, звідки вам відомий мій телефон? – продовжував Банкір, і це розлютувало Підсуху ще більше.

З хвилини на хвилину з'явиться міліція. З хвилини на хвилину їм із Ліхтарем знову треба буде тікати, тікати, не оглядаючись, тікати невідомо куди. А цей ситий гівнюк, ця банкірська сволота, що зажерлася до межі, веде з ним бесіди про правила етикету!

– Слухай, Банкіре, у мене часу – рівно дві хвилини. Я дзвоню тобі, щоб повідомити, що люди Савелія викрали Оксану та її подругу Евридіку і, схоже, збираються з них шкуру живцем спустити. Якщо ти взагалі мужик, а не шматок гівна, то ти просто зобов'язаний щось зробити! У тебе ж, я бачив, круті хлопці працюють! Савелій – він же зовсім схиблений. Йому будь-яка фігня може в голову прийти щодо Оксани. Шкода дівчину, га?

– Припустимо, шкода, – крижаним тоном погодився Банкір. – Але нічого нового ви мені не повідомили. Мені щойно дзвонив Савелій. Особисто. Так що ваші новини, інспекторе Підсухо, для мене, м'яко кажучи, не новини.

– І що? – отетерів від несподіванки Підсуха. – Що ви збираєтеся робити?

Він-бо наївно думав, що до Банкіра викрадення Оксани й Евридіки не має жодного стосунку. І що повідо-

млення про напад Савелія вразить ревнивця до самісінької глибини його дрібної буржуазної душі.

– Нічого. Тому що мені шкода трьохсот тисяч доларів.

– До чого тут триста тисяч доларів?

– А до того, що за Оксану й Евридіку він хоче саме триста тисяч доларів. Тобто за Оксану він хоче двісті п'ятдесят, а за Евридіку – всього п'ятдесят. Між іншим, я уявлення не маю, хто така ця Евридіка.

– Ну тоді зберіть триста тисяч доларів і віддайте цьому маніякові! – закричав Підсуха. – Це ж найпростіше вирішення проблеми!

– Розумний ви дуже, інспекторе. Чужими грошима розпоряджатися набагато легше, ніж своїми. Ви спробуйте заробіть спочатку хоч сотню! А то я помітив: у вас на футболці «Олімпіада-80» написано. І ведмедик намальований олімпійський. Так не можна, інспекторе. За модою стежити треба.

Підсуха аж позеленів од злості. Справді, під водолазкою в нього була футболка саме з таким написом. Її він свого часу позичив у Борща. Але задля економії часу Підсуха вирішив цього разу не давати волі емоціям. Переходити на особисті випадки йому не хотілося.

– Добре. І що ви, такий розумний і досвідчений, вирішили? – спитав нарешті він, силкуючись приборкати роздратування.

– Поки нічого, – прямо заявив Банкір. – Узагаліто, після всього, що сталося цієї ночі між Оксаною й вами, я знімаю з себе відповідальність за її життя і здоров'я. Але, можливо, я ще передумаю. Савелій дав мені три години на роздуми. Так що всяке ще може трапитись.

– Ну й мудак же ти, чоловіче. Вчора вночі виставляв себе заледве не Отелло... Розповідав, що Оксана – твоя жінка і ніхто, крім тебе, на неї прав не має. А як склалася по-справжньому погана ситуація, то ти зразу – в куці й пициш звідти: «Я подумаю»! Та про що

тут думати, га? Дівчат рятувати треба – і крапка! У тебе ж бригада професіоналів!

Відповіддю інспекторові були короткі гудки. Підсуха зі злістю кинув трубку.

– Ну, що? – спитав Ліхтар.

– Нічого. Він сказав, що подумає.

– Та не хвилюйся ти так! Це Банкір, щоб ти понервував, почав гоноритися. Що, мовляв, не впевнений. Насправді він уже бабки збирає в паковани, перетягує їх обережненько гумочками й складає в дипломатик. Ти хіба не бачив учора, як він на Оксану дивився? Як на богиню!

– «Дивився, дивився»! – роздратовано сказав Підсуха. – Усі вони дивляться, поки триста штук у них не попросиш. Таких типів, як Банкір, через бабу на гроші ніякий Савелій не розведе! Згадаєш моє слово.

– Добре, чого ти... Передзвонимо через три години й запитаємо, що цей Банкір надумав. Принаймні, ці три години можна за життя Оксани й Евридіки не боятися. Не такий уже Савелій козел безрогий, щоб рубати гілку, на якій сидить! Так же можна Банкіра й дістати. Прийдуть його пси, пустять Савелієві кулю в лоб – і кранти. А взагалі, пора змотуватися.

– Ну то ходімо.

– А з цим що робити будемо? – Ліхтар кивнув у бік Вітька.

– З собою візьмемо.

– Це ще нащо? Ти ж йому сам людською мовою минулого разу казав: знову зустрінемося – десятка. Мене поки що склероз не мучить!

– Бог йому суддя, – махнув рукою Підсуха. – Тим більше, що за цю маленьку послугу Вітьок нам розповість, як Людожера знайти. Телефон, адресу й таке інше.

– Скажу! Все скажу, тільки швидше ходіть! – заблагав Вітьок, якого при згадці про міліцію кинуло в холодний піт.

РОЗДІЛ 24

Оксанина машина була, мабуть, заговореною. Принаймі, з нею нічого не трапилось і цього разу. Коли Підсуха, Ліхтар і Оксана приїхали сюди, вони навмисно залишили машину не під під'їздом Евридіки, а за рогом будинку, біля сміттєвих баків. Бандити так поспішали, що не стали обстежувати околиць, і це врятувало «Ромео» від якої-небудь традиційної капості. Щонайменше – від проколотих шин. Сівши в машину, вони помчали геть. Міліції не було й духу. Підсуха, лайнувшись, зауважив, що без нього в Управлінні робота зовсім зупиниться. «Аякже», – погодився Ліхтар із максимально серйозним виглядом.

Від'їхавши подалі від будинку Евридіки, Підсуха загнав машину в якийсь темний двір між двома дванадцятиповерхівками й заглушив мотор.

– Посидимо, покуримо, – сказав Підсуха. – А тепер, Вітьок, давай. Пора знову відробляти свою волю.

Вітьок зморщив чоло і з п'ятої спроби назвав телефон Людожера.

– А адреса?

– Адреси я не знаю.

– Кепські справи. Адреса нам потрібна більше, бо я збираюся навідатися до нього гості.

– Ти це серйозно? – спитав Ліхтар.

– Цілком. Приїдемо до нього на хату, перестріляємо всіх, кого зустрінемо, а самому Людожерові – праску на живіт. Дізнаємося, де жінки, й поїдемо їх рятувати. А що ж іще робити?

– Не знаю. Але мені здається, що нам на всю братву Савелія просто патронів не вистачить.

– Це може бути, – погодився Підсуха.

Насправді запропонований ним план не витримував ніякої критики. Навіть сам інспектор це чудово розумів, не кажучи вже про Ліхтаря. Але іншого варіанту дій Підсуха дозволити собі не міг. Він був людиною че-

сті. Просто сидіти, курити й чекати, поки твою кохану жінку гвалтуватиме всяка потолоч?..

– До речі, Вітьок, я ж не відпущу тебе аж поки не переконаюся, що ти назвав мені правильний номер телефону. І, між іншим, якщо я переконаюся в протилежному, я тебе застрелю. Ти мені набрид.

– Що-що? Навіть я не зрозумів, – скривився Ліхтар. – А Вітьок, здається, й поготів.

– Річ у тому, що брехати не треба! – гаркнув Підсуха. – От і все!

– Та тихше ти, Глібе Олексійовичу, – засичав Ліхтар. – Навіщо людям під вікнами концерт улаштовувати?

– Ти мене не вчи, – відгризнувся Підсуха. – Ще раз питаю: де Людожер?

– Не знаю, – замотав головою Вітьок. – Він мене до себе в гості не водив.

– Слухай, Глібе Олексійовичу, мені спала на думку краща ідея, – змовницьким голосом сказав Ліхтар.

– Ну, викладай.

– При цьому, – Ліхтар кивнув у бік Вітька, – не можу. План секретний.

– Ну хоч загалом. Натяками.

– «Об'єкт ОС» в обмін на жінок.

– Але ми ж не знаємо, де його шукати!

– Знаємо.

– Але його розташу...

– У нас є апаратура.

– Але ми не вмі...

– А майор твій і той цивільний недоумок із ним? Як там його... Плювенко?

– Пархоменко. Дзеркало революції.

– Еге, дзеркало те... Пархоменко же вміє!

– Ліхтарю, ти псих.

– Знаю.

– Ліхтар, це ідіотизм.

– Еге.

– Але, чорт забирай, – це наш єдиний шанс! Їдемо до майора. Тобто до мене. Тобто один біс.

* * *

Чого Підсуха не сподівався більше побачити, то це власного будинку. Втім, сталося! Незважаючи на те, що вони з Ліхтарем дуже поспішали, машину залишили на іншому кінці кварталу. Не доходячи двох будинків до свого, Підсуха ще й зав'язав Вітькові очі. Він не хотів, аби браток зрозумів, де вони знаходяться й куди прямують. Побачивши дивну трійцю, тітка з собакою на повідку блискавично розвернулася на сто вісімдесят градусів і потупотіла в зворотному напрямку. «Навряд чи вона викличе міліцію, – втішив себе Підсуха. – А навіть якщо й викличе – де вони нас будуть шукати?»

Якийсь час Підсуха простояв у кущах біля свого двору. Він перевіряв, чи немає тут усе-таки на «бойовому чергуванні» міліції чи братків Савелія. Але все було наче спокійно. Мовчки вони піднялися на третій поверх. Причому Підсуха не полінувався збігати й перевірити всі сходи аж до п'ятого. Так, про всяк випадок. До себе в квартиру Підсуха заходить не наважися, хоч за весь цей час примудрився не втратити ключів. Власний жарт про натягну міну, прикручену до дверей, не виходив у нього з голови. Адже справді люди Савелія могли його квартиру замінювати. Чи, принаймні, встановити в ній малопомітний датчик присутності. От зайде Підсуха до себе додому – і в Людожера на пульті лампочка засвітиться. А розкрити своє місцезнаходження було для Підсухи й Ліхтаря самогубством.

– Так, мужики, – упівголоса сказав Підсуха, критично оглядаючи Ліхтаря й Вітька. – Хай хоч що б я казав, ви повинні мовчати. Ти, Ліхтарю, будеш наглядати за цим ідіотом. Домовлятися про все буду я.

– А де ми? – озвався Вітьок.

– В одного ділового мужика. А взагалі, заткнися.

Підсуха вже зібрався подзвонити, коли внизу почулися чийсь кроки. Судячи з малохудожнього свисту, по сходах піднімався якийсь пацан. Підсуха й Ліхтар перезирнулися. Ховатись було ніде. Тікати було ще дурніше, ніж стояти на місці. У свою квартиру Підсусі, як і раніше, кортіло якнайменше. Залишалося стояти. Коли пацан піднявся на їхню сходову клітку, він із цікавістю зиркнув на мальовничу трійцю й чемно привітався. Підсусі здалося, що в пацана трохи заплітається язик. Обличчя свистуна йому видалося знайомим.

– Добрий вечір, – статечно кивнув Підсуха.

– А я вас упізнав. Ви не до батька випадково? – спитав пацан, витягаючи ключі. Підсуха й Ліхтар, який волік за собою Вітька, покvapно розступилися.

– Узагалі-то, до батька, – погодився Підсуха. «Упізнав? Упізнав?! Кого впізнав? А, чорт, мене він упізнав, ми ж сусіди!»

– Ну то заходьте, пане сусід, – сказав пацан і відчинив двері.

«Урра! – зрадів Підсуха подумки. – Принаймні, не доведеться спілкуватися зі Свистуном крізь двері. Не виключено, що майор просто послав би нас куди подальі й на цьому все скінчилося б». Усі троє поспішили опинитися в коридорі. Підсуха тихенько причинив двері. Про всяк випадок. Було чути, як в одній із кімнат надривається телевізор.

– Вово, це ти? – почувся з кухні жіночий голос.

Пацан мовчки скинув модне пальто і сховався в своїй кімнаті. До Підсухи нарешті дійшло: син Свистуна накопив із друзями якогось смердючого портвейну (може, навіть уперше в житті) й тепер ховається, щоб батьки «не занюхали». Прихід Підсухи й компанії йому тільки на руку, тому він так охоче й без зайвих питань пустив їх у квартиру. В коридорі з'явилася дружина Свистуна. На її обличчі відбилося крайнє здивування, але, слава Богу, не переляк.

– З-здрастуйте, – пробурмотіла вона. – А чого у вас очі зав’язані?

Останнє було адресовано Вітькові.

Підсуха поспішив викласти всю стартову інформацію, поки жінка не зомліла чи не розверещалася, гукаючи на допомогу сусідів.

– Здрастуйте, я ваш сусід, інспектор каро Підсуха. Це мій колега, а це один не дуже небезпечний злочинець, якого ми щойно затримали. Нас ваш син пустив. Нам потрібен майор Свистун. Ми прийшли, щоб допомогти йому знайти одну дуже важливу річ. Він знає, яку. Якщо хочете, я покажу посвідчення.

Про те, що «ми, мовляв, прийшли з добрими намірами й не зробимо вам нічого поганого» Підсуха вирішив не заїкатися. Подібні заяви зазвичай лякають людей більше за все. Дружина Свистуна подивилася на Підсуху з недовірою, але на пропозицію показати посвідчення тихо відповіла: «Не треба».

– Володю, до тебе прийшли!

Майор Свистун не настільки був захоплений телевізором, як на те сподівався Підсуха. Цілком імовірно, він чув, як увійшли непрохані гості, і впізнав Підсуху по голосу. Майор виник у коридорі блискавично, стискаючи в руці свою табельну зброю.

– Ну, капець тобі, Підсухо! Тепер уже точно капець!

Свистун явно був у стані похмурого захоплення ситуацією. Обличчя його було бурякового кольору, боки ходили ходором. Відчувалося, що майор зараз готовий буквально на все. На обличчі Підсухи не ворухнувся жоден м’яз.

– Спокійно, майоре. Ти думаєш, я до тебе йшов у надії, що ти зустрінеш мене з відкритими обіймами? Чи ти думаєш, що мені нікуди піти і я прийшов здаватися? Ні, я прийшов запропонувати тобі угоду, яка врятує твою кар’єру й життя багатьох людей.

– Мовчати! Руки з кишень!

По очах майора Підсуха бачив, що той готовий відкрити вогонь будь-якої миті.

– Майоре, не роби дурниць. У мене в кишені пістолет. Він дивиться тобі в груди. Я боюся вийняти руку з кишені. Боюся, що ти мене одразу застрелиш. А тебе за це посадять. Бо тобі важко буде пояснити й моїм, і своїм колегам наявність мого трупа в твоїй квартирі.

– Володю... – це була дружина Свистуна. Вона ледве дихала від страху. – Заспокойся, рідненький... Благаю...

Свистун мовчав, свердлячи Підсуху важким поглядом.

– Майоре, я зараз сяду на підлогу. Просто тут. Мої друзі теж сядуть. Ти можеш пістолет не забирати, але хоча б постав на запобіжник. Я буду говорити рівно три хвилини. Через три хвилини можеш робити що завгодно. Але дай мені цих нещасних сто вісімдесят секунд. Дай, ти ж хороший мужик – шляхетний, чесний і незлий.

– Сідай, – сказав Свистун.

– Ліхтарю, Вітьок, сядьте, – наказав Підсуха.

Усі троє опустили на підлогу коридору. Було чути, як Вітьок цокотить від страху зубами.

– Говори, – дозволив Свистун, але пістолет на запобіжник ставити не поспішав.

– Я знаю, де машина із секретною апаратурою. Ти знаєш, як знайти людину, яка вміє з цією апаратурою поводитись. А я ще й знаю, навіщо нам потрібні й та людина, й апаратура. Таким чином, я можу повернути тобі секретну машину, за втрату якої тобі загрожує військовий трибунал. А ти можеш допомогти мені врятувати двох жінок, яких життя зараз висить на волосині. Я не жартую. Ну як, до тебе доходить?

– Доходить. Але повільно, – відповів Свистун без тіні посмішки. – Поясни мені, Підсухо, таку просту річ: чому я повинен тобі вірити?

– Ну, це дуже просто. По-перше, в мене є дуже цікаві документи, які ми знайшли у вашій машині. Щось мені підказує, що ти цих документів не бачив...

– Що за документи? – перебив Свистун.

– Ти їх ніколи не побачиш, якщо зопалу продірявиш мені голову. Тому все-таки постав, будь ласка, пістолет на запобіжник.

Заходячи в під'їзд, Підсуха запхав документи у свою поштову скриньку. Це було просте й надійне рішення: майор не міг відібрати паперів силоміць. З іншого боку, якби їм вдалося домовитись, то далеко йти б по них не довелося. Свистун, однак, не поспішав. Мабуть, надто добре пам'ятав епізод у наметі, коли Ліхтарюкові й Підсусі вдалося легко роззброїти Черняка.

– Викладай далі, чому я можу тобі довіряти, – сказав Свистун. – Ти поки що озвучив тільки «по-перше».

– А по-друге, якщо ми домовимось, ти завтра ж одержиш вашу безцінну секретну апаратуру разом із машиною. Таким чином, свою обіцянку я виконаю ще до того, як тобі доведеться щось для мене робити. Тому насправді гарантій маю вимагати не ти, а я. Але про гарантії з твого боку ми ще поговоримо.

Підсуха знав, що домовлятися зі Свистуном треба якнайшвидше. Будь-якої миті може з'ясуватися, що Банкір відмовляється платити за дівчат, і тоді доведеться буквально на вуха стати, щоб устигнути відмовити Савелія від насильства. Але це можна буде зробити тільки в тому разі, якщо зі Свистуном усе пройде гладко.

– Добре. Припустимо, я тобі вірю, – сухо сказав майор. – Тепер кажи, що в паперах.

– Згідно з паперами, насправді ви шукали скарб, захований на дні Василівського озера. Штука, змонтована на шасі газика – найновіший ехолокатор, який дозволяє знаходити предмети під землею чи під водою з високою точністю. Ось і все.

Після цього повідомлення Підсухи Свистун почервонів, ляснув себе по лобі й прогарчав:

– От блін, ну, конспіратори чортів! Ну, okazaмилювачі! А ми з Черняком ледве мізки собі не зламали, намагаючись зрозуміти, що за хріновину охороняємо! А Пархоменко хороший, ой хороший... Пархоменку, іди-но сюди! – гукнув Свистун у кімнату, звідки долинали звуки футбольного матчу.

Цього Підсуха не чекав. Пархоменко теж тут?! Незабаром за спиною Свистуна виник Пархоменко. Вигляд у нього був як у побитого собаки. Інспекторові здалося, що київське світило цілком у курсі їхньої розмови. Певно, під дверима підслухував, поганець.

– Добрий вечір, – кивнув Пархоменко компанії на підлозі.

– Добрий, – стримано відповів Підсуха.

– Найдобріший, – похмуро всміхнувся Ліхтар.

– Скажіть, будь ласка, громадяне Пархоменко, що ми робили на Василівському озері? – вкрадливо спитав Свистун.

– Це державна таємниця, – без особливої впевненості в голосі відповів той.

– Краще не критися, – попередив Підсуха. – Інакше не бачити вам ні машини, ні того, що ви шукайте, як своїх вух.

Пархоменко важко зітхнув і тихо пробурмотів:

– Ми шукаємо історичні цінності, що знаходяться на дні Василівського озера. Для цього використовується експериментальний ультразвуковий сонар «Джин», розроблений нашим НДІ. Але, панове, я вас усіх попереджаю: це справді державна таємниця. За її розголошення нас можуть притягти... до кримінальної, так би мовити, відповідальності... З такими речами краще не...

– Ось бачиш, майоре, – нетерпляче перебив Підсуха. – А ти не вірив!

– По-моєму, пора перебратися в кімнату, – не витримав Ліхтар. – А то в мене вже срака від вашої підлоги болить. Та й тягне тут добряче...

– Добре. Вставайте і йдіть у кімнату. Тільки без фокусів, – попередив Свистун, відходячи до кухні й даючи їм дорогу.

Коли вони розсілися в кімнаті й вимкнули телевізор, Підсуха зробив вигляд, що згадав щось дуже важливе, й вигукнув:

– Мені треба подзвонити!

До закінчення тригодинного терміну, даного Банкірові на роздуми про долю Оксани й Еврідіки, залишалося зовсім небагато.

– Телефон у коридорі, – тихо сказав Свистун. – І не забувай, що твої подільники в мене на прицілі.

«Як таке забудеш? А щодо телефону в коридорі – це я зразу просік, майоре. І це дуже добре, що він у коридорі, а не тут», – відповів подумки Підсуха, виходячи з кімнати. Він терпіти не міг вести важливі переговори, коли поруч перебуває хтось іще. Накручуючи диск старого масивного телефону, Підсуха усвідомив, що сильно хвилюється. Справді, цього разу йшлося не про його життя. І навіть не про життя Ліхтаря. У цій грі на кону стояло життя двох ні в чому не винних жінок. Та ще й утягнених у цю гру його, Підсухи, стараннями.

До Банкіра він додзвонився одразу. Те, що інспектор почув від нього, цілком збігалося з його найгіршими побоюваннями. Трохи помізкувавши, Банкір вирішив, що триста тисяч доларів йому все-таки дорожчі за жінку, яку він колись кохав (чи робив вигляд, що кохав), і жінку, якої ніколи навіть не бачив. Підсуха зрозумів, що річ тут навіть не в грошах, а в принципі. Банкір, уражений невірністю Оксани і їхньою втечею, вирішив помститися найпідлішим чином. І до вмовлянь Підсухи не бути останньою сукою йому було байдуже. Певно, з самооцінкою в Банкіра був повний

порядок. Останньою сукою він не відчував себе ні за яких обставин.

Якби Підсуха мав час, він, звичайно, знайшов би рішення проблеми. Можна було б зв'язатися з родичами Оксани, якщо такі були. Можна було б якимось чином проникнути в ту її двоповерхову квартиру. Продати її й усе, що в ній уціліло, за чверть ціни. І в результаті, можливо, виручити необхідну суму. Але саме часу в нього й не було. Слід було негайно дзвонити Савелієві, щоб перешкодити тому, про що навіть згадувати було гидко й страшно водночас. Підсуха зрозумів, що таки доведеться використовувати ефемерний план, який вони з Ліхтарем вибудували навколо скарбу з Василівського озера.

Інспектор набрав номер, який полонений Вітьок дав як телефон Людожера. На тім кінці досить довго не знімали слухавки. На душі в Підсухи зашкребли коти. «Спізнився, – стукала кров у скронях. – Або Вітьок збрехав. Боже, як не хочеться перетворювати квартиру майора на камеру інквізиції... Та й майор навряд чи погодиться...» Підсуха відчував, що заради Оксани готовий на все. Наприклад, різати Вітька на шматки кухонним ножом аж поки той дасть йому справжній телефон Людожера. Раптом у слухавці почувся низький, невдоволений голос.

– Слухаю.

– Людожер?

– Ну, я.

– Мені потрібен Савелій.

– Дах поїхав у тебе, братане. Закрили Савелія. Роки три, як закрили.

– Хай і закрили, а я хочу з ним побалакати. Аж плачу, так кортить мені голос його рідний почути!

– Це хто ж такий розумний Людожерові на слово не вірить?

– Це Гліб Підсуха, інспектор каро. Чув про такого?

– Он воно що! – в голосі Людожера заграли хижі обертони. – Про тебе все місто тепер тільки й говорить.

І в Грушівці сраній ти тепер щось типу національного героя. І в прокуратурі теж. І братви ти теж багатенько... поклав. Так що, не дай Боже зустрітися нам колинебудь на вузькій доріжці!

– Боюся, доведеться, Людожер. Я дзвоню, щоб зустріч Савелієві призначити. Справа в мене до нього є грошова. Може, підкинеш його телефончик?

– Та що ти завів про Савелія?! Знайди в довіднику телефон Охтирської зони й дзвони у своє задоволення!

Підсуха вже почала дратувати ця тяганина. Людожер, зек із трьома ходками, не хотів порушувати наказу хазяїна, бо ж зона навчила його: з тими, хто погано виконує накази, не церемоняться. А наказ Савелія запевне був таким, щоб телефону його нікому не давати. «Конспіратор чортів, Ленін у Розлив!» – подумав Підсуха, але з Людожером своїми думками не поділився.

– Як не даєш мені телефону, то передай Савелієві на словах. Я хочу заплатити за дівчат, яких ви сьогодні викрали. Внесу повну суму. Може, навіть більшу. Настільки більшу, що й за себе з Ліхтарем зможу відкупитися. Втомився я від вас тікати й готовий за це платити. Добрі гроші пропоную! А якщо ви дівчат замочите, то грошей не побачите як своїх вух. Ясно?

– То ти розбагатів, інспекторе? – глумливо гмикнув Людожер.

– Ще й як, – кинув Підсуха. – Тільки нехай Савелій має на увазі: щоб жінок жодна сволота й пальцем торкнути не посміла!

– Це ти вчасно подзвонив. Ми саме збиралися їх пальцями торкати, – Людожер мерзенно зареготав.

– Коротше, ти Савелієві мій варіант виклади. А я тобі передзвоню. Через десять хвилин.

Підсуха поклав слухавку. Його чоло і скроні були мокрі від поту. «Ще одні такі переговори – й на шампунь більше витрачатись не доведеться. Мити буде нічого».

* * *

– Цього можна відпустити, – сказав Підсуха, повернувшись у кімнату і вказуючи на Вітька. – Він сказав правду.

– Так-так, точно, – жваво закивав Вітьок. – Я ж казав: я брехати з дитинства не привчений.

– Еге, – реготнув Ліхтар. – У тебе ще лопатки не чухмаряться, крильця не ріжуться? Слухай, Підсухо, може все-таки пристукнемо це янголятко?

– Ні, так не можна. Тим більше, що, може, дурневі все-таки вистачить розуму зав'язати з бандою. А то ж я його при наступній зустрічі точно вб'ю. Чуєш, Вітьок?

– А мене ти не спитав, Підсухо? – майор злісно примружився. – Може, я його ще не відпущу?

– Доведеться відпустити, майоре. Повір уже мені на слово.

– Але ж він знає таємницю озера! – вигукнув Пархоменко. – Ви уявляєте, до чого це може призвести, якщо про це дізнаються бандити?

– Уявляю, – незворушно кивнув Підсуха. – Але якщо ви боїтеся, що Вітьок розповість Савелієві щось нове, ви помиляєтеся. Савелій і так усе знає.

Це була фальшива монета: Підсуха іще тільки збирався розповісти Савелієві про скаרב. Та й то тільки в тому разі, якщо Савелій клюне... Але інспекторові потрібен був цей блеф, аби Свистун зрозумів: у нього немає вибору, крім як погодитися з планом Підсухи. Інакше газик із апаратурою так і не повернеться до своїх господарів, а він вилетить із армії. Це в кращому разі. А в гіршому – сяде.

– Савелій?! Хто такий Савелій? – перелякано спитав Пархоменко.

– Дуже небезпечний злочинець, у порівнянні з яким Вітьок просто дитина. А Сашко Ліхтарюк – справжній херувим, – пояснив Підсуха.

– Ви... ви теж злочинець? – звернувся Пархоменко до Ліхтаря. Учений був блідий як смерть.

– Я злодій і аферист, – чітко, повагом сказав Ліхтар. – І в цьому сенсі я злочинець. Але я ніколи нікого не вбивав, не займався грабіжництвом і розбоем. Досить вам, пане Пархоменку, схопити з лотка пиріжок і, не заплативши, втекти з ним – ви теж станете злочинцем. Суд може кваліфікувати ваші дії як крадіжку і впаяти вам рік-другий загального режиму. Це я так, до прикладу. Тому давайте не будемо вішати ярликів.

«Ну Ціцерон!» – цокнув язиком Підсуха.

– Не будемо, не будемо вішати ярликів, – поквавпно закивав інспектор. – Добродії, я маю вийти прогулятися. Доведу це попандопало до кінця кварталу й відпусту. А ти, Сашко, введи майора в курс справи. Що ми збираємося зробити, як, навіщо й усе в такому дусі. .

* * *

– Якщо все-таки надумаєш заявитися до Людожера чи Савелія, передай: хай навіть не намагаються мене вирахувати, – сказав Підсуха, розв'язавши Вітькові очі. – Ми були на квартирі одного мого доброго друга, за спиною якого стоять такі сили, що їм і не снилося. Якщо Савелій знову пришле своїх людей, він доведе мого друга до сказу. Ми перестріляємо присланих бойовиків, а потім заявимося до Савелія на хату й уб'ємо його разом із його паршивими охоронцями. Ясно?

– Ясно, – кивнув Вітьок. – Але до Савелія я не піду. Мені моє життя дороге.

– Це мене не цікавить. Усе, буксуй. Хутко!

Підсуха переконався в тому, що Вітьок драпанув світ за очі й навіть не намагається його вистежити, а сам кинувся до таксофону, що був на автобусній зупинці біля його будинку. Інспектор обіцяв передзвонити Людожерові десять хвилин тому, а минуло вже майже двадцять. Цього разу бандит узяв слухавку одразу ж.

– Ми не проти бабок, – розв'язно повідомив Людожер. – Привозь. А там видно буде.

Це вже було добре. Це означало, що Савелієві пофіг, хто платити буде – Банкір чи Підсуха. Отже, йому справді потрібні гроші й вимога викупу не є просто приводом добряче насолити Банкірові.

– «Привозь» – це ти так сутенерові скажеш, який дівками торгує. Бабки ще взяти треба. Я знаю, як повернути одну простеньку оборудку на круглу суму. Десь на півлимона зелені. Справа чиста й елементарна. Ви за це відпустите жінок, а я як ваш співучасник буду мовчати про все до гробової дошки.

– Тобто ти, типу, нас у спільники взяти хочеш? Та ти з глузду зіскочив, ментяро!

– Ні, не зіскочив. У мене з головою все в порядку. Ми з Ліхтарем тут надибали одних мисливців за скарбами. Вони знайшли скарб, тільки не знають його точного розташування й тому підняти не можуть. Ми з Ліхтарем їм допоможемо, а в цей час з'явитесь ви і скарб просто заберете. У моїх же інтересах зробити так, щоб із голів ваших бойовиків жодна зайва волосина не впала.

– Пурґа якась... Підсухо, нам потрібна не твоя бачка, а докази. Який скарб, де і так далі.

– Слухай, Людожере, ти ж начебто місцевий, так?

– Ну, місцевий.

– Ти що – ніколи не чув, що у Василівському озері скарб захований?

– Чув кілька разів у дитинстві. Тільки мало що я чув? Це все пусті понти.

– Не пусті. У мене є апаратура, за допомогою якої цей скарб було приблизно знайдено, і навіть техніка, щоб його підняти. А ще в мене є документ, у якому під печатками КДБ і теперішнього СБУ усе про цей скарб написано. Що він і справді існує. Зрозумів?

– Зрозумів.

– Тоді я зараз викличу радіотаксі. Дам шоферові документи, заплачу бабки наперед і він відвезе документи туди, куди ти скажеш.

– А ти не дурень, Підсухо. Але ж і я не дурень. Хай таксі приїде на кінцеву тридцять восьмого автобуса й чекає. І дивись: якщо «таксі» буде напхане «мусорами» – я твоїй Оксані власноруч кишки видеру.

Підсуха пропустив останнє зауваження повз вуха. Будь-які залякування мають свою межу, після якої людина просто перестає на них реагувати.

– До речі, про Оксану. Угоди не буде, якщо завтра вранці я не побалакаю з нею й Евридікою по телефону й не почую від них, що вони живі-здорові.

– Завтра вранці?

– Так, завтра вранці. Якщо ми домовимося, ви завтра вдень відпустите Евридіку, а післязавтра на ранок – Оксану. Схему, за якою має бути звільнено Евридіку, я повідомлю завтра. Потім ви одержите від мене всю додаткову інформацію й спокійно візьмете скарб. Так чи інакше, розмова продовжиться завтра вранці після того, як я почую голоси живих і здорових жінок. А зараз приймай документи про скарб!

Підсуха повісив слухавку і з півхвилини постояв, важко дихаючи. Ігри з вогнем, суцільні ігри з вогнем на порохівій діжці... Але робити було нічого. Підсуха набрав номер останнім часом популярної й не дуже дорогої служби радіотаксі. Тільки б за час його відсутності Ліхтар не погризся зі Свистуном...

– А тепер, шановні, відкриємо карти, – Підсуха подивився на Свистуна й Пархоменка. – Згода, як полюбляв казати монтер-алкоголік Мечусій, є продуктом цілковитого непротивлення сторін.

Свистун нашорошився. Куди хилить Підсуха, йому поки що було незрозуміло.

– Але для цього ви, Пархоменку, повинні мені чесно й відкрито розповісти, який план був у вас і у вашого керівництва, бо мені не до кінця зрозумілі ваші інте-

реси в цій справі. Нагадую: ви повинні бути гранично відверті. Інакше не бачити вам...

«Ну Гліб Олексійович дає! Одразу видно – справжній інспектор, а не той тюхтій, яким він заявився до Дідка», – подумав Ліхтар.

– ...установки як своїх вух, – закінчив за Підсуху вчений. – Це я вже зрозумів. Буду відвертий. У мого колеги Грищенка, який залишився в Києві через хворобу, брат працює у СБУ. Від нього він уперше й почув про Василівський скарб. У справжню мету операції посвячене дуже вузьке коло осіб. Відверто кажучи, вона майже незаконна. Офіційно нам вдалося одержати дозвіл на виїзд сюди під приводом випробувань установки в нестандартних умовах. Річ у тому, що наш ультразвуковий радар призначений для того, щоб із високою точністю знаходити нерозірвані снаряди й міни. Так поліпшене програмне забезпечення бортового обчислювального комплексу дозволяє визначати не лише координати, але й тип об'єкта. Завдяки цьому можна відрізнити мінометну міну від довгастого каменя чи...

– Це техніка, – перебив ученого Підсуха. – Ви нам давайте по суті.

– Так-так, пробачте, захопився. Великий інтерес до подібного устаткування є в Ізраїлю, у Вірменії, боюся, незабаром з'явиться в Сербії. А в гірських районах, до яких належать і Вірменія, й Сербія, буває дуже холодно і сніжно. Тому нам дозволили провести випробування в зимових умовах. Спочатку ми думали тільки впевнитися в наявності скарбу, встановити його точне розташування й повернутися сюди вже влітку.

– Хто «ми»?

– Я, Грищенко, його брат і один генерал із технічного управління Генштабу, якого довелося взяти в компанію. Інші чини в Києві впевнені, що йдеться тільки про випробування установки. Щоправда, в того есбеушника є начальство, інформоване про те, що скарб

начебто є. Він вирішив, що відзвітує перед ними заднім числом у тому дусі, що завдяки його винахідливості вдалося розкрутити військових на перевірку Василівського озера, та тільки нічого, на жаль, не знайшлося. Негативний результат – теж результат і може сприяти йому в просуванні по службовій драбині...

– Добре. Далі.

– Але потім я прикинув, що азимутальна прив'язка не дасть необхідної точності в плюс-мінус три-чотири метри. Простіше кажучи, точку на карті, яку я знайду взимку, будучи на кризі озера, не так-то просто буде точно встановити на водній поверхні. Підірвати лід і залишити буй – підозріло. Знову ж таки: влітку на озері обов'язково будуть рибалки, туристи, всяка публіка з горілкою й шашликами... Далі. На звичайному човні не можна встановити потужну лебідку, і якщо скриня сильно зав'язла в мулі чи застрягла під корчем, її буде дуже нелегко витягти. Отже, влітку будуть труднощі і з координатною прив'язкою, і з підйомом.

– Я так і думав. Та залізна машинерія вам потрібна для підйому скарбу. Правильно?

– Правильно.

– І останнє запитання. Чому ви не витягли скарб учора? Ви ж начебто знайшли його в день нашого приїзду на Василівське озеро?

Пархоменко сумно усміхнувся:

– Тому що наш агрегат – не чарівна паличка. Річ у тому, що пошуки голки в копиці сіна – справа тонка. Спочатку задаємо характеристичний розмір об'єкта і його приблизну форму. В нашому випадку – куб зі сторонами приблизно сімдесят сантиметрів. Потім ставимо режим пошуку «грубий» і катаємось. У цьому режимі смуга пошуку – по п'ятнадцять метрів по обидва боки від машини. В цьому режимі можна дізнатися єдине: так, щойно ви проїхали повз об'єкт із заданими параметрами. При цьому місце розташування об'єкта, самі розумієте, визначається з точністю до п'ятнадця-

ти метрів. Це вже потім слід виставляти режим пошуку «точний», довго їздити колами в тій тридцятиметровій зоні, де об'єкт виявлено, й тоді ви рано чи пізно знайдете його з точністю до метра.

— А чому зразу не виставити режим «точний»? — здивувався наївний Ліхтар.

— Тому що в цьому режимі ви витратите за день усе, що є в акумуляторному блоці. Доведеться його довго перезаряджати. А по-друге, ви будете змушені надто щільно прочесати зону пошуку. У випадку Василівського озера питомий пробіг склав би...

— Добре, віримо, — поспішив перервати його Підсуха. — Мені вже все ясно. Ви не підняли скарб, тому що тоді вам удалося знайти його лише грубо. А точно встановити його розташування без нас ви не можете. Я чомусь так і думав. Чудово. Що ви скажете, пане Пархоменко, якщо я повідомлю вам, а також Грищенку, його братові й усім, кого це стосується, що скарб у Василівському озері є, але цей скарб — фальшивка? І що скажете ви, майоре Свистун, якщо в момент підйому скрині, повної підроблених коштовностей, на вас нападуть бандити? Ви будете запекло відстрілюватись, але сили зла переможуть. Вони відберуть скарб, хоч і залишать усіх у цілості. І ваш секретний «газон» вони теж не зачеплять, бо їх цікавлять гроші, а не радіоапаратура. Як вам така ідея, га?

Милуючись учиненим ефектом, Підсуха витримав театральну паузу й почав викладати свій план.

РОЗДІЛ 25

— Микитась?! Привіт, старий друже! — загукав Ліхтар, коли масивні дубові двері відчинилися.

Підсуха й Ліхтар зайшли в квартиру. По-братськи обнявшись із Сашком, Микитась замкнув за ними замок.

– А ми вже думали, що тебе закрили! – підколював Ліхтар. – За несплату податків. Он я рекламу вчора бачив по телевізору: «Заплати податки й спи спокійно!»

– От я й заплатив. Тепер сплю спокійно, – зітхнув Микитась і провів гостей на яскраво освітлену кухню. Уже там Підсуха помітив, що під оком у Микитася красується солідний синець. Не дуже свіжий, але дуже фактурний. Помітив цей синець і Ліхтар.

– Як казала моя невірна любка Світлана, «хто постелі не візьме – цілу нічку не засне». Хто ж це тебе так, Веню?

Микитась відвів очі.

– Та в податковій у баскетбол грав. З одним інспектором. Якраз коли він у кошик м'яча збирався закинути, я поруч опинився, просто під лікоть йому підліз... – почав Микитась із серйозним виглядом.

– Та годі тобі, грав... Локшину мені тут вішати будеш... Ти мені скажи, як чоловік: фінгал звідки? – простодушно спитав Ліхтар.

– Та дуже вже я грати не хотів. У баскетбол той їхній, – відповів Микитась.

До Ліхтаря нарешті дійшло. «Козли», – тихо просичав він і впав у плетене крісло-гойдалку. «Ну вже ж... Аси оперативної роботи... Навіть побити клієнта так, щоб слідів не лишалось, не вміють!» – із презирством подумав Підсуха. Йому було шкода Микитася. Дуже вже субтильним і інтелігентним на вигляд той йому здавався.

– Ну, а ваші ж справи як? Усе бігаєте? – співчутливо спитав Микитась. – До речі, тут вами братва днями цікавилася. Послав їх на три веселих літери, у мене й так неприємностей було повно. Побазарили трохи, а потім вони відвалили. Дуже я за вашу долю, хлопці, переживав. До речі, можу запропонувати одну хату добру, в приватному секторі... У мене там одна студентка живе. Вона на екстрасенса-реаніматолога йде, Галочкою звать. Дівка добра й мовчазна. Ми з нею, як

би це сказати... друзі. Вона не продасть, сама живе. Так що можу посприяти. До речі, й частину боргу віддати можу. Поки не весь, звичайно... Самі розумієте, ці баскетболісти мене добряче покусубли...

– Дякуємо за пропозицію. Та тільки нам поки від тебе інша допомога потрібна.

– Підлікуватися, чи що, хочете? – лукаво підморгнув Ліхтареві Микитась. – Від нетравлення шлунка? Так у мене чудові замовляння від проносу є... Для друзів – за півціни. Як рукою зніме. Від запору, до речі, теж допомагає...

– Не дочекаєшся, – реготнув Ліхтар. – Нам золота треба. Циганського. Найвищої якості.

Брови Микитася злетіли на лоба. Неважко було зрозуміти, що він був готовий до будь-якого прохання, та тільки не до цього. Він очманіло подивився на Ліхтаря. Потім перевів погляд на Підсуху.

– Ліхтар... тобто Сашко... казав, що ви раніше ним торгували. На базарі. Може, він щось наплутав? – сказав Підсуха.

– Та ні. Не наплутав. Просто давно це було. Років десять тому. А здається, що всі тридцять...

– Та в тебе рік за три, я бачу, йде, – гмикнув Ліхтар. – Як за полярним колом.

Підсуха давно помітив, що Ліхтар не любить чужої сентиментальності. Зате сам іноді стає сентиментальним, як смольна інститутка. Проте Микитась трохи підбадьорився. Він почухав потилицю й спитав:

– Ну, якщо вже до зарізу треба, то я можу пошукати. Петрович, мій кореш, досі крамничку свою тримає. До кінця тижня вам підійде?

– Та ти що, до якого кінця тижня? Нам прямо сьогодні треба. Максимум – до вечора, – обурився Ліхтар.

– А що за поспіх?

– На літак спізнюємося!

Микитась кивнув. Він був досить кмітливий для того, щоб не перепитувати, на який саме літак спізню-

ються Ліхтар і Підсуха. «Таємниця – значить, таємниця», – подумав він і не став напрошуватися на ввічливу брехню. Цю рису – відсутність зайвої цікавості – Підсуха дуже в людях цінував.

– А скільки вам треба й чого? Кільце, ланцюжок, браслет?

– Нам усього й побільше. Бажано кілограмів шістдесят-сімдесят. І різного.

– Шістдесят кілограмів? – перепитав Микитась. – Шістдесят кі-ло-гра-мів?

Ліхтар ствердно кивнув.

– Та це вже промислова партія виходить у вас, – Микитась щось подумки зосереджено калькулював.

– І камінчиків нам теж, будь ласка. Різних. Діамантиків там і всякої іншої фігні. Сапфірів, смарагдів.

– Ти що, туалет ними вирішив інкрустувати?

– Якби туалет... Нам вила в бік як треба! – благав Ліхтар.

– Ну, якщо «вила в бік», тоді інша річ, – без ентузіазму сказав Микитась. Помізкувавши трохи, додав: – Добре. Поїхали вже до Петровича.

* * *

Підсуха страх як не любив ходити на так називаний Кінний ринок. Колись, до революції, на ньому торгували кіньми. За комуністів – надлишками колгоспного господарства. Тепер – чим попало. Від макаронів і турецьких міксерів до дихлофоса й дитячих підгузників. За довгі роки роботи в органах Підсуха добре засвоїв: половина злочинів у місті відбувається на Кінному ринку і в його околицях (на користь цього свідчила статистика). Саме повітря в районі ринку, здавалося, наскрізь просмерділося криміналом. Ринок, як водиться, був оточений щільним кільцем нетрів. Частина цих будинків давно підлягала зносу, оскільки жити в них було майже неможливо. Проте зносити їх ніхто не поспішав, оскільки в них усе-таки жили. Причому ба-

гато хто. Крім цього, там містилися численні підпільні склади товарів, якими жваво торгували на базарі, «готелі» для заїжджих торговців, шоферів та іншої не вельми заможної публіки. Були також імпровізовані наркопритони, публічні будинки і ще багато чого цікавого, про що чесні громадяни воліли не знати. Чи прикидатися, що не знають.

У цих нетрищах, у двоповерховому будинку жакливого вигляду, й жив Петрович, приятель Микитася. Уже стемніло. Шибки другого поверху були наглухо закриті допотопними віконницями. Втім, якщо придивитися, з-під них пробивалася тоненька смужка світла.

– Удома, – оголосив Ліхтар.

Підійшовши до дверей, Микитась грізно постукав у них кулаком.

– Та ось же дзвінок, – зауважив Підсуха.

– Та він уже років десять як не працює, – відмахнувся Микитась.

Ім довго не відчиняли. Врешті, заскрипіла підлога, й перед компанією виник сухенький жилавий чоловічок. Йому було десь біля сорока, хоча він сильно горбився й виглядав майже старим. На ньому була брудна джинсова роба. Волосся його було скуйовджене, а на шиї намотаний брудний червоний шарф.

– Чого тобі, Веню? – не дуже ласкаво подікавився Петрович. Підсуху з Ліхтарем він начебто й не помітив. «П'яний, чи що?» – подумав Підсуха.

– Хотів дечого прикупити. Оптом. У тебе хоча б кілограмів п'ятдесят буде?

– Та хоч сто. Виручки ні хріна нема цілий тиждень. Нічого не продали з того, що на минулому тижні брали. Сьогодні навіть почину не було. Так що дуже ти мені до речі. А це хто?

– Мужики ділові, не бійся! – скопом представив і Підсуху, й Ліхтаря Микитась.

На подив Підсухи, така рекомендація зійшла для Петровича за милі віники. Відчувалося, що після про-

позиції Микитася Петрович помітно повеселішав. «Ось вона – чарівна сила бабок!» – подумав інспектор.

Скрипучими сходами вони піднялися на другий поверх. Підсуха відзначив, що, певно, кімната, де мешкає Петрович, – єдина жила кімната в усьому будинку. Судячи з вогких стін і штукатурки, що місцями обвалилася аж до дранки, будинок був у безнадійно аварійному стані.

– Ну ось, це... вибирайте, – сказав Петрович і розкрив перед Микитасем допотопну фанерну валізу, натоптану ювелірними виробами. Підсуха навіть ахнув. Надто вже циганське золото на справжнє було схоже.

– Вибирай, Ліхтарю, – сказав Підсуха.

– А чого я?

– Ну... ти ж начебто більше розбираєшся?

Поки Микитась відраховував Петровичу гроші, які той гордо йменував «передоплатою», поки Петрович перераховував свій гонорар (а перераховував він його двічі), Ліхтар і Підсуха сиділи перед валізою навпочіпки, не сміючи ворухнутися. Інспектор не міг відірвати погляду від золотого сяйва, що йшло від липових коштовностей. Скляні смарагди таємничо підморгували при світлі єдиної «лампочки Ілліча». Сапфіри звабно мерехтіли. Золоті ланцюги товщиною з палець були схожі на якихось екзотичних марсіанських зміюк... Ліхтар теж безмовно витріщався. «Дивина! – подумав Підсуха. – Обоє ж знаємо, що золото підробне, що коштовності, по суті, – пляшкове скло, що перед нами натуральний фуфломіцин. І все одно поводимося так, наче воно справжнє».

Тільки Микитась не розгубився. Відчувалося, що з такими скарбами він мав справу не один рік. І ціну їм устиг твердо засвоїти.

– Добре, ви чого більше хочете, під антикваріат чи сучасне? – поцікавився він.

– Під антикваріат, звичайно, – хором відповіли Ліхтар і Підсуха.

І Микитась почав вибирати. Чоловіки супроводжували кожен його рух схвальними кивками. Кільце зі смарагдом... Чудово! Намисто з трьома рубінами... Ще краще! Печатка з діамантом... Ого! Ланцюжок. Іще один ланцюжок із дельфінчиками. Масивний браслет із якимось ідіотським гравіруванням, щось типу амуриків і фавнів. Годиться! Брошка. Ще одна брошка, тільки вдвічі більша...

Вони просиділи в Петровича не менше, ніж дві години. Усе-таки сто кілограмів ювелірних виробів – це досить багато. Потім завантажили все куплене в господарчі сумки, позичені в Микитася, дали Петровичу щедрі чайові в розмірі ста доларів готівкою і, прощмигнувши в Микитасевий «Фіат», помчали геть від Кінного ринку.

– Ну все, Петрович тепер півроку торгувати не буде на радощах, – сказав Микитась уже в машині. – Ми чоловікові план на триста відсотків зробили!

– Це навіть на краще. А то прийде завтра на базар і всім розтриндить, що вчора двоє мужиків у нього ледь не весь товар оптом забрали. А чутками ж земля повниться. Гляди, й до нашого друга Савелія дійде, – сказав Ліхтар.

– Ні, за Петровича можна бути спокійним. Він раніше наступного тижня й до тями не прийде.

– Горілка? – похмуро припустив Підсуха.

– Ясно, що не кефір.

* * *

Свистун, Підсуха, Ліхтар і Пархоменко приїхали на міське звалище, коли була восьма вечора. Пархоменко залишився в «Ромео», а інші пішли шукати надсекретний газик.

– Слухай, ну ти хоч орієнтир який-небудь запам'ятав? Слідчий називається!

– Запам'ятав, ясна річ, – буркнув Підсуха.

– І що це був за орієнтир?

– Напис на паркані. Он там, де написано: «Кабель 10 м» – навпроти цього місця й треба шукати. Там має

бути іржавий каркас трамвая. А поруч – наш газик рідний.

Підсусі було дуже соромно. Інспектор не розумів, як він міг допустити таку елементарну помилку в орієнтуванні на місцевості. Вони бродили по звалищу вже півгодини з нульовим результатом. І вночі, і зранку йшов, здавалося б, не дуже ясный сніжок. Але навіть його вистачило, щоб зробити пейзаж невпізнаним. Ні дороги, ні сміття не було видно. Замело. «Хто б міг подумати!» – журився Підсуха. Свистун ходив за інспектором і Ліхтарем і мовчки лютував. «Це ж треба, машину загубити! Це ж не голка, чорт забирай!». Але, щоб не підливати масла у вогонь і не дратувати й без того нервових Ліхтаря й Підсуху, майор вирішив до пори до часу мовчати.

– Ось він, напис! – раптом гукнув Ліхтар. – А он і трамвай!

По груди загрузаючи в снігу, Свистун із Підсухою кинулися до того місця, де височів великий горб. Бадьюро й хутко вони заходилися відкидати сніг. Але тут на них чекало розчарування. Те, що здавалося газиком, накритим вогкими картонними коробками й старими новорічними ялинками, виявилось всього-навсього проіржавілим наскрізь металевим кіоском, який, відслуживши своє в царині розвитку малого бізнесу в Україні, був вивезений на смітник і покладений на спину.

– Та як же так, бляха-муха, – не вгавав Ліхтар. – Напис же був! І третя купа все-таки...

– Подумаєш, «напис був»! Та тут цих написів – як у привокзальному туалеті! – не витримав Свистун. – А ще яких-небудь орієнтирів ви не запам'ятали, Глібе Олексійовичу?

Вузький серпик місяця сховався за хмарою. Стало ще темніше. Перед ними височіли засніжені гори сміття. Сіріла похмура бетонна стіна. Вони перевірили вже три «абсолютно правильних» місця. Але газик наче вітром здуло.

– Може, його хтось уже привласнив?

– Чорта лисого він комусь потрібний! Він, до того ж, на сигналізації, – невдоволено сказав Свистун.

– Яка тут від цієї сигналізації користь? Тут хоч із Zenitki сади – однаково ніхто не прибіжить, – вищирився Ліхтар.

Підсуха витяг цигарку, прикурив і сів на уламок якоїсь сумнівної металоконструкції. Підперши кулаком підборіддя, замислився. Слово «сигналізація» просто-таки крутилося в нього на язичку. Воно засіло глибоко в мозку й не давало Підсусі спокою.

– Скульптор Роден. Мислитель, – прокоментував Ліхтар позу інспектора.

– А ви, Олександр, замість того, щоб єхидствувати, краще б теж добре подумали, як нам машину знайти, – сказав Свистун, свердлячи Ліхтаря поглядом. – Ви ж там теж були поруч, правильно?

– Усе правильно. Тільки після того, як ваш подільник мене ледве не прикінчив із калаша, я зовсім втратив змогу думати...

– Щодо подільника – я просив би...

«Ще хвилинка – й полізуть один одному пики чистити!» – діагностував Підсуха. Ситуація була напружена до межі. Якщо вони в найближчу годину не знайдуть під снігом газик – накрилися всі блискучі плани! І тут Підсуха осяяло.

– Гей, хлопці, – почав він. Свистун із Ліхтарем зразу замовкли й глянули на нього з надією. – Я тут подумав і вирішив: які ж ми все-таки осли!

– Я б на вашому місці за всіх не розписувався, Глібе Олексійовичу, – огризнувся Свистун.

– Ну, припустимо, ми тупі, – легко погодився Ліхтар. – І що?

Підсуха понишпорив по кишенях куртки й витяг ключі.

– А те, що в нас же брелок із ключами є! Від газика. А брелок же не простий, а з сигналізацією! Система

«Барс-2», я її добре знаю, в нас теж на деяких машинах така була. Вона ж має озиватися не тільки на ушкодження, але й на запит!

– Що значить на запит? – перепитав Ліхтар.

– А те, що я зараз натисну ось на цю зелену кнопку, й сигналізація повинна спрацювати. Газик сам до нас із-під снігу озветься. Правильно, пане Свистун?

– Правильно. Якщо батарейки у вашому брелоку не сіли, – знехотя кинув майор.

Підсуха зрозумів, що самолюбство Свистуна було серйозно зачеплене тим, що це він, Підсуха, додумався до такого простого рішення задачі, а не Свистун – законслухняний майор-особист і взагалі людина з усіх сторін порядна.

Батарейки, на щастя, були в порядку. Чоловіки провели на смітнику ще півгодини. Стрибаючи по заметах, прислухалися до тиші індустріальної пустелі. Аж поки біля самої стіни, з непримітної купи біля дороги, почули приглушені сніговим покривом трелі системи «Барс-2».

– Слава тобі, Господи! – піднявши захоплені очі до зоряного неба, сказав Ліхтар. Атеїст і в минулому відмінник бойової й політичної підготовки Свистун зиркнув на нього, як на ненормального.

Ще півгодини вони відкопували машину з-під снігу й грандіозної купи сміття, що не інакше як за минулу добу вивалили зверху кілька вантажівок. Потім довго й нудно заводили замерзлий двигун. Свистун, який не полінувався притягти з собою каністру бензину й термос із машинним маслом, роздратовано длубався під капотом. Підсуха й Ліхтар, симулюючи цілковиту відсутність автомеханічних талантів, курили й грілися в салоні газика. Нарешті, водійські дверцята відчинились, і в кабінку ввалився майор Свистун. Утомлений, але задоволений.

– Ви знаєте, панове, що ми не вкладаємося в графік, який самі ж і склали?

– Знаємо, – хором відповіли Підсуха й Ліхтар.

– Виходить, до біса графік! – сказав Свистун і вперше з того часу, як вони приїхали на звалище, усміхнувся.

РОЗДІЛ 26

Армійський газик мчав у напрямку Василівського озера. Втім, як на Ліхтаря, який сидів за кермом Оксаниного «Ромео», не мчав, а повз як черепаха. Підсуха суворо наказав Ліхтареві не вириватися вперед, тож йому залишалося тільки повільно наливатися жовцю. Ліхтар обожнював шикарні тачки і вважав, що коли на спідометрі «Ромео» менше, ніж сто сорок – отже, ти просто стоїш на місці. Головне в такі хвилини – не забутись і не вийти з машини.

– Чорт, ну й спритно ж ви зі звалищем провернули! Просто супер!

Свистун, який сидів за кермом свого безцінного драндулета, ніяк не міг заспокоїтися. Як це іноді буває з людьми, яким привалило несподіване щастя, ним опанувала словесна діарея.

– Коли ви на газику змилися, ми з Андрієм спочатку ледве не всралися з переляку. Сам розумієш, що означає секретну техніку не вберегти. Потім Пархоменко, хитра пика, нам і каже...

На «хитру пика» Пархоменко, який займав своє улюблене заднє сидіння поруч із апаратурою, анітрохи не образився. Він був щасливий, як дитина: спецтехніка не просто знайшлась, а ще й працює!

– «Ви, каже, панове офіцери, даремно кричите. Ми з доктором Грищенком таку можливість передбачали й зробили вбудований радіомаяк, який автоматично активізується в тому разі, якщо апаратура віддаляється від власника контрольного випромінювача більш як на три кілометри. Контрольний випромінювач у мене в кишені, а ваші, ха-ха, друзі, майоре Свистун, зараз ой

як далеко. Отже, радіомаяк на апаратурі вже активізований і пищить як недорізаний».

– Техніка на межі фантастики, – щоб підтримати розмову, втулив Підсуха. Настрою до балачки в інспектора не було. Попереду чекала найскладніша й найнебезпечніша частина операції: власне, передача скарбу Савелієві й порятунок Оксани.

– Так, але фантастика вийшла ще та! Ми вирішили до пори до часу начальство до відома не ставити. Я зв'язався зі знайомими льотчиками з вертолітного полку й кажу: «Хлопці, будете завтра проводити навчальний політ – добре промацайте ефір. Якщо щось почуєте – під будь-яким приводом піднімайте гелікоптер радіотехнічної розвідки, хай запеленгує джерело».

– І у вас, звісно, нічого не вийшло, – сказав Підсуха.

– Так. Зовсім нічого. Оскільки пан Пархоменко пронизаний безмежною вірою в техніку, він самовпевнено заявив, що ви віддалилися більш ніж на триста кілометрів. А на такій відстані вже ні чорта не запеленгуєш. Тобто Пархоменко запевнив нас із Андрієм у тому, що ви вивели газик за межі області. Чи втопили. І тоді ми зовсім повсиралися: приховувати зникнення машини ми більше не могли. Того вечора, коли ви прийшли до мене, я саме збирався з духом, щоб написати генералові докладний звіт... А потім застрелитися.

– Он воно чого в тебе заряджений макар був під рукою? Я тобі, майоре, виходить, життя врятував? Цінуй!

– У тому плані врятував, що спочатку ледь не відібрав, – пробурчав Свистун. – А взагалі-то, ціную. Якби ти не виявився чесним мужиком, я б тобі нізащо допомагати не став.

– А техніка моя спрацювала б, – ображено озвався ззаду Пархоменко. – Якби не дві кулі, які в неї всадили добродії офіцери. Ви весь блок радіомаяка з ладу вивели. Це просто диво, що працює все інше.

І знову очам Підсухи відкрився крижаний простір Василівського озера. Була друга година ночі. Попрацювати належало добряче. Біля темної брили ПТБ чорніли рештки «Ауді». Поруч горіло багаття, і в його відблисках було видно, як переминається з ноги на ногу приставлений до саперного всюдихода вартовий. Сержант Климчук і другий солдат спали в наметі. В іншому наметі куняв капітан Черняк. За минулі дві доби солдати поставили на зниклому газику хрест. А капітан Черняк, попереджений Свистуном про те, що спецтехніка знайшлась і з нею все гаразд, вирішив із солдатами цією приємною новиною до часу не ділитися. Тому поява веселої компанії на газику, в фарватері якої тяглася шикарна «Ромео», справила на вартового, м'яко кажучи, сильне враження. Він вискочив назустріч, зриваючи з плеча автомат, і закричав: «Стій!» Але майор Свистун, підсвічуючи своє обличчя ліхтариком, виліз із машини й пояснив солдатові, що все гаразд і той може йти спати аж до особливих розпоряджень.

У просторій кабіні ПТБ, як і обіцяв Пархоменко, було все необхідне: зимовий гідрокостюм, водолазне устаткування, запас вибухівки, детонатори, шнури, підривна машинка. Через півгодини місце залягання скарбу було встановлено з точністю до півметра. Ще через годину нічну тишу над Василівським озером розірвав оглушливий вибух. Над крижаною гладдю зметнувся двадцатиметровий стовп води й уламків льоду. В кризі – там, де прилади зафіксували скарб, – утворилась ополонка радіусом п'ять метрів. Цього було цілком досить. Заревли могутні дизелі ПТБ. Всюдихід-амфібія з'їхав на лід і неквапно поповз до ополонки.

– Тільки б не провалитися, – сказав Підсуха, прислухаючись.

– А хоч би й провалилися, – безтурботно кинув Черняк. – Це ж амфібія. Що їй станеться?

Майор Свистун оптимізм Черняка поділяв не до кінця. Потонути вони не потонуть, звичайно, але якщо провалитися до ватерлінії (після чого гусениці опиняться під водою), то ПТБ застрягне тут до весни. Бо це, звичайно, амфібія, але аж ніяк не криголам. Можна було б, витративши безліч вибухівки, пробити фарватер, але про це Свистунові було навіть страшно думати. Незважаючи на це, залишити ПТБ на березі було неможливо, і це вони добре розуміли. Щоб підняти скриню, глибоко вгрузлу в мул, треба було докласти чималих зусиль. Це могла забезпечити тільки лебідка ПТБ. А в силу особливостей машини й специфіки поставленого завдання, ПТБ мав під'їхати до ополонки буквально впритул.

На щастя, лід витримав. Машина завмерла за три метри від краю ополонки. Дизелі тепер гарчали вхолосту, зате завили сервоприводи. Виносна кранова стріла відліпилася від плоскої спини ПТБ, розвернулася на сто вісімдесят градусів, і її кінець навис над центром ополонки. Черняк і Підсуха вийшли на лід і опустили під воду дві могутні герметичні електролампи, які живилися від допоміжного дизель-генератора ПТБ. Інспектор зазирнув в ополонку й побачив... дно озера, вихоплене з п'ятьми лампами й кількома дрібних рибок, які злякано заметались у світлі. Як оцінив Підсуха, тут було не так уже й глибоко – метрів шість від сили. Взимку вода не цвіте, в озеро дощами не наносить каламутної води з околицьних схилів, а важкий мул, збурений вибухом, устиг майже весь осісти на дно. Ніякої скрині графа Потоцького видно не було. Втім, це Підсуху не вельми стурбувало: швидше за все, заповітний скарб майже повністю занурився в намул.

– Йохана техніка, – пробурмотів Ліхтар, якого залишили на березі в компанії сержанта Климчука й двох рядових. – Чули, службаки, у мене до вас діло є важливе. По сто баксів заробити хочете?

Климчук глянув на Ліхтаря з презирством і жадібністю. Ста баксів хотілося дуже й дуже. Ліхтар пояснив ситуацію. Вояка почухав потилицю:

– Узагалі-то, за таке під трибунал заgrimіти можна. Давай по сто двадцять, а мені, як сержанту, – сто п'ятдесят.

Торгуватися Ліхтареві було ніколи, бо робота намічалася скрупкульозна: перебрати дві сотні патронів. Перебрати так, щоб вони з бойових стали холостими...

Годинник Підсуха накрутив три хвилини десять секунд відтоді, як Пархоменко одяг водолазний костюм, перевірів подачу кисню й зник в ополонці разом із великим гаком на тросі. Гак треба було завести під скриню графа Потоцького. Про всяк випадок при науковцях були три петлі з дещо тоншого троса і з меншими гачками. За допомогою цих варварських знарядь скриню можна була підчепити за ручки, за дірки чи за залізне обкуття (якщо такі будуть). Через п'ятнадцять хвилин задубілий Пархоменко виринув із води, кинувся в теплу кабінку ПТБ і, зірвавши маску, буквально вистукотів зубами:

– Є-е. Ус-с-се клас-с.

– Підчепив? – спитав Підсуха, простягаючи вченому-водолазу флажку спирту. Пархоменко, у якого від спирту перехопило подих, не відповідав так довго, що всі встигли розхвилюватися не на жарт. Але нарешті вчений прохрипів:

– Підчепив. Можна витягати...

О четвертій двадцять Ліхтар завів мотор своєї улюбленої «Ромео». Підсуха нахилився над водійськими дверцятами:

– Ну все, друже. Коли що не так – лихом не згадуй. Привіт Борщеві. Поцілунок від мене Евридіці. Дасть Бог – іще зустрінемось.

– Щось ти, Глібе Олексійовичу, рано соплі розпустив. Та ми з тобою й Оксаною вже через п'ять годин будемо разом горілку пити й шампанським закушувати!

Підсуха поборов важке зітхання..

– Хотілось би сподіватися. Але не вірю я в те, що Савелій так просто нас відпустить.

Підійшов Черняк.

– Ага, Ліхтарюк, і не забудьте: якщо вирішите нас обдурити, я вас із-під землі дістану.

– Та це ясно, пане капітан, – примирливо, без форсу, сказав Ліхтар. – Я, може, й радий був би втекти, та тільки моє чесне слово міцніше за сталь. Це вам на Охтирській будь-який зек скаже. І будь-який вертухай підтвердить.

Черняк явно не пройнявся посиленням на весь добрий люд Охтирської зони, але сперечатись не став, а тільки промовисто помахав пістолетом.

– До речі, капітане, – сказав Підсуха, коли «Ромео» від'їхала. – Давайте займемось і вашими патронами, поки час є. А то ще забудемо...

* * *

Вітькові після всіх його провалів у банді не дуже-то довіряли, але все ж на діло взяли. Половина найкращих людей банди полягла в Грушівці, тому особливої прискіпливості до кадрів Савелій дозволити собі не міг. Вітьок дістав не найскладніше, але винятково нудне завдання. Його висадили з Мі-4 на узліссі, де йшов серпантин до озера. Те, що військові на березі запевне почують шум гелікоптера, Людожера зовсім не турбувало. Підсуха гарантував безпеку братви при захопленні скарбу – нехай забезпечує. Якщо, не дай Боже, хоч одна куля просвітить над Людожеровим вухом – тим гірше для Підсухи. І, зрозуміло, для його солодкої дівки. Втім, у будь-якому випадку їм обом буде погано, ой як погано. Питання лише в тому – наскільки. А то ж Савелій заради такого випадку може й від своєї угоди з прокуратурою відмовитися. Воно йому треба, якщо добре подумати?

Кока, Кисіль і Людожер нудьгували в притихлому гелікоптері, очікуючи, коли Вітьок вийде до озера й

почне спостереження. Якщо сигналу від нього не буде до сьомої п'ятнадцять, то вони просто полетять назад, а о восьмій рівно Оксана почне вмирати страшною смертю. Бо якщо зв'язку не буде – отже, Підсуха увійшов у контакт із людьми Банкіра й вирішив улаштувати засідку, розраховуючи, що братва Савелія з'явиться на машині. Але вони ж не лохи якісь – їздити в таку глушину на колесах. Вони ж таки найкрутіша банда в місті, в них і крила мають бути. Все це Кока, Кисіль і Людожер обговорювали, певно, вже вдесьте за добу, зловтішно посміхаючись і без жодної необхідності перевіряючи повні магазини своїх калашів. Інформації було мало, неозначених артиклів «бля» – багато, а в цілому – спілкування як спілкування. Буває й гірше.

Вітьок тим часом, спустившись схилом і зачаївшись у неглибокому видолинку метрів за триста від літнього рибальського табору, підніс до очей бінокль. На березі стояли два намети, брудно-зелений армійський газик із тентом і незвичайними антенами та довжелезний гусеничний всюдихід. Біля нього метушилися двоє офіцерів у кожухах і формених вушанках, троє солдатів з автоматами, якийсь цивільний і Підсуха власною персоною. Лід Василівського озера був укритий величезними ополонками в шести місцях. Між ними чітко проглядалися сліди гусеничних траків. Загалом, усе побачене Вітьком цілком відповідало описам, які Підсуха вчора давав Людожерові. Ополонки в кризі, звичайно ж, пояснювалися тривалими пошуками скарбу, а цивільний був, певно, тим столичним генієм, який винайшов корисний апарат для пошуку скарбів. «От би й мені такий», – зітхнув Вітьок подумки. Він дістав рацію і, викликавши Людожера, упівголоса сказав, що прибув на місце, що все тихо й що підйом скарбу, судячи з усього, ось-ось почнеться. Людожер без особливої радості процідив: «Зрозумів, кінець зв'язку». Особисто йому більше був би до душі привід пристрелити Підсуху й помучити Оксану. Але слідак поки що поводився зразково, причепитися не було до чого.

Вітьок продовжив спостереження. Підсуха, офіцери й цивільний зникли в кабіні всюдихода. ПТБ рушив до найближчої ополонки, пробитої недалеко від берега. Схоже на правду... В документі було «у восьми сажнях від старої пристані» – так йому Людожер пояснив. Сказав: «Дивись, Вітюхо, якщо вони на середину озера попруть – парять вони нас. А якщо біля берега – виходить, і справді скарб знайшли». Ну, старої пристані немає вже давно – це зрозуміло. Яка ж пристань за більшовиків так довго вистоїть?

Коли всудихід був метрів за двадцять від ополонки, над озером пролунав тихий, але моторошний стогін. Стогін переріс у тріск, по кризі озера від ополонки до всюдихода рвонулися тріщини... Вітьок витріщався з усіх очей. Він іще ніколи не бачив, як іде під воду така здоровенна машина. А в тому, що вона гулькне каменем, він не сумнівався: мабуть, самої сталі там тонн із двадцять. Справді, крижина пішла під воду разом із ПТБ так швидко, що можна було подумати, наче якийсь розбурканий дух озера схопив величезним слизьким лаписьком машину за гусениці і рвонував до дна. Та вже за кілька секунд архімедова сила перемогла земне тяжіння, і всудихід, цілий і неушкоджений, визирнув на поверхню. «Йохана техніка...» – пробурчав Вітьок. Він не знав, що Ліхтар уже висловлював сьогодні вночі цю саму цінну думку. На радії заблимав виклик. Це був Людожер.

– Що там у вас за тріск? Аж сюди чути.

– А-а, пусте. Вояки за скарбом лізуть.

– Що ти мені свистиш?

– Чесне слово. У них машина під лід провалилась, але впливля.

– Такого не буває, – авторитетно заявив Людожер.

– Буває, – вклинився в розмову Кисіль. – Я коли в армії служив, там БМП нам якось показували. Здалеку. І вона плавала!

– Яку ще ДМП? – обурився Людожер, який свого часу в армію не потрапив, бо зеків туди не беруть.

– Бойова машина піхоти, – ліниво пояснив Кисіль. – Слухай, Людожере, ти що – телевізора ніколи не дивився?

– По телевізору нудьга тільки. Голих баб майже немає. А якщо є – то ще гірше. Трахнути не можна, а зразу хочеться...

Це було те, чого вони більше за все боялися. До ополонки стріла їхнього крана не діставала. А щоб підняти скарб і не бахнути його знизу об товстелезний лід (через що скриня зірвалася б до бісової матері), блок стріли мав знаходитись точно над скринєю. Дизелі ПТБ ревіли, як скажені, але сорокасантиметрові крижини були сильнішими. Щільно скупчившись біля ополонки, вони не пускали машину вперед. Треба було поспішати. Дуже поспішати. Адже через будь-яку затримку терпіння Савелія могло луснути. Старий гад міг вирішити, що журавель у небі не вартий синиці в руках, і тоді...

– У нас іще залишилися підривні заряди?! – загукав Підсуха в обличчя Черняку.

– Дуже мало, кілограмів двадцять, – пробурчав капітан. – Не психуй, Підсухо, все буде добре.

Слова для інспектора нічого не означали. Треба було діяти. Він відкинув кришку ящика, на якому доводилося сидіти через тісноту кабіни, й дістав одразу три гофровані металеві коробки захисного кольору.

– Ти що, здурів, сусіде? – гукнув Свистун. – Та ти зараз останню рибу в озері доглушиш.

– Якраз вам на юшку буде після всієї цієї нервотряски, – кинув Підсуха, відчиняючи двері. – Поки я збігаю, закрийте бронешитками стекла.

– Без тебе не здогадалися б, – пробурчав Свистун, у глибині душі визнаючи, що через недосипання мислить зовсім погано й про таку «дрібничку» міг запросто забути.

Майже врівень із підлогою кабіни гойдалася крижина. «Шкода, що ПТБ тільки плаває, а не літає», – зітхнув Підсуха. Він зняв куртку і, шумно видихнувши, стрибнув. Крижина одразу ж пішла вниз, але, на щастя, досить повільно. «Головне – не зупинятись. Головне – не зупинятись. Оксані зараз гірше, ніж мені, встократ», – билосся в скронях... Один заряд Підсуха втопив, коли впустив його, послизнувшись на крижині. Але два інших було успішно встановлено. «Ач, забігав, мент», – подумав Вітьок, спостерігаючи за інспектором. Підсуха повернувся у всюдихід і протяг дроти в кабіну. Через них бронеброньові герметично не замикалися.

– Ну... Зараз, здається, викупаємося, – зітхнув Черняк і натис на кнопку дистанційного підризу.

Гуркіт... Гідравлічний удар... Удар вибухової хвилі... Щось волає Пархоменко... У броню б'ють шматки льоду розміром із баранячу голову... Під ногами – крижана рідина... І – злива води впереміш із дрібними скалками...

Через півхвилини вони відкинули щитки. Перед ними була майже чиста вода, якщо так можна назвати кашу з уламків льоду. Їм, у принципі, пощастило, якщо не брати до уваги Пархоменка. Вибух був дуже сильним, і вчений дістав по гомілці важким кисневим балоном. Черняк наспіх оглянув Пархоменка і зробив висновок: щонайменше тріщина в кістці. Так чи інакше, ходити Пархоменко не міг, навіть поворухнути ногою було боляче. А про те, аби спускатися під воду, й казати нічого.

– Я полізу, – сказав Підсуха. – Чого вирячився, Свистуне? У мене багатий досвід був у студентські роки в Коктебелі. Аж двічі з аквалангом пірнав. Коротше, запуская водомети й попливли. Якихось десять метрів залишилося.

* * *

– Ну, що там? – роздратовано поцікавився Людожер по рації. – Що за гуркіт, що за галас? Золото сьогодні буде чи тільки мерзнемо дарма?

– Та наче буде, – відповів Вітьок. – Принаймні, слідак під воду поліз.

– Ну, нарешті. Може, ще й не вилізе, – похмуро гмикнув Людожер...

Тут було ще мілкіше, й саме тому навіть з освітлювальними приладами панувала майже цілковита темрява: аж два вибухи ближче до дна, ніж минулого разу, збурили таку каламуть, що навіть пальці витягнутої руки губилися в мороці. А знайти прокляту скриню треба було будь-якою ціною. Незважаючи на спеціальний утеплений гідрокостюм, Підсуха пройняло крижаним холодом одразу й майже до кісток. Коло пошуку було – якихось нещасних п'ять метрів. До того ж, на відміну від нічного купання Пархоменка, зараз скриня стояла на дні, а не була занурена в мул аж по кришку. І все-таки Підсусі знадобилося хвилин двадцять, аби знайти її, засилити трос через два зручні кільця на стінках і, вже передчуваючи судому, кулею вилетіти на поверхню. «Якщо вдуматися, Пархоменко або народився з білою зірочкою на чолі, або справді видатний ас підводного плавання, як він себе нахвалював», – подумав Підсуха, борсаючись біля лівого борта ПТБ, звідки до нього вже тяглися дві пари дужих рук. Поки зуби Підсухи вибивали барабанний дріб, а пекуча гіркота спирту розливалася стравоходом, лебідка завелася, і скриня вже вдруге за день поповзла із темних глибин.

– Є! – видихнув Вітьок у радію. – Є скриня! Ну краса, як у кіно!

– Ти впевнений? – Людожер був не в дусі.

– Сукою буду.

– Ну, тоді чекай. Через п'ять хвилин будемо.

Стріла зі скринєю розвернулася на сто вісімдесят градусів і обережно опустила вантаж вартістю в два людські життя на пласку спину ПТБ.

Підсуха, як тільки переодягся, одразу ж відкинув верхній люк і висунувся по груди. Він прислухався і спідлоба видивлявся. Інспектор, коли ще сідав у ПТБ,

бічним зором помітив спостерігача з біноклем. Ага, ось і він, дурень. Леде не по пояс виткнувся. Якщо зі зв'язком усе в нормі – зараз з'явиться братва.

І точно. За лісом заторохтів мотор гелікоптера. «Чорт, отже, не почулося. Отже, все-таки вони на вертольоті. І виходить, Савелій крутіший, ніж я думав», – зціпив зуби Підсуха. Сіро-біла бабка кольору нефарбованого дюралю стрімко знялася над верхів'ям дерев і зробила коло над озером. Людожер не довіряв Підсусі, все ще придивлявся. Тієї ж миті недоумок-спостерігач натягнув на обличчя в'язану шапочку з прорізами для очей, залишив свою позицію і, дістаючи пістолет, побіг до ПТБ. У таборі дуже правдоподібно заметушилися сержант Климчук і його орли. Один узяв на мушку спостерігача з пістолетом, а двоє інших – гелікоптер.

Мі-4 стрімко знизився й завис у півметрі над уцілілим острівцем криги праворуч від ПТБ. Із дверцят вискочив дужий браток із калашниковим. Його Підсуха впізнав з одягу й статури, хоча обличчя бойовика й було сховане за такою ж маскою, як і в спостерігача. Це був один із тих, що вижили в Грушівці. «Дивно, – подумав Підсуха. – Як він самотужки збирається потягти скриню на сто кілограмів?» Праві дверцята ПТБ відчинились, і Свистун із Черняком відкрили вогонь із пістолетів. Це поклато кінець ваганням солдатів на березі, й ті підтримали своїх офіцерів із «калашникових». Але братва, як і вертоліт, були наче заговореними. І офіцери, й солдати стріляли дарма, хоч гільзи й сипалися дзвінким потоком із екстракторів їхньої зброї. Сторонньому спостерігачеві могло здатися, що вони просто «мажуть».

І раптом Підсуха побачив дещо, планом непередбачене. З дверцят гелікоптера просто в борт ПТБ дивилося до болю знайоме гостреньке рило кумулятивної гранати РПГ-7. Одного пострілу гранатомета було достатньо, щоб їхня легко броньована машина перетворилася на плаваючу братську могилу. «Невже?! Невже Савелі-

єві вистачить нахабства прямо піти проти армії? Ось так узяти й знищити армійську машину з усім екіпажем? Та він же має розуміти, що...»

– Не стріляти! – закричав Підсуха, щосили розмахуючи руками.

У відповідь чоловік із гранатометом гукнув:

– Підсухо, плани змінилися! Вилазь зі свого гобаного танка, бери вдвох із Киселем скриньку – й давай у вертоліт. Рахую до двох із половиною, а потім смальну. Я давно мріяв із РПГ постріляти... Особливо в таку суку, як ти.

У Підсухи камінь із душі звалився. Отже, Савелій вирішив узяти не тільки гроші, але і його життя. Це, звичайно, краще, ніж життя Оксани, і все ж... Добре, ще поторгуємося. Є хоч надія, що дівчина залишиться живою. Підсуха підняв руки й виліз на дах ПТБ...

У ПТБ був свій ручний кулемет, теоретично призначений для самооборони машини від повітряних атак. Офіцерам – особливо Чернякові – так і кортіло висадити в беззахисний гелікоптер цілу стрічку на сто п'ятдесят набоїв (про боезапас кулемета Підсуха не знав, тож там залишилися бойові патрони). Надто неприємні секунди вони пережили під прицілом протитанкового гранатомета... Але офіцери вчинили інакше. Мі-4 ще не встиг зникнути, а Свистун уже вийшов на частоту їхнього вертолітного полку.

– Це майор Свистун. Терміново дайте мені борт «дев'ятнадцять». Чи «двадцять». Що? Та ні, нічого особливого. Треба простежити один об'єкт. Так. Дуже треба. Ду-же. А це вже державна таємниця. Як і минулого разу. Я не жартую.

РОЗДІЛ 27

Мі-4 досить місткий вертоліт. Крім пілота на прізвисько Технік, Підсухи й Людожера, на його борту бу-

ли також Кока, Кисіль, Вітьок і навіть... Савелій. Під час операції Савелій був поруч із Техніком на місці штурмана-радиста. Він був напружений, як струна. У разі якоїсь неув'язки він був готовий віддати пілотові наказ про негайний відхід із району Василівського озера. Але, здається, все відбулося гладко. Золото на борту, невинсний Підсуха – теж.

У потилицю Підсусі дивилося дуло маґнума, на руках у нього поблискували сталлю холодні «браслети». Савелій сидів навпроти інспектора, схрестивши руки на грудях. Він відчував себе переможцем. Закляті вороги нарешті зустрілися. До останньої миті в глибині душі Підсухи залишалися сумніви щодо Савелія. Була в нього, наприклад, така версія, що всім у банді заправляє Людожер. А ім'я Савелія він використовує тільки для того, щоб додати своїй персоні авторитету. Та тепер Підсуха бачив, що Ліхтар не помилявся. Савелій був натуральним. Короткий їжачок сивого волосся, що не встигло ще відрости після зони... Чіпкий, холодний погляд. Довгий костистий ніс, через якого Савелія в молодості прозивали Севрюжником...

Біля ніг боса стояла трофейна скриня графа Потоцького – сіро-бура від водоростей, окута позеленілими мідними смугами й місцями прогнила ледь не наскрізь. Навколо неї на підлозі гелікоптера ширилася сіра калюжа. З безцінної знахідки через численні щілини продовжувала сочитись озерна вода. Кришка була щотливо прикритою. Але навіть попри це братва не могла відірвати від скрині погляду. Ніхто з бандитів, зокрема й сам Савелій, ніколи не бачили такої кількості золота вкупі. Єдиним бажанням кожного, хто перебував у пасажирському відсіку гелікоптера (крім, звичайно, Підсухи), було доторкнутись до цієї купи золота хоча б одним пальцем. Навіть колишній вурка Людожер через п'ятнадцять хвилин польоту втратив самовладання.

– Може, глянемо ще раз, га, хазяїне? – запропонував він.

Звичайно, ця фраза крутилася на язичку і в Киселя, й у Вітька. Та тільки вимовити її вони боялися. Їм за рангом не годилося. Вони знали, що Савелій – пахан справедливий, але дуже вже лютий. Можна запросто по зубах дістати, бовкнувши що-небудь зайве. А можна й вилетіти з банди за те, що не вмієш поводитися стримано. Тільки Людожерові, як особі, наближеній до Савелія, багато чого дозволялося.

– Ну хоч глянути, га? Ми все-таки під кулі за нього лізли, га? – продовжував Людожер.

«Які були кулі – таке тобі, придурку, й золото», – зловтішно подумав Підсуха, намагаючись відволіктися від передчуття близької й до того ж смертельної небезпеки. Від того, що відповість Савелій, могла залежати його доля. І, головне, доля Оксани. Підсуха дуже боявся, що те, що пройшло один раз, удруге вже не вдасться ні за які пряники. Вистачить п'ятнадцяти хвилин уважного вивчення циганських скарбів, аби з'ясувати їхню справжню вартість. Яка, згідно зі спекулятивною оцінкою Петровича, складала якихось п'ять тисяч доларів. Граючи жовнами, Савелій зміряв Людожера суворим поглядом, помовчав для солідності й нарешті вирік:

– Знаю, що хлопці ви всі нормальні. Але знаю, що коли на рудняк дивишся, дах навіть нормальному хлопцеві рве. Всі ми зараз трохи перемандражились. Тому...

Підсуха заплющив очі. Він на мить уявив собі, що буде, якщо братва Савелія просто зараз почне розглядати липові скарби...

– Тому краще розберемося зі скринею вдома. А то раптом хтось із вас побачить зараз камінчики та золото й подумає, що він крутий. Який-небудь Бетмен. Подумає, що зможе всіх перестріляти й сам із цим золотом у Бразилію чкурнути. Подумає-подумає – й

почне зі своєї стволяки садити... Ми ж усі при волинах, так?

Савелій промовляв досить голосно. Щоб усі, незважаючи на соковитий вертолітний гуркіт, добре його чули. Коли він вимовив слово «волина», кожен, як по команді, потягнувся рукою до своєї зброї. Для братви з банди Савелія це стало вже майже безумовним рефлексом.

— Ось-ось, я ж і кажу. Занадто багато волин тут, — сказав Савелій і поставив ногу на скриньку, недвозначно даючи колегам зрозуміти, що ніяких оглядин зараз не буде.

«Психолог чортів, усе, бач, він обдумав...» — посміхнувся Підсуха і з полегшенням видихнув. Це був перший на його пам'яті випадок, коли він втішився, що має справу з розумним бандитом.

— Ти що, Савелію, за скурвлених нас маєш, чи що? — почав обурюватися Людожер, чиє самолюбство було серйозно зачеплене недовірою хазяїна. — Ми ж просто подиви...

Але Людожер не встиг закінчити фрази, як рука Савелія блискавично метнулася за пазуху, і не пройшло й секунди, як у ніс Людожера вже вперся компактний вальтер. Савелій проробив це так швидко, що навіть Підсуха не встиг зорієнтуватися.

— Я ж сказав: подивимося, коли повернемося, — повторив Савелій глухим голосом.

— Хазяїне... я це... дурняк на мене напав, їй-богу... мені цей рудняк на фіг не впав... землю жерти буду... — забелькотів Людожер, але його мало хто чув. Ревіння гвинта, що, незважаючи на звукоізоляцію, було гучним навіть у пасажирському салоні, поглинуло всі його слова. Вигляд Людожера мав вельми жалюгідний.

— Хто-небудь іще хоче подивитися, чи багато рудняку в нашій скрині? — поцікавився Савелій. Братва мовчала. Сваволити не хотів ніхто. Бос сховав вальтер у кобуру. — От і добре. Я ж казав: ви нормальні хлопці. Хазяїн завжди діло каже.

– Через п'ять хвилин сідаємо, – гукнув через плече пілот.

Підсуха знову заплющив очі. Він розумів, що на землі на нього може чекати все, що завгодно. Але втрачати мужність і самовладання він просто не мав права. Надто багато життів тепер зв'язані з його власним однією ниточкою.

* * *

Від посадочного майданчика, на якому залишився Мі-4, до вілли з ясно-жовтої голландської цегли вела акуратна стежина, обсаджена обабіч молодими ялинами. Кока, як і раніше, стеріг Підсуху. Людожер із Савелієм ішли попереду. Кисіль і Вітьок, який старанно намагався не дивитися Підсусі в очі, несли, крекчучи, скриню. На ганку вілли на них чекали ще двоє бойовиків і вбраний у білу трійку чоловік, на бандита не схожий, але який, за всіма непрямыми ознаками, ним був. Біля будинку стояв пошарпаний зелений «Москвич».

– Усе гаразд? – кинувся назустріч Савелієві чоловік у білому.

– Усе в нормі, Семене. А що з обідом?

– Як ви й наказували, буде за півгодини... Ми ж очікували вас трохи пізніше, – захвилювався білий. – Але я можу зараз що-небудь...

«А-а, цей тут просто щось типу дворецького. І кухаря разом...» – здогадався Підсуха.

– Та ні, все нормально, Семене. Мені й жерти поки не хочеться... А що наша красуня Оксана Іванівна? – спитав Савелій.

– Нічого не їла знову, хоч і було наказано...

– Ведіть її сюди, – кинув Савелій двом бойовикам із автоматами. – Діло до неї є.

Ті кинулися виконувати наказ. Вітьок і Кисіль понесли скриню в будинок. Людожер залишився з Підсухою і Савелієм. Савелій витягнув із пачки «Біломор» і

закурив, жадібно затагуєчись. Звичок, набутих на зоні, позбутися важче, ніж будь-яких інших...

Врешті, на ганку з'явилась Оксана. На ній був той самий непоказний спортивний костюм, у якому того фатального дня вона займалась аеробікою й дивувала Підсуху з Ліхтарем своїм віртуозним володінням іноземними мовами. Під очима в дівчини були тіні від безсоння, вигляд вона мала втомлений і зляканий. Щоправда, Оксана була справді ціла й неушкоджена, і це заспокоювало. На плечах у неї була потерта чоловіча дублянка невідомого походження. Побачивши Підсуху, дівчина просвітліла, й на її обличчі засяяла щаслива усмішка. Вона хотіла було кинутись до Підсухи, щоб кінематографічно повіситись йому на шию. Але один із бойовиків Савелія міцно схопив її за передпліччя й утримав на ганку. Дублянка сповзла з плечей дівчини й упала на сходи.

– Стояти тут, – наказав бойовик.

– Ага, соплі пускати потім будете, – схвалив дії брата Савелій.

– Бачиш, хазяїн слово своє додержує, – самовдоволено сказав Кока, звертаючись до Підсухи. – Он вона, твоя дівка, жива й здорова.

– Бачу, – спокійно відповів Підсуха.

– А тепер саджайте цю ментовську курву в машину, й хай котиться на всі чотири сторони! Мені такі суки тут і дарма не потрібні!

Кісточки пальців Підсухи пронизала нестерпна сверблячка – так хотілося йому заїхати Савелієві в його нахабну пику. І за «ментовську курву», і за «суку», і за багато чого ще. Але його руки були сковані наручниками. Та й вальтер Коки ще ніхто не оголошував недійсним. Але головне – Підсусі справді хотілося, щоб Оксана виїхала звідси якомога швидше. Хай хоч яким відчайдушним хамством це не супроводжувалося...

– А як же Гліб?! Глібе! Чому ви не відпускаєте Гліба?! – кричала Оксана, що було сил пручаючись.

– Оксано, їдь! Їдь мерщій! Не бійся за мене! Я скоро буду! – гукнув їй Підсуха. Він дуже сподівався, що дівчина не помітить його рук, скованих наручниками.

– У нас із ним серйозна розмова! – кинув навздогін Савелій і гидко посміхнувся. – Він тобі незабаром подзвонить. По радіотелефону.

На превелике полегшення Підсухи, Оксана почула голос розуму. Вона рішуче зачинила за собою дверцята й завела мотор.

– А що їй потім із вашим «Москвичем» робити? – спитав Підсуха, коли машина виїхала за ворота.

– А нічого, – нахабно всміхнувся Савелій.

– Як це нічого?

– А так. Це їй подарунок. Компенсація за моральні збитки.

Кисіль, Людожер і Кока голосно зареготали. Жарт хазяїна їм дуже сподобався. Підсуха не знав, який страшний сюрприз приготував йому Савелій...

– Ну, тепер можна піти погрітися, – ухвалив бос.

Кока штовхнув Підсуху в спину.

* * *

– А тепер слухай сюди, інспекторе Підсухо, – почав Савелій, всівшись у крісло. В руках у нього був радіотелефон, а поруч на дивані валялося щось, віддалік схоже на калькулятор. На це «щось» Підсуха одразу ж звернув увагу. Тільки в тому, що це не калькулятор, у нього не було жодних сумнівів. – Ти хлопець чесний. Викупив дівок. І рудняку мені підкинув. Тепер я просто-таки король. Це добре, – Підсуху пересмикнуло. Він знав: коли бандити починають кидатися словом «добре», нічого доброго не сподівайся. – За це я тобі життя залишаю, хоча перед братвою страшною клятвою клявся тебе на капусту посікти... Але – угода є угода, – Підсуха слухав, не перебиваючи, хоча сумнівів у тому, що його не відпустять, у нього вже не було. – Але в одному пункті ти зі мною нечесно повівся, інспекторе

Підсуха... Ой як нечесно! – продовжував Савелій. – Ліхтаря ти мені в руки не дав... Хоча бачу по мармизі твоєї хитрій, що знаєш ти, де Ліхтар наш... Знаєш, але мовчиш...

– Та звідки мені знати, Савелію?! Я йому що – нянька? Він зек, а я – «мусор», хоч і звільнений. Які в нас із ним інтереси? – стараючись, щоб це прозвучало з максимальним презирством, сказав Підсуха.

– Ти мені театру тут не влаштовуй. Я все про тебе знаю. Якби ви справді корешами не були, хера б ви з ним стільки часу разом валандалися. Так що ти мені тут горбатого не ліпи.

– Ну... були корешами, твоя правда, – наче із затримкою зізнався Підсуха. – Та тільки недавно погиркалися ми... Через бабу...

Інспектор знав, що найкращі сорти неправди робляться з напівправди. Треба було брехати й викручуватись до останнього. Слава Богу, за свою інспекторську кар'єру він добре засвоїв, як і в яких висловах це робити найкраще.

– Та годі тобі, Підсухо, – відмахнувся Савелій. – Через бабу чи через діда... Не вірю тобі ні на йоту... Вітьок мені все розказав, яка у вас дружба з Ліхтарем...

«Шкода, не відкрутив я Вітькові голову минулого разу. Виконувати треба свої обіцянки!» – промайнуло Підсусі в голові.

– Та слово тобі даю, не знаю, де твій Ліхтар, – інспектор спробував зобразити праведний гнів.

– На фіг мені твоє слово ментовське здалося!

Запанувала напружена пауза. Підсуха сподівався тільки на те, що рано чи пізно Савелієві набридне цей допит і він залишить Ліхтаря в спокої. Але...

– Впало мені з тобою розмови вести, інспекторе Підсухо. Брехати ти мастак. Це я вже бачив. Тому зараз будеш казати правду.

Савелій набрав телефонний номер і підніс слухавку до вуха.

– Оксано? – сказав він, коли на тому кінці відповіли. – Слухай сюди. У твоїй машині встановлено бомбу... Що чула. Бомба. Така мале-енька. Але хоч вона й маленька, та щоб розірвати твою машину на дрібні шматочки, її вистачить. Правду кажучи, її й на десять машин вистачить. Отож слухай сюди, Оксано Іванівно. Якщо ти швидкість скинеш зараз хоча б до п'ятдесяти кеме на годину, вважай, що занапастила своє молоде життя. Чула? П'ятдесят кеме на годину! Так що стеж за конячками своїми. Але якщо твій Гліб зараз розколеться, я зроблю так, що бомба не вибухне! Бомба ж моя – от я з нею й роблю, що хочу...

– Неправда. Я тобі не вірю, – твердо заявив Підсуха, коли Савелій вимкнув телефон.

– Дуже шкода, – сказав Савелій, набрав той самий номер і підніс трубку до вуха Підсуха. На тому кінці почувся стривожений голос Оксани.

– Глібе, що робити, він сказав, що в машині бомба! – дівчина була на межі істерики.

– Нічого не бійся. Тільки не знижуй швидкість, кохана... П'ятдесят – це дурниця, це нескладно. Незабаром усе з'ясується... – сказав Підсуха, намагаючись, щоб його голос не тремтів, і поклав слухавку.

– Коротше, де Ліхтар? – Савелій насолоджувався вчиненим ефектом.

– Не знаю.

– Ти що, хочеш, аби твоя красуня в повітря злетіла? Там, між іншим, бензину на годину їзди максимум!

РОЗДІЛ 28

«Москвич» Оксани йшов на швидкості шістдесят кілометрів на годину в напрямку міста. Їхати швидше означало наблизитися до нього надто швидко. Повільніше, близько п'ятдесяти, їхати було ще небезпечніше. Будь-яка незначна втрата швидкості на невеликому

підйомі зразу закінчилася б вибухом. Поруч із Оксаною на сидінні лежав радіотелефон, по якому вона щойно розмовляла з Глібом Підсухою. Каткування страхом не змогло вичавити з Оксани жодної сльози. Вона лише зосереджено покусувала нижню губу й думала, чи не покінчити з усім одним махом, увігнавши «Москвич» у найближчий стовп. Але вона ніяк не могла зважитися на такий відчайдушний крок. Дива ж іноді трапляються...

Зустрічних машин майже не було, зате дорога була паскудною. На цій ділянці покриття являло собою щербинь, залитий смолою. Навіть при шістдесяти проклятий «Москвич» трясло так, що, здавалося, з нього ось-ось вивалиться мотор. Так довго Оксана пробула в товаристві озвірілих людей, людей без честі й без совісті. Так довго вона не знала, що з нею зроблять через п'ятнадцять хвилин. І вже тоді, коли їй почало здаватися, що всі неприємності зовсім скоро залишаться позаду, пролунав цей телефонний дзвінок Савелія...

Покажчик, повз який вона проїхала, повідомляв, що до міста залишилося тридцять кілометрів. Оксана розуміла, що в місто їй не можна в'їжджати в жодному разі. Якщо на трасі можна не знижувати швидкості, то в місті це таки доведеться зробити. Навіть якщо абсолютно ігнорувати правила дорожнього руху й не зупинятися перед світлофорами, рано чи пізно це скінчиться катастрофою. Такою ж катастрофою, як і в разі, якщо вона знизить швидкість... Оксана схлипнула. Це означає, що треба шукати з'їзд на яку-небудь іншу трасу, де можна було би мчати і мчати. Дівчина подивилася на датчик бензину. Якщо вірити йому, бензину залишалось максимум три літри... Тобто за її швидкості — десь на півгодини їзди.

Раптом із «Москвичем» Оксани порівнялася біла «Волга». Вона мала тоновані віконця, й роздивитися, хто там, було неможливо. Спочатку Оксана не зверну-

ла на це уваги, вирішивши, що якийсь ідіот хоче познайомитися з нею таким ось екзотичним способом. Знайшов час і місце, кретин! І тільки коли бічне скло «Волги» опустилось, і чоловік у міліцейській формі, який сидів за кермом, став робити їй знаки, зовсім несхожі на знаки звичайної чоловічої уваги, Оксана зрозуміла, що в неї з'явився крихітний шанс на порятунок. Вона опустила скло.

– Ми друзі Гліба. Друзі Гліба! – гукнув літній чоловік зі шляхетною сивиною в скронях.

Оксана кивнула на знак того, що зрозуміла, й знову вп'ялася очима в дорогу. Ще не вистачало врізатися після того, як з'явився шанс урятуватися!

– Ми знаємо, що в машині бомба! – продовжив чоловік.

Оксана знову кивнула. На жаль, вона теж про це знає.

– Ти згодна виконувати наші вказівки?

Дівчина енергійно закивала. Вона була готова виконувати які завгодно вказівки, тільки б швидше вибратися з цієї триклятої труни на колесах.

– Тоді починаємо негайно! Відчини свої двері!

Оксана слухняно виконала команду.

– А тепер спокійно дивись на дорогу й не смикайся!

Заднє бічне скло «Волги» теж опустилось. Інший чоловік, трохи молодший, що здався Оксані наче знайомим, витяг пістолет і, тримаючи його двома руками, виставив у вікно. Не встигла Оксана збагнути, що відбувається, як один за одним залунали постріли. Дверцята «Москвича» зі скреготом відвалились і впали на асфальт. Якби тієї миті дівчина була здатна тверезо мислити, вона зрозуміла б, що чоловік із пістолетом просто перебив завіси, але оскільки мислити під кулями вона не вміла, то єдине, на що спромоглася – це просто заверещати. Проте навіть незважаючи на вереск і переляк, дівчина не відірвала погляду від дороги й не забрала ноги з педалі газу...

– Не кричіть, Оксано! – сказав молодик із пістолетом. – Тримайте швидкість. Зараз ми зблизимось майже впритул. Ви покладете це, – він показав Оксані добрячий шматок бетону, – на педаль газу і стрибнете на капот машини. Відстань буде маленька, взаємна швидкість – нульова.

Оксана припинила верещати. Крижаний вітер розвивав її волосся й пробирав до кісток.

Без дверей їхати в машині було дуже страшно. Але навіть подумати про те, щоб зараз вибратися з «Москвича» й перелізти на капот рятівників, було значно страшніше... Жах паралізував у ній всю волю до порятунку.

– Я не буду цього робити!

– Чому?

– Тому що я не самогубка.

– Не дурій, дочко. Лізь давай! – водій «Волги» в міліцейській формі розсердився не на жарт.

– Не буду, хай краще вибухає!

– От дурепа, прости Господи...

Чоловік щось сказав своєму супутникові – тому, який сидів на задньому сидінні. Оперативна нарада в кабіні «Волги» закінчилася досить швидко. Чоловік у міліцейській формі гукнув:

– Тоді так! Негайно кінчай ревіти. Зараз ми відстанемо. Перелаштуєшся в лівий ряд. До тебе в салон підсяде людина, яка знешкодить міну. Тільки не знижуй швидкості! Ясно?

Оксана втерла ніс тильною стороною долоні й знову спробувала взяти себе в руки. Цього разу їй це майже вдалося.

– Ясно. Тримати швидкість. Їхати в лівому ряду, – повторила вона, як зомбі.

Обидві машини почали маневр. Спочатку «Волга» трохи відстала, потім підійшла до «Москвича» справа. Утримуючи кермо, Оксана відчинила дверцята з боку пасажирів. Знову гримнули постріли. Другі дверцята впали на дорогу слідом за першими. Дівчина не хотіла

дивитись, як її рятівник буде робити таке небезпечне проникнення в салон «Москвича», тому вона до ладу й не бачила, як чоловік у чорному комбінезоні й з невеликою плоскою валізкою, закріпленою ремнями на грудях, відчинив задні дверцята «Волги» й спритно перебрався на багажник, тримаючись за край пройма. Потім «Волга» трохи збільшила швидкість, підбралася до Оксаниної машини ближче, й чоловік, різко видихнувши, перекинув своє тіло так, щоб подошви чобіт виявилися в салоні «Москвича». Він ледь не зірвався, коли колесо машини потрапило в звичайну на наших дорогах вибоїну й машину відчутно трусонуло. Цього Оксана теж не бачила, бо страх у ній був набагато сильнішим за цікавість. Тому коли поруч із нею нарешті опинився розпашілий рятівник, вона глянула на нього, як на воскреслого небіжчика.

– Здрастуйте, Оксано Іванівно. Не впізнаєте? Я з агентства «Взаємодопомога». Мене Олексій звати.

– Тебе що – Володимир послав?

– Та ні, яке там! Я про ваше викрадення нічого не знав до сьогоднішнього ранку, поки мене підполковник не розшукав. У вас усе гаразд?

– По-моєму, це в тебе треба спитати, – сумно усмінулась Оксана. – До речі, звертайся до мене на «ти». А то по-дурному якось. Може, через хвилину машина в повітря злетить, а ми тут будемо офіціоз розводити.

– Добре. Тоді приступимо.

– А де бомба, ти знаєш?

– Здогадуюсь.

– І де?

– Зараз побачиш.

Із цими словами Олексій повільно відкрив бардачок. Малесенька лампочка освітила його надра тьманим жовтим світлом. Бардачок був порожній, якщо не брати до уваги ясно-зеленого пристрою величиною з дві складених разом сигаретні пачки. На боці пристрою ритмічно блимав червоний датчик. Від нього ку-

дись усередину, до двигуна, через дві акуратно просвердлені дірочки, тяглися два тонкі рожеві дроти. «Це до спідометра», – зрозумів Олексій. Ще пара дротів ішла кудись ліворуч, під панель приладів.

Від чергової хвилі крижаного переляку, що облила Оксану, вона прокусила губу до крові. Олексій вилаявся. Нічого схожого на кнопку чи мікропульт керування зарядом на смертоносному пристрої не було. «Ну й гади! Навмисно поставили таку, щоб дівчисько навіть не намагалось її знешкодити, якщо знайде!» – подумав Олексій. Але зовні він залишався спокійним, розумів: варто йому зараз почати психувати, і в бідолашної дівчини запросто може знову початись істерика, яка ні до чого доброго не приведе. Про те, що вони можуть вибухнути будь-якої секунди, навіть у тому випадку, якщо Оксана не знизить швидкості, Олексій намагався не думати. А про це він здогадався одразу. Дроти, які відходили від вибухового пристрою під панель, однозначно свідчили, що детонатор можна запустити дистанційно, по радіо, бо цим дротам більше нікуди було йти, крім як до антени, що стирчала на даху «Москвича» й спершу здивувала Олексія. «Варто якомусь мудакові натиснути кнопку на пульті керування – і нас із Оксаною рознесе на шмаття...» – похмуро подумав він.

* * *

Підсуха потер скроні й глянув на Савелія... ні, навіть не з ненавистю. Так, швидше, дивляться на осколок, витягнутий із-під серця смертельно пораненої коханої людини. Дивляться з болем і здивуванням, дивляться, усвідомлюючи, що з нещадними законами матеріального світу може змиритися тільки святий.

– Савелію, зрозумій одну просту річ. Ліхтар – мій найкращий друг і перебуває зараз в інших моїх друзів. Я не можу, я просто не маю права взяти на себе відповідальність за їхні життя. Убий мене, але залиш моїх друзів у спокої. І дай спокій Оксані. Ні Ліхтар, ні вона

тебе на зону не саджали. Саджав я. Хочеш бути справжнім чоловіком – мстися мені. А їм дай спокій.

Запанувала тиша, що порушувалася тільки гучним сопінням Киселя, який стояв за спиною в Підсухи. Інспектор гарячково міркував. Крім нього, Савелія й Киселя, десь у кімнаті, теж іззаду, є ще Кока. Разом – троє озброєних бандитів. У принципі, можна впоратися. А що коли спробувати... Ні. Ні. Він не має права. Бо ж у разі невдачі «Москвич» Оксани перетвориться на комету з розпечених уламків і людського болю.

Савелій, врешті, посміхнувся.

– Добре, інспекторе. Твоя взяла. Переконав. Зробимо інакше.

З цими словами він висунув шухляду свого столу, дістав ручку й папір.

– Пане Підсуха, за нашими даними, ви є вбивцею свого колеги, лейтенанта Дерев'янка. Також ви вбили голову колгоспу імені Червоних Бригад товариша Митника, тяжко поранили слідчого Липовецької прокуратури пана Малого і трьох так званих бойовиків пана Савелія. Насправді ж так звані бойовики були представниками обуреної вашим розбоєм міської громадськості, які випадково опинилися в зоні вашої п'яної розбірки зі слідчим Малим і головою Митником.

Тон у Савелія був офіційним, очі світилися темним вогнем дрібної, підлої помсти.

– Я нічого не переплутав?! – гаркнув Савелій, промовисто поклавши руку на пульт дистанційного підриву вибухівки.

Підсуха зрозумів, до чого хилить бандит, із перших же його слів. Він, чесний інспектор, має добровільно визнати себе винним у тім, у чому обвинувачували його слідчі міської прокуратури. А потім і в усіх інших злочинах, скоєних Савелієм в області. Фактично, Савелій запропонував Підсусі добровільно піти під вищу міру, щоб таким чином урятувати життя Оксані. В інспектора не було вибору.

– Відімкни заряд, і тоді я підпишу що завгодно, – тихо сказав Підсуха.

– Ні, – Савелій похитав головою. – Ні. Пиши, підписуй – і тоді твоя дівка буде врятована. Пиши швидко та розбірливо! За моїми розрахунками, вона скоро в'їде в місто. А в місті – сам розумієш – важко тримати п'ятдесят кілометрів.

– Хазяїне, ти – геній, – захоплено озвався Кока.

– Геній без літери «е»... – пробурчав улещений Савелій. – Геній, Коко, – це Пушкін. А я просто досвідчений підприємець.

Те, що він програв своє життя в азартній грі з вурками, Підсуха зрозумів уже тоді, коли з гелікоптера на ПТБ глянуло гостре рило гранатомета. І тепер він мав зробити все, щоб урятувати життя інших. Підсуха написав своє зізнання швидко й чітко. Так, яким хотів би бачити його сам на місці слідчих.

– Дай-но глянути, – зажадав Савелій. Він швидко пробіг написане очима. – Додай іще: «Свідчення дані мною добровільно, без морального чи фізичного примусу. Не можу більше носити на душі цей страшний тягар».

Торг був недоречний. Підсуха додав і цю єзуїтську формулу.

– Так, добре. Підписуй.

– Спершу відімкни заряд.

– Ментовська в тебе душа, Підсухо. Думаєш, якщо ти свого слова не додержуєш, то і я свого додержувати не буду? Підписуй.

– Відімкни заряд.

Савелій похитав головою й посміхнувся. Пика в нього при цьому була як у Санта-Клауса, що гудить неслухняних діточок. «От би тебе пикою – та пару разів об батарею. А потім іще й повозити туди-сюди», – мрійливо подумав Підсуха. Савелій викликав Оксану.

– Оксано? Радий, що в тебе все в нормі, – сказав він елеїним голосом. – Оксано, золотко, не вішай, будь ла-

ска, трубочки. Тут ми з кавалером твоїм начебто домовились, а він під кінець комизитися став. То ти скажи йому, щоб не вигобувався.

Савелій передав слухавку Підсусі.

– Оксана?

– Милий?! Мені страшно.

– Оксано, нічого не бійся. Нічого й ніколи. Обіцяєш?

– Обіцяю... Глібе, я, здається, тебе кохаю.

– Я тебе теж кохаю. Дуже, дуже кохаю... Відмикай заряд, – кинув Підсуха Савелієві майже буденним тоном і поставив під свідченнями свій кострубатий підпис...

...Олексій змок так, наче пробігся під зливою. Губи його побіліли. Під лівим оком сіпалася крихітна жилка – нервовий тик. Місто невблаганно наближалось. Показчик палива бився біля нульової позначки. Заряд явно не був розрахований на те, що з ним буде працювати професіонал високого класу: він не був оснащений ні спеціальними пастками, ні додатковими датчиками. Принаймні, саме в цьому Олексій намагався переконати себе вже десять хвилин. Якщо він помиляється, якщо заряд такий простий лише на вигляд – їм точно хана. Тому що в Олексія просто немає часу, аби провести з ним роботу за всіма правилами. Він зиркнув на Оксану, яка затиснула радіотелефон між вухом і плечем. Якщо він помиляється, то симпатичний профіль Оксани – це останнє, що він бачить у цьому житті.

Олексій підніс невеликі кусачки до одного з дротів, які йшли під панель приладів. Який із них він вибере, не мало значення. Якщо в міні є секрет, вона спрацює в будь-якому разі. Кусачки зімкнулися на тоненькому мідному хребті дроту і... Нічого не сталося. Олексій сміливо перекусив і другий дріт. Принаймні, тепер їм не загрожувало бути підірваними дистанційно. Це вже було легше. Тепер залишалося зовсім небагато. Дротики, що тягнуться до спідометра, зачіпати не можна, бо спідометр – це, власне кажучи, вольтметр. Міна на-

лаштована ввімкнутись і «поводитися добре» тільки при тому рівні напруги, який гарантується електрогенератором спідометра при швидкості п'ятдесят і вище. Якщо перерізати дріт, напруга впаде до нуля, тобто «на погляд» міни машина зупиниться. Але можна дивитися на речі з іншого боку. Навіть якщо машина зупиниться, а на клеми міни продовжуватиме надходити напруга від незалежного джерела живлення, «з погляду» міни машина продовжуватиме мчати по шосе зі швидкістю хоч двісті кілометрів на годину. Незалежне джерело живлення в завбачливого Олексія було. Залишалося тільки оголити дроти й причепити до них на «крокодильчиках» дріт від того джерела...

Савелій вихопив у Підсухи підписане зізнання і швидко засунув його в стіл.

— Ну, що ж. Баш на баш. Ти виконав умови, але і я старого не забуваю, — двозначно сказав він. — Не клади слухавки, інспекторе.

Савелій демонстративно спрямував пульт у бік вікна й натиснув на кнопку. Він знав, що зараз у радіотелефоні пролунає оглушливий гуркіт, скрегіт, останній скрик Оксани, а потім запанує абсолютна тиша. Вічна тиша. І оскільки Савелій був у цьому впевнений, він ніяк не міг зрозуміти, як Підсусі вдається зберігати спокій. Інспектор сидів, притуливши слухавку до вуха, покусував нижню губу й спідлоба дивився на Савелія. Це ж яку дивовижну силу волі треба мати, щоб жодним м'язом не вказати ворогові свого смертельного розпачу! Тієї миті Савелієві вперше за довгі місяці стало страшно.

— То ти відімкнув заряд, чи що? — невдоволено спитав у бандита Підсуха. І додав у слухавку: — Оксано, що там чути? Нічого не клацнуло?

Савелій подивився на пульт керування так, наче це була відірвана нога інопланетянина. Потім натиснув на кнопку. Ще раз, і ще, і ще. Підсуха зрозумів, що Савелій таки хотів його на прощання обдурити. Підло і жорстоко. І ще він зрозумів: зараз або ніколи.

Підсуха зібрав усі сили в кулак і схопився, водночас перекидаючи важелезний стіл на ноги Савелія. Бандит завив. Інспектор метнувся вбік і... Йому на потилицю опустилося щось неймовірно важке. Стрімке. Тверде. Підсуха впав. Протріскотіла черга. Попереджувальна, в стелю.

– Лежати!

Свої слова Кока підкріпив ударом по ребрах. Другим, третім, четвертим...

– Досить! – наказав Савелій. – Йому в прокуратурі ще таку мікстуру від нахабності пропишуть, що й ім'я своє забуде.

– Ну, хоч в одному ти, Савелію, обісрався, – прохрипів Підсуха, коли його жбурнули назад у підняте крісло. – Не бачити тобі Оксани як своїх вух, ясно? Не бачити!

– Ну, це ми ще побачимо, – бос був червоний од люті, але все-таки стримувався. Не хотів, дуже не хотів третій-катаний зек Савельєв впасти в блатну дурку перед своїм заклятим ворогом!

– Місто тепер моє. Опанасенко – ганчірка. Прокуратура – моя. В каро, після того, як Головач навернувся, а тебе в СІЗО відправлять, теж, вважай, усі мої. А в моєму місті я Оксану з Ліхтарем завжди знайду. Лютою смертю вмруть вони. Ясно?

– Головач, кажеш, навернувся? Яка несподіванка! – прогарчав Підсуха. – Ось так сам узяв і навернувся? А чи не твій Людожер підполковникові під капот перед тим лазив?

В очах Савелія промайнуло розгублення.

– Він, а хто ж іще? Людожер у мене хлопець хвацький!

Але в голосі боса не було звичної вдєвненості – один порожній гонор. І тут Підсуха раптом усвідомив, що Савелій і його банда не мають жодного стосунку до «нешчасного випадку» з Головачем. Оце так! А хто ж тоді? У кімнаті з'явився Людожер з іще одним радіо-

телефоном у руці. Вигляд він мав украй стурбований. Підійшовши до Савелія, щось прошепотів йому на вухо. Бос скривився, пробурчав: «Та я ж на зоні сиджу? Ну як цього люди не розуміють...» – але слухавку все-таки взяв.

– Алло? – пропищав Савелій голосом маразматичного дідка. – Та немає тут ніякого Савелія, голубе!

І раптом його пика побіліла. Побіліла так швидко, що Підсуха ніколи б не повірив у таку блискавичну зміну людської шкіри, якби не бачив її увіч. Бандит слухав із півхвилини, а потім раптом заверещав:

– Так! Так?! Ах ти зараза лягала! Та ти спіймай мене спочатку! Спіймай, гаде! Та в мене бабок стільки, скільки вся твоя ментовка за сорок років не заробить! А Підсусі твоєму вже ніхто не допоможе, ясно?! Ясно тобі?! Він сам на себе зізнання підписав, ось так!

А слідом за цим ні в чому не винний радіотелефон бризнув шрапнеллю, зі страшною силою вдарившись об протилежну стіну.

– Ти Вітька давно бачив? – буквально виплюнув Людожерові в обличчя Савелій.

– Та як із вертольота вилізли, щось не... Мабуть, пішов у кухню жерти разом із Техніком. Піти привести?

– Приведеш ти його тепер, аякже.

Савелій схопився й нервово пробігся туди-сюди по кімнаті.

– Вертолїт до підйому, – уривчасто наказав він. – Мотаємо за другим варіантом.

– Як мотаємо? Навіщо?

– Треба, Людожере. Тісним мені це містечко стало. Тісним. А мене Рустам уже давно в гості кличе...

Потім Савелій пробігся туди-сюди ще раз і, певно, трохи заспокоївшись, усміхнувся.

– От як життя цікаво влаштоване, Підсухо. Мені – купа золота, тобі – параша до гробової дошки, Ліхтареві – воля... А одному тут покійничкові ходячому – самі прикрощі.

– Так що зі слідаком робити будемо, хазяїне? – Людожер багатозначно повів стволем у бік Підсухи.

– Ні, лиші. З ним свої розберуться. Вже приїхали, мабуть?

– Приїхали, – зітхнув Людожер.

– От і добре. Виштовхни інспектора за ворота, а їм оце віддай, не забудь. Цінний папір. На нього тільки гриф прокуратурський ляпнути лишилося. Ну та це там уміють.

Із цими словами Савелій простягнув «добровільне зізнання» Підсухи Людожерові. Той пробіг його очима й схвально зареготав.

– Ну ти геній, хазяїне!

– Це я вже чув. Потім тости виголошувати будемо. Заводь вертоліт.

РОЗДІЛ 29

Підсуха не розумів абсолютно нічого. Точніше, розумів усе, крім двох речей. Чому не вибухнула машина Оксани? Невже, щаслива випадковість? І яка шлея потрапила Савелієві під хвіст? Адже й дурневі ясно, що він переміг. І Ліхтар, і Оксана, й Еввідіка, та й Борщ, якщо не дурень, тепер блискавично зникнуть із міста. Слава Богу, гроші в них є. У Савелія тут узагалі не залишиться ворогів, а з прокуратурою він буде на «ти». Ще б пак, такий подаруночок! Сам інспектор Підсуха! Голосна справа про припинення зловживань працівниками МВС на місцях! Таким не соромно козирнути не лише перед Міністерством юстиції, а й перед колегами з СБУ...

За воротами на Підсуху справді чекали. Старі знайомі, щоб їм провалитися, – майор Федорів і капітан Окунь. Розфуфирені, як на параді. Дорогі світло-сірі плащі, елегантні фетрові капелюхи, непроникні піки... «Їм, козлам, звісно, не холодно – в такій-бо тачці. Могли б і в сорочках їздити, та тільки понту менше бу-

де...» – подумав інспектор. Людожер, дивлячись кудись убік, передав зізнання Підсухи Федоріву. Той, так само знічев'я вивчаючи сіре небо десь на обрії, його взяв. Підсуха, звичайно, цієї миті міг плюнути на все й дременути до ближнього лісу. Але повторювати Вітькового досвіду не хотілося. Зі скованими руками та ще з таким пекельним болем у боці далеко не втечеш. «Невже Кока, паскуда, таки зламав мені пару ребер на прощання?»

Підсуху жбурнули на заднє сидіння. Мотор шикарного «Лінкольна» майже безшумно завівся, й вони рушили до міста. Краєм ока Підсуха встиг помітити дві речі. Перша. На лівій щоглі Окуня виднілася велика пляма від опіку. Це була пам'ять про зустріч Підсухи зі слідчими в кабінеті Баса. «Ну, ми тепер точно запам'ятаємо один одного на все життя», – похмуро подумав інспектор. Друга. Над огорожею савелівських володінь піднявся і взяв курс на південь Мі-4. Новоявлений мільйонер із невідомих причин спішно залишав свої хороби. «Тільки золото твоє, дядьку, як у старій казочці, вранці виявиться свинцем», – ця думка трохи зігріла промерзлу за день душу Підсухи.

* * *

Гелікоптер ішов над лісом. Над тим самим масивом, біля якого лежало Василівське озеро. Кисіль дрімав. Кока діловито чистив свій калашников. Людожер, як завжди, сидів із кам'яною пикою й тупо дивився в металевий перестінок, який відокремлював кабінку пілота від пасажирського відсіку.

Як тільки Савелій утік із зони, залишивши замість себе двійника, він одразу вирішив: надовго залишатися в місті не можна. Рано чи пізно не ментовка, так старі вороги чи нові конкуренти по брудному бізнесу витягнуть правду на поверхню, й на нього буде оголошено розшук. Тому Савелій збирався прибрати свідка в особі Ліхтаря, звести рахунки з Підсухою, перевірку-

ти яку-небудь одноразову прибуткову обладку й податися в теплі краї – до інших перспектив і можливостей. У Савелія були добрі зв'язки на півдні України, тому кінцевою точкою вертолітного круїзу він мав Одеську область. З огляду на загальний бардак в армії і, зокрема, у системі ППО, Савелій міг нічого не боятися. Перетинати повітряний кордон країни він однаково не збирався, а пролетіти на малій висоті кілька внутрішніх областей на приватному гелікоптері було дуже просто. До того ж, якщо ти не вклинюєшся в повітряні коридори цивільної авіації й не пориваєшся пролетіти над великим населеним пунктом, на тебе взагалі не звернуть уваги ні диспетчери, ні військові. Летиш – і лети собі на здоров'я, головне не впади комусь на голову.

Із Савелієм були тільки Людожер, Кока й Кисіль, а за штурвалом сидів Технік – незмінний пілот, підривник і зв'язківець банди Савелія. Саме Технік учора мінував зелений «Москвич» і, до речі, саме він установив два тижні тому таємну сигналізацію в квартирі Підсухи. Так що тоді інспектор учинив дуже мудро, прийшовши просто до майора Свистуна й не спокусившись зазирнути до своєї квартири. Це були найбільш віддані бійці Савелія. Вітьок виявився скурвленим, треба не забути з ним поквитатись... А підстрелений Квас і до поранення був мало до чого придатним, так що Савелій дав йому трохи грошей і відправив із Богом. Хай купить собі невеличке кафе й відпочиває. Він, Квас, по життю більше підходив на роль дрібного діляги зі сфери шинкарського бізнесу, ніж для важкої роботи бойовика.

Скриня графа Потоцького викликала в Савелія найприємніші асоціації. Щастить же так! Три роки топтати зону, потім вийти, тиждень помудрувати – і зовсім випадково напоротися на купу золота! Ба навіть не напоротися, а одержати її на таці з рук свого заклятого ворога! Савелій зиркнув на скриню. Ех, як хочеться її

знову відкрити й запустити руки в золото аж по лікті! Раптом бічним зором він помітив, що Технік неспокійно закрутив головою з боку в бік, відтак озирнувся й щось загукав.

– Голосніше, не чути! – Савелій постукав пальцем по вуху.

Технік невдоволено скривився і, неохоче відірвавши праву руку від штурвала, зробив запрошувальний жест. Савелій звівся, пройшов у кабіну й сів у порожнє штурманське крісло (штурман-радист був їм на фіг не потрібний). Слів не знадобилося. Савелій бачив усе сам. Метрів за триста ліворуч паралельним курсом ішов гелікоптер. Плямистий камуфляж, двоколірний прапорець на хвостовій балці й довгі пілони, під якими було підвішено різноманітні гармати, однозначно свідчили, що гелікоптер цей військовий.

– Чого це вони? Навчання? – розгублено запитав Савелій.

Технік скинув навушники переговорного пристрою і вп'явся очима в хазяїна.

– Якщо й навчання, то вчитися вони збираються на нас. Якийсь майор Лесів вимагає, щоб ми негайно сіли.

– Так? А хто він такий, цей Лесів? Мусор? Прокурор? Комітетник?

Питання, зрозуміло, було риторичне.

– Може, ви з ними самі поговорите?

Технік зняв із шиї й простягнув Савелієві навушники з причепленою до правого динаміка металевою дужкою мікрофона.

– Хазяїн гелікоптера з вами говорить, – владно сказав Савелій. – Прийом.

– Я борт «двадцять». Ви повинні негайно приземлитися на відкритій місцевості й не виходити з гелікоптера до нашого приземлення. В іншому разі ми застосуємо зброю. Прийом.

– Які у вас підстави саджати приватний комерційний вертоліт? – обурився Савелій. – У вас що – є санк-

ція прокуратури? Це самоуправство, борт «двадцять». Прийом.

– А ось це не за статутом, – реготнули в навушниках. – Називайте мене «пане майор», а не «борт двадцять». Ви повинні приземлитися для огляду. В нас є дані, що у вас на борту перебуває секретний вантаж, викрадений сьогодні з району Василівського озера. З метою збереження військової таємниці ми маємо право діяти на власний розсуд. Прийом.

Савелій зірвав із голови навушники й від душі налускав по мікрофону. Потім потер ним по штанах. Потім надяг знову і, навмисно говорячи мимо мікрофона, забурмотів:

– Пане майор, вас погано чути. Я не розібрав майже нічого. Повторіть. Прийом.

Поки Лесів, добре розуміючи дрібні виверти бандита, але не бажаючи відходити від військового правила про три попередження, сухо повторював ультиматум, Савелій закрив мікрофон рукою й запитав:

– Нам швидкості вистачить від них змитися? У них же он яка машина, а ми...

– Ні, хазяїне. Навіть якби наш ридван був щойно з заводу, шансів усе одно не було б. У них же Мі-24, бойовий гелікоптер-штурмовик, а в нас херня.

– Ну, може, на малій висоті вдасться кудись прошмигнути?

– Та куди тут прошмигнеш? Це ж не Кавказ, де можна в ущелину сховатися. Тут усе як на долоні. Думаю, треба сідати.

– ...!

В кабінку просунулася стрижена голова Коки.

– Що таке?

– Вояки он, як сніг на голову. Хочуть, щоб ми сіли. Йди на місце, Коко. Подумати треба.

– Вони що, зовсім хворі?

– Хворі чи не хворі – а всмалять так, що кісток не збереш, – зауважив Технік.

– Я їм усмалю, – процідив Кока й сховався в пасажирському салоні.

Савелій був надто заглиблений у роздуми, щоб уловити зловісні нотки в голосі Коки.

– Ось що, Техніку, – сказав він нарешті. – Треба тягнути. Яка в нас тут річка найближча?

– Та начебто Пичуга. Двадцять кілометрів на захід.

– От і добре. План такий: летимо до Пичуги. Шукаємо там ополонку чи таловину. Вони нас, гадаю, за цей час не обстріляють. Зависнемо над ополонкою, скинемо туди скриню й зброю. Потім сядемо – хрін із ними, хай оглядають. Думаю, ми зможемо з ними домовитися.

– Так вони ж помітять, як ми...

Кока тим часом, ні слова не кажучи, відкрив ящик із РПГ-7. Так, чудово. Один ствол, п'ять гранат. Цим покидькам по горлечко вистачить. Він дістав гранатомет і зарядив його. Ще дві кумулятивних гранати заховав за пояс. І Кисіль, і Людожер спостерігали за ним без особливого інтересу.

– Ти чого це? – спитав нарешті Кисіль.

– Не твоє діло. Хазяїн наказав.

Кока добре пам'ятав історії про те, як «духи» в Афгані іноді збивали радянські гелікоптери саме за допомогою РПГ-7. Річ у тому, що завислий вертоліт – те саме, що й танк, тільки броня значно слабша. Гранатомет узагалі дуже зручна зброя проти гелікоптера. Особливо якщо ти з ним перебуваєш на одній висоті й відносна взаємна швидкість близька до нуля. Як от зараз. У такій ситуації гранатомет майже не поступається хваленому «стінгеру». Тільки цілитись треба акуратно. Коли Кока рушив по драбинці вниз, у транспортний відсік, де були розсунві двері, Кисіль метнувся слідом.

– Е-е-е! Ти в кого це стріляти надумав?

Кока різко розвернувся й дав йому в ніс. Коротко, без замаху, але дуже сильно. Кисіль, схлипнувши,

впав на коліна. Кока терпіти не міг Киселя, особливо після того, як той виявив себе падлюкою під час полювання на інспектора в Грушівці. Це ж треба – пошкодувати для свого кореша якихось паршивих хот-догів! Людожер не без схвалення в погляді коротко кивнув – іди. Я з Киселем і без тебе розберуся. Незважаючи на виняткову тупість, у пікові моменти Людожер мислив дуже швидко. Так, наприклад, він не встиг подумати про те, в кого збирається Кока стріляти, але вже збагнув, що кількість людей, які беруть участь у поділі здобичі, вже зараз можна почати скорочувати під різними приводами. Хто знає – може, й хазяїнові не пощастить?

Кока спустився вниз і відсунув убік дверцята. В обличчя вдарив крижаний потік повітря. Бандит побачив гелікоптер переслідувачів одразу. Тепер він став навіть ближче. Якихось сто п'ятдесят метрів попереду й трохи ліворуч. Вони вже минали ліс Василівського озера й летіли над засніженими полями сусідньої області. Шкода, гади впадуть не в ліс, а на поле. Втім, у будь-якому разі каюк їм усім. Тільки б правильно взяти похибку на опір повітря... Кока прилаштував на плечі масивну трубу, відкинув прицільну планку. Довго цілитися було безглуздо. Він чомусь гикнув і натиснув на спуск. Цієї миті Кока відчував себе по-справжньому крутим.

За спину хлюпнув потік розпечених газів і, вдарившись об протилежну стінку вантажного відсіку, замалим не викинув Коку з гелікоптера. Він таки втримався й невдоволено втяг голову в плечі. Запахло палевою вовною. Граната, розпускаючи димний шлейф, метнулася точно під кабінку Мі-24, але в останню мить наче навмисно шмигнула вниз і, пройшовши в кількох метрах від автоматичної гармати, що стирчала під фюзеляжем, пішла в простір. Кока мовчки похитав головою і взяв нову гранату. Ну класно, просто як у тирі! Якщо він зараз усе-таки завалить цю бандуру, мож-

на буде потім до кінця життя перед братвою в героях ходити.

На Мі-24, здавалось, нічого навіть не помітили. Але Савелій, який продовжував забивати баки вже не на жарт лютому Лесіву, краєм ока побачив, що з гелікоптером-переслідувачем розминулася димна комета. Савелій схопився й кинувся в пасажирський салон. Він не розумів головного: військовий гелікоптер з'явився тут аж ніяк не випадково. Савелій не знав (Підсуха відмовив йому в цьому задоволенні – знати), що військову експедицію за скарбом відправлено з бази Мі-24. Савелій думав, що має справу з тупою, неповороткою й продажною державною машиною. Насправді ж він зіштовхнувся з мафією. Мафією військових.

Удруге Кока вибрав точку прицілу не перед носовою частиною гелікоптера, а точно в центрі кабіни. Він слушно прикинув, що коли гранату поведе вниз, то вона якраз потрапить пілотові під дупу. А якщо відхилиться назад – то рознесе або турбіни, або хвостову балку, що теж непогано. Кока вистрелив. Він знову ледь не вивалився з гелікоптера, але цього разу вже від захвату. Є! Є, чорт забирай! По хвостовій балці розбіглися вогненні змії, вдарили увсібіч осколки, вертоліт здригнувся, почав хитатися й різко пішов униз. З пробойни в обшивці валив рідкуватий, але красномовний бурий дим. Тепер аж до Одеси шлях був вільний... Кока переживав у цю мить таку ейфорію, якої ніколи не дарував йому ні «план», ні навіть значно «важчий» героїн. Тому молодик не одразу звернув увагу, що їхній власний гелікоптер затремтів моторошно й важко. І тільки коли за спиною двічі щось голосно вискнуло, він озирнувся. В підлозі відсіку зяяли діри розміром із кулак. Уся задня частина відсіку, до якої зверху примикала хвостова балка, була розкурочена так, наче якийсь велетенський консервний ніж пройшовся по ній своїм велетенським консервним ножом. І крізь цю діру Кока побачив месника. Це був

другий Мі-24. Весь цей час борт «дев'ятнадцять» непомітно плився в них у хвості, нічим не виказуючи своєї присутності. Він страхував свого ведучого, борт «двадцять».

Майор Лесів, звичайно, не думав, що бандити зваяться застосувати зброю. Але про всяк випадок наказав своїм колегами із борта «дев'ятнадцять» збити Мі-4, якщо той виявить найменші ознаки агресії. Навідник-оператор Мі-24 перевів боепостачання з осколково-фугасних снарядів на запалювальні й знову натиснув на гашетку. Двадцятиміліметрова автоматична гармата під носовою частиною фюзеляжу смикнулась і знову почала тріскотіти з частотою тисяча п'ятсот пострілів на хвилину. Перший же снаряд вирвав бандитові серце, а його нікчемну плотську оболонку викинув геть із машини. Наступні снаряди перетворили вертоліт Савелія на величезну домовину, що розвалювалась на льоту...

* * *

— Хлопці, чого ви сидите, наче води в рот набрали? — спитав Підсуха у слідчих, коли йому обридло дивитись у вікно. — Може, побалакаємо про погоду? Чи про те, скільки Савелій вам платив.

— Заткнися, — просичав капітан Окунь.

— До речі, він більше платити не буде, — продовжував Підсуха. — Полетів Савелій, тю-тю. Нема його. І викиньте ви ту підтирачку з моїм підписом, я все одно від неї в суді відмовлюсь. А нові свідчення намалюю такі, що ще не ясно, хто з нас сяде — я чи ви.

— Ми з тобою в прокуратурі поговоримо, — пообіцяв Федорів.

Він упевнено гнав машину посередині траси під сто десять. Біла «Волга», що неспішно повзла вздовж правого узбіччя десь під сорок, здалася йому припаркованою. І обличчя водія в міліцейській формі видалось якимось... Та ні, цього не може бути.

– Хоч би не розбитися, – здригнувся Підсуха. – Хоча... З двома такими довботрахами й розбитися не шкода. Додай газку, Федоріве.

– Слухай, Підсухо, якщо ти зараз не заткнешся, я тебе з машини викину. Розіб'єшся на корж при спробі втечі. Зрозумів?

– Зрозумів, усе назад, – розв'язно погодився Підсуха, глянувши в дзеркальце заднього огляду. – Відмінняється: газку, Федоріве, додавати не треба. Тобою, здається, дорожня міліція зацікавилась. А й те правда, пацани: пики у вас, як обісцяні... «Pissed off», як кажуть англійці.

Окунь замахнувся було, аби врізати Підсусі, але побачив крізь заднє скло, що дорожня міліція справді почала переслідування. На даху «Волги» виник проблісковий маячок. Стрімко набираючи швидкість, вона впевнено скорочувала дистанцію з «Лінкольном». «Цікаво, що це за дорожня міліція така, що не знає машин великого начальства? – подумав Підсуха. – Якись жовтороті, мабуть... Хоча, чому на «Волзі»?»

– Та ну їх, іще зупиняться... – відмахнувся Федорів. – Цей ідіот потім сам не радий буде, що нас наздогнав.

– Отож, – вищирився Окунь. – Гальмуй. Зараз ми їм улаштуємо показову прочуханку...

Федорів скривився, але все ж з'їхав у крайній правий ряд і скинув швидкість. «Волга» хоробро обігнала «Лінкольн» і різко загальмувала перед ним. Звідти вискочив літній, але міцний чоловік у міліцейській формі й з пістолетом. Насунутий ледь не на ніс кашкет не давав роздивитись його обличчя. Не встигли слідчі прокуратури роззявити роти в німому здивуванні, як чоловік усадив кілька куль у передні колеса «Лінкольна», підскочив до водійських дверцят, розчахнув їх і приставив пістолет до скроні Федоріва.

– Привіт, – сказав він. – Окуне, відчини Підсусі двері й зніми з нього наручники. Хай вийде.

І тільки зараз Підсуха впізнав його. Це був підполковник Головач. Головач, похований у закритій цинковій труні тиждень тому на найпрестижнішому цвинтарі міста! Від здивування Підсуха не зміг вимовити й слова.

– Підполковник? – ойкнув Окунь.

– Поки що – так! – гаркнув Головач. – А там видно буде! Капітане, не спи, відчиняй двері!

– Пане підполковник, це самоуправство, – мекнув майор Федорів.

– Та ще й яке! Зараз у місті почнеться таке самоуправство законності й правопорядку, що тобі, Федоріве, доведеться шукати роботу відповідно до свого рівня інтелекту. Гадаю, твоє справжнє покликання – викладач фізкультури в школі. Га?! Не чую відповіді!

Через півхвилини Підсуха стояв поруч із Головачем.

– Пане підполковник, там іще моє зізнання, у них у портфелі, – зауважив інспектор, краєм ока роздивляючись Головача. Він, точно він! Живий!

– Зізнання? Дуже цікаво. У мене давно в колекції різної липи поповнень не було. Ану, давай сюди портфель, Окуне!

– Пане майор? – Окунь питально подивився на Федоріва.

– Та можна, можна, капітане, – приречено зітхнув Федорів. – Віддай їм, хай подавляться.

Підсуха швидко знайшов своє «щиросердне зізнання», склав учетверо й сховав у кишеню.

– Та не сумуй ти, Федоріве, – кинув на прощання Головач. – Думав якогось інспектора прищучити? А я тобі цілого полковника на розтерзання віддам! Бас – чув про такого?

* * *

– Петре Максимовичу... Але як? – на більше Підсуху не вистачило.

Він сидів, розминаючи натерті наручниками зап'ястки й витріщався на Головача. Він буквально не міг надивитися на свого шефа, про якого було точно відомо, що той загинув в автокатастрофі. І похорон був...

– А так, Глібе, – відповів Головач. І з убивчою серйозністю продовжив: – Ми живемо в дивному світі. Зек, який офіційно відбуває строк в Охтирській зоні, насправді спокійно сидить у розкішній блат-хаті й використовує її як штаб для своїх кримінальних операцій. Підполковник каро, якого закопали в закритій труні, роз'їжджає живий-здоровий по області на шикарній «Волзі». А по узбіччях доріг стоять заміновані «Москвичі»...

І точно. Той самий «Москвич», який мав стати розпеченим склепом для Оксани, стояв на узбіччі прямої, як стріла, траси. Блимали аварійні вогні, за двадцять метрів од «Москвича» було виставлено попереджувальний червоно-білий знак. Але де ж сама Оксана? Оксана й Олексій курили, тупцюючи на холодному вітрі, за двісті метрів од машини. Угледівши «Волгу», вони привітально замахали руками. І тільки коли Підсуха міцно обняв дівчину і вкрив поцілунками її руки, щок, губи, шию, він повірив, що це не сон.

– Ну, що? – спитав Головач в Олексія, сторожко поглядаючи на безпечний з вигляду «Москвич».

– Та нічого, – із затаєною гордістю знизав плечима Олексій. – Як на навчаннях. Відрубав для початку антену, потім перевів міну на зовнішнє джерело живлення. Його вистачить іще на три години, а потім... Та я вже викликав саперів. Хвилин за двадцять мають приїхати. Ці хлопці свій хліб дарма їсти не звикли.

Загалом, до ладу побалакати Головачу й Підсусі так і не вдалося. Підполковник при Олексіїв і Оксані не поспішав розкривати свої професійні таємниці. А Підсуха значно більше переймався втраченою назавжди, як здавалось, Оксаною.

* * *

Пошкоджений Мі-24 й уламки савелівського Мі-4 долетіли до землі майже одночасно. Майор Лесів і його стрілок-оператор, лейтенант Муха, вибралися з кабіни з розтрісканими вікнами й побігли геть від палаючої машини. Від гріха, як то кажуть, подалі. Поодаль приземлявся борт «дев'ятнадцять». Його гармата ще димілася. Лесів розумів, що втик від генерала Ткачука може перерости у військовий трибунал. Розтрошити машину в мирний час – це завжди НП. За спиною пролунав глухий вибух. Тепер уже точно було ясно: його Мі-24 відновленню не підлягає. І все-таки майор Лесів був задоволений. Уперше з вісімдесят восьмого року він побував на справжній операції. І вперше з вісімдесят восьмого його гвинтокрилі штурмовики виконали справжнє бойове завдання.

РОЗДІЛ 30

Розмова Підсухи з Головачем відбулась увечері того ж дня.

– Ну що, Петре Максимовичу, по першій? За моє друге новосілля, га?

Підсуха був удома. Двадцять хвилин тому він уперше з того ранку, коли до нього завітав переляканий, неголений Ліхтар, переступив поріг власної квартири.

Десь у будинку Савелія пищала сигналізація. Вона повідомляла про те, що дичина, тобто інспектор каро Підсуха, попалася. Дурна дичина повернулася до себе додому. Можна посилати Людожера з братвою, й через півтори години вони приведуть Підсуху перед ясні очі Савелія. Але нікому було відповісти на виклик сигналізації, й не було відданих псів, аби кинути їх у морозну лютневу ніч на швидкій, як стріла, іномарці. Адже зараз на хаті Савелія працювала посилена бригада в складі інспекторів Кропиви, Дон-

ченка, Теракяна й трьох експертів з обласного Управління.

– Ти що, Глібе, забув? Я ж не п'ю. Ні на роботі, ні вдома. А ти, друже, здається, спиватись почав. Яюсь очі в тебе підозріло заблищали.

– Вибачте, пане підполковник, – Підсуха забентежився й поставив пляшку в холодильник. – Тоді чаю, так?

– Чаю? Чаю із задоволенням, – Головач солодко потягнувся всім своїм чудово натренованим тілом.

– Ну, слухай повість про мої пригоди, – сказав підполковник, коли чай було розлито по чашках. – Я інсценував свою смерть за допомогою співробітників полковника Левади. Діло було на глухому відрізку траси, о третій ночі. Я спершу розігнав машину до ста кілометрів на годину, потім різко загальмував. Це щоб правдоподібний гальмовий слід залишився. А потім один із оперативників Левади справді сів за кермо величезного КамАЗа, пристебнувся й десь так на сорока зім'яв мого бідолашного «жигулька» в гармошку. Я заздалегідь набрав у місцевій клініці крові й дрібних післяопераційних клаптів, і ми як слід вимастили «Жигулі»... «Дорожників», сам розумієш, там не було – лише опери перевдягнені. За кермом швидкої, що начебто за мною приїхала, теж опер сидів... У труну поклали манекен зі спортзалу, на якому орли Левади рукопашку відпрацьовували. Важкий такий манекен, знаєш, із кінським волосом. Дитяче інсценування, його можна було швидко розкусити... Я для того все це й повернув в іншій області, щоб наше Управління до цього жодного стосунку не мало. Сам розумієш, наш Бас не подаруночок...

– Розумію, Петре Максимовичу. А за яким лядом вам узагалі все це знадобилося?

Головач зітхнув.

– Розумієш, Глібе, коли ти один на світлі посеред великої кімнати, в кутках якої причаїлася всіляка

мерзота, найрозумніше, що можна зробити, – це вийти з кімнати. А потім дивитись у віконце, хто після тебе на світло вилізе, рило своє хамське скалити... Простіше кажучи, я вже давно відчував, що довкола Охтирської щось нечисто. І що прокуратура неспроста заворушилася. Ну, і Бас надто нахабним став. І я вирішив, що краще контролювати «нещасний випадок» із власною участю, ніж чекати, поки його тобі підлаштують інші. Занадто багато чесних хлопців за останні роки на машинах розбилися та від раптових інсультів померли, розумієш?

– Еге ж... А ви знали, що Савелій готує втечу? І що саме мене збираються підставити?

– Ні. Точно я цього не знав. Я знав тільки, що в Охтирській сталась якась буча. Що втекли троє злочинців і наче один із них досі не пійманий. Після своєї «загибелі» я взяв у Левади першокласну оперативну тачку з чудовою апаратурою... Власне, білу «волжану». І поїхав до тебе. Думав оселитися в тебе й разом улаштувати нашим орлам сюрприз. Давно слід було Баса прищучити. Але я спізнився. Коли я під'їхав до твого будинку, то побачив, що, по-перше, у дворі повно міліції, а, по-друге, двір абсолютно відверто пасуть братки, пики яких мені по оперативних зведеннях ой як добре знайомі. І тачка їхня, «Ауді», теж поблизу. Ну, я для початку сам їх вирішив попасти, обережненько так. Ти б бачив того дідка, в якого я на певний час перетворився! Це просто тихий жах! Коротше, приклеїв я до бандитської машини пару жучків. Так, про всяк випадок, за звичкою, – Головач усміхнувся й сьорбнув чаю.

– Легко сказати – жучка приклеїти. А хто ж їх «водив» потім?

– Е, Підсухо, ти, по-моєму, погано зрозумів. Я ж тобі кажу – про всяк випадок наліпив. «Водити» я їх особливо й не збирався. Обережно так, із відривом у кілометр, за жучком, я протягся з ними до блат-хати Саве-

лія. Ну, не до самої блат-хати, а просто до околиці селища. Аби знати на майбутнє. А потім повернувся в місто. Тим більше, що бандитська машина, простоявши якийсь час у селищі, назад до міста поїхала.

– А я в цей час шукав Ліхтаря... – задумливо мовив Підсуха.

– Правильно. Я прослухав наші оперативні хвилі й переговори «дорожників». Дізнався, що ти тепер у бігах, але ще живий. І я вирішив тебе пошвидше знайти, поки ти не накоїв дурниць. Але це виявилось справою непростю. Річ у тім, що та проклята «Ауді», до якої я жучки причепив, надовго стала в гараж, а замість неї, як я зрозумів пізніше, бандити використовували в основному червону «дев'ятку». Чи то вони щось запідозрили, чи то просто так, щоб надто часто ту саму машину не світити, – не знаю. Коротше, я надаремне втратив цілу добу. І тільки коли за вами з Ліхтарюком погналася патрульна машина капітана Гаркавого, я зміг засікти погоню, перехопивши переговори. Отже, я довідався, що ти тепер подорожуєш у компанії з якимось типом. Досить швидко мені стало ясно, що тип цей – Олександр Ліхтарюк. Я, до речі, одразу згадав, як ти його від статті «організована злочинність» відмазав. У мене пам'ять ого-го яка. Я через Леваду, начебто від його особи, подав вельми хитрий запит в архів нашого Управління. І що б ти думав? Відповідь на запит прийшла. Найсмішніше, що в графі «Далекі родичі» там стояв Іван із Грушівки. Тільки бюрократія наша до того доїхала, що ніхто й не подумав шукати Ліхтарюка саме там. Загалом, прикинувши відстань до Грушівки від того місця, де вас міліція загубила, я вирішив, що ви будете повними ідіотами, якщо не відвідаєте Івана. А я буду повним ідіотом, якщо за вами не простежу.

– То це ви були тим лижником, який... – у Підсухи аж очі на лоба полізли, таким неймовірним видався йому здогад.

– А так, – погодився Головач. – Найцікавіше, Глібе, що як базу я вибрав свиноферму. Там директор дуже діловий мужик, одразу зважив на моє становище. Здається, я так його налякав своєю екіпіровкою, що він і на смертному одрі нікому не зізнається, що одного чудового дня до нього приїхав літній підполковник на білій «Волзі».

– Ну ви даєте, Петре Максимовичу!

– А ти думав? – підморгнув Головач. – Я дядько завбачливий. Короткі бігові лижі на другий же день операції з дому прихопив...

– То ваша дружина знала, що ви не?..

– Звичайно, – Головач і бровою не повів. – Що ж я – ідіот? Став би я кохану дружину мучити два тижні! Звичайно, Марія все знала. Але вона в мене стара бойова подруга, все добре розуміє. Мабуть, коли ти їй дзвонив, вона ревма ревіла?

– Т-так...

– Це вона майже щиро. Як я розумію, за день до твого дзвінка парагвайська наркомафія зарізала Антоніо. Просто під романтичним місяцем Ніцци.

– Ко-го зарізала?

– Ти, Підсухо, від життя відстав. Ти «Ночі в Ніцці» дивишся?

– Та якось не доводилось...

– Даремно. Рідкісний випадок порівняно непоганого серіалу. Я, наприклад, намагався не пропускати останніх півроку. Ну, а дружина моя й поготів. Коротше, був там син одного іспанського мільйонера, Антоніо. Як не глянь, позитивний хлопець, тільки тупуватий, як на мене. Йому величезна корпорація в спадщину діставалась, а він натомість вибрав гарненьку дівку, круп'є з нічного казино. Сам розумієш, там було шістьдесят серій різних інтриг... Нарешті Антоніо зі своєю круп'є заліз у борги, позичив гроші в якогось слизького типа й усе скінчилося тим, що його зарізали. Саме за день до моєї «смерті». Це мені вже в Левади в Упра-

влінні розповіли. А дружина моя, звичайно, – зразу в сльози...

Підсуха розреготався так, що кришталеві келихи в серванті відгукнулися мелодійним, ніжним дзвоном.

– Зупинилися ми на лижах, – суворо нагадав Головач, коли Підсуха трохи заспокоївся.

– Так-так, пане підполковник, я весь увага.

Підсуха вже приблизно уявив собі, що почує від Головача далі, і все ж розумів, що слухати доведеться ще години зо дві. Якщо й водився за його начальником якийсь гріх, то це невгамовна балакучість. Щоправда, тільки після великої й успішної операції. В інших випадках Головач бував мовчазним, як Будда під час медитації.

– Провів я розвідку навколо будинку Івана. Переконався, що ви з Ліхтарюком на місці, й почав думати, що ж мені робити далі. Але не встиг я до ладу поміркувати, як із Грушівки повернулися ви з якимось чортом на мотоциклі. Я відчув, що ситуація у вас стає дедалі дивнішою. Я постежив іще трохи за будинком і пішов спати. А потім, коли ви вранці заявилися на свиноферму з допитом, я від директора дізнався, що чорт на мотоциклі – слідчий районної прокуратури. І ось тут, друже мій Глібе, я зрозумів, що пора викликати братву Савелія.

У Підсухи від несподіванки перехопило подих.

– Пора... викликати? То це ви їх викликали?!

– Так, я. Каюся. До того моменту в мене була майже повна інформація про ту бучу, яку його братва влаштувала в місті. Я був майже на сто відсотків упевнений, що Савелій якимось незрозумілим чином вибрався на волю. І від усього цього в мене був такий паскудний настрій, що я не придумав нічого кращого, крім як перестріляти всіх бойовиків Савелія. Слава Богу, така глухомань, як Грушівка, давала масу чудових можливостей.

– Одначе, Петре Максимовичу...

– Так, – очі Головача стали твердими й нещадними. – Я зателефонував Людожерові й сказав, що коли Савелій хоче взяти Підсуху й Ліхтаря, він має чудову нагоду. На питання, хто говорить, я відповів, що не тільки Савелій має з тобою старі рахунки. На питання про докази я розповів про те, що в Ліхтаря живе в Грушівці троюрідний брат, і це можна перевірити. Про Малого я промовчав, звичайно.

Підсуха похитав головою.

– Гра ва-банк... Ви використовували нас як розмінні фігури, пане підполковник.

– Ні. По-перше, я попередив тебе двома пострілами. По-друге, за допомогою пластикової бомби звалив ялину, перегороджуючи дорогу бандитським машинам. Я не хотів, щоб їхній напад був аж надто раптовим. І, нарешті, по-третє: я справді збирався перестріляти їх усіх до одного.

– Чому ж не перестріляли?

– Одного я все-таки вбив наповал, щоб прикрити ваш відхід. А інших... Тут спрацювали різні чинники. Виявилося, що не так-то просто стріляти людям у спину. Навіть якщо ці люди – бандити. І головне, я зрозумів: Савелій не такий уже й сильний, як мені здавалось. Якщо я зараз переб'ю всіх найкращих його людей, я його злякаю й він негайно зникне. А цього я дозволити Савелієві не міг.

Підсусі не хотілося зараз заглиблюватися в міркування морально-етичного характеру. Для себе він вирішив, що своєму рятівникові можна пробачити й не таке.

– І що ж було потім?

– Потім був великий шум, який пройшов повз тебе. У Грушівку понаїжджало спершу міліції з району, а потім і з нашого Управління. З'ясовували, винюхували, придивлялися. Я сам іще достатньо всіх обставин не знаю, але один позитив для мене особисто був: я провів чудову оперативну відеозйомку. Братва Савелія зі

зброєю в руках, їхні машини й так далі... Це все для впізнання жителями того селища, де резиденція Савелія. Щоб у прокурора нашого не було питань щодо зв'язку між розгулом бандитизму в місті й Савелієм. Сам я повернувся в місто, бо був упевнений: рано чи пізно ви з Ліхтарем самі про себе заявите. І я не помилився.

– Ну, зрозуміло. Коли ми влаштували на квартирі Оксани пожежу, ви прослухали міліцейську хвилю й зрозуміли, що це знову ми...

– Ти забув про жучки. Ви ж із Грушівки виїхали на тій самій трофейній «Ауді», що була мною вже помічена! Ти б бачив, які були очі в Івана, коли через десять хвилин після вашого від'їзду повз нього по головній вулиці Грушівки проїхала розкішна біла «Волга» з літнім чоловіком солідної зовнішності за кермом! Я, Глібе, довів вас до самого Василівського озера. Тільки вниз не поїхав, а надів лижі й пройшов через ліс, аби за вами постежити. Але не встиг я дійти й до середини, як почалася стрілянина, а потім по дорозі промчав незнайомий мені армійський газик. До річі, ти мене бачити не міг, а от я твою перекошену пику за склом упізнав. Можеш собі уявити, як я отетерів. Я кинувся назад до своєї «Волги»... До річі, ніяк не доберу, як ви її не помітили – вона стояла буквально за двадцять метрів від дороги. Там між дерев була така дивна рівна галявинка, якимось гусеничним транспортером утрамбована...

– Коли у вас садять із автоматів, Петре Максимовичу, головою крутити ніколи.

Ні Підсуха, ні Головач не знали обставин появи тієї галявини. Коли п'ять днів тому сержант Климчук вів ПТБ до Василівського озера, він посперечався з рядовим Леоненком, що зажене всюдихід у ліс і виведе його назад іншою дорогою, не зачепивши жодного дерева. Климчук суперечку програв, але сліди його бравади стали Головачу в добрій пригоді.

— Так. Коли я повернувся в машину, цей особіст, Свистун, саме передавав відкритим текстом своїм колегам-вертолітникам, що треба засікти вас на такій-то частоті. Засікти вас, щоправда, ні їм, ні мені не вдалося. Зате я одразу зрозумів, що ви з Ліхтарюком вляпалися в нову історію. І ще я зрозумів, що ви, швидше за все, постараетесь знайти притулок у місті й рано чи пізно на вас вийде братва Савелія. На жаль, братва спрацювала краще й вийшла на Евридіку раніше, ніж я. Мою затримку можна зрозуміти: все-таки їх було багато, а я один. Однак «Ромео», на якій ви з двору Евридіки виїхали, я вже успішно довів до самого твого будинку. Хоч ти й залишив машину в іншому кварталі, я зразу зрозумів, що ти тягнеш Ліхтаря й Вітька до себе додому. До речі, я в під'їзді стояв, коли ти з сином Свистуна на сходах балакав. А потім тебе вів, коли ти вийшов Вітька відпустити й зателефонувати. Отут мені Вітьок і придався...

— Вітьок?!

Головач розреготався й лунко ляснув долонями.

— Так! А ти як думав?! Він же в мене на відеоплівці був, як живий! Я ж його зняв у Грушівці разом із іншими бандитами! Я так зрозумів, що коли ти його повторно відпустив, отже, він, на твою думку, абсолютний тухтій і великої небезпеки собою не являє. От тільки якщо ти з ним у демократію грався, то я його вербанув дуже жорстко. Відеоплівка, знята без санкції прокурора, — це, звичайно, не доказ. Але на такі запущені мізки, як у Вітька, подібні аргументи діють краще, ніж розмови про свідчення різних там бабусь із села. Тому в банду Савелія Вітьок повернувся вже з радіодиктофоном під одягом. І з твердим наказом сповіщати мене про все, що там діється. Далі можна не розповідати, так?

— Так, Петре Максимовичу. Вбили й переконали. Виходить, ви були в курсі обміну дівчат на скарб із Василівського озера?

– Так, у курсі. Єдине, що в мене в останню мить зірвалося – це організація омонівської операції зі штурму савелівської резиденції. Але це вже питання моїх складних і непростих стосунків із нашим обласним прокурором.

– Ви йому відкрилися?! Сказали, що живі?

– Довелося. Вчора вранці я перехопив прокурора біля його під'їзду. Дуже чітко змалював ситуацію. І запропонував узяти резиденцію Савелія штурмом. А він мені відповів, що коли там справді є заручники, то ризик надто великий. Він такого ризику дозволити не може.

– По-моєму, правильно. Я думаю, з початком штурму Людожер убив би Оксану, не вагаючись.

– «Правильно», «неправильно»... Глібе, сьогодні ж могли загинути щонайменше двоє людей: і ти, й Оксана. Так що, штурм був не найгіршим...

Задзвонив телефон. Підсуха і Головач перезирнулися.

– Ну добре, візьми, – дозволив Головач. – Всяке може...

Підсуха підняв слухавку.

– Так?

– Алло, Глібе? А мій благовірний випадково не в тебе?

Це була дружина Головача. Судячи з голосу, вона була чимось дуже й дуже обрадувана.

– Здрастуйте, Маріє Федорівно! У мене, так... Зараз покличу.

Головач приклав слухавку до вуха.

– Так, Машо. Так. Добре... Та ні, ні грама, що ти. У нас суто ділова розмова... Ха-ха, я ж казав! А то я законів жанру не знаю... Все, цілую. Скоро буду. Бувай.

Головач розплився до вух.

– Що там, Петре Максимовичу?

– Антонію знайшовся. Живий-здоровий, повертається в Ніццу.

ЕПІЛОГ

Зі звіту комісії: «Оглядаючи місце падіння гелікоптера Мі-4, комісією було виявлено рештки дубової скрині віком 100–120 років. Також було знайдено значну кількість фальшивих ювелірних прикрас, виготовлених із позолоченого сплаву, точний хімічний склад якого з'ясовується. Це дозволяє зробити висновок, що «Об'єкт ОС» справді існував і справді був піднятий із дна Василівського озера групою Пархоменка. Але з нез'ясованих причин він не містив справжніх коштовностей графа Потопького. Можна припустити, що «Об'єкт ОС» уже колись витягався на поверхню невідомими особами, які з нез'ясованими цілями зробили підміну коштовностей».

* * *

За два тижні після суду Підсуха вперше приїхав в Охтирську зону провідати Ліхтаря. Він віз із собою дві натоптані валізи, в яких було все – від нових лез для гоління до пляшки коньяку «Ай-Петрі». Цей коньяк подарував Підсусі його колега інспектор Кропива на знак дружби. І Кропива, і Донченко, й Теракян, як виявилося, не писали й не підписували свідчень проти Підсухи, і тим більше не стверджували, що він винен у смерті лейтенанта Дерев'янка. Всі їхні свідчення були сфабриковані майором Федорівим і капітаном Окунем у ражі службової ревності.

Не витримавши ганьби, полковник Бас застрелився у своєму власному кабінеті за день до суду, виявивши невластиву йому твердість духу. Навіть у нервовій обстановці залу засідань Підсусі було приємно переконатися, що ті, кого він уже вважав цілковитими негідниками, виявилися просто-напросто не дуже допитливими людьми, кожному з яких було плювати на його долю. Але все-таки коньяк у Кропиви він узяв. І одразу вирішив, що відвезе його Ліхтареві.

Після того, як Ліхтар поїхав відбувати решту строку ув'язнення, Підсуха малював собі картини його пе-

ребування у в'язниці в найтемніших фарбах. На те вона й в'язниця, щоб нічого веселого в ній не було. Яким же був подив Підсухи, коли виявилось, що Ліхтар мешкає тепер в окремії камері з телевізором і тренажером! І обіди йому носять не звідки-небудь, а з ідальні, де харчується офіцерський склад.

– Слухай, ну, я знав, що таке буває, але ж ти не злодій у законі! – зізнався вражений Підсуха, коли ввічливий сержант замкнув за ним обклеєні зсередини незграбними плакатами двері апартаментів Ліхтаря.

Ліхтар сидів у кріслі, на обличчі його сяяла щаслива усмішка. На столі – ваза з нарцисами. На підлозі – килим. Якби не унітаз із раковиною, що причаїлися за ширмою в кутку кімнати, можна було подумати, що Ліхтаря поселили в особисті апартаменти начальника зони полковника Гучка.

– Ну й що з того, що я не злодій у законі? Ти ж знаєш, яка в нас корупція? Мене он три дні тому підполковник Головач навідував. Ми це питання з ним дуже жваво обговорювали. Підполковник сказав: «Гарно жити не заборониш», і я з ним цілком погодився.

Підсуха не витримав і розреготався. Він-бо думав, що зараз буде рятувати від голоду худого зека, а зек цей, вбраний у пристойний твідовий піджак, усміхається до вух і навіть щокі собі встиг наїсти за два тижні!

– Слухай, Ліхтарю, а як же правила внутрішнього розпорядку? Я чув, в Охтирській з цим суворо.

– Дуже суворо, – погодився Ліхтар. – Пояковник Гучко іноді суворо так мене запитує: «Олександр, ти чому сьогодні музику слухав до дванадцятої? Контролер Мошка скаржиться, що ти йому спати заважаєш!»

– Ну ти, Ліхтарю, даєш! В'язень замку Іф, туди тебе розтуди! – гукнув Підсуха, пересміявшись.

Раптом усмішку з Ліхтарєвого обличчя як вітром здуло. Він посерйознішав і пильно подивився Підсусі в очі. У сірих очах Ліхтаря зачаїлася гірка образа. Підсуха, помітивши цю зміну, став гарячково гадати, що

ж могло її викликати. Перше, про що він сам подумав би, будучи на місці Ліхтаря, то це про те...

– Я щось не так зробив? – запитав інспектор. – Ти що, Ліхтарю, думав, я тебе кину й полечу з Оксанкою в Таїланд їсти суп із п'яного крокодила, поки ти будеш гнити в Охтирській? І все золото прихоплю? Так?

– Та ні, Глібе Олексійовичу, я не про те зовсім... – Ліхтар усміхнувся й відвів погляд. – Я що, схожий на психічно хворого?

– Х-хух! – полегшено видихнув Підсуха. – Не схожий. А чого ж ти набурмосився тоді?

– Я тільки хотів тебе попросити, щоб ти більше не називав мене Ліхтарем... У всіх пристойних людей є імена, тільки в нас, зеків, прізвиська. Гидко мені Ліхтарем постійно бути... Сашком мене краще називай...

Якби за тридцять із хвостиком років свого життя Підсуха остаточно не втратив здатність червоніти, він би, певно, почервонів.

– Вибач. Це встанне. Слово інспектора Підсухи! А взагалі ти, звичайно, правий... Сашко.

Через кілька місяців із нагоди Дня незалежності було оголошено амністію, й Ліхтар вийшов із зони. Раннього ранку біля воріт Охтирської його зустріли Підсуха, Оксана й Евридіка на «Ромео». Просто звідти вони вирушили до Грушівки, де грали весілля Іван і Дарина. Дізнавшись про весілля, Ліхтар спочатку гарячкував, щоправда, більше для проформи. І, наче між іншим, згадував, що залишав Дарину Іванові «на збереження». А братан клявся-божився дивитися на неї тільки як на сестру, а не як на вродливу жінку. «Нічого не скажеш, дозберігався», – бурчав Ліхтар. Але в Грушівці він про те вже й не згадував: поруч із ним, за багатим столом, сиділа Евридіка, яку Ліхтар не залишав надії відбити в загадкового чоловіка-собаколова.

Приїхав на весілля Івана й слідчий Малий. Його міцний організм зумів упоратися з наслідками важко-

го поранення, хоча на праву ногу він усе ще накульгував. «Зате тепер дружина мною пишається, – сповідався Малий на вухо Підсусі. – Раніше казала, що я слабохарактерний. А тепер тільки що – бойові рани їй показую». Після четвертого тосту Малий повідомив Підсусі, що, мабуть, незабаром піде зі слідчої роботи на вільні хліби. «Куди це?» – поцікавився Підсуха, який теж, звісно, про те подумував. «Та пропонували мені місце в одному агентстві. «Взаємодопомога» називається, – прошепотів Малий. – У них, кажуть, грошей кури не клюють».

Агентство «Взаємодопомога», директором якого тепер став Олексій Жовнір, як і інші дочірні структури Володимира Опанасенка, після зникнення зі сцени Савелія з його бандою, справді процвітало. Сам Опанасенко, аби не втрачати ділової хватки і якимось піднятися після Оксаниної зради, взяв у оренду абсолютно збитковий завод харчових кислот, а разом із ним і кондитерську фабрику. Його підлеглі подекуять, що капітали Банкіра вже давно перевалили за мільйон доларів, і що лише його фірмові димчасті окуляри коштують у Києві стільки, скільки простий робітник одержує за чотири місяці роботи. Однак в основному Опанасенко воліє грати в скромність. На зло всім любителям рахувати гроші в чужій кишені, він побудував собі одноповерхову дачу з дахом, критим звичайним сірим шифером.

За іронією долі, серед будівельників тієї дачі на правах підмайстра працював і Вітьок. Він вимолив собі волю завдяки чесній співпраці з органами й дістав усього півтора року умовно за два епізоди своєї злочинної діяльності. Не те щоб щиросердно покаявшись, а просто зрозумівши, що з братвою багато не заробиш, Вітьок вирішив освоїти теслярське ремесло. На дозвіллі Вітьок, життя якого стало значно буденнішим, почав читати книги. Починав із фантастики, але незабаром захопився містикою й езотерикою. Якимось він ку-

пив книгу Веніаміна Микитася «Руки, що зіплюють» і зрозумів, що народний цілитель – це його друге покликання. Зараз Вітьок збирає гроші, аби вступити в школу екстрасенсів «Аріель». Усе місто знає, що вчитися до Микитася приїждять із усіх країн СНД і навіть із далекого зарубіжжя. А міська газета «Подія тижня» присвятила Микитасеві цілий розворот.

Майор Свистун, гортаючи «Подію тижня», переглянув репортаж про екстрасенса Микитася, не виявивши до нього жодного інтересу. Він шукав правди про Савелія. І він її знайшов. Як з'ясувалося, чутки про вихід Федора Савеленка з місць не вельми віддалених виявилися «чистим вимислом спраглих за сенсацією газетарів». «Федір Савеленко продовжує відбувати покарання в Охтирській колонії суворого режиму», – чорним по білому було написано в газеті «Подія тижня». Для більшої переконливості до статті додавалася фотографія: літній чоловік у куфайці, шапці-вушанці й з дорогою цигаркою в зубах на тлі плаката про підвищення культури ув'язнених. Уважно роздивившись фото, Свистун не знайшов, що сказати. З одного боку, було достоту зрозуміло, що справі про підміну Савелія ходу не дадуть. Надто багато голів полетить, якщо з'ясується, що з Охтирської зони можна запросто виходити, лишивши замість себе «заступника». А з другого – краще б людям таки знати правду. «А то й досі Савелієм дітей лякають, хоч його й на світі давно нема!» – подумав Свистун.

А от чутки про Василівський скарб, на думку газети, виявилися правдою, але правдою лише наполовину. Золото, яке захопили бандити, що загинули під час «катастрофи» гелікоптера, виявилось липовим. «За версією фахівців, справжній скарб графа Потоцького був піднятий із дна Василівського озера задовго до цієї зими. І, з не зовсім зрозумілих причин, підмінений фальшивкою», – повідомляла газета. Далі автор статті кидався в багатослівні фантазії з приводу того, ким і навіщо скарб було піднято й підмінено. Провідною вер-

сією були есесівці в сорок другому, іншою й менш яскравою – червоноармійці в дев'ятнадцятому.

Свистун знехотя відірвався від газети й глянув на годинник. Треба було йти – на нього чекав Підсуха. Для того, щоб продати шістдесят кілограмів щирого золота й антикваріату і не вплинути найфатальнішим чином, була потрібна допомога справжнього професіонала. Тобто – інспектора карного розшуку.

Літературно-художнє видання

Олександр Медведєв

КРИМІНАЛЬНИЙ РОМАНС

Відповідальний за випуск О. Педченко

Підписано до друку 01.08.2005.

Формат 70х90/32.

Умовн. друк. арк. 11,70. Обл. вид. арк. 13,73.

Гарнітура SchoolBook. Друк офсетний.

Наклад 1 000 прим.

З а м . № 4898

Віддруковано:

ТОВ "Фактор-Друк", м. Харків,

вул. Саратовська, 51,

тел.: (057) 7-175-185, 7-175-355.

ТОВ "Джерела М", 04071, м. Київ, а/с 110.

Телефон для оптових покупців: (044) 467-50-24

Олександр Медведєв

Знайомтеся — Олександр Медведєв. Молодий автор поки не готовий взяти на себе тягар популярності. Тому скромно відмовився надати нам своє фото.

Ми ж із впевненістю стверджуємо: автор має всі шанси стати новою зіркою пригодницької літератури. Адже його роману притаманні всі складові якісного художнього твору: гострий сюжет, захопливий інтрига та несподівана розв'язка. Крім того, на вас чекають погоні, перестрілки, біжки та ще багато цікавинок.

ISBN 966-365-017-6

9 780966 316501 73